

Откровението на Свети Йоан Богослов ВЪВЕДЕНИЕ

1. Заглавие. Най-ранните съществуващи гръцки ръкописи, както и писанията на няколко църковни отци, започвайки с Иринеи (ок. 130 г. – ок. 202 г. сл. Хр.), озаглавяват тази книга просто „Апокалипсис на Йоан“. По-късно средновековни ръкописи доразвиват заглавието на „Апокалипсис на Йоан Богослов и Евангелист“ и „Апокалипсис на Свети Йоан Богослов“. Името, както е в KJV, е вариант на английски превод на последното заглавие. Гръцката дума *apokalypsis*, „апокалипсис“, „откровение“, буквално означава „разкриване“, а в религиозната литература, особено, разкриване на бъдещето. Апокалипсисът е бил характерна литературна форма сред евреите от междузаветния и раннохристиянския период (вижте том V, стр. 87–90), а също и сред някои писатели на ранната църква (вижте по-долу за „тема“).

2. Авторство. Авторът на Откровението многократно се идентифицира като „Йоан“ (гл. 1:1, 4, 9; 21:2; 22:8). Гръцката форма на това име, Йоан (виж върху Лука 1:13), представлява общоприетото еврейско име Йоханан, „Йоханан“, което се появява многократно в по-късните книги на Стария завет, апокрифите и Йосиф Флавий. Това идентифицира автора като евреин.

Различни доказателства ясно показват, че името Йоан е било името на автора, а не псевдоним, какъвто носят много еврейски и раннохристиянски апокалиптични произведения. Първо, фактът е, че като се идентифицира като Йоан, авторът на Откровението не прави опит да се утвърди като заемащ някаква позиция в църквата. Различни еврейски и християнски апокалипсиси се приписват на еврейски патриарси и пророци, както и на християнски апостоли. Ако Откровението също беше псевдонимно, би се очаквало неговият автор да се опита да се идентифицира конкретно като апостол. Но простото твърдение на автора, че името му е Йоан, „ваш брат“ (Откр. 1:9; вж. препратката на Петър към Павел, 2 Петрово 3:15), е свидетелство, че той дава истинското си име. Очевидно писателят е бил толкова добре познат на църквите, че самото му име е било достатъчно, за да го идентифицира и да придаде достоверност на неговия разказ за виденията, които е виждал.

Освен това изглежда, че практиката на псевдонимизация не е процъфтявала, когато Упражняването на дара на пророчеството е било енергично. От друга страна, по време на междузаветния период, когато, доколкото знаем, сред евреите не е имало признат пророк, религиозните писатели често са смятали за необходимо да прикачат името на някоя древна личност с висока репутация към произведението си, за да получат всеобщо признание. Очевидно не е имало истински пророк, който да говори от името на Бог, както са правили старозаветните пророци. Но с идването на християнството дарът на пророчеството отново процъфтява. В християнската църква от 1-ви век предполагаемата нужда от псевдонимност не съществува; християните са убедени, че техните апостоли и пророци говорят директно от името на Бог. Но когато пророческото служение сред християните изпада в немилост и окончателно изчезва през 2-ри век, започват да се появяват псевдонимни произведения, носещи имената на различни апостоли (виж том VI, стр. 41, 42). В светлината на тези факти е разумно да се заключи, че Откровението, идващо от 1-ви век, не е псевдонимно, а е дело на човек, чието истинско име е било Йоан.

Кой беше този Йоан? Новият завет споменава няколко мъже с това име, Кръстителят, синът на Зеведей, който беше един от дванадесетте, Йоан, който носеше презиме Марк, и един роднина на първосвещеника Анна (вижте Деяния 4:6). Очевидно авторът на Откровението

не може да е Йоан Кръстител, защото Йоан е починал преди разпъването на Исус; нито пък има разумна вероятност това да е бил роднина на Анна, за когото няма индикации, че някога е станал християнин. По подобен начин има малко доказателства, че Йоан Марк е автор на Откровението. Стилът, формулировката и подходът на второто Евангелие са доста различни от тези на Откровението и няма доказателства, че някой в ранната църква някога сериозно е свързвал Откровението с Марк.

Чрез процес на елиминиране, Йоан, синът на Зеведей и братът на Яков, остава за разглеждане. Той е бил не само един от Дванадесетте, но и член на вътрешния кръг на Исус. Ранната християнска традиция почти единодушно го разпознава като автор на Откровението. Всъщност всеки християнски писател до средата на 3 век, чиито произведения са запазени днес и който изобщо споменава въпроса, приписва Откровението на апостол Йоан. Тези писатели са Юстин Мъченик в Рим (ок. 100 – ок. 165 г. сл. Хр.; Диалог с Трифон 81 г.), Иринеи в Лион (ок. 130 – ок. 202 г. сл. Хр.; Срещу ересите iv. 20. 11 г.), Тертулиан в Картаген (ок. 160 – ок. 240 г. сл. Хр.; За предписанието срещу еретиците 36 г.), Иполит в Рим (починал около 220 г. сл. Хр. ; Кой е богатият, който ще се спаси? xlii).

Тези свидетелства демонстрират силното и широко разпространено убеждение в ранната църква, че авторът на Откровението е апостол Йоан. Освен това, няколко раннохристиянски традиции свързват по-късните години на Йоан с град Ефес. Така Иринеи (ор. cit. iii. 3. 4; ANF том 1, стр. 416) заявява, че в младостта си е видял възрастния Поликарп от Смирна, който „разговарял с мнозина, които са видели Христос“, сред които Йоан, който останал постоянно в Ефес до дните на Траян (98–117 г. сл. Хр.). Поликрат (130–ок. 200 г. сл. Хр.), епископ на Ефес, осмият от семейството му, който е християнски епископ, свидетелства, че Йоан, „който се е облегал на лоното на Господа,... той почива в Ефес“

(„Послание до Виктор и Римската църква относно деня на спазване на Пасхата“; ANF, том 8, стр. 773). Тези твърдения съвпадат с факта, че Йоан се обръща към Ефес и другите църкви в Азия (Откр. 1:4, 11).

Единственото свидетелство през този период, което сякаш опровергава мнението, че Авторът на Откровението е апостол Йоан, който произлиза от ранния християнски отец Папий (починал около 163 г. сл. Хр.). Трудовете на Папий са изгубени и всичко, което е запазено от неговите произведения, се съдържа в силно фрагментарна форма в цитати, запазени от по-късни писатели. Две от тях се отнасят до смъртта на Йоан. Едната, ръкопис от 7-ми или 8-ми век сл. Хр., който изглежда е резюме на Хрониката на Филип Сидски (5-ти век), заявява: „„Папий във втората си книга казва, че Йоан Богослов и брат му Яков са били убити от евреите““ (в RH Charles, Откровение [Международен критичен коментар], том 1, стр. xlv). По подобен начин, ръкопис на Хрониката на Георги Амартол (ок. 860 г. сл. Хр.) казва: „„Защото Папий, епископът на Хиераполис, бидейки очевидец на това, във втората книга на Господните слова казва, че той [Йоан] е бил унищожен от евреите, като ясно изпълнява, заедно с брат си, Христовото предсказание за тях““ (гръцки текст в NB

Суит, „Апокалипсисът на Свети Йоан“, стр. clxxv).

На пръв поглед тези цитати биха показали, че християнски служител, живял в края на I и началото на II век и в околностите на Ефес, е свидетелствал, че апостол Йоан, подобно на брат си, е бил убит от евреите твърде рано, за да е написал Откровението по времето на Нерон или Домициан, периодите, в които учените обикновено го поставят (вижте по-долу за „историческа обстановка“). При по-внимателно разглеждане обаче трябва да се повдигнат няколко въпроса относно тези цитати. Фактът, че пасажът от Оксфордския ръкопис нарича Йоан „богослова“, показва, че цитатът е претърпял известни промени.

модификация от средновековен писар, тъй като тази титла не се прилага към Йоан в нито един съществуващ библийски ръкопис преди 8-ми век и е практически немислимо Папий да би могъл да я използва. Вторият цитат, от Георгиус Амартол, се среща само в един ръкопис на този писател. Други ръкописи на неговото произведение казват просто, че Йоан е починал в мир, но очевидно изобщо не цитират Папий. Следователно е трудно да се знае какво точно е казал Папий относно смъртта на Йоан. Ако е писал, че Йоан, подобно на Яков, е бил убит от евреите, по никакъв начин не следва, че смъртта им е настъпила по едно и също време или дори близо до него. Самото Откровение разкрива, че по времето на написването му евреите все още са създавали трудности на християните и ако Йоан в крайна сметка е претърпял мъченическа смърт, това може би е резултат от еврейски машиниции.

Трети цитат от Папий е записан от църковния историк Евсевий (починал през 340 г. сл. Хр.): „И няма да се поколебая да добавя към тълкуванията всичко, което някога съм научил добре от презвитерите и помня добре, защото съм уверен в тяхната истинност. ... Но ако някога дойдеше някой, който е следвал презвитерите, аз разпитвах думите на презвитерите, какво е казал Андрей или Петър, или Филип, или Тома, или Яков, или Йоан, или Матей, или някой друг от учениците Господни [гр. eipen], и какво са казвали Аристион и презвитер Йоан, учениците Господни [гр. legousin]. Защото не предполагах, че информацията от книгите ще ми помогне толкова, колкото словото на жив и оцелял глас.“ (Църковна история iii. 39, 3, 4; изд. на Льоб, том 1, стр. 291, 293).

Този пасаж е бил обект на много предположения. Евсевий го е тълкувал като че в края на I век в Азия са живели двама мъже на име Йоан – апостолът и друг мъж, който е бил презвитер или старейшина. Евсевий е смятал, че последният е този, когото Папий е познавал лично, и че именно той е написал Откровението, докато апостолът е авторът на Евангелието.

Възможно е обаче думите на Папий да се тълкуват и по друг начин. Както казва немският изследовател на Новия завет Зан („Въведение в Новия завет“, 2-ро издание, том 2, стр. 451–453) е посочил, в изявлението на Папий не се прави реално разграничение между презвитери и апостоли. Папий казва, че е „проучвал думите на презвитерите“ и веднага продължава с изброяването на апостоли; след това, когато споменава „презвитер Йоан“, той веднага го идентифицира като един от „учениците на Господа“. Истинската разлика между двете групи, които той споменава, се крие в думите eipen, „каза“, и legousin, „казваха“, което предполага, че тези в първата спомената група са били ученици на Исус, които са живели и са дали свидетелството си преди времето на Папий, докато тези във втората група са все още живи и са били достъпни за информация по негово време. Ако свидетелството на Иринея (виж стр. 716) бъде прието, апостол Йоан би бил включен и в двете групи и следователно е възможно да бъде споменат два пъти.

Усилието на Евсевий да изведе два Йоана от твърдението на Папий става по-разбираемо от факта, че заключенията му са повлияни от работата на Дионисий, епископ на Александрия (починал през 265 г. сл. Хр.; виж Евсевий, цит. съч., VII. 24, 25). В отговор на някои християни, които наблюдавали на буквалното хилядолетие, Дионисий написал произведение, озаглавено „Трактат върху обещанията“, в което се опитал да покаже чрез научни аргументи, че Откровението не е написано от апостол Йоан, а от друг човек със същото име. Дионисий е първият църковен отец, който поставя под въпрос апостолското авторство на Откровението, а неговите аргументи са останали класически за онези учени, които споделят неговата гледна точка.

Дионисий съсредоточи критиките си главно върху факта, че има очевидни Разлики между езика на Евангелието и този на Откровението. Речникът на двете книги показва значителни разлики; редица думи, които се срещат с особена честота в едната, се срещат рядко в другата. Следните примери са особено поразителни: *kosmos*, „свят“, се появява в Йоан 79 пъти, но в Откровението само 3 пъти; *alētheia*, „истина“, в Йоан 25 пъти, в Откровението изобщо не; *phōs*, „светлина“, в Йоан 22 пъти, в Откровението 3 пъти; *agapē*, „да обичаш“, в Йоан 37 пъти, в Откровението 4 пъти; *pisteuō*, „да вярваш“, в Йоан 100 пъти, в Откровението изобщо не; *alla*, „но“, в Йоан повече от 100 пъти, в Откровението 13 пъти;

enopion, „преди“, в Йоан веднъж, в Откровение 36 пъти; *emōi*, „мой“, в Йоан 42 пъти, в Откровение веднъж. Когато говори за Христос като за „Агнецът“, Евангелието винаги използва думата *amnos*, докато Откровение винаги използва *agnion*, като и двете означават „агнец“. В Евангелието Йерусалим винаги е *Hierosoloma*, докато в Откровение е последователно *Hierousalem*.

Дионисий също така посочва факта, че гръцкият език на Евангелието от Йоан е правилен и идиоматичен, докато този на Откровението съдържа редица пасажи, които са необичайни и не могат да бъдат обяснени с оглед на правилната гръцка граматика и синтаксис. С оглед на тези очевидни разлики между Евангелието и Откровението, Дионисий заключава, че те не са от един и същ автор. Тези критики изглежда са оказали голямо влияние върху мисленето на Източната църква по отношение на апостоличността и следователно каноничността на Откровението. Евсевий не само е записал подробностите от аргументите на Дионисий, но и се е опитал да ги доразвие чрез цитирания по-горе пасаж от Папий. По подобен начин, по отношение на каноничността на Откровението, той съобщава:

От писанията на Йоан, в допълнение към евангелието, първото от неговите послания е приети безспорно както от древните, така и от съвременните хора, но другите две са оспорвани и що се отнася до Откровението, досега е имало много защитници на двете мнения (ор. cit. iii. 24. 17, 18; Loeb ed., vol. 1, pp. 255, 257).

Въпреки че доказателствата, представени от Дионисий, сочещи двама Йоани, са сериозни, преди да се направи заключение, трябва да се вземат предвид няколко други факта. Гледната точка на Дионисий и Евсевий се основава главно на два момента – двусмисления цитат от Папий и аргументите на Дионисий за езиковите различия между Евангелието и Откровението. Въпреки че не може да се докаже, че Папий не е споменавал двама различни мъже с името Йоан, ако го е направил, неговото свидетелство – доколкото може да се използва като доказателство за неапостолското авторство на Откровението – се опровергава от половин дузина други църковни отци (виж стр. 716). Особено важни в това отношение са твърденията на Иринеи, който самият е имал личен контакт с Поликарп, съвременник както на Йоан, така и на Папий. Изглежда, че е познавал само един Йоан, апостолът, и ясно заявява, че той е написал Откровението. С оглед на това изглежда разумно да се заключи, че двусмисленото твърдение на Папий не трябва да се използва категорично като доказателство за съществуването на двама Йоани.

Езиковите разлики между Евангелието и Откровението са значителни. Въпреки че разликите в тематиката и стила, които очевидно съществуват между двете книги, могат до известна степен да обяснят различния речник, единият автор не го прави...

обикновено вариат толкова много в употребата на думи като алла, енопион и емос (виж стр. 718). Независимо от темата или литературната форма, един и същ писател често използва или пропуска такива думи съвсем несъзнателно. Когато две произведения се различават толкова много, колкото Евангелието и Откровението, в началото може да изглежда трудно да се мисли, че те представляват делото на един и същ писател.

Този факт обаче сам по себе си не означава непременно, че Йоан не е автор на и двете произведения. обстоятелствата, при които изглежда са били написани двете книги, могат основателно да обяснят съществуващите разлики. В Откровението Йоан заявява, че е получил видения, докато „беше на острова, наречен Патмос, заради словото Божие и заради свидетелството на Исус“ (гл. 1:9). Това, че Йоан е бил изгнаник там, би означавало, че е бил принуден да разчита на собствените си езикови способности при съставянето на Откровението. Следователно не е изненадващо, че езикът на тази книга не винаги е идиоматичен, че семитизмите понякога прозират през гръцкия език и че авторът ѝ не винаги е бил сигурен в граматиката си. Подобна ситуация е напълно в съответствие с обстоятелствата, при които е известно, че Йоан е написал Откровението. Освен това, виденията очевидно са били записани, докато сцените са се развивали живо пред очите на пророка (виж гл. 10:4). Йоан може би е избягвал ревизията на текста, за да не се загуби усещането за драматизъм.

От друга страна, раннохристиянската традиция показва, че Евангелието е написано при съвсем различни условия. Мураториевият фрагмент, съставен в Рим вероятно около 170 г. сл. Хр. – само няколко десетилетия след като ученикът на Йоан Поликарп е посетил това място – заявява: Четвъртото евангелие е на Йоан, един от

учениците. Когато е насърчен от своите съученици и епископи, той им казва: „Постете заедно с мен през следващите три дни и каквото и да бъде разкрито на всеки от нас, ще си разкажем един на друг.“ Същата нощ на Андрей, един от апостолите, е било разкрито, че докато всички те преработват, Йоан трябва да го разкаже всичко от свое име (латински текст в SP Tregelles, изд., Canon Muratorianus, стр. 17, 18).

Въпреки че тази история очевидно има фантастични черти, като например присъствието на Андрей и други апостоли с Йоан по времето, когато той пише Евангелието, тя все пак може да съдържа зрънце истина, което предполага, че при съставянето на Евангелието Йоан може да е имал помощ. Че това може да е било така, се посочва и от едно твърдение, приписвано на Папий, запазено в ръкопис от X век:

Това Евангелие, следователно, е ясно, е написано след Апокалипсиса и е дадено на църквите в Азия от Йоан, все още бидейки в тялото, както разказва епископът на Хиераполис, на име Папий, обичан ученик на Йоан, който е написал това Евангелие с Йоан под диктовка, в своята „Екзотетика“, тоест в последните пет книги (латински текст в Уърдсуърт и Уайт, Novum Testamentum... Latine, том 1, стр. 490, 491).

Въпреки че подробностите от този разказ не могат да бъдат приети за доказани, тези две твърдения категорично подсказват, че през II век е било широко разпространено схващането, че Йоан е съставил своето Евангелие с помощта на други. В светлината на тази много ранна традиция, твърдението в края на неговото Евангелие, „Това е ученикът, който свидетелства за тези неща и е написал тези неща; и знаем, че свидетелството му е истинско“ (гл. 21:24), изглежда е клетвената декларация на помощниците на Йоан за истинността на неговия разказ. Ако тази реконструкция на доказателствата е вярна, не е трудно да се обяснят езиковите и литературните различия.

които съществуват между Откровението, написано вероятно, когато Йоан е бил сам на Патмос, и Евангелието, написано с помощта на един или повече събратя вярващи в Ефес.

Към гореизложените доказателства може да се добави фактът, че съществуват някои поразителни литературни паралели между Откровението и Евангелието от Йоан, които предполагат идентичност на авторството.

Така Откровението говори за „вода на живота“ (гл. 21:6; 22:17), а Евангелието за „жива вода“ (гл. 4:10; 7:38).

Откровението кани: „Който е жаден, нека дойде“ (гл. 22:17), а Евангелието заявява: „Ако някой е жаден, нека дойде“ (гл. 7:37).

Думата *opsis*, „външен вид“ или „лице“, се използва в Новия завет само в писанията на Йоан (Йоан 7:24; 11:44; Откр.

1:16). Същото важи и за изрази *têrein ton logon*, „пазете словото ми [или „думата“]“ (Йоан 8:51, 52, 55; 14:23, 24; 15:20; 17:6; 1 Йоан 2:5; Откр. 3:8, 10; 22:7, 9), и *onoma autō*, „Неговото име“, буквално „име за Него“ (Йоан 1:6; 3:1; Откр.

6:8). Освен когато е направено директно позоваване на старозаветната символика, Христос е характеризан като Агнецът само в Евангелието на Йоан и в Откровението (Йоан 1:29, 36; Откр. 5:6; и 28 други пъти).

Следователно, въпреки че могат да бъдат представени доказателства срещу Йоановото авторство на Откровението, трябва да се признае, че аргументите за традиционния възглед, че авторът на Откровението е апостол Йоан, са разумни и основателни. Този коментар приема традиционния възглед. Сравнете АА 578–585.

3. Историческа обстановка. Съвременните учени са разделени по въпроса дали написването на Откровението трябва да се отнесе към сравнително ранна дата по време на управлението на Нерон (54–68 г. сл. Хр.; виж том VI, стр. 81), към това на Веспасиан (69–79 г. сл. Хр.; виж том VI, стр. 86), или към по-късна дата към края на управлението на Домициан (81–96 г. сл. Хр.; виж том VI, стр. 86).

Като цяло, учените, които предпочитат ранна дата за Откровението, идентифицират преследването, споменато в писмата до седемте църкви, като това, което християните са претърпели при Нерон (64 г. сл. Хр.) или евентуално впоследствие при Веспасиан, въпреки че не е ясно до каква степен последният император е преследвал църквата. Те вярват, че безредният свят, изобразен от Откровението, отразява проблемите, които са смущавали град Рим от последните години на Нерон до ранните години на Веспасиан. Те виждат в звяра, който претърпява смъртоносна рана и е излекуван (гл. 13:3), и в звяра, който „беше и го няма; и ще се издигне от бездната“ (гл. 17:8), изображение на Нерон, за когото след смъртта му популярна легенда гласи, че един ден ще се появи отново. По подобен начин те виждат мистичното число 666 (гл. 13:18) като символ на Нерон Цезар, когато е изписано с еврейски съгласни букви (*Nrwn Qsr*). Тези доказателства са накарали редица изтъкнати учени да датират Откровението в края на 60-те или 70-те години на I век.

Това разсъждение, макар очевидно основано на исторически събития, зависи за своята правдоподобност от тълкуването, дадено на някои от твърденията в Откровението. Но такова тълкуване, разбира се, е субективно и не е било прието от много способни учени в миналото. Нито пък е прието от този коментар, който вярва, че пророчествата на Откровението имат приложение и за това, което е отвъд непосредствената и местна ситуация (вж. гл. 1:11). Всяко доказателство за датата на написване на Откровението трябва да се основава предимно, поне, на други видове доказателства и разсъждения.

Свидетелствата на ранните християнски писатели са почти единодушни, че книгата Откровение е написана по време на управлението на Домициан. Ириней, който твърди, че е имал лична връзка с Йоан чрез Поликарп, заявява за Откровението: „Защото това се видя не много отдавна, а почти в наши дни, към края на Домициановото управление“

царуване“ (цит. в . 30:3; ANF, том 1, стр. 559, 560). Викторин (починал ок. 303 г. сл. Хр.) казва: „Когато Йоан каза тези неща, той беше на остров Патмос, осъден на труд в мините от Цезар Домициан. Там, следователно, той видя Апокалипсиса“ (Коментар върху Апокалипсиса, върху гл. 10:11; ANF, том 7, стр. 353; виж върху Откр. 1:9). Евсевий (цит. в.

iii. 20. 8, 9) е записано, че Йоан е бил изпратен на Патмос от Домициан и че когато онези, които са били несправедливо изгонени от Домициан, са били освободени от неговия наследник Нерва (96 г. сл. Хр. 98; виж том VI, стр. 87), апостолът се завърнал в Ефес.

Такова раннохристиянско свидетелство кара авторите на този коментар да поставят написването на Откровението по времето на царуването на Домициан, което завършва през 96 г. сл. Хр.

Интересно е следователно да споменем накратко нещо за условията, съществуващи в империята, особено що се отнася до християните по времето на Домициан. Именно при този император въпросът за императорското поклонение за първи път става решаващ за християните. Никъде това не е по-вярно, отколкото в римската провинция Азия, областта, до която писмата до седемте църкви са насочени за първи път. Вижете гл. 1:1, 11.

Култът към императора е съществувал в някои средиземноморски земи преди Александър Велики. Той бил обожествен, както и неговите наследници. Когато римляните завладели Изтока, техните генерали и проконсули често били приветствани като божества. Това било особено вярно в провинция Азия, където римляните винаги били популярни. Било обичайно да се строят храмове на богинята Рома, олицетворение на духа на империята, и с нейното поклонение се свързвало и това на императорите. През 195 г. пр.н.е. в Смирна е издигнат храм в нейна чест. През 29 г. пр.н.е. Август дал разрешение за построяването на храм в Ефес за съвместно поклонение на Рома и Юлий Цезар, и на такъв в Пергам за поклонение на Рома и себе си. Това бил първият случай на култ към жив император. Август не настоявал за поклонение пред себе си, но предвид желанията на местните хора, той несъмнено смятал подобно поклонение за мъдра мярка от политическа гледна точка.

Постепенно в тези култове почитането на ромите става по-маловажно, а това на императора се превръща в основна характеристика. Почитането на императора по никакъв начин не замества това на местните богове, а е добавено и служи като средство за обединяване на империята. Ритуалите в поклонение на императора не винаги са лесно различими от патриотичните церемонии. В същото време почитането на жив император е било обезкуражавано в Рим, въпреки че Сенатът официално е обожествявал някои починали императори.

Гай Калигула (37–41 г. сл. Хр.) е първият император, който насърчава поклонението пред себе си. Той преследва евреите за отказ да му се покланят и несъмнено би насочил гнева си и към християните, ако те са били достатъчно значими по онова време, за да привлекат вниманието му. Неговите наследници са по-снизходителни по въпроса и не го преследват за несъответствие.

Следващият император, който повдигнал въпрос относно самопочитането, бил Домициан (сл. Хр.) 81–96). Християнството все още не е било законно признато от римското правителство (виж стр. 573), но дори такава религия е била малко вероятно да бъде преследвана от римляните, освен ако не е противоречала на закона. Християнството е направило точно това. Домициан ревностно се е стремил да утвърди претенцията си за божество в съзнанието на населението и да принуди поданиците си да му се покланят. Светоний записва, че е издал кръгово писмо от името на своите прокуратори, започващо с думите: „Нашият Учител и нашият Бог заповядва това да бъде направено“.

(Домициан xiii. 2; изд. на Льоб, Светоний, том 2, стр. 367).

Един интригуващ пасаж от римския историк Дио (Римска история lxvii. 14. 1–3; изд. на Льоб, том 8, стр. 349) изглежда хвърля известна светлина върху това преследване:

И същата година [95 г. сл. Хр.] Домициан убил, заедно с много други, Флавий Клеменс консултът, въпреки че беше братовчед и имаше съпруга на Флавия Домитила, която също беше роднина на императора. Обвинението, повдигнато срещу двамата, беше атеизъм, обвинение, по което много други, които се отклониха към юдейския начин на живот, бяха осъдени. Някои от тях бяха убити, а останалите поне бяха лишени от имуществото си. Домитила просто беше заточена в Пандатерия.

Въпреки че на пръв поглед този пасаж изглежда описва преследване на евреи (и според еврейския историк Х. Граец, братовчедът на Домициан е бил еврейски прозелит [История на евреите, том 2, стр. 387–389]), учените предполагат, че всъщност християнството е причината Флавий Клеменс и съпругата му да бъдат наказани. От гледна точка на езически историк, който не е добре запознат с християнството, „еврейските обичаи“ биха били логично описание за християнството, а „атеизмът“ би могъл да представлява отказа на християните да се покланят на императора. Евсевий (ор. cit. iii. 18. 4), очевидно обърквайки връзката между Домитила и Клеменс, казва, че Домициан е изгнал племенница на Клеменс, на име Флавия Домитила, защото е била християнка. Вероятно двете препратки са към едно и също лице и предполагат, че преследването е включвало дори императорското семейство.

Такива условия на преследване заради отказ от поклонение в императорското светилище несъмнено представляват непосредствената предистория за изгнанието на Йоан на Патмос и следователно за написването на книгата Откровение. Очевидно всички дванадесет апостоли освен Йоан са били мъртви, а той е бил изгнаник на остров Патмос. Християнството е навлязло във второто си поколение. Повечето от онези, които познаваха Учителя, вече бяха в гробовете си. Църквата беше изправена пред най-жестоката външна заплаха, която някога беше познавала, и се нуждаеше от ново откровение за Исус Христос. По този начин виденията, дадени на Йоан, отговориха на специфична нужда в своето време. Чрез тях небето се отвори за страдащата църква и християните, които отказаха да се покланят пред помпозността и обстоятелствата на императора, получиха уверението, че техният Господ, сега възнесен и стоящ на Божия трон, безкрайно превъзхожда по величие и сила всеки земен монарх, който би могъл да изисква тяхното поклонение. Вижте AA 581–583. За значението на поклонението пред императора във връзка с изявлението на Йоан относно „Господния ден“ вижте гл. 1:10.

4. Тема. В самото начало (гл. 1:1) тази книга се обявява за апокалипсис, разкриване на мистериите на бъдещето, кулминиращи в триумфа на Исус Христос. Апокалиптичните писания са били виден вид еврейска религиозна литература в продължение на повече от два века. Всъщност, първият известен апокалипсис, книгата на Даниил, се появява по време на вавилонския плен през VI век пр.н.е. Когато Макавейските войни отново донасят политическа независимост на евреите 400 години по-късно, месианските очаквания, насочени към очакваното ново еврейско царство, се увеличават и пораждат корпус от апокалиптична литература, която в по-голяма или по-малка степен се основава на литературната форма и символи на Даниил. Когато през следващия век римското завоевание разбива надеждите на евреите за осъществяването на месианско царство чрез хасмонеите (виж том V, стр. 34), месианските очаквания стават, ако не друго, по-интензивни, тъй като евреите очакват месия, който ще сваля римляните. През I век пр.н.е. и I век сл.н.е. подобни надежди продължавали да стимулират създаването на още апокалиптични произведения. За преглед на еврейската апокалиптична литература вижте том V, стр. 87–

Не е изненадващо тогава, че в Новия завет, написан до голяма степен, ако не и изцяло, от евреи за църква, която е била предимно еврейска по религиозен произход, Бог ще постави апокалипсис, в който ще се изложи началото и въведението на месианското царство. В посланията Си към хората чрез пророците Бог изразява волята Си на човешки езици и в литературни форми, с които хората, до които първоначално са били адресирани Неговите послания, са били запознати.

Въпреки че апокалипсисът наистина е пророчество, той се различава от други библейски пророчества (като тези в Исая, Еремия, Езекиил и Малките пророци) в няколко важни аспекта и тези отличителни черти са отличителните белези на апокалиптичната литература.

- Особено важни сред тези отличителни характеристики са следните: 1. Космическият замах на апокалипсиса. Докато повечето пророчества се занимават до голяма степен с национални и международни проблеми, съсредоточени главно в историята на Израел и славното бъдеще, което би могло да бъде неговото (виж том IV, стр. 25–38), апокалипсисът играе на по-грандиозната сцена на вселената и приема за своя централна тема великата борба между Бог и Христос, от една страна, и Сатана, от друга.
2. Основата на апокалипсиса във виденията и сънищата. Апокалиптичният писател записва сънищата и виденията, които са му дадени, докато е „в Духа“ (виж гл. 1:10). Той често е грабван и отвеждан на далечни места, където вижда сцени на величие и грандиозност, които не се поддават на адекватно описание на човешки език, и където разговаря с ангели. Въпреки че подобни преживявания се срещат многократно и у другите пророци, те са особено характерни за апокалиптичните писания; дотолкова, че всъщност формират почти цялото съдържание на апокалиптичните раздели на Даниил и на Откровение. 3. Използването на алегория в апокалипсиса. В пророчествата, най-общо казано, символите са конкретни предметни уроци от ежедневието; например грънчарят и глината (Ер. 18:1–10), яремът (Ер. 27:2) и керемидата (Ез. 4:1, 2). В апокалиптичните пророчества, от друга страна, използваните символи почти винаги са същества, които никога не са виждани като такива в реалния живот, като например многоглави зверове, ангели, летящи в небето, и животни, които говорят и действат с интелигентност. По подобен начин, времевите периоди, макар и рядко срещани в конвенционалните пророчества, обикновено са дадени там в буквални години (вижте Йер. 29:10), докато в Даниил и в Откровение времевите периоди се използват многократно и обикновено трябва да се разбират въз основа на принципа ден-година.

4. Литературната форма на апокалипсиса. Много пророчества са в поетична форма, докато Апокалиптичните пророчества (и подобно неканоничната литература) са почти изцяло в проза, само с от време на време вмъкване на поезия, особено в случая на химните (виж Откр. 4:11; 5:9, 10; 11:17, 18; 15:3, 4; 18:2–24; 19:1, 2, 6–8).

Тези съображения потвърждават правилото, че за да бъде правилно тълкувано, апокалиптичните писания трябва да се разбират от гледна точка на характерната им литературна структура и богословски акцент. Централно място в посланието им заема темата за великата борба, с особен акцент върху катастрофалния край на този свят и установяването на новия. Всичко това е изобразено на силно символичен език, който не винаги допуска точно тълкуване (вж. върху Езекиил 1:10).

Когато се говори за божествени неща, буквалният език понякога е напълно неадекватен, за да предаде по-фините реалности на небето. В някои отношения фигуративният език на апокалиптиката е подобен на този на притчите и същите предпазни мерки трябва да се вземат при тълкуването и на двата езика (вж. том V, стр. 204; вж. том III, стр. 1111).

Книгата е откровение за Исус Христос, който усъвършенства хора на земята, за да могат да отразяват Неговия безупречен характер и да води църквата Му през превратностите.

на историята към осъществяването на Неговата вечна цел. Тук по-пълно, отколкото другаде в Светото писание, завесата, която разделя невидимото от видимото, е дръпната настрана, за да се разкрият „зад, над и чрез цялата игра и контраигра на човешките интереси, власт и страсти, действията на всемилостивия, тихо и търпеливо изпълняващ съветите на Своята собствена воля“ (Изд. 173).

Откровението се състои от четири основни раздела или линии на пророчество: (1) седемте църкви, гл. 1–3; (2) седемте печата, гл. 4 до 8:1; (3) седемте тръби, гл. 8:2 до 11; и (4) заключителните събития на великата борба, гл. 12–22.

Особено предвид факта, че езикът на книгата често е силно фигуративен, Важно е да се открие намерението и целта на вдъхновения писател, както и значението, което книгата е предала на читателите, до които е била първоначално адресирана. В противен случай тълкуването на нейните фигури, а оттам и посланието ѝ, може да отразява просто лично мнение. Тези първи целеви читатели бяха гръцкоговорящи християни, които, независимо дали са били юдеи или езичници, смятаха писанията на старозаветния канон за вдъхновеното Божие Слово (вижте Йоан 5:39; Деяния 24:14; 2 Тим. 3:16, 17) и които биха били склонни да тълкуват новото откровение от гледна точка на старото. Съответно, следните наблюдения и принципи ще бъдат полезни при тълкуването на книгата.

„В Откровението всички книги на Библията се срещат и завършват“ и в един особен смисъл „е допълнението към книгата на Даниил“ (АА 585). Голяма част от това, което е запечатано в книгата на Даниил (виж върху Дан. 12:4), е разпечатано в книгата Откровение и двете трябва да се изучават заедно. Откровението съдържа цитати от или алюзии към 28 от 39-те книги на Стария завет. Според един авторитет има 505 такива цитата и алюзии, около 325 от които са към пророческите книги на Стария завет – Исаия, Еремия, Езекиил и по-специално Даниил. От малките пророци най-често се срещат препратки към Захария, Йоил, Амос и Осия. От книгите на Петокнижието най-много се използва Изход, а от поетичните раздели – Псалмите (виж върху Лука 24:44). Някои също така намират отражения от книгите на Новия завет Матей, Лука, 1 и 2 Коринтяни, Ефесяни, Колосяни и 1 Солунци. За илюстрации на начина, по който Йоан заимства езика и символите от Стария завет, вижте Допълнителна бележка върху Откр. 18; вижте върху Ис. 47:1; Йер. 25:12; 50:1; Езек. 26:13. Разглеждането на цитатите и алюзиите показва, че той е превеждал директно от еврейския Стар завет, макар понякога под влиянието на LXX или по-късен гръцки превод.

Ясното разбиране на тези цитати и алюзии в техния исторически контекст в Стария завет е първата стъпка към разбирането на пасажите, където те се срещат в Откровението. След това може да се проучи контекстът, в който Йоан ги използва, за да се установи адаптираното им значение. Това се отнася по-специално за имената на лица и места, както и за неща, инциденти и събития. Тъй като много от символите в книгата Откровение вече са били известни в съществуващата еврейска апокалиптична литература, тази литература понякога е полезна за изясняване на тези символи. Запознатите със съвременната римска история също ще забележат, че езикът на Йоан често е описателен за Римската империя и за преживяванията на църквата под нейно влияние. Съответно, изучаването на римската история от този период изяснява някои иначе загадъчни пасажки. Накрая, трябва да се обърне внимание на съвременните начини на мислене и изразяване, в светлината на културния фон на времето.

При определянето на значението на последователните сцени, разиграли се пред Йоан във видение, е добре да се помни, че Откровението е дадено, за да напътства, утешава и укрепва

църква, не само по негово време, но и през цялата християнска ера, до самия край на времето (виж АА 581, 585). Тук историята на църквата е предсказана в полза на вярващите от апостолски времена, на християните от бъдещите епохи и на живеещите в последните дни на земната история, и са отправени жизненоважни съвети, за да могат всички да имат разумно разбиране за опасностите и конфликтите пред тях (виж АА 583, 584). Например, имената на седемте църкви са символични за църквата в различни периоди от историята. Местната църква в Ефес съответно се е превърнала в символ на цялото християнско общение в апостолски времена, но посланието, отправено към нея, е било записано за насърчение на вярващите във всяка епоха (виж АА 578, 585).

Разумно е да се заключи, че характеризирането и увещаването на църквата в Ефес е било особено подходящо за нуждите на тази църква по времето, когато е било написано посланието. То е било подобно подходящо и за нуждите на цялата християнска църква в апостолската епоха и по този начин, накратко, представя опита от този период от историята на църквата. То е записано за вдъхновение и насърчение на вярващите във всяка епоха, защото при подобни обстоятелства важат едни и същи принципи. По аналогия, същото важи и за посланията до другите църкви. С оглед на факта, че фокусът на всяка от четирите основни линии на пророчеството е върху заключителните сцени от земната история, посланията на книгата Откровение имат особено значение за църквата днес.

Очевидно е, че един пророчески пасаж може да обхваща повече от едно изпълнение (вижте Втор. 18:15). Някои такива пророчества имат както непосредствено, така и по-отдалечено изпълнение и освен това съдържат принципи, които са общоприложими по всяко време. Освен това, „трябва да се помни, че обещанията и заплахите на Бог са еднакво условни“ (EGW MS 4, 1883).

По този начин някои предсказания, които биха могли да се изпълнят напълно на по-ранен етап от земната история, са били отложени поради неспособността на църквата да се справи със своите привилегии и възможности (виж том IV, стр. 30–34).

5. Очертание.

- I. Пролог, 1:1–3.
- II. Писмата до седемте църкви, 1:4 до 3:22.
 - A. Поздрав, 1:4–8.
 - Б. Въведение: видението за Христос, 1:9–20.
 - В. До Ефес, 2:1–7.
 - Г. До Смирна, 2:8–11.
 - Д. До Пергам (Пергам), 2:12–17.
 - Е. До Тиатир, 2:18–29.
 - Ж. До Сардис, 3:1–6.
 - З. До Филадельфия, 3:7–13.
 - И. До Лаодикия, 3:14–22.
- III. Божият престол и книгата със седем печата, 4:1 до 8:1.
 - A. Небесният престол, 4:1–11.
 - Б. Триумфът на Агнето, 5:1–14.
 - В. Първите шест печата, 6:1–17.
 - 1. Първият печат: белият кон, 6:1, 2.
 - 2. Вторият печат: червеният кон, 6:3, 4.
 - 3. Третият печат: черният кон, 6:5, 6.

4. Четвъртият печат: бледият кон, 6:7, 8.
5. Петият печат: молбата на мъчениците, 6:9–11.
6. Шестият печат: денят на Божия гняв, 6:12–17.
- Г. Запечатването на 144 000, 7:1–8.
- Д. Голямото множество, 7:9–17.
- Е. Седмият печат: спорът е приключил, 8:1.
- IV. Божиите съдби: Седемте тръби, 8:2 до 11:19.
- А. Въведение, 8:2–6.
- Б. Първите шест тръби, 8:7 до 9:21.
 1. Първата тръба: огън, град, кръв, 8:7.
 2. Втората тръба: горящата планина, 8:8, 9.
 3. Третата тръба: падащата звезда, 8:10, 11.
 4. Четвъртата тръба: слънце, луна, звезди поразени, 8:12, 13.
 5. Петата тръба: скакалци, 9:1–12.
 6. Шестата тръба: ангелите в Ефрат, 9:13–21.
- В. Ангелът с малката книжка, 10:1–11.
- Г. Измерване на храма, 11:1, 2.
- Д. Двамата свидетели, 11:3–14.
- Е. Седмата тръба: триумфът на Бога, 11:15–19.
- V. Последният конфликт на Великата борба, 12:1 до 20:15.
- А. Сатана воюва срещу остатъка от народа, 12:1 до 13:14.
 1. Предистория на конфликта, 12:1–16.
 2. Обявяването на война от Сатана, 12:17.
 3. Ролята на леопарда, 13:1–10.
 4. Ролята на двурогия звяр, 13:11–14.
- Б. Въпроси, свързани с последния конфликт, 13:15 до 14:20.
 1. Ультиматумът на Сатана към Божия народ: образът и белегът на звяра, 13:15–18.
 2. Триумфът на 144 000 над звяра, неговия образ и белег, 14:1–5.
 3. Божият ультиматум към хората на земята: трите ангелски вести, 14:6–12.
 4. Поражение за онези, които отхвърлят последния Божи призив, 14:13–20.
- В. Седемте последни бедствия: божествени наказания върху нечестивите, 15:1 до 17:18.
 1. Потвърждение за божествената справедливост, 15:1–4.
 2. Подготовка за Божия гняв, 15:5 до 16:1.
 3. Седемте последни бедствия, 16:2–21.
 4. Обвинението на великия Вавилон, 17:1–18.
- Г. Унищожаването на злото, 18:1 до 20:15.
 1. Утвърждение за божествена милост; последен призив да напуснем Вавилон, 18:1–4.
 2. Краят на организираната религиозна опозиция: опустошението на Вавилон, 18:5–24.
 3. Коронацията на Христос като Цар на царете, 19:1–10.
 4. Второто пришествие на Христос и завладяването на тази земя, 19:11–21.
 5. Милениумът: унищожението на греха и грешниците, 20:1–15.
- VI. Новата Земя и нейните обитатели, 21:1 до 22:5.
- А. Новият Йерусалим, 21:1–27.
- Б. Реката и дървото на живота, 22:1, 2.
- В. Вечното владичество на светиите, 22:3–5.
- VII. Епилог: Предупреждение и покана, 22:6–21.

А. Приемане на книгата и нейното послание, 22:6–10.

Б. Призив да бъдем готови за идването на Христос, 22:11–21.

ГЛАВА 1

4 Йоан пише откровението си до седемте църкви в Азия, символизирани със седемте златни свещници. 7 Пришествието на Христос. 14 Неговата славна сила и величие.

1. Откровение. Гръцки апокалipsis, „разкриване“ (виж стр. 715). „Откровението на Исус Христос“ може да се разглежда като собственото заглавие на Йоан за книгата. Това заглавие категорично отрича обвинението, че Откровението е запечатана книга и следователно не може да бъде разбрана. То съдържа послание, което Бог е възнамерявал Неговите „служители“ на земята да „чуют“ и „пазят“ (ст. 3). Това не можеха да направят, освен ако първо не го разберат.

За Исус Христос. На гръцки, както и на английски, тази фраза може да се разбира като обявяване на Апокалипсиса или за откровение от Исус, или за такова, което Го разкрива. Контекстът сякаш предполага, че първото тълкуване е основното тук, защото това е откровението, „което Бог Му даде, за да го покаже на слугите Си“. В същото време истината на второто значение не бива да се пренебрегва, защото тази книга е преди всичко тази, която разкрива Исус в Неговото небесно дело след възнесението. В този смисъл Откровението всъщност допълва Евангелията. Те записват служението на Исус на земята; Откровението разкрива Неговото дело в плана на изкуплението оттогава насам. Сравнете с гл.

19:10. Относно имената Исус и Христос вижте в Матей 1:1.

Даде му. Откакто грехът влезе в света, всяка комуникация между небето и земята е била чрез Христос (виж стр. 366).

Слуги. Гръцки *douloi*, „роби“ (вижте в Рим. 1:1). Ранните християни често са наричани на себе си по този начин.

скоро ще се сбъдне. По един или друг начин мисълта, че различните събития Предсказаното в книгата Откровение, че ще се случи в недалечно бъдеще, е конкретно посочено седем пъти – „неща, които трябва скоро да се случат [или „да се случат“]“ (гл. 1:1; 22:6), „времето е близо“ (гл. 1:3) и „Ето [или „наистина“], идвам скоро“ (гл. 3:11; 22:7, 12, 20). Косвени препратки към същата идея се появяват в гл. 6:11; 12:12; 17:10. Личният отговор на Йоан на тези изявления за скорошното изпълнение на божествената цел е: „Дори така, ела, Господи Иисусе“ (гл. 22:20). По този начин концепцията за непосредствеността на завръщането на Исус е едновременно изрична и имплицитна в цялата книга.

Второто пришествие на Христос е великото кулминационно събитие на вековния конфликт между доброто и злото, който започна, когато Луцифер оспори характера и управлението на Бог. Твърденията в Откровението и другаде относно непосредствеността на Христовото завръщане трябва да се разбират на фона на този велик конфликт. Бог би могъл справедливо да унищожи Луцифер, когато в упорито неразкаяние той упорстваше в бунта си. Но божествената мъдрост отложи унищожаването на злото, докато природата и резултатите от греха станат напълно очевидни за жителите на вселената (вижте стр. 41–43). Във всеки един от различните критични моменти в историята на този свят божествената справедливост би могла да прогласи: „Свърши се“ и Христос би могъл да дойде, за да установи Своего праведно царуване. Отдавна Той може би е осъществил планове Си за изкуплението на този свят. Както Бог предложи на Израел възможността да подготви пътя за Неговото вечно царство на земята, когато те заселиха Обетованата земя и отново, когато се завърнаха от изгнанието си във Вавилон, така Той даде на църквата от апостолски времена привилегията да завърши

евангелска поръчка. Друга такава възможност дойде с великото пробуждане по време на Второто адвентство през 19-ти век. Но във всеки един случай Божият избран народ не успя да се възползва от възможността, която му беше така милостиво предоставена.

Насърчено от вдъхновени съвети, Адвентното движение след 1844 г. очаквало Христос да дойде много скоро. Когато към края на века Исус не се беше явил, на адвентните вярващи многократно беше напомняно, че Господ може би е дошъл „ето тук“ (виж 6Т 450; 8Т 115, 116; 9Т 29; ДА 633, 634; GC 458). Когато беше попитана защо времето е продължило по-дълго, отколкото изглеждаше, че показват по-ранните ѝ свидетелства, Елън Г. Уайт отговори: „Как е със свидетелствата на Христос и Неговите ученици? Дали бяха измамени?“

... Ангелите Божии в своите послания към хората представят времето като много кратко. ... Трябва да се помни, че обещанията и заплахите на Бог са еднакво условни“ (Избрани вести, книга 1, стр. 67).

Следователно изглежда ясно, че макар фактът за второто пришествие на Христос да не се основава на никакви условия, многократните твърдения на Писанието, че идването е неизбежно, са били обусловени от отговора на църквата на предизвикателството да завърши делото на евангелието в тяхното поколение. Божие слово, което преди векове е заявило, че денят на Христос е „близо“ (Римляни 13:12), не се е провалило. Исус щеше да дойде много бързо, ако църквата беше изпълнила определената си работа. Църквата нямаше право да очаква своя Господ, когато не беше изпълнила условията. Вижте Ев. 694–697.

Следователно, твърденията на ангела от Откровение към Йоан относно предстоящото завръщане на Христос, за да сложи край на царуването на греха, трябва да се разбират като израз на божествената воля и цел. Бог никога не е възнамерявал да забави завършването на плана на спасението, но винаги е изразявал волята Си завръщането на нашия Господ да не се забавя дълго.

Тези твърдения не трябва да се разбират от гледна точка на Божие предугаждане, че ще има толкова дълго забавяне, нито пък в светлината на историческата перспектива на това, което всъщност се е случило в историята на света оттогава. Разбира се, Бог е знаел предварително, че идването на Христос ще се забави с около две хиляди години, но когато е изпращал послания до църквата чрез апостолите, Той е формулирал тези послания от гледна точка на Своята воля и цел по отношение на това събитие, за да осъзнае Своя народ за факта, че в божественото провидение не е необходимо забавяне. Следователно, седемте твърдения на Откровението относно близостта на Христовото идване трябва да се разбират от гледна точка на Божията воля и цел, като условно изложени обещания, а не като изказвания, основани на божествено предугаждане. В този факт, несъмнено, се крие хармонията между онези пасажки, които призовават за готовност за скорошното идване на Христос, и онези времеви пророчества, които разкриват колко далеч напред е действителният ден на Господа.

Означавано. Гр. *sēmainō*, „да посоча [или „да удостоверя“] със знак“, „да обявя“, „да“ разкривам“, „правя известен“, „обяснявам“.

Ангел. Гръцки *aggelos*, „пратеник“. Ангелите често функционират като носители на божествено откровения (виж Дан. 8:16; 9:21; Лука 1:19, 26; и др.). Ангелът, който е в момента, е идентифициран като Гавраил (виж върху Лука 1:19).

Йоан. Тоест, апостол Йоан (вж. стр. 715–720; вж. Марк 3:17). Откровението е единствената книга от Йоан, в която той се идентифицира по име (вж. том V, стр. 891; вж. 2 Йоан 1; 3 Йоан 1).

2. Гол запис. Гръцки *martureō*, „свидетелствам“, „да свидетелствам“. Минало време показва, че Авторът тук говори за това, което ще напише от гледна точка на своите читатели, например

когото неговият акт на писане ще бъде в миналото. Посланията на Павел (вижте върху Галатяни 6:11; Фил. 2:25) предоставят множество примери за такава употреба на минало време, както и писанията на древните гърци и римляни. Използването на такава форма се е смятало за учтивост към читателя. Йоан се обявява за свидетел, давайки свидетелство за всичко, което Бог му е разкрил.

Слово. Гръцки *logos* „слово“, „изказване“, „послание“, „оракул“ (виж върху Йоан 1:1).

От Бога. Тоест, от Бога или изговорено от Бога. Тук Йоан се позовава на „Откровението на Исус Христос, което Бог му даде“ (ст. 1). „Божие слово“, „свидетелството на Исус“ и „всичко, което Той видя“ се отнасят до едно и също нещо – „Откровението“ от стих 1.

Свидетелство на Исус. Това може да се отнася до книгата Откровение като послание или от Исус или за Исус (вижте стих 1). Контекстът е в полза на първото. Книгата, разбира се, е и двете.

Стихове 1 и 2 илюстрират типичен библейски паралелизъм, в който първият и четвъртият редовете, а вторият и третият са успоредни:
„Откровението на Исус Христос“, „което Бог даде“, „словото Божие“, „свидетелството на Исус Христос“

Видях. Думи, обозначаващи визуална комуникация и възприятие, се срещат 73 пъти в Откровението, а думи, обозначаващи аудио комуникация и възприятие, 38 пъти. Откровението е фактически, очевиден и чут разказ за това, което Йоан е видял и чул по време на видение.

3. Благословен. Гръцки *makarios*, „щастлив“ (виж върху Мат. 5:3). Някои предполагат, че може да има алюзия тук към Лука 11:28.

Този, който чете. Несъмнено препратка предимно към този, назначен от древните църквата да чете свещените свитъци публично. Йоан предвижда публичното четене на посланието, което сега отправя към „седемте църкви, които са в Азия“ (ст. 4), в присъствието на събралите се членове на всяка конгрегация (вж. Кол. 4:16; 1 Сол. 5:27). Тази християнска практика отразява древния еврейски обичай да се четат „законът и пророците“ в синагогата всяка събота (Деяния 13:15, 27; Деяния 15:21; и др.; виж. Том V, стр. 57, 58). Подразбиращата се заповед Откровението да се чете в църквите в Азия предполага, че неговите послания са започнали да бъдат приложими за църквата още по времето на Йоан (вж. Откр. 1:11).

Тези, които слушат. Тоест, членовете на всяка църква. Обърнете внимание, че има само един читател – във всяка църква – докато има много, които „чуват“ прочетеното. Благословието, което съпътства четенето на Откровението в „седемте църкви“ на римската провинция Азия, принадлежи на всички християни, които четат книгата Откровение, желаейки по-съвършено разбиране на истините, записани в нея.

Думите. Могат да се цитират текстови доказателства (вж. стр. 10) за простото четене на „думата“. Това би се отнасяло до посланието на книгата като цяло, а не до отделните „думи“, в които посланието е трябвало да намери израз.

Това пророчество. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) тълкуването „пророчеството“. Някои предполагат, че Йоан тук конкретно твърди, че Откровението е равностойно на пророческите книги на Стария завет, които са били четени в синагогата всяка събота. Въпреки че думата „пророчество“, както е използвана в Библията, се отнася до всяко послание от Бога, независимо от неговото естество.

(вижте върху Рим. 12:6), книгата Откровение може с право да се нарече „пророчество“ и в по-строгия смисъл на прогноза за бъдещи събития.

Пази. Формата на глагола в гръцки език предполага обичайното спазване или спазване на наставленията на тази книга като норма на живот. Вижте върху Матей 7:21–24.

Са написани. Буквално „са били написани“, в смисъл на „стоят написани“.

Време. Гръцки *kaîros*, „време“, в смисъл на определен момент от време, благоприятен сезон, време, предварително определено за някакво конкретно събитие (виж върху Марк 1:15). „Времето“, за което тук се говори, че е „близо“, е времето за изпълнение на „онези неща, които са написани“, „нещата, които трябва скоро да се случат“ от Откр. 1:1 (виж коментара там). Именно непосредствеността на тези събития е мотивация за внимателно наблюдение на „думите на това пророчество“. Съответно, Откровението е от особено значение за онези, които вярват, че „времето“ на Христовото идване „е близо“.

Сравнете допълнителната бележка върху Рим. 13.

Наблизо. Тъй като живеем в последните моменти от времето, пророчествата на Откровението са от особено значение за нас. „Даниил и Откровението трябва да получат внимание, както никога досега в историята на нашето дело“ (ТМ 112). „Тържествените послания, които са били дадени в техния ред в Откровението, трябва да заемат първото място в съзнанието на Божия народ“ (8Т 302).

„Книгата на Даниил е разпечатана в откровението към Йоан“ (ТМ 115). Докато книгата на Даниил говори в общи линии за събитията от последните дни, книгата Откровение дава ярки подробности относно тези събития, които сега са обявени за „близо“.

4. Йоан. Вижте върху стих 1. Фактът, че писателят не чувства нужда да се идентифицира допълнително, е доказателство, че е бил добре познат на църквата „в Азия“. Това свидетелства и за автентичността на писмото, защото от всеки друг писател, освен този, когото вярващите „в Азия“ биха разпознали като „Йоан“, може да се очаква да претендира за авторитет и позиция. Простотата, с която писателят се нарича, е в съответствие с процедурата на самокритичност, следвана от писателя на Евангелието от Йоан (вижте том V, стр. 891).

До седемте църкви. От тази точка до края на гл. 3 Откровението е донякъде оформено под формата на древен писмо, или по-скоро, поредица от писма. Тази епистоларна част е въведение към останалата част от книгата, която се характеризира с поредица от драматични видения. За коментар относно употребата на числото „седем“ в Откровението и относно седемте църкви вижте гл. 1:11.

Азия. Тоест, римската провинция Азия, регион на около 480 км от изток на запад и 410 км от север на юг, в западната част на днешната Мала Азия, в днешната република Турция (вижте „Пътешествията на Павел“). В елинистическата епоха тази област се е развила във важното царство Пергам, водещ център на елинистическата култура. Относно обстоятелствата, при които Пергам става римска провинция Азия, вижте том V, стр. 35. В новозаветните времена Азия остава важен център на гръко-римската култура. Павел прекарва там много месеци (вижте Деяния 18:19–21; 19:1, 10), а успехът на неговите трудове в района е засвидетелстван от три от неговите послания до християните, живеещи там (Ефесяни, Колосяни, Филимон). Първото му послание до Тимотей, който тогава е отговарял за църквата в Ефес и може би за църквите в цялата провинция, свидетелства за добре установена християнска общност там. Павел е бил апостол на езичниците и е вероятно членовете на тези църкви в римската провинция Азия да са били предимно езичници.

След преместването на родителската християнска конгрегация от Йерусалим, малко преди През 70 г. сл. Хр. Азия изглежда е придобила нараснало значение като християнски център. Това несъмнено се дължи на присъствието и ръководството на апостол Йоан. Според преданието той е живял в Ефес и е пътувал из околността, „тук, за да назначава епископи, там, за да урежда цели църкви, там, за да ръкополага онези, които са били белязани от Духа“ (Климент Александрийски. Кой е богатият човек, който ще се спаси? xlii; ANF, том 2, стр. 603). Такава тясна връзка между апостола и църквите в Азия изглежда е отразена тук.

Благодат... мир. Вижте върху Рим. 1:7; 2 Кор. 1:2. Предполага се, че този поздрав е произлязъл от комбинация от обичайното гръцко поздравление *chairein*, „поздрав!“ (както в Яков 1:1), и еврейския поздрав шалом, в гръцкия му еквивалент *eirēnē*, „мир“.

Chairein вероятно е свързано с по-религиозния термин, използван тук, *charis*, „благодат“. Двете думи „благодат“ и „мир“ се появяват често в поздравите на ранните християнски послания и заедно очевидно са представлявали характерна форма на поздрав в апостолската църква (виж Рим. 1:7; 1 Кор. 1:3; 2 Кор. 1:2; Гал. 1:3; Еф. 1:2; Фил. 1:2; Кол. 1:2; 1 Сол. 1:1; 2 Сол. 1:2; 1 Тим. 1:2; 2 Тим. 1:2; Тит 1:4; Филимон 3; 1 Петрово 1:2; 2 Петрово 1:2; 2 Йоан 3).

Него, който е. Гръцки *ho ōn*, „съществува [Единственото]“, израз, очевидно взет от LXX от Изх. 3:14, където се използва за превод на божественото име АЗ СЪМ. Подобно на еврейския, този израз предполага вечното, безвременно самосъществуване на Бога. Гръцкият език се чете буквално „от Този, Който е“ – фраза, която не е по-граматична на гръцки, отколкото на английски. Това обаче не е доказателство за непознаването на граматиката от страна на Йоан; отказът му да променя интонациите на думите, представляващи Божественото Същество, вероятно е бил фин начин да се подчертае пълната непроменимост на Бога. От контекста на стихове 4, 5 е ясно, че тази фраза се отнася до Отца.

Което беше. Бог съществува от вечността (Пс. 90:2).

Който предстои. Или „идващият [Онзи]“. Поредицата – „който е“, „който беше“, „който предстои“ – показва, че последното изречение е заместител на бъдеще време на глагола и е еквивалентно на казаното „който ще бъде“. Предложено е изречението да се отнася и до второто пришествие на Христос. Това тълкуване, макар и вербално възможно, не съответства на контекста, което показва, че авторът едва ли е имал това предвид.

Позоваването тук на Отца изтъква Неговата вечност и заявява, че същият Един Който сега непрестанно съществува, винаги е съществувал и винаги ще съществува. Личностното съществуване на Бог надхвърля времето, но една безвременна вечност може да бъде изразена с човешки думи само чрез крайни, времеви термини, каквито Йоан използва тук.

Седем Духа. Относно значението на числото „седем“ в Откровение вижте стих 11. На други места в книгата тези седем Духа са изобразени като седем огнени светила (гл. 4:5) и седемте очи на Агнето (гл. 5:6). Асоциацията тук на „седемте Духа“ с Отца и с Христос, като източник на благодатта и мира на християнина, предполага, че те представляват Светия Дух. Обозначението „седем“ вероятно е символичен израз на Неговото съвършенство и може също да предполага разнообразието от дарове, чрез които Той действа чрез човека (виж 1 Кор. 12:4–11; вж. Откр. 3:1).

Пред трона Му. Тоест, пред трона на „Онзи, Който е, Който беше и Който ще дойде“. Позицията може би предполага готовност за незабавно служене. Вижте гл. 4:2–5.

5. Исус Христос. Вижте стих 1. Другите членове на Божеството вече са споменати в стих 4.

Верен свидетел. На гръцки език тази титла стои в противопоставяне с „Исус Христос“, което е в аблативен падеж (според някои, родителен падеж на източника), а фразата „верен свидетел“ обикновено би била в същия падеж. Въпреки това, подобно на божествената титла за Отца (вижте върху ст. 4), тук тя стои непроменена в именителен падеж. Някои предполагат, че по този начин Йоан внушава божествеността на Христос и Неговото равенство с Отца (вижте върху Йоан 1). Христос е „верният свидетел“, тъй като е съвършеният представител на Божия характер, ум и воля за човечеството (вижте върху Йоан 1:1, 14). Неговият безгрешен живот сред хората и Неговата жертвена смърт свидетелстват за святостта и любовта на Отца (вижте върху Йоан 14:10; вижте върху гл. 3:16).

Първороден. Гръцки *prōtotos*, „първороден“ (виж върху Мат. 1:25; Рим. 8:29; вж. върху Йоан 1:14). Въпреки че Исус не е първият, възкръснал от мъртвите по отношение на времето, Той може да се счита за първи в смисъл, че всички останали, възкръснали преди и след Него, са получили свободата си от оковите на смъртта само благодарение на Неговата победа над гроба. Неговата сила да даде живота Си и да го вземе отново (Йоан 10:18) Го отличава от всички останали хора, които някога са излизали от гроба, и Го характеризира като източник на целия живот (виж Рим. 14:9; 1 Кор. 15:12–23; виж върху Йоан 1:4, 7–9). Това заглавие, заедно с това, което следва, отразява мисълта на Пс. 89:27.

Княз. Или „владетел“. Този свят е законното владение на Христос. Христос триумфира над греха и е спечелил обратно изгубеното наследство на Адам и е законният владетел на човечеството (Кол. 2:15; вж. Кол. 1:20; виж Откр. 11:15). В последния ден всички хора ще Го разпознаят като такъв (виж Откр. 5:13). Но, разпознат или не, Христос е отменил земните дела за завършване на Своята вечна цел (виж върху Дан. 4:17). Планът на изкуплението, направен исторически факт чрез Неговия живот, смърт и възкресение, се е разгръщал стъпка по стъпка към този велик ден на триумфа. Виж Откр. 19:15, 16.

Който ни обичаше. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) прочита „който ни обича“. Вярно е, че Божията любов, разкрита в Исус Христос, сега е исторически факт, но Той „ни обича“ сега напълно, както когато направи върховния дар на Своя Син.

Измит. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) прочитането „развързан“. Тази разлика несъмнено произтича от сходството между гръцките думи *louō*, „да измия“, и *luō*, „да развържа“. Да бъдеш „развързан“ от греховете означава да бъдеш освободен от наказанието и властта на греха (вж. върху Йоан 3:16; Рим. 6:16–18, 21, 22).

В собствената Си кръв. Или „чрез Неговата кръв“, тоест чрез Христовата смърт на кръста. Това беше заместителна жертва (вижте на Исая 53:4–6; вж. Жертва 25).

6. Царе и свещеници. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) прочитането „царство, свещеници“, вероятно алюзия към Изх. 19:6 (вж. Откр. 5:10). Христос е учредил църквата Си „царство“, а отделните ѝ членове – „свещеници“. Да бъдеш член на царството означава да бъдеш „свещеник“. Сравнете „царското свещенство“ от 1 Петрово 2:9. Тези, които са приели спасение в Христос, съставляват царство, чийто цар е Христос. Тук се има предвид царството на божествената благодат в сърцата на хората (вж. върху Мат. 4:17). Свещеникът може да се разглежда като човек, който принася жертви на Бога (вж. Евр. 5:1; 8:3) и в този смисъл всеки християнин има привилегиите да принася „духовни жертви“ – молитва,

ходатайство, благодарност, слава – на Бога (виж 1 Петрово 2:5, 9). Тъй като всеки християнин е свещеник, той може да се обърне към Бога от свое име, без посредничеството на друго човешко същество, и от името на други. Христос е нашият посредник (1 Тим. 2:5), нашият велик „първосвещеник“ и чрез Него е наша привилегия да „пристъпваме с дръзновение към престола на благодатта, за да получим милост и да намерим благодат, която да ни помага благовременно“ (Евр. 4:15, 16).

Бог и Неговият Отец. Тоест, Бог, дори Неговият Отец.

Нему да бъде слава. Буквално „на Него славата“, тоест на Христос (виж стих 5). Определителният член „the“ предполага всяка слава. За коментар относно доха, думата, преведена като „слава“, вижте Рим. 3:23.

Господство. Да припишем „господство“ на Христос означава да Го признаем за законен владетел на вселената. След възкресението Той получи „всяка власт... на небето и на земята“ (вижте Матей 28:18). Христос заслужава безкрайната хвала на човечеството в замяна на Своя триумф над греха и смъртта (вижте Кол. 2:15). Сатана е оспорил правото на Христос на „слава и господство“, но те по право принадлежат на Христос. С тази доксология, или приписване на хвала, Йоан завършва поздрава към своето писмо (Откр. 1:4–6).

Завинаги и завинаги. Гръцки *eis aiōnas tōn aiōnōn*, буквално „във вековете на вековете“, и следователно „завинаги“. За обсъждане на думата *aiōn* вижте Матей 13:39. Йоан предвижда няма ограничение във времето за правото на Христос на „слава и господство“. Амин. Вижте Матей 5:18.

7. Ето, иде. След като поздравът завърши със стих 6, Йоан обявява темата на Откровението. Второто пришествие на Христос е целта, към която се движи всичко останало. Важно е да се отбележи, че той използва сегашно време „иде“, като по този начин подчертава сигурността на събитието, може би и с усещането за неговата непосредственост (вижте стих 1).

С облаци. Вижте върху Деяния 1:9–11.

Прободен. Гръцки *ekkenteō*, същата дума, която Йоан използва в своето Евангелие (гл. 19:37), когато цитира от Зах. 12:10. Преводачите на LXX очевидно са прочели погрешно еврейската дума *daqagu*, „те... прободиха“, в Зах. 12:10, като „те танцуваха триумфално“, така са я превели на гръцки. Само Четвъртото Евангелие записва инцидента с прободането на ребрата на Исус (Йоан 19:31–37). Тази точка на сходство между двете книги е косвено доказателство, че Откровението е дошло от същата ръка като Евангелието на Йоан. Въпреки че пише на гръцки, той очевидно игнорира LXX и в двата случая и дава правилен превод на еврейски. Твърдението от Откр. 1:7 ясно предполага, че отговорните за смъртта на Христос ще възкръснат от мъртвите, за да станат свидетели на Неговото идване (вижте върху Дан. 1:10). 12:2). По време на процеса Си Исус предупреди еврейските водачи за това ужасно събитие (Матей 26:64).

Плач. Буквално „се порязват“, във връзка с древния обичай да се порязват или удрят тялото си като знак на скръб. В преносен смисъл, както тук, думата се фокусира върху скръбта, а не върху физическия акт на удряне на тялото. Тук тя отразява разкаянието на нечестивите (вижте върху Йер. 8:20).

Аз съм. Гръцки *egō eimi* (виж върху Йоан 6:20).

Алфа и Омега. Първата и последната буква от гръцката азбука, свободно сравними с изрази „от А до Я“. Фразата показва пълнота, всеобхватност и е същата по значение като „началото и краят, първият

и последните“ (гл. 22:13). В този случай говорещият е „Господ, Който е, Който беше и Който ще дойде“, идентифициран в гл. 1:4 като Бог Отец (вижте коментара там).

Въпреки това, в стихове 11–18 изразът „Алфа и Омега“ е ясно отъждествен с Христос, който също така заявява, че е „първият и последният“. В гл. 22:13 фразата „Алфа и Омега“ се отнася до Христос, както е видно от стих 16. Отец и Син споделят тези вечни качества (вижте Допълнителна бележка върху Йоан 1).

Началото и краят. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) пропускането на тези думи тук и в стих 11, но те са напълно потвърдени в гл. 22:13.

Господ. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) прочитането „Господ Бог“. Което е. Вижте стих 4.

Всемогъщ. Гръцки *pantokratōr*, „владетел на всички“. Титлата се появява често в Откровение (гл. 4:8; 11:17; 15:3; 16:7, 14; 19:6, преведено като „всемогъщ“, 15; 21:22). В LXX на Осия 12:5 *pantokratōr* превежда евр. *šeba'oth*, „войнство“, често използвано с Яхве като старозаветно обозначение за Бог (виж том I, стр. 173). Тази титла подчертава всемогъществото на Бог. Сравнете 1 Царе 1:11; Исаия 1:9; Йеремия 2:19; Амос 9:5).

9. 1 Йоан. Вижте стр. 715–720.

Спътник в скръб. Очевидно Йоан не е бил единственият, който е страдал от преследване по това време.

Царството. Тоест, царството на божествената благодат (вижте върху Матей 4:17. „През много скърби трябва да влезем в Божието царство“ Деяния 14:22).

Търпение. Буквално „пребиваване под“. Думата тук предполага упражняване на себе-контрол, за да издържи трудна ситуация, когато чрез отказ от вяра може да се получи освобождение от натиска на преследването. В Христос християните имат силата да „останат под“ „в Исус“. Вижте върху Рим. 2:7; Откр. 14:12.

За Исус. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) тълкуването „в Исус“. Търпението е резултат от жизненоважна връзка с Него.

Беше. Или „стана“, което означава, че Патмос не е бил неговият постоянен дом, а че обстоятелствата са го заварили там, но обстоятелствата са го заварили там.

Патмос. Малък остров в Егейско море, на около 90 км югозападно от Ефес. В най-широката си точка е с размери под 16 км на север и юг и около 10 км на изток и запад (около 16 км на 10 км). Патмос е скалист и безплоден. Необичайно начупената му брегова линия съдържа много заливи. През 77 г. сл. Хр. Плиний („Естествена история“ iv. 12. 23) съобщава, че островът е бил използван като наказателна колония, което обяснява твърдението на Йоан, че е бил „сътрудник в скръб“. Апостолът е бил на Патмос като римски затворник (виж стр. 80–85).

Около два века по-късно, Викторин от Петау (починал около 303 г. сл. Хр.) заявява за Откровението: „Когато Йоан каза тези неща, той беше на остров Патмос, осъден на труд в мините [лат. *metallum*] от Цезар Домициан“ (Коментар върху Апокалипсиса, върху гл. 10:11; ANF, том 7, стр. 353). Латинската дума *metallum* може да се отнася и до кариера. Доколкото Патмос може да е имал кариери, но не дава доказателства за това, че е имал мини, вероятно тук се има предвид първото. Твърдението на Плиний за това, че Патмос е била католическа колония, е на информиран съвременник на Йоан, докато това на Викторин, макар и вероятно, трябва да се класифицира като традиция.

Заради думата. Тоест, заради думата. Гръцкият език е против мнението, че това означава, че Йоан е бил на Патмос, за да получи и запише виденията, които там му бяха дадени.

(вижте стих 2). В настоящия пасаж фразите „слово Божие“ и „свидетелство [за] Исус“ се отнасят до неговото вдъхновено свидетелство за евангелието в продължение на повече от половин век. Това е била единствената мотивираща цел на живота на Йоан. В горчивите дни на преследване при Домициан неговото безстрашно свидетелство става повод за заточение в Патмос (вижте стр. 721).

10. В Духа. Буквално „в дух“, тук означава „в екстатично състояние“. Той стана невнимателен към земните неща и осъзнаваше само впечатленията, предадени му от Светия Дух. Естественото сетивно възприятие отстъпи място напълно на духовното възприятие.

Господен ден. Гръцки *kuriakē hēmera*. Правени са различни опити да се обясни този израз, който се появява само тук в Писанието. Някои тълкуватели отъждествяват този термин с „деня Господен“ на старозаветните пророци (виж Йоил 2:11, 31; Соф. 1:14; Мал. 4:5; вж. Деяния 2:20). Може да се приеме, че сами по себе си думите могат да бъдат тълкувани по този начин. Тези, които обясняват израза по този начин, посочват факта, че Откровението фокусира вниманието върху великия последен ден Господен и събитията, водещи до него (вижте Откр. 1:1). Да бъдеш „в Духа в деня Господен“ би могло да се разбира като означаващо да бъдеш пренесен във видение надолу по течението на времето, за да станеш свидетел на събития, свързани с деня Господен.

Има обаче причини да се отхвърли това тълкуване. Първо, когато фразата „ден Господен“ ясно обозначава великия ден Божий, гръцкият вариант винаги е *hēmera tou kuriou* или *hēmera kuriou* (1 Кор. 5:5; 2 Кор. 1:14; 1 Сол. 5:2; 2 Петрово 3:10). Второ, контекстът (Откр. 1:9, 10) предполага, че терминът „ден Господен“ се отнася до времето, когато Йоан е видял видението, а не до темата на видението. По този начин Йоан посочва местоположението си – „островът, наречен Патмос“ (ст. 9); причината си да бъде там – „заради словото Божие“ (ст. 9); и състоянието си във видението – „в Духа“. Всички тези фрази са свързани с обстоятелствата, при които е било дадено видението, и е логично да се заключи, че и четвъртата го прави, като посочва конкретното време на откровението. Повечето тълкуватели стигат до това заключение.

Въпреки че е уникален в Писанието, терминът *kuriakē hēmera* има дълга история в постбиблейския гръцки език. Подобно на съкратената си форма *kuriakē*, той е познат термин сред църковните отци за първия ден от седмицата, а в съвременния гръцки *kuriakē* е обичайният термин за неделя. Латинският му еквивалент, *dominica dies*, е общоприето обозначение за същия ден и е преминал в няколко съвременни езика, като испанския *domingo* и френския *dimanche*, като и двата термина означават неделя. Поради тази причина много учени са на мнение, че *kuriakē hēmera* в настоящия пасаж също се отнася до неделята и че Йоан не само е получил видението си на този ден, но и го е разпознал като „Господния ден“, вероятно защото на този ден Христос е възкръснал от мъртвите.

Има както отрицателни, така и положителни причини за отхвърляне на това тълкуване. Първо, това е признатият принцип на историческия метод, че алюзията трябва да се тълкува само въз основа на доказателства, които са предходни по време или съвременни на нея, а не въз основа на исторически данни от по-късен период. Този принцип има важно значение за проблема със значението на израза „Господния ден“, както се появява в настоящия пасаж. Въпреки че този термин се среща често у църковните отци със значението на неделя, първите убедителни доказателства за такава употреба не се появяват до последната част на

II век в Апокрифното Евангелие според Петър (9, 12; ANF, том 9, стр. 8), където денят на Христовото възкресение е наречен „Господният ден“. Тъй като този документ е написан поне три четвърти век след като Йоан е написал Откровението, той не може да бъде представен като доказателство, че фразата „Господният ден“ по времето на Йоан се отнася до неделя.

Могат да се цитират множество примери, за да се покаже бързината, с която думите могат да променят значението си. Следователно значението на „Господният ден“ тук е по-добре да се определи чрез позоваване на Писанието, отколкото на последваща литература.

Положителната страна на въпроса е фактът, че въпреки че Писанието никъде не идентифицира неделята като имаща някаква религиозна връзка с Господа, многократно признава, че седмият ден, съботата, е специалният ден на Господа. Казва се, че Бог е благословил и осветил седмия ден (виж Бит. 2:3); Той го е обявил за паметник на Неговия акт на сътворение (виж Изх. 20:11); Той го е нарекъл конкретно „Моят свят ден“ (виж Ис. 58:13); и Исус се е обявил за „Господар и на съботата“ (виж Марк 2:28) в смисъл, че като Господар на човечите, Той е бил и Господар на това, което е било създадено за човека, съботата. По този начин, когато фразата „Господен ден“ се тълкува в съответствие с доказателства преди и по времето на Йоан, изглежда, че има само един ден, за който може да се отнася, и това е седмият ден, съботата. Вижте 6Т 128; АА 581.

Археологически открития хвърлят допълнителна светлина върху израза *kuriakē hēmera*.

Папируси и надписи от имперския период в римската история, открити в Египет и Мала Азия, използват думата *kuriakos* (мъжка форма на *kuriakē*) за императорската хазна и императорската служба. Това е разбираемо, доколкото римският император често е бил наричан на гръцки *kurios*, „господар“, и следователно неговата хазна и служба са били „хазната на господаря“ и „служба на господаря“. По този начин *kuriakos* е била позната дума в официалния римски език за неща, отнасящи се до императора. Един такъв надпис датира още от 68 г. сл. Хр., така че е ясно, че тази употреба на *kuriakos* е била разпространена по времето на Йоан (вижте Адолф Дайсман, Светлина от древния Изток, стр. 357–361).

В същия този надпис се споменава ден, кръстен на императрицата Джулия, или Ливия, както е по-известна.

В други надписи както от Египет, така и от Мала Азия, терминът *sebastē*, гръцкият еквивалент на Август, често се появява като име на ден. Очевидно това са препратки към специални дни в чест на императора (вж. Дайсман, цит.). Някои предполагат, че *kuriakē hēmera*, както е използвано от Йоан, се отнася и за императорски ден. Това обаче изглежда съмнително по две причини. Първо, въпреки че е имало императорски дни и въпреки че терминът *keriakos* е бил използван за други неща, отнасящи се до императора, все още не е намерен случай на думата *kuriakē*, приложена към императорски ден. Разбира се, това не е окончателно доказателство, защото е аргумент от мълчание. Вторият аргумент, който може да бъде повдигнат срещу идентифицирането на *kuriakē hēmera* на Йоан като императорски ден, обаче изглежда практически убедителен. Това е фактът, че както евреите през 1-ви век (виж Йосиф Флавий, „Война“ vii. 10. 1 [418, 419]), така и християните, поне през 2-ри век (виж Мъченичеството на Поликарп, 8), са отказали да наричат Цезар *kurios*, „господар“. Следователно е изключително трудно да се мисли, че Йоан би говорил за

императорския ден като „Господния ден“, особено във време, когато той и неговите събратя християни са били жестоко преследвани заради отказа си да се покланят на императора (виж стр. 721–723). Изглежда по-вероятно Йоан да е избрал израза *kuriakē hēmera* за съботата като фин начин да се прогласи фактът, че както императорът е имал специални дни, посветени на негова чест, така и Господът на Йоан, заради когото сега е страдал, също е имал Своя ден. За обсъждане на произхода на спазването на неделята и на обозначаването на неделята като „Господния ден“ вижте Дан. 7:25. Вижте АА 581, 582.

Като тромпет. Сравнението с тромпет показва интензивността на гласа.

11. Аз съм Алфа. Вижте стих 8. С оглед на стихове 17, 18 е ясно, че в настоящия случай тези титли се отнасят конкретно за Христос. Текстовите доказателства обаче потвърждават (вж. стр. 10) пропускането на думите „Аз съм Алфа и Омега, първият и последният; и“.

В стихове 4–10 Йоан отправя към седемте църкви своето собствено уводно изявление за обстоятелствата, при които е получил Откровението. Започвайки със стих 11, той дава личното разрешение на Христос за Откровението. Подходящо е Той да го направи, защото това е „Откровението на Исус Христос“ (ст. 1). Самото откровение започва със стих 11.

Какво виждаш. Визуалната комуникация и възприятие доминират в Откровението (виж в стих 2). Йоан видя видения, панорамни сцени в символи, които той изобрази възможно най-пълно и точно, доколкото е възможно с ограничения човешки език. Много от тези символи представляват безкрайни истини, които надхвърлят думите и опита на хората. Понякога апостолът се оказва без думи, за да опише напълно това, което вижда, например, когато съзерцава Божия престол (виж гл. 4:3, 6). Въпреки това, в цялото Откровение величието на Божия път с Неговата вселена, интензивността на великата борба между Христос и Сатана и славата на окончателния триумф са изобразени по-ярко и величествено, отколкото другаде в Писанието.

Книга. Гръцки *biblion*, „свитък“, най-разпространеният вид книга по времето на Йоан. Вижте том. V, стр. 113.

Седемте църкви. Редът, в който църквите са изброени както тук, така и в гл.

2; 3 представлява географската последователност, в която пратеник, носещ писмо от Патмос, би достигнал до тези седем града в провинция Азия. За по-нататъшно обсъждане на географското разположение на седемте църкви вижте стр. 86–102; „Пътешествията на Павел“. За допълнителна информация за всяка посочена църква вижте отделните послания до църквите в гл. 2; 3.

Седемте църкви са първите от поредица от седем в Откровението. По този начин има също седем Духа (ст. 4), седем светилника (ст. 12), седем звезди (ст. 16), седем огнени лампи (гл. 4:5), книга със седем печата (гл. 5:1), седемте рога и седемте очи на Агнето (гл. 5:6), седем ангела със седем тръби (гл. 8:2), седем гърма (гл. 10:4), дракон със седем глави и седем корони (гл. 12:3), звяр със седем глави (гл. 13:1), седем ангела, имащи седем чаши, съдържащи седемте последни язви (гл. 15:1, 7), и звярът със седем глави, за които се казва също, че са седем планини и седем царе (гл. 17:3, 9, 10). Това многократно използване на числото седем с толкова много различни символи предполага, че и то трябва да се разбира в символичен смисъл. В цялото Писание числото седем, когато се използва символично, обикновено се разбира като обозначение на пълнота, съвършенство.

Що се отнася до седемте църкви, може да се очаква, че това число има специфично предназначение. Че е имало повече от седем църкви в провинция Азия, е ясно от факта, че две други църкви в този регион, тези в Колоса и в

Хиераполис също са споменати в Новия завет (виж Кол. 1:2; 4:13). Следователно е разумно да се заключи, че Господ е избрал седемте църкви, посочени тук, защото те са били типични за състоянието на църквата като цяло – както в апостолско време, така и през цялата християнска епоха (виж стр. 725; вж. АА 583, 585).

Посланията до седемте църкви се отнасяли за условията в църквата по времето на Йоан. Ако това не беше така, тези послания щяха да объркат и обезкуражат християните в църквите на Азия, които щяха да ги прочетат (вижте Откр. 1:3). Йоан щеше да се окаже лъжепророк, ако посланията, които той отправяше към църквите си, не бяха разкрили истинското положение в тези конгрегации и не бяха подходящи за техните духовни нужди. Тези послания бяха изпратени във време, когато християните на Азия страдаха от голяма скръб (вижте стр. 720–723), и техният твърд укор, успокояваща утеха и славни обещания сигурно са били предназначени да задоволят тези нужди (вижте АА 578–588).

Приемайки и вслушвайки се в тези послания, християнските църкви в Азия щяха да бъдат подготвени духовно да разберат драмата на великата борба, изобразена в останалата част от Откровението, и да запазят непоколебима надежда в крайния триумф на Христос и Неговата църква.

Въпреки че различните послания до седемте църкви трябва да са се отнасяли на първо място за църквите в Азия по времето на Йоан, те са били от значение и за бъдещата история на църквата (виж стр. 725). Изучаването на историята разкрива, че тези послания наистина са приложими по специален начин за седем периода, които обхващат цялата история на църквата.

Доколкото числото седем предполага пълнота, както бе отбелязано по-горе, изглежда разумно тези послания да се разбират в известен смисъл като описателни за цялата църква по всяко време от нейната история, защото несъмнено всяка отделна конгрегация през християнската история би могла да намери своите характеристики и нужди, описани в едно или повече от тези послания. Съответно може да се каже, че те имат универсално приложение, в допълнение към локалното приложение по времето на Йоан и историческото приложение в последователни периоди. Християнски писател около 200 г. сл. Хр. пише, че „Йоан пише до седемте църкви, но говори на всички“ (латински текст в SP Tregelles, изд., Canon Muratorianus, стр. 19). Въпреки че например посланието до Лаодикийската църква е особено подходящо за църквата днес, посланията до другите църкви също съдържат думи на увещание, от които тя може да бъде от полза (виж 5Т 368, 481, 538, 612; 8Т 98, 99).

12. Вижте гласа. Тоест, вижте кой е говорил.

Свещници. Гръцки *luchnia*, „светилници“. Свещта, в познатата си съвременна форма, не е бил широко използван в древността. Лампите обикновено са били оформени във формата на плитка купа, в която се е наливало масло и се е поставял фитил. Съответно, „свещниците“, които Йоан е видял, очевидно са били стойки, върху които са били поставени такива лампи.

В стих 20 е обявено, че тези светилници представляват седемте църкви и по този начин цялата църква (вижте на стих 11). Фактът, че са от злато, изглежда подсказва ценността на църквата в очите на Бога. Йоан вижда Христос да ходи сред тях (ст. 13–18), като по този начин показва Неговото продължаващо присъствие с църквата Си (вижте Мат. 28:20; вж. Кол. 1:18).

Споменаването тук на седем златни светилника напомня за седемте златни светилника в светилището на земното светилище (виж Изх. 25:31–37). Очевидно обаче те се различават съществено от седемстранния светилник от старозаветните времена, защото Йоан вижда Христос да ходи сред тях (виж Откр. 1:13; 2:1). Тези „седем...

За „светилниците“ се казва, че представляват църкви на земята и следователно не трябва да се мисли за небесен еквивалент на седемраменния светилник от древното земно светилище.

13. Човешкият Син. Гръцко *huios anthrōpou*. Гръцката дума тук е без определителен член.

Това е точен превод на арамейското *kebar 'enash* (виж върху Дан. 7:13) и изглежда има почти същото значение тук като *kebar 'enash* в Даниил. Казаното в коментара върху *kebar 'enash* (Дан.

7:13) следователно би се отнасяло и за *huios anthrōpou*. От Откр. 1:11, 18 е сигурно, че Този, за когото се говори по този начин – както в Дан. 7:13 – е в Христос.

Докато титлата „Човешкият Син“ с определителния член се използва за Христос повече от 80 пъти в Новия завет, изразът „Човешкият Син“ без определителния член се използва за Него в гръцкия Нов завет само в два други случая (Откр. 14:14, което е очевидна алюзия към Дан. 7:13; и Йоан 5:27, където се подчертава човечността на Исус).

Прилагайки същия принцип, както при *кебар 'енаш* (вижте Дан. 7:13), откриваме, че тук Йоан вижда Христос във видение за първи път. Кой е това славно същество? Той има формата не на ангел или на някакво друго небесно същество, а на човек. Той е човешки по форма, макар и с ослепителен блясък.

Въпреки че Йоан е написал Откровението на гръцки, начинът му на изразяване често е този на родния му арамейски (еврейският език от времето на Новия завет), а не гръцки. Това е вярно за някои от неговите идиоматични изрази и е възможно *huios anthrōpou*, буквално „син човешки“, да е един от тях. Ако е така, „син човешки“ би означавало просто „човешко същество“, „човек“ (вижте Дан. 7:13). По същия начин „деца на възкресението“ (Лука 20:36) са просто възкресени хора, а „деца на царството“ (Мат. 8:12) са хора, годни за царството. По подобен начин „деца на брачната стая“ (Марк 2:19) са сватбени гости, „деца на този свят“ (Лука 16:8) са тези, които живеят за този свят, „деца на гнева“ (Еф. 2:3) са тези, които заслужават наказание заради злите си дела, а „синове на Велиал“ (1 Царе 21:10) са безполезни хора.

Когато прославеният Христос се яви на Йоан в небесно великолепие, Той все още му се яви в човешко подобие. Въпреки че Христос е бил вечно предсъществуващ като второ лице на Божеството и винаги остава такъв, Неговото приемане на човечеството е за цялата вечност (вижте том V, стр. 917–919). Каква утеха е да знаем, че нашият възнесен, прославен Господ все още е наш брат по човечество, но в същото време и Бог! За по-нататъшно обсъждане на този пасаж вижте „Проблеми в превода на Библията“, стр. 241–241. 243.

До петите. Дългата дреха е символ на достойнство.

Папс. Тоест, гърдата.

14. Бял като вълна. Йоан напразно търси думи, с които да даде точно описание на това, което вижда във видение. При първия поглед към белотата на косата на Този, който му се явява във видение, на ум му идва белотата на вълната. Но веднага щом е написал това, той се сеца за още по-бяла субстанция, сняг, и я добавя за още по-точно описание. Може би също така му идва на ум описанието от Дан. 7:9.

Пламък на огън. Тоест, „огнен пламък“, подчертаващ яркостта на лицето Му и интензивността на погледа Му.

15. Фин месинг. Гръцки chalkolibanos, вещество с неясна идентификация. Вероятно е било някакъв метал, подобен на злато, полиран и сияен. „Месингът“ от библейските времена всъщност е бил бронз (вижте Изх. 25:3).

Изгорен. По-скоро „изгорен“, тоест изпечен в пещ. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) тълкуване, което отнася този израз до „месинга“, а не до самите крака. Тоест, месингът изглеждал сякаш изпечен в пещ. Краката изглеждали като месинг, подложен на интензивна топлина.

Много води. В дните на Йоан ревът на океана и трясъкът на гръмотевици са били сред най-силните и дълбоки звуци, познати на човека. В своята дълбочина и величие те все още са ненадминати като символи на гласа на Създателя.

16. Дясна ръка. Тук Божията ръка представлява Неговата сила да поддържа.

Седем звезди. Този символ представлява „ангелите“ или пратениците, изпратени до седемте църкви (вижте на стих 20).

Отиде. Формата на глагола в гръцки език предполага непрекъснато действие – силата на Христос е непрестанно в действие.

Двуостър меч. Гръцки rhomphaia distomos, буквално „меч с две остриета“. Rhomphaia е бил голям, тежък меч с две ръце. Това е думата, използвана в LXX за „меча“, който Бог е поставил на входа на Едем (вижте върху Бит. 3:24) и за меч на Голиат (1 Царе 17:51).

Изразът „меч с две усти“ очевидно произлиза от семитски език, въпреки че се появява в гръцки още през 5 век пр.н.е. в пиесите на Еврипид. Среща се обаче много по-рано в Стария завет, където еквивалентната фраза на еврейски е *re chereb*, „устието на меч“ (виж Бит. 34:26; 2 Царе 15:14). Така, разказвайки историята на Аод, авторът на Съдии казва буквално: „И Аод си направи меч и за него две усти“ (виж Съдии 3:16). По подобен начин, Притчи 5:4 говори за *chereb pioth*, „меч от усти“, което KJV правилно превежда като „меч с две усти“. Тази интересна фигура на речта може да произлиза или от идеята за меч на човек, поглъщащ враговете му (виж 2 Царе 11:25; Исаия 1:20; Йеремиа 2:30) – острието му е устата му – или от формата на някои древни мечове, чиито дръжки са били направени във формата на животинска глава, като острието е стърчало от устата.

Йоан повтаря символа в гл. 2:12, 16; 19:15, 21, където, в смисъл, че излиза от устата на Христос, той е инструмент за божествено наказание. Изглежда най-добре да го разбираме тук в същия смисъл, като символ на Христовата власт да съди и особено на Неговата сила да изпълнява съд. Това, че мечът има две остриета, заедно с факта, че се казва, че е остър, изглежда предполага остротата на Неговите решения и ефективността на Неговите съдебни действия.

Като слънцето. Слънцето е най-ярката светлина, позната на човека.

17. Като мъртъв. Първият ефект върху онези, на които е дадено видение за божествено същество, въоръжено с със славата на небето, е трябвало да ги лиши от обичайната им физическа сила (виж Езе.

1:28; Езек. 3:23; Дан. 8:17; Дан. 10:7–10; Деяния 9:4; вж. Ис. 1:5). Сравнете преживяването на Даниил (вижте върху гл. 10:7–10). Човекът, на когото е оказана такава чест, е бил напълно обзет от чувство за собствена слабост и недостойнство. За обсъждане на физическото състояние на пророк във видение вижте Ф. Д. Никол, Елън Г. Уайт и нейните критики, стр. 51–61. За

примери за емоционалните реакции на Йоан към видяното във видение виж Откр. 5:4; Откр. 17:6. За два случая, когато Йоан паднал в краката на ангел в поклонение, вижте гл. 19:10; 22:8.

Не бой се. След загубата на естествена сила, пророкът получавал свръхестествено укрепване, обикновено чрез докосване на ръка (вж. Езек. 2:1, 2; 3:24; Дан. 8:18; 10:8–12, 19; вж. Ис. 6:6, 7). Често небесен посетител изричал заповедта „Не бой се“, за да успокои страховете, които естествено се таят в човешкото сърце, когато е изправено пред такова същество (вж. Съдии 6:22, 23; Съдии 13:20–22; Мат. 28:5; Лука 1:13, 30; 2:10).

Първият и последният. Вижте стих 8. Използваният тук израз очевидно е цитиран от Исаия 44:6 и е директен превод на еврейския текст, а не цитат от LXX, както е в стих 8.

18. Живият. Гръцки *ho zōn*, „живият [Един]“, очевидно от познатия старозаветен термин 'El chai, „жив Бог“ (Исус Навин 3:10; и др.). Формата на глагола, използвана тук, предполага непрекъснат, жив, пребъдващ живот. Това твърдение е особено значимо с оглед на факта, че Той „беше мъртъв“. „В Христос е живот, първоначален, незаимстван, непроизведен“ (Животът 530; виж 785). „В Него беше живот; и животът беше светлината на човеците“ (виж върху Йоан 1:4).

Беше мъртъв. Буквално „стана мъртъв“, препратка към разпятието. Това е ясен знак, че Този, който се яви на Йоан във видение, беше Христос.

Аз съм жив. Гр. *zōn eimi*, „Аз съм жив“, тоест, имам продължаващ живот, живот, който не свършва, живот, който се самовъзпроизвежда (вижте том V, стр. 917–919; вижте върху Йоан 5:26). Въпреки смъртта, която е претърпял за човешката раса, Христос продължава да бъде „живият [Един]“, защото Той е Бог. „Божествеността на Христос е уверението за вечен живот на вярващия“ (DA 530).

Вижте в Откр. 1:5. Думата „ейми“, „Аз съм“, предполага непрекъснато съществуване и представлява поразителен контраст с *egeinomēn*, „бях [буквално „станах“]“ мъртъв.

Завинаги. Вижте стих 6.

Амин. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) пропускането на тази дума.

Ключове. Ключовете са символ на власт и юрисдикция. Сравнете с Матей 16:19; вж. Лука 11:52.

Ад. Гръцки *hadēs*, „жилището на мъртвите“, „гробът“ (виж върху Мат. 11:23). Христовият Възкресението е уверението, че праведните ще възкръснат „във възкресението в последния ден“ (Йоан 11:24) за вечен живот (вижте върху Йоан 11:25; Откровение 1:5).

19. Напишете. Повторение на заповедта от стих 11.

Видял съм. Тоест, във видението дотук (ст. 10–18).

Нещата, които са. Някои смятат, че този израз описва настоящата историческа ситуация, особено нещата, отнасящи се до църквата. Те вярват, че за разлика от „нещата, които си видял“ – видението за Христос (ст. 10–18) – „нещата, които са, и нещата, които ще бъдат оттук нататък“ се отнасят до действителни исторически събития, представени символично.

Други пък твърдят, че изреченията „нещата, които си видял, и нещата, които са, и нещата, които ще бъдат оттук нататък“ просто се отнасят до нещата, които Йоан е видял във видение, това, което е виждал, и това, което е трябвало да види в бъдеще (вж. ст. 11).

20. Тайна. Гръцки *mustērion*, „тайна“, „мистерия“, от дума, означаваща „който е бил посветен“ (виж върху Рим. 11:25). В ранната християнска употреба терминът „мистерия“ не е означавал нещо, което не може да бъде разбрано, както е днес, а нещо, което може да бъде разбрано само от онези, които са били посветени, т.е. онези, които са имали право да

знаят. Така Христос казал на учениците Си, че на тях е „дадено“ „да познават тайните на небесното царство“, но не на множествата (виж върху Матей 13:11). Павел говори за възкресението като за „тайна“ (1 Коринтяни 15:51) и често по този начин се отнася до самия план на спасение (виж върху Римляни 16:25, 26).

Еврейският произход на този израз се появява в пасаж от „Наръчник за дисциплина от Мъртво море“ (виж том V, стр. 91, 92), който говори за спасение: „Светлината на сърцето ми прониква в мистерията, която предстои“ (1QS xi. 3; в Милар Бъроуз, Свитъците от Мъртво море, стр. 387). Терминът „мистерия“ се появява многократно в същия документ. Изразът е бил често срещан и в езическите мистериини религии.

Тук терминът „мистерия“ се използва за седемте „звезди“, символ, който досега не е обяснен. Но сега този символ е наречен „мистерия“, предвид факта, че тълкуването му предстои да бъде разкрито. Така в книгата Откровение „мистерия“ е загадъчен символ, който предстои да бъде обяснен на онези, които се съгласяват да „пазят“ (вижте на стих 3) нещата, разкрити в тази книга (вж. гл. 17:7, 9), или такъв, който Бог желае да им разкрие. Символите на Откровението са наричани още чудеса (виж гл. 12:1) и знамения (гл. 15:1).

Седем звезди. Вижте стихове 11, 16. Настоящият стих е мост между стихове 12–19 и посланията от глави 2 и 3. Той обяснява символите от стихове 12, 16 и подготвя пътя за посланията към отделните църкви.

Ангели. Гръцки *aggeloi*, буквално „пратеници“, независимо дали небесни или човешки. *Aggeloi* се прилага за човешки същества в Матей 11:10; Марк 1:2; Лука 7:24, 27; 9:52; вж. 2 Кор. 12:7. Предполага се, че „ангелите“ на седемте църкви са съответните им старейшини или надзорници по времето на Йоан и че Господ е адресирал посланията към тях, за да ги предадат на съответните им конгрегации. С изключение евентуално на „ангелите“ на седемте църкви обаче, думата *aggeloi* никога не се отнася до човешки същества в около 75 случая, където Йоан я използва в Откровението. Дали е така тук, не е ясно от контекста. Изглежда обаче малко вероятно Бог да е изпращал послания до буквални ангели чрез Йоан и следователно отъждествяването на тези „ангели“ с водачите на църквите е за предпочитане (вж. GW 13, 14; AA 586).

Седем светилника. Вижте стих 12.

Седем църкви. Вижте стихове 4, 11.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 AA 583; CW 175; DA 99; Ед 191; GC 341; 6T 128 1–37T 158; 8T

301 3 AA 583; COL

133; CW 175; DA 234; Ед 191; Ev 196; GC 341; PK 548; TM 113, 116; 5T 15; 6T 128, 404 5 COL 162; 6T 311, 367 5, 6 GC 416, 646 6

CS 129; 5T 475 7 DA 832; EW

53, 179, 292; GC 301,

625, 637; TM 232; 8T

116 9 AA 570, 575, 588; FE 109, 423; GC xiii, 78; GW 18; PP 129; SL 49, 71; 4T

525; 7T 288 9, 10 MM 37; 6T 128 10 SL 74 10–13AA 581 11 AA 585

13 MH 419; 5T 752; 8T 265 13–15GC

624 14 LS 65

14, 15 EW

16, 286 14–17AA 582 14–

18SL 78 15 EW

15, 34; LS 65

16 GW 13 (повече в гл. 2:1)

17 GC 471; SL 79; 5T 467 17, 18

CT 17; Ed 83; TM 95 18 DA 320, 483,

530, 669; PK 240; 2T 271; 7T 71 18, 20 AA 585

1

ГЛАВА 2

Какво е заповядано да се напише на ангелите, тоест на служителите на църквите от 1 Ефес, 8 Смирна, 12 Пергам, 18 Тиатир: и какво е препоръчително или каквото им липсва.

1. Ангел. Вижте гл. 1:20.

Ефес. Някои определят името Ефес като „желан“. По времето на Йоан Ефес е бил водещият град на римската провинция Азия, а по-късно и нейна столица (виж стр. 88; „Литературни произведения на Йоан“; виж върху гл. 1:4; 2:12). Той е бил разположен в западния край на голям път, който е пресичал Мала Азия от Сирия, и това, заедно с местоположението му като важно морско пристанище на Егейско море, го е превърнало във център на търговията. Християнството изглежда е било проповядвано там за първи път около 52 г. сл. Хр. от Павел, когато той спира за кратко, докато се връща у дома, отпътувайки за Йерусалим и Антиохия от второто си мисионерско пътуване. Неговите приятели Акила и Прискила се заселват там по това време и заедно с александрийския евреин на име Аполос – чиято концепция за християнството изглежда е била преди Петдесетницата – насърчават делото на евангелизацията до завръщането на Павел, вероятно година или две по-късно (виж Деяния 18:19 до 19:7). Този път апостолът остава в Ефес около три години (виж том VI, стр. 30), по-дълго отколкото на всяко друго място по време на записаните му мисионерски пътувания. Това изглежда показва, че работата му там е била особено плодотворна. Неговият биограф Лука заявява, че „всички, които живееха в Азия, чува словото на Господ Иисус, както юдеи, така и гърци“ (Деяния 19:10). Следователно е вероятно през това време поне някои от другите църкви в Азия да са били основани (виж Кол. 4:13, 15, 16). След първото си римско затворничество Павел изглежда е посетил отново Ефес, вероятно около 64 г. сл. Хр. , оставяйки Тимотей начело (виж 1 Тим. 1:3).

Нищо повече със сигурност не е известно за историята на църквата в Ефес, докато името ѝ не се появява вероятно около три десетилетия по-късно в Откровението. Преданието обаче сочи, че Йоан, любимият ученик на Исус, е станал водач на тази църква, вероятно след разпадането на християнската централа в Йерусалим около 68 г. сл. Хр. , по време на юдейско-римската война (виж стр. 716). По този начин, по времето, когато е написано Откровението,

¹Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Откр. 1:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

Ефес сигурно е бил един от водещите центрове на християнството. Следователно е било уместно първото послание на Христос чрез Йоан да е било адресирано до тази църква. Централното ѝ местоположение спрямо християнския свят като цяло прави още по-разбираем факта, че духовното ѝ състояние би могло да бъде характерно за цялата църква през апостолския период, ерата на християнската история, достигаща приблизително до края на I век (ок. 31–100 г. сл. Хр.; вижте Допълнителната бележка в края на главата). Тя може да се нарече Епоха на апостолската чистота, качество, силно желано в Божиите очи.

Държи. Гръцко *krateō*, „да държа здраво“, по-енергичен израз от този, използван в гл. 1:16.

Седем звезди. Вижте гл. 1:16, 20. По специален начин водачите на църквата на земята трябва да бъдат под закрилата и контрола на Христос. В определената им задача те са винаги подкрепяни от божествена сила и благодат. Трябва да се отбележи, че характерният начин, по който Христос се представя на всяка от седемте църкви, е извлечен от сложното видение, което Йоан видя в гл. 1:11–18.

Уолкет. По-енергично описание на връзката на Христос с Неговата църква, отколкото в гл. 1:13, където Йоан просто говори за Христос като „посред седемте светилника“. Както отделните църкви от апостолски времена са се радвали на бдението, грижите и служението на Христос, така и християнската църква като цяло през последователните периоди от своята история. Така се изпълнява обещанието Му към учениците да бъде с тях „през всичките дни до свършека на света“ (Мат. 28:20).

Свещници. Вижте гл. 1:12.

2. Знаем. Към всяка от седемте църкви Христос заявява: „Зная делата ти.“ Неговото увещание е на Някой, който е напълно запознат с проблемите на всяка църква и следователно е в състояние да препоръча подходящо и ефективно решение.

Твоето. Единственото число е използвано, защото Христос тук се обръща към „ангела“ (ст. 1), който представлява или всеки член на църквата поотделно, или църквата като единна колективна единица. Христос се отнася към хората както на групова основа – като църква – така и по отношение на тяхната пряка, лична връзка с Него.

Дела. Гръцки *erga*, „деяния“, „действия“, „дейности“, по-специално, дела като проява на морален характер. Целият живот и поведение на църквата са известни на Исус Христос.

Труд. Гръцки *koros*, умората или изтощението, които са резултат от напрегнато усилие, отразено в думата „труд“. Могат да се цитират важни текстови доказателства (вж. стр. 10) за пропускането на думата „твой“ пред „труд“. Това свързва по-тясно мисълта за „труд“ с търпението, което го съпътства. Сякаш Христос е казал: „Знаем какво си направил и знам също труда и постоянството, които са били необходими за извършването му.“

Търпение. Гръцки *hupomonē*, „постоянство“, „[активна, непоколебима] издръжливост“, буквално „пребиваващ под“.

Не мога да понасям. Твърде често, сега, както и в миналото, църквата е склонна да „понася“ или търпи зли учения и практики сред себе си, уж в името на мира. Христовите служители може да намират за по-лесно да мълчат за малките грехове на своите пастири, отколкото да заемат смела позиция за истината (вж. Исая 30:10; 2 Тим. 4:3). Църквата в Ефес е заслужавала похвала за това, че е направила ясно разграничение между истина и заблуда, независимо дали в доктрината или в живота, и за това, че е заела твърда позиция срещу заблудата.

Тези, които са зли. Тоест, лъжеапостолите, които ще бъдат обсъдени по-подробно. Грубата доктринална грешка рано или късно се отразява в грубо нарушение. Това, което човек прави, е неизбежно резултат от това, което мисли и вярва (виж Притчи 4:23; Матей 12:34; 1 Йоан 3:3).

Опитах. Гръцки *peirazō*, „да изпитам“, „опитам“. Църквата в Ефес старателно е изследвала твърденията и ученията на тези лъжеапостоли. Игнатий, пишейки в началото на II век, говори за усърдието на ефеските християни в отбягването на ереста (До ефесяните ix. 1).

В едно от своите послания Йоан предупреждава вярващите относно идването на „антихрист“ и ги съветва да „изпитват духовете дали са от Бога“ (1 Йоан 4:1–3). Предупреждението, дадено от Павел на водачите в Ефес много години по-рано, че „свирепи вълци“ ще влязат сред тях, „говорещи извратно“ (Деяния 20:29, 30), се беше изпълнило. Той беше посъветвал солунците да „изпитват всичко“ и да „държат здраво това, което е добро“ (1 Солунци 5:21). Петър беше писал подробно за „лъжепророците“ и „лъжеучителите“ (вижте 2 Петрово 2). Сравнете 1 Тим. 1:20; 2 Тим. 4:14, 15.

Въпреки че в началото може да не е лесно да се разпознаят фините грешки в ученията им, самите учители биха могли да бъдат разпознати „по плодовете си“ (вж. Матей 7:15–20).

Така е и днес, защото истинският „плод на Духа“ (вижте Гал. 5:22, 23) не расте в живота на онези, които учат и практикуват заблуда. На искрения християнин, който е чувствителен към духовните неща, е обещано, че може, ако пожелае, да разпознае нехристиянския дух и мотиви, които движат всеки учител на заблуда (вижте 1 Йоан 4:1; Откр. 3:18).

Апостоли. Сред по-сериозните ереси, които заплашвали църквата към края на 1 век, били докетизмът и ранна форма на гностицизъм. За обсъждане на тези и други ереси, които обзели църквата от апостолско време, вижте том V, стр. 912, 913; том VI, стр. 52–59. По-конкретно, едно ранно предание сочи, че гностик на име Церинт посетил Ефес и подстрекавал към проблеми на Йоан и неговата паства (вижте Иринея срещу ересите iii. 3. 4). Това, което е било вярно за Ефес през този период по отношение на борбите с лъжепророци, изглежда е било вярно и за църквата като цяло.

3. Понасял си. Ефеската църква отказала да „понася злите“ (виж ст. 2), но търпеливо издържала неизбежното страдание, причинено от лъжеучителите, и преследването, което я сполетяло от ръцете на фанатизирани евреи и езичници.

Търпение. Вижте стих 2.

Заради Моето име. Вижте върху Деяния 3:16. Последователите на Христос били известни с Неговото име; те били наричани християни. Именно тяхната вяроност към това име, тяхната лоялност към Този, Когото то означавало като техен Господ, ги подложила на преследване от римските власти (вижте стр. 720) и довела до страдания от ръцете на онези, които били решени да подкопаят вярата им.

Труди се. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) пропускането на тези думи. Оригиналът на стих 3 вероятно е гласял: „И ти си имал търпение и си търпял заради Моето име, и не си отслабнал.“

Припаднал. Гръцки *korіaō*, „да се изморя“, „да се уморя“. Сравнете употребата на *κοπια* в Исая 40:31, LXX; Йоан 4:6.

4. Твоята първа любов. Тази „любов“ вероятно е включвала всеотдайна любов към Бога и към истината, както и любов един към друг като братя и към събратята си като цяло (вижте на

Мат. 5:43, 44; 22:34–40). Може би доктриналните спорове, разпалени от лъжеучителите, са породили фракционен дух. Също така, въпреки усърдните усилия на мнозина да спрат вълната от лъжеучения, редица от останалите в църквата несъмнено са били засегнати в по-голяма или по-малка степен от тях. Доколкото заблудата е намерила място в църквата, дотолкова е била осуетена дейността на Светия Дух като посланик на истината (Йоан 16:13), чиято задача е да превърне принципите на истината в жива сила за преобразяване на характера (виж Йоан 16:8–11; Гал. 5:22, 23; Еф. 4:30; и др.). Освен това, с приключването на свидетелството на онези, които лично са общували с Исус, един по един те са умирали и видението за непосредственото завръщане на Христос (виж върху Откр. 1:1) е започнало да избледнява, пламъкът на вярата и предаността е отслабвал все по-слабо. За коментар относно други аспекти на това отклонение от девствената чистота на вярата и практиката вижте том IV, стр. 834, 835.

5. Махни светилника си. Вижте гл. 1:12. Църквата щеше да загуби статута си на акредитиран представител на Христос. Църквата беше „паднала“, но божествената милост търпеливо ѝ предостави възможност за „покаяние“ (вж. 2 Петрово 3:9).

Освен ако не се покаеш. В Пролога на посланието си до ефесяните, Игнатий съобщава, че църквата е откликнала на призива да „помни“, „се покае“ и „върши първите дела“ (виж също Игнатий *op. cit.* i. I; xi. 2).

6. Николаити. Една от еретичните секти, които измъчвали църквите в Ефес и в Пергам (виж ст. 15) и може би другаде. Ириней определя николаитите като гностическа секта: „Йоан, ученикът на Господа, проповядва тази вяра [божествеността на Христос] и се стреми чрез провъзгласяването на Евангелието да премахне заблудата, която от Церинт е била разпространена сред хората, и много преди това от онези, наречени николаити, които са отражение на това „знание“, което би могло да ги обърка и да ги убеди, че има само един Бог, Който е направил всички неща чрез Своето Слово“ (*op. cit.* iii. 11. 1; ANF, том 1, стр. 426). Съществуват и исторически доказателства за гностическа секта, наречена николаити, около век по-късно. Някои църковни отци, които съобщават за тази секта (Ириней, *цит. съч.*, i. 26. 3; Иполит, *Опровержение на всички ереси*, vii. 24), идентифицират нейния основател като Николай Антиохийски, един от седемте дякони (виж Деяния 6:5). Дали преданието относно Николай дякон е правилно, не знаем, но сектата може да е същата като тази, спомената от Йоан. Поне през II век привържениците на тази секта изглежда са учили, че делата на плътта не засягат чистотата на душата и следователно нямат отношение към спасението.

7. Който има ухо. Тоест, да се вслуша в дадения съвет (виж гл. 1:3; вж. Ис. 6:9, 10; Мат. 11:15). Същата формула придружава обещанието към всяка от седемте църкви.

Слушайте. Гръцкият език на този пасаж предполага, че тези, които чуват, ще го правят с разбиране (вж. Деяния 9:4). Слушането на Божието слово е безсмислено, освен ако животът оттогава нататък не е съобразен с модела на чутото (вж. Матей 19:21–27).

Църквите. Обещанието, адресирано тук по-специално до църквата в Ефес, принадлежи в специален смисъл на всички „църкви“ от апостолски времена, представени от църквата в Ефес. Макарий и особено подходящо за тях, то се отнася и за вярващите от всички епохи (вижте на гл. 1:11).

Побеждава. Формата на глагола в гръцки предполага, че човекът „продължава да побеждава“ или „продължава да побеждава“. Мисълта за побеждаване е повтаряща се тема в Откровението. Обещанията на Откровението са били особено ценни за Божиите

преследвани деца от всички възрасти. Контекстът (ст. 2–6) обаче предполага, че преодоляването, за което се говори тук, е в специален смисъл победа над лъжеапостоли и учителите, които са изкушавали вярващите да ядат от дървото на човешкото познание. Колко уместно е тяхната награда за преодоляването да бъде достъпът до дървото на живота

Дърво на живота. Вижте върху Бит. 2:9; Откр. 22:2.

По средата. Както в Едемската градина (Битие 2:9). Мястото подчертава важността на дървото в Божия план за съвършен свят.

Рай. Вижте върху Лука 23:43. Едемската градина е била „рай“ на земята. Когато Едем бъде възстановен на този свят (виж РР 62; GC 646, 648), земята отново ще се превърне в „рай“.

За приложението на посланието към църквата в Ефес към определен период от историята вижте Допълнителна бележка в края на главата. За приложението на посланието към буквалната църква вижте Откр. 1:11.

8. Ангел. Вижте гл. 1:20.

Смирна. Дълго време се смяташе, че това име произлиза от *myrron*, името на

ароматна смола, получена от арабското дърво *Balsamodendron myrrha*. Тази смола е била използвана за балсамиране на мъртви, както и за медицински цели като мехлем и е била изгаряна като тамян. Вижте върху Матей 2:11. В по-ново време учените са склонни да подкрепят произхода от името на анадолска богиня, Саморна, която е била почитана в града (вижте стр. 93).
Относно древния град Смирна вижте стр. 91; „Литературни произведения на Йоан“. Няма записи за това кога или под чие служение е била основана църквата в Смирна. Тази църква не се споменава другаде в Писанието.

Исторически, периодът на църквата в Смирна може да се счита за започващ около края на I век (ок. 100 г. сл. Хр.) и продължава до около 313 г. сл. Хр. , когато Константин заема каузата на църквата (вижте Допълнителна бележка в края на главата; вижте стих 10). Някои предполагат 323 или 325 г. сл. Хр. като дата на предполагаемото му обръщане към християнството. Всъщност пророчествата от глави 2 и 3 не са, строго погледнато, времеви пророчества, а датите са предложени просто за да се улесни приблизителното съпоставяне на пророчествата с историята.

Първият и последният. Вижте гл. 1:8, 17.

Беше мъртъв. Вижте гл. 1:18; 2:1. За църква, изправена пред преследване и смърт заради вярата си, акцентът върху живота в Христос би бил особено важен.

9. Твоето. Вижте стих 2.

Дела. Текстовите доказателства са разделени (вж. стр. 10) между запазване и пропускане на тази дума. Вижте стих 2.

Скръб. Или „бедствие“, „бедствие“, „страдание“. Периодичното преследване от страна на различни римски императори характеризира преживяванията на църквата през този период. При Траян (98–117), Адриан (117–138) и Марк Аврелий (161–180) преследването е било спорадично и локализирано. Първото общо, систематично преследване на християните е проведено от Деций (249–251) и Валериан (253–259). Политическото потисничество достига върха при Диоклециан (284–305) и неговите непосредствени наследници (305–313). В исторически план периодът, представен от църквата в Смирна, може да се нарече Епоха на мъченичеството. Векове след това са били изпълнени (вижте стих 8) с любовта и предаността на хилядите неназовани мъченици от този период, които са били „верни до смърт“.

Бедност. Гръцки *ptōcheia*, „крайна бедност“ (вж. Марк 12:42). Без съмнение църквата в Смирна не била толкова голяма или толкова просперираща, колкото съседната еврейка в Ефес. Християните в Ефес бяха изоставили „първата си любов“, но подобно укор не е отправено към тези в Смирна. Вместо това Христос им напомня, че духовно са „богати“ (вижте върху Яков 2:5).

Богохулство. От гр. *blasphēmia*, „злословие“, независимо дали за Бога или за човека. В настоящия контекст преводът „клевета“ може да е за предпочитане.

Евреи. Вероятно „евреи“ в преносен, а не буквален смисъл (в смисъла, в който християните сега понякога са описвани като Израел (виж Рим. 2:28, 29; 9:6, 7; Гал. 3:28, 29; 1 Петрово 2:9). Както е използван тук, терминът несъмнено се отнася до онези, които твърдят, че служат на Бога, но всъщност служат на Сатана.

Цифрата има своето основание в историята. Книгата Деяния разкрива, че много от проблемите на ранната църква са произлезли от клеветнически обвинения, отправени към тях от евреи (виж Деяния 13:45; 14:2, 19; 17:5, 13; 18:5, 6, 12; 21:27). Очевидно това е било вярно в Смирна. През II век се казва, че евреите са довели до мъченическата смърт на Поликарп, епископ на Смирна. През това време Тертулиан говори за синагогите като за „извори на гонение“ (Scorpiace 10; ANF, том 3, стр. 643).

Не са. Те бяха лицемери.

Синагога на Сатана. Сравнете с позорния епитет „потомство [людило] на ехиднини“ (Матей 3:7). Като център на еврейския общински живот, синагогата (виж том V, стр. 56–58) несъмнено е била мястото, където са се кроили много зли заговори срещу християните. Името Сатана означава „обвинител“ или „противник“ (вижте върху Захария 3:1; Откровение 12:10). Тези еврейски центрове буквално се превръщат в „синагоги на обвинителя“.

10. Не бойте се от никого. Вижте върху Яков 1:2; вж. Йоан 16:33.

Ще страда. Или „ще страдаш“. Очевидно църквата в Смирна е била важна цел на еврейските клевети, но членовете все още не бяха усетили пълната тежест на преследването. Християните там обаче несъмнено знаеха за преследването, което вече бушуваше другаде, и сигурно са очаквали бъдещи проблеми за себе си. Това се подразбира от формата на глагола, преведен тук като „страх“, което показва, че те вече са се страхували. Христос ги утешава с уверението, че въпреки перспективата за преследване, не е нужно да се страхуват. Вижте върху Матей 5:10–12.

Изпитани. Или „изпитани“. Сатана ще ги подложи на преследване, за да надделее над тях. да се откажат от вярата си. Бог би позволил преследването като средство за укрепване и доказване на истинността на тяхната вяра. Въпреки че Сатана може да беснее срещу църквата, Божията ръка изпълнява Неговата цел. Вижте върху Яков 1:2; Откровение 2:9.

Римският император Траян (98–117 г. сл. Хр.) установява първата официална римска политика спрямо християнството. В известното си деветдесет и седмо писмо, написано до Плиний Млади, неговия управител във Витиния и Понт в Мала Азия, Траян очертава процедура за справяне с християните, които по това време са били незаконно религиозно общество. Той нарежда римските служители да не преследват християните, а ако лица бъдат изправени пред тях за други престъпления и се окаже, че са християни, те да бъдат екзекутирани, освен ако не се отречат. Тази разпоредба, макар и по никакъв начин да не се прилага еднакво, остава закон, докато Константин не издава своя едикт за толерантност през 313 г. сл. Хр.

По този начин, в продължение на два века, християните са били постоянно изложени на възможността за внезапни арест и смърт заради вярата им. Тяхното благополучие зависеше до голяма степен от благоволенieto на техните езически и еврейски съседи, които можеха или да ги оставят на мира, или да се оплачат срещу тях пред властите. Това може да се нарече всеотдайно

преследване. Императорът не поемал инициативата да преследва християните, но позволявал на собствените си представители и местните власти да предприемат такива мерки срещу християните, каквито сметнат за подходящи. Тази политика оставяла християните на милостта на различните местни администрации, под чието ръководство живели. Особено по време на глад, земетресения, бури и други катастрофи, християните се оказвали обект на атаки, като техните езически съседи предполагали, че като отказват да се покланят на боговете, християните са навлечели божествен гняв върху цялата страна.

Понякога обаче римското правителство е провеждало агресивно преследване срещу църквата (виж на стих 9). Мислещите римляни наблюдавали, че християнството непрекъснато нараства по обхват и влияние в цялата империя и че е фундаментално несъвместимо с римския начин на живот. Те осъзнавали, че с течение на времето то ще унищожи римския начин на живот. Съответно, често по-способните императори преследвали църквата, докато тези, които приемали по-малко сериозно отговорностите си, обикновено се задоволявали да не тормозят християните.

Първото общо, систематично преследване на църквата е предприето от император Деций, чийто императорски едикт от 250 г. постановява всеобщото потискане на християнството чрез мъчения, смърт и конфискация на имущество. Повод за този декрет е хилядолетното честване на основаването на Рим, около три години по-рано, когато упадъчното състояние на империята става по-очевидно в сравнение със славата на миналото. Християнството става изкупителна жертва и е решено църквата да бъде унищожена, за да се спаси, вероятно, империята. Тази политика отпада със смъртта на Деций през 251 г. сл. Хр., но е възобновена от Валериан малко по-късно. С неговата смърт политиката отново отпада и едва по време на управлението на Диоклециан църквата се сблъсква с нова голяма криза (вижте по-долу за „десет дни“).

Десет дни. Този израз е бил разбран по два начина. Въз основа на годината-дневен принцип за отброяване на пророческите времеви периоди (виж Дан. 7:25), той е тълкуван като период от десет буквални години и е прилаган към периода на най-жестокото имперско гонение (303–313 г. сл. Хр.), започнато от Диоклециан и продължено от неговия сътрудник и наследник Галерий. Това е опит за унищожаване на християнството чрез изгаряне на Писанията, разрушаване на църковни сгради и затваряне на водачите. Тези владетели вярвали, че църквата е достигнала такива размери на сила и популярност в империята, че ако християнството не бъде незабавно унищожено, традиционният римски начин на живот ще престане да съществува и самата империя ще се разпадне. Следователно те въведоха политика, целяща да унищожи църквата. Първият декрет на Диоклециан срещу християните е издаден през 303 г., с който се забранява практикуването на християнството в цялата империя.

Преследването започнало в армията и се разпространило из цялата империя. Римските власти съсредоточили ужасите си върху християнското духовенство, вярвайки, че ако пастирите бъдат премахнати, стадото ще се разпръсне. Ужасите на това преследване са описани живо от църковния историк Теодорит („Църковна история“ i. 6), който описва събирането на епископите на църквата на Никеийския събор няколко години след края на преследването (325 г. сл. Хр.). Някои дошли без очи, други без ръце, извадени от орбитите им, други с ужасно осакатени по различни начини тела. Много, разбира се, не преживели това време на смут. През 313 г., десет години след началото на тези гонения, Константин и неговият колега Лициний издали едикт, който дал на християните (и на всички останали) свобода да практикуват религията си.

Други тълкуватели смятат, че не е съвсем сигурно, че „десетте дни“ са били предназначени да представляват пророческо време. Те разсъждават така: „Нещата, които ще пострадаш“, „дяволът“, „затворът“ и „смъртта“ очевидно са буквални и би изглеждало най-естествено да се очаква, че „десетте дни“ също са буквални. В този случай числото „десет“ би се считало за кръгло, както често се случва в Писанието (виж Екл. 7:19; Ис. 5:10; Дан. 1:20; Амос 6:9; Агей 2:16; Зах. 8:23; Мат. 25:1, 28; Лука 15:8; и т.н.; вж. Мишна Авот 5.

1–9). Като кръгло число, „десет дни“ биха представлявали кратък период на преследване, както и буквалната църква в Смирна несъмнено е претърпяла в апостолско време. Би било напълно в съответствие със здравите принципи на пророческото тълкуване (вижте върху Втор. 18:15) „десетте дни“ да имат буквално приложение към непосредствената историческа ситуация в Смирна и фигуративно приложение към историческия период, представен от църквата в Смирна (вижте върху Откр. 1:11; 2:1, 8; вижте стр. 725; Допълнителна бележка в края на главата).

Бъди верен. Гръцката глаголна форма означава „продължавай да бъдеш верен“. Смирна се оказва вярна църква.

До смърт. Гръцкият превод означава „до смъртта включително“.

Корона. Гръцки *stephanos*, „венец“ или „венец на победата“, а не диадема на владетелство.

Тази дума е била използвана за венците, давани на победителите в гръцките игри. Тук тя е символ на наградата, дадена на победителя в борбата със Сатана.

На живота. Фразата „венец на живота“ вероятно е най-добре преведена в смисъла „венецът на живота“ това е живот“ – „короната“ е „живот“. Тази корона е доказателство за победа над дявола и „скръбта“, която той е причинил. Сравнете 2 Тим. 4:8.

11. Който има ухо. Вижте стих 7.

Който побеждава. Вижте стих 7. Тук вероятно трябва да се наблегне на преодоляването въпреки „скръбта“, спомената в стих 10.

Втора смърт. За разлика от първата смърт, която временно слага край на човешкия живот сега и от която има възкресение, както за „праведните, така и за неправедните“ (Деяния 24:15). Втората смърт е окончателното унищожение на греха и грешниците и от нея не може да има възкресение (вижте върху Откр. 20:14; срв. гл. 21:8).

12. Ангел. Вижте гл. 1:20.

Пергам. Или Пергам. Този град е бил столица на римската провинция Азия в продължение на два века, след като последният ѝ цар, Атал III, я завещава, заедно с Пергамското царство, на Рим през 133 г. пр.н.е. (виж стр. 95). От началото на 3 век пр.н.е. град Пергам е бил главен център на културния и интелектуален живот на елинистическия свят. Въпреки че по времето на Йоан Ефес започва да го измества като водещ град в Азия, Пергам продължава да запазва голяма част от предишното си значение. Двата града дълго време се борят за тази чест. За допълнителна информация относно древния град Пергам вижте стр. 93; Литературни произведения на Йоан.

Значението на името Пергам е несигурно, но „цитадела“ или „акропол“ изглежда е едно от производните му значения. Характерното преживяване на църквата през периода на Пергам е било преживяване на възвишение. От статута на забранена и преследвана секта тя се издига до позиция на неоспорима популярност и власт (вижте стих 13).

Меч с две остриета. Като описателните заглавия, които въвеждат посланията към църквите в Ефес и Смирна, това е извлечено от описанието на прославения Христос в гл. 1:16 (виж коментара там и на гл. 2:1).

13. Твоите дела. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) пропускането на думите „твоите дела и“. Сравнете със стих 2.

Престолът на Сатана. Пергам се отличава през 29 г. пр.н.е. , като става място на първия култ към жив римски император. Построен е храм, посветен на съвместното поклонение на богинята Рома (олицетворение на духа на империята) и император Август. По времето, когато Йоан пише тези думи, християните са преследвани, защото отказват да се покланят на император Домициан (81–96 г. сл. Хр.), който настоява да бъде почитан като „господар и бог“. Пергам е и религиозната столица на Мала Азия. Той е център на елинистичната (гръко-месопотамска) мисъл и поклонение на императора и е имал много езически храмове. Следователно, обозначението му като място, „където е престолът на Сатана“, е наистина подходящо (виж стр. 95).

Пергамският период в църковната история може да се счита за започващ приблизително по времето за приемането на християнската кауза от Константин през 313 г. сл. Хр. или за предполагаемото му обръщане във вярата – може би през 323 или 325 г. – и завършващо през 538 г. (вижте Допълнителната бележка в края на главата). Именно през това време папството печели религиозно и до известна степен политическо лидерство в Западна Европа (вижте Допълнителната бележка върху Дан. 7) и Сатана установява своя „место“ в църквата. Папството е умела смесица от езичество и християнство. Този период може да се нарече Епоха на популярността.

Име. Вижте стих 3.

Моята вяра. Тоест, вярата в Мен. Сравнете преживяването на героите на вярата, чиито имена са записан в Евр. 11.

Антипа. Познато гръцко име, съставено от гръцките думи *anti*, „на мястото на“,

и *pas*, съкратена форма на *patēr*, „баща“ (вж. Лука 3:1; 24:18; виж Йосиф Флавий, Древности xiv. 1. 3 [10]).

Това отразява надеждата на бащата, че синът, наречен така, в крайна сметка ще заеме мястото си в света. Някои коментатори твърдят, че християнин с това име в Пергам наскоро е бил мъченически убит за вярата си, вероятно заради отказа си да се поклони на императора. Ако е така, опитът и примерът на този верен мъченик могат да се считат за типични за безброй хиляди, които са страдали за вярата си в по-късни епохи.

Въпреки че е възможно името да има преносно приложение към Пергамския период в църковната история, Вдъхновението не предоставя очевидна следа по отношение на подобно приложение.

Мъченик. Гръцки *martus*, „свидетел“. „Мъченик“ е този, чиято смърт свидетелства за неговата вяра.

Гръцката дума, преведена тук като „верен мъченик“, е идентична с използваната за Христос в гл. 1:5 и преведена като „верен свидетел“.

14. Тебе. За силата на единствено число виж стих 2.

Валаам. Вижте Числа 22–24. Аналогията с Валаам предполага, че е имало някои в Пергам, чиято цел беше да раздели и съсипе църквата, като насърчава практики, забранени за християните (вижте по-долу за „жертвените неща“; вж. Деяния 15:29).

Валаам се интересуваше от собствените си интереси, а не от тези на Божия народ.

Спънка. Гръцки *skandalon*, спусъкът, който задейства капан. По този начин да се „хвърли капан“ „препъни камък“, преди някой да го спъне. Вижте Матей 5:29.

Жертвени неща. Двете споменати тук практики бяха изрично забранени от събора в Йерусалим (вижте върху Деяния 15:29; Рим. 14:1; 1 Кор. 8:1). Валаам повлиял на Израел да извърши „блудство с дъщерите на Моав“, да принесе жертва на моавските богове и да „яде“, вероятно от месото, принесено в жертва на тези богове (Числа 25:1, 2, 31:16).

Тези два греха доведоха до смесване на езичеството с истинската религия. Приложено към християнската история, това описание е особено подходящо за ситуацията в църквата в периода след легализирането на християнството от Константин през 313 г. сл. Хр. и неговото номинално обръщане във вярата около 10 или 12 години по-късно. Той провежда политика на смесване на езичеството и християнството във възможно най-много точки, в обмислен опит да обедини различните елементи в империята и по този начин да я укрепи. Благоприятното, дори доминиращо положение, което той отдава на църквата, я прави жертва на изкушенията, които винаги съпътстват просперитета и популярността. При Константин и неговите наследници, почти всички от които продължават неговата благоприятна политика, църквата бързо се превръща в политико-църковна институция и губи голяма част от предишната си духовност.

15. Николаити. Вижте стих 6.

16. Покайте се. Това остро предупреждение отразява сериозната духовна опасност, пред която е изправена църквата в Пергам.

Меч на устата ми. Вижте върху гл. 1:16; вж. гл. 2:12. Мечът символизира наказанието това би било резултат от невъзможността за „покаяние“.

17. Има ухо. Вижте стих 7.

Този, който побеждава. Вижте стих 7.

Скрита манна. Вижте Изх. 16:14–36. Някои смятат, че алюзията тук може да е за манната Аарон поставен в съд и запазен в ковчега (Изх. 16:33; Евр. 9:4). Древно еврейско учение заявява, че когато Месията дойде, „съкровищницата на манната отново ще слезе отгоре и те ще я ядат от нея през онези години“ (2 Варух 29:8; RH Чарлз, Апокрифи и псевдоепиграфи на Стария завет, том 2, стр. 498). С оглед на Йоан 6:31–34 изглежда, че тук Йоан има предвид манната да бъде символ на духовния живот в Христос сега и вечния живот в отвъдния живот (вижте Йоан 6:32, 33).

Бял камък. Различни древни обичаи са предложени като основа за този намек за даряването на бял камък, но никой от тях не е напълно удовлетворителен. Един от по-разпространените древни обичаи е бил използването на бял и черен камък от съдебните заседатели за определяне на оправдателна или осъдителна присъда. Всичко, което може да се каже с разумна сигурност, е, че Йоан несъмнено говори за някаква церемония, включваща даването на специален дар или чест.

Ново име. В Библията името на човек често представлява неговия характер, а новото име би означавало нов характер. Новото не е създадено по образец на стария, а го замества и е различно от него. Тук на християнина е обещано „ново име“, тоест нов и различен характер, създаден по образец на този на Бога (вж. Ис. 62:2; 65:15; Откр. 3:12).

Никой човек не знае. Преживяването на духовното прераждане, на трансформацията на характера, може да бъде разбрано само чрез личен опит. Опитите да се обясни това преживяване на човек, който самият той не е бил новороден, никога не могат да предадат истинска или пълна картина за него (вж. Йоан 3:5–8).

18. Ангел. Вижте гл. 1:20.

Тиатир. Произходът и значението на това име са несигурни. Някои предполагат, че Тиатир означава „сладък аромат на труд“, може би въз основа на „делата“ на църквата, посочени в стих 19. Въпреки че е по-малко забележителен от останалите шест града, древният Тиатир въпреки това се е отличавал с броя и разнообразието на търговията и занаятите, които са процъфтявали там. Очевидно сред тях е бил начело боядисването на платове (виж Деяния 16:14). Християните от Тиатир несъмнено са намирали работа предимно в местния

занаяти. За допълнителна информация относно древния град Тиатир вижте стр. 96; „Литературни произведения на Йоан“.

Приложено към християнската история, посланието до Тиатир е особено подходящо за опитът на истинската църква през Тъмните векове и късното Средновековие (вижте Допълнителна бележка към гл. 2).

Тенденции, започнали в по-ранни периоди, станали доминиращи през Тъмните векове. Тъй като Писанията не били достъпни за обикновения християнин, на тяхно място била издигната традицията. Делата започнали да се считат за средство за постигане на спасение. Земното и човешко свещенство замъглявало истинското и божествено свещенство на Исус Христос. Вижте Допълнителна бележка върху Дан. 7. Това било време на големи трудности за онези, които се съпротивлявали на голямото отстъпничество, а периодът Тиатир в църковната история може да се нарече Епоха на несгоди. Поради преследване пламъкът на истината трепна и почти угасна. Духовното послание на Реформацията беше по същество възстановяване на великите истини на евангелието. В него се провъзгласяваше, че хората се спасяват само чрез вяра в Христос, че единственият им стандарт за вяра и практика е Писанието и че всеки човек може да се яви сам пред великия Първосвещеник, Исус Христос, без човешки ходатай.

Син Божий. Вижте върху Лука 1:35; Йоан 1:14. Това заглавие, подобно на тези, които въвеждат посланията към другите църкви, е извлечено от описанието на прославения Христос в Откр. 1:13 (виж върху гл. 2:1). Тук е използван определителен член, като по този начин конкретно се идентифицира Авторът на посланието като второ лице на Божеството (вж. върху гл. 1:13).

Очи... крака. Вижте гл. 1:14, 15.

19. Твое. За силата на единствено число виж стих 2.

Дела. Вижте стих 2.

Любов. Гръцко *agape*, „любов“ (виж върху Мат. 5:43, 44). Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) последователността „любов, вяра, служение и търпение“. Това е изброяване на „делата“ на църквата в Тиатир, като любовта и вярата осигуряват вътрешната основа за външния израз на служение и търпение.

Служба. Гръцки *diakonia*, „служение“ или „служение“ (вижте Рим. 12:7).

Вяра. Гръцко *pistis* (виж върху Рим. 3:3).

Търпение. Гръцки *hupomonē* (виж на гл. 1:9).

Последното. Тоест, последното действа повече от първото, както показва гръцкият език. Посланието до Тиатир е единственото от седемте, което съдържа признание за подобрение. Въпреки трудностите в Тиатир, църквата там преживява духовен растеж. Сравнете противоположното преживяване в Ефес (ст. 4, 5).

20. Няколко неща. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) пропускането на тази фраза. В някои древни ръкописи обаче се казва „много“ или „много неща“. Предпочита се простият текст „Имам нещо против теб“ (вж. ст. 4).

Страдащ. Гръцки *arhiēti*, „да разрешавам“, „да позволявам да действа“. Църквата не е била виновна не само защото мнозина открито се поддадоха на отстъпничество, но и защото не бяха положени никакви сериозни усилия за спиране на хода на злото.

Йезавел. За разказа за историческата Йезавел вижте 1 Царе 16:31; 18:13; 19:1, 2; 21:5–16, 23–25; 4 Царе 9:30–37. Изглежда, че както Йезавел е подкрепяла поклонението на Ваал в Израел (1 Царе 21:25), така и по времето на Йоан някоя лъжепророчица се е опитвала да отклони църквата в Тиатир. Посланието показва, че тук, дори повече отколкото в

Пергам (Откр. 2:14), отстъпничеството е било открито и предизвикателно разпространено. Приложено към периода Тиатир в християнската история, образът на Йезавел представлява силата, която е произвела голямото отстъпничество през средновековните векове (вижте Допълнителна бележка върху Дан. 7; вижте върху Откр. 2:18; вж. Откр. 17).

Блудни... яжте жертвени неща. Вижте върху Откр. 2:14; вж. 4 Царе 9:22. Това несъмнено е имало, първо, локално приложение към църквата в Тиатир. Приложено към периода Тиатир в църковната история, това би представлявало смесване на езичеството с християнството (вижте върху Ез. 16:15; Откр. 17:1). Този процес се ускорява значително при Константин и неговите наследници. Средновековното християнство до голяма степен поглъща езически форми и практики.

21. Пространство. Предложението за прошка беше отправено към непокаялата се пророчица в продължение на доста време.

Не се покая. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) текста „не желае да се покае“, което означава, че тя отказва да го направи. Тук не става въпрос за непросветено, нито дори за умишлено невежество, а за настоятелен и непокорен бунт.

22. Хвърлете я на легло. Начинът на наказание, което ще бъде наложено на лъжепророчицата, ще бъде подходящ за нейното престъпление. Този израз изглежда е от семитски произход и се използва по отношение на разболяване (виж Изх. 21:18; Юдит 8:3, LXX; Мат. 9:2, буквално „паралитик, хвърлен на легло“). Сравнете английския израз „to take to one's bed“ (да се хвърли на легло). Вижте върху Откр. 17:16, 17; 18.

Тези, които извършват. Тези лица не са идентифицирани. Сравнете с гл. 17:1, 2.

Освен ако не се покаят. Вратата на милостта все още не се беше затворила напълно. Бог никога не затваря Себе Си отдалечи от грешниците; те са тези, които се отдалечават от Него.

Делата им. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) тълкуването „нейните дела“. От гледна точка на Бог, говорещ на Своята църква, греховете на Йезавел и нейните любовници са по същество нейни грехове, защото именно тя, като пророчица, се стреми да води църквата.

23. Деца. Блудството на тази Йезавел беше редовно и отдавна, защото тя имаше деца. Образно казано, това вероятно трябва да се разбира в смисъл, че тя си беше спечелила предани последователи. Съдът трябваше да се спусне не само върху майката, но и върху потомството, което беше осквернено от злия ѝ характер. Сравнете унищожението на децата на Ахав (4 Царе 10:7).

Смърт. Йоан може би има предвид LXX от Езекиил 33:27, където важният пасаж гласи: „А онези, които са в пещерите, ще убия със смърт“. Вместо „смърт“ еврейският текст гласи „мор“ или „напаст“. Вероятно това е значението на „смърт“ в пасажа на Йоан.

Юзди. Тоест, бърбреците, за които в древността се е смятало, че са седалище на волята и чувствата (вж. Пс. 7:9).

Сърца. Тоест, умове, което означава интелект. Христос прониква както в мислите, така и в емоциите. Христовият съд е справедлив, защото Той вижда и взема предвид тайните на сърцето. Вижте Пс. 7:9; Йер. 11:20; вижте върху 1 Царе 16:7.

24. Останалите. Тоест, верните вярващи в Тиатир. В исторически план това се отнася до малки групи през Средновековието, които са се стремили да останат лоялни към апостолското християнство. Такива движения са се срещали както във, така и извън формалната рамка на Католическата църква. Особено важни са били групи като валденсите на европейския континент и последователите на Уиклиф в Англия. Нито една от тези групи не е притежавала степента на евангелска истина, която е била провъзгласена по-късно по време на протестантската Реформация.

но посланието „към останалите в Тиатир“ беше подходящо за тях. Бог не им постави никакво друго бреме, освен да бъдат верни на светлината, която беше тяхна.

Това учение. Тоест, ученията на Йезавел (вижте на стих 20).

Дълбини. Буквално „дълбини“, което означава „дълбоки неща“. Христос взема същите думи, които отстъпниците гордо прилагат към собствените си учения („както говорят“), и ги нарича опустошително „дълбоките неща на Сатана“. Гностиците твърдяха, че са единствените, които познават „дълбоките неща“ (вижте том VI, стр. 54–58).

Никакво друго бреме. Верността към светлината, която беше тяхна, щеше да е достатъчна.

25. Докато дойда. „Блажената надежда“ (виж Тит 2:13) за скорошното идване на Христос е винаги бил опора за християните в страдание. Христос не означава непременно, че ще се завърне, докато членовете на буквалната тиатирска църква са били живи, нито дори в тиатирския период в църковната история. Вижте обаче гл. 1:1.

26. Който побеждава. Вижте стих 7.

Моите дела. Тоест, дела, които отразяват характера на Христос. Те са поразителни контрастират с „делата“ на онези, които се съюзяват с Йезавел (вижте на стих 22).

Власт над народите. Сравни с гл. 20:4.

27. Управлявам. Гръцко *poimainō*, буквално „да паса“ и следователно „да управлявам“ (вж. върху Матей 2:6). Пасажът е цитиран от Пс. 2:9. За времето, обстоятелствата и естеството на Христовото разбиване на народите с „железен жезъл“ вижте Откр. 19:15. Че юдеите са смятали Пс. 2:9 за месианско предсказание, е видно от псевдоепиграфските Псалми на Соломон 17:26 (Чарлз, цит. съч., стр. 649): „Той [Месия, синът на Давид] ще изгони грешниците от наследството, ще унищожи гордостта на грешника като грънчарски съд. С железен жезъл ще строши цялото им имущество.“ Доколкото изкупените ще живеят и царуват с Христос, тук те са представени като споделящи Христовото дело (вижте Откр. 12:5; 20:4).

Жезъл. Думата, използвана тук, представлява еврейската дума „шебет“ от Пс. 2:9, която може да означава овчарски жезъл (Пс. 23:4), или скиптър (Пс. 45:6), или жезъл за наказание (Пс. 125:3). Контекстът на Откр. 2:27 подсказва, че „жезълът“ тук е едновременно символ на управление и инструмент за наказание.

Съдове на грънчар. Вижте Йер. 19:1, 10, 11.

Нарушено. Правилото, за което се говори тук, води до унищожение на нечестивите. Защото природата от това правило вижте на гл. 20:4.

До треперене. Или „на парчета“.

Както получих. Виж Мат. 11:27; 28:18; Йоан 3:35; 5:22, 27; Деяния 17:31; Том V, стр. 919.

28. Утринна звезда. Тоест, самият Христос (виж Откр. 22:16; срв. 2 Петрово 1:19).

29. Има ухо. Вижте стих 7.

ДОПЪЛНИТЕЛНА БЕЛЕЖКА ПО ГЛАВА 2

Приложението на различните послания към седемте църкви към седем последователни периоди от църковната история (вижте върху гл. 2:1) естествено подсказва полезността на поредица от преходни дати, за да се улесни координацията на различните послания със съответните им исторически периоди. При опитите за определяне на такива дати обаче е добре да се помни, че: (1) Пророчеството за седемте църкви не е времево пророчество в обичайния смисъл на думата, тъй като не го придружават конкретни хронологични данни. То се отнася предимно до последователните преживявания на църквата и се различава значително от такива пророчества като

тези, отнасящи се до 1260-те дни от Дан. 7:25, 2300-те дни от гл. 8:14 и 70-те седмици от гл. 9:25. (2) Основните епохи в историята трудно могат да бъдат обозначени с точни дати. Използвани по този начин, датите са в най-добрия случай удобни ориентири от по-скоро общ вид, а не точни гранични маркери. Действителният преход от един период към друг е постепенен процес. Въпреки това е добре да се избера приблизителни дати като помощно средство за съпоставяне на посланията със съответните събития от историята. Някои биха предложили различни дати от дадените по-долу и биха използвали различни фрази, за да опишат различните периоди. Тези вариации в датите и имената обаче не влияят съществено на цялостното послание, намиращо се в писмата до седемте църкви.

1. Ефес. Съществува общо съгласие, че така представеният период обхваща апостолската епоха и съответно може да бъде датиран приблизително от 31 г. сл. Хр., годината на възнесението на нашия Господ (виж том V, стр. 257–260), до 100 г. сл. Хр.

2. Смирна. За 100 г. сл. Хр. като началото на този период вижте гореспоменатото за „Ефес“. Посланията до втората и третата църква идентифицират прехода от Смирна към Пергам като преход от преследване към популярност. Управлението на Константин Велики, 306–337 г., първият така наречен християнски император на Рим, бележи такъв преход.

Преди известния му Милански едикт през 313 г. християнството е било незаконна религия и е преживявало многократни периоди на тежко преследване от държавата (виж том VI, стр. 47, 61; том VII, стр. 18, 19). Този едикт постановява равни права за всички религии в цялата империя и възстановява конфискуваното християнско имущество. През същата година Константин освобождава християнското духовенство от гражданска и военна служба, а имуществото му - от данъци. Или тази дата, 313 г., или тази на предполагаемото му обръщане към християнството, обикновено посочвана като 323 или 325 г., може да се приеме като подходяща година за отбелязване на прехода от периода на Смирна към този на Пергам.

3. Пергам. За прехода към Пергамския период вижте гореизложеното за „Смирна“. Въдъхновението характеризира Пергамския период като време на компромиси, отстъпничество и популярност, времето, през което Римската църква консолидира своята сила и авторитет. Съответно, краят на Пергамския период би трябвало да завари имперски Рим отстранен, а папството напълно оформено и готово да започне кариерата си на владетел на западното християнство (вижте Допълнителна бележка върху Дан. 7).

Всяко едно от различните събития може да послужи като приемлив граничен маркер за приключването. от този период. Свалянето на последния римски император през 476 г. го отбелязва като една такава дата. Покръстването през 496 г. на франкския крал Хлодвиг, първият германски владетел, приел римското християнство и се съюзил с интересите на църквата в завладяването на други германски народи, е друга дата. През 538 г. декретът на Юстиниан от 533 г., който дава на папата пълната църковна власт на Изток и Запад, започва да влиза в сила.

Историците обикновено приемат понтификата на Григорий Велики (590–604) като отбелязващ прехода от древността към средновековието, а неговото управление като папа може да се счита за друг такъв граничен маркер. Григорий се смята за първия от средновековните прелати. Той смело пое, в много отношения, ролята на император на Запад, а управлението му положи основите за по-късни претенции за папски абсолютизъм.

Годината 756 бележи началото на папското териториално управление и възкачването на Франция на ролята на така наречения „най-голям син на папството“ (виж том 4, стр. 837). През тази година Пипин Френски покорява ломбардите от Северна Италия, които заплашват папата, и му отстъпва територията си. Тази дарение, обикновено наричано Дарение на Пипин,

бележи началото на Папската държава, която папата управлява като абсолютен монарх повече от 1000 години.

Въпреки това, важноста на 538 г. като начална точка на 1260-те години (виж Дан. 7:25) я подсказва като по-подходяща крайна дата за Пергамския период, отколкото която и да е друга. Вижте стр. 18–22.

4. Тиатир. За 538 г. като начална дата за периода Тиатир вижте по-горе за „Пергам“.

Периодът Тиатир се характеризира като ерата на папското върховенство. Значението на 1260-годишния период в библейските пророчества (вижте върху Дан. 7:25; Откр. 12:6) предполага, че 1798 г. може да бъде избрана като крайна дата за Тиатир. Но с оглед на важноста на Реформацията за разбиването на папското върховенство, датата 1517 г. също би била подходяща крайна дата (вижте том IV, стр. 837; том VII, стр. 50). Някои биха могли да смятат, че загубата на Папската държава през 1870 г. и последвалият самоналожен статут на папата като „затворник на Ватикана“ по подобен начин биха направили тази година допустима за разглеждане. Въпреки това, годината 1870 изглежда е твърде късна, за да съответства нито на 1260-те години от пророчеството, нито на останалите периоди от църковната история, както са очертани в Откр. 2 и 3.

5. Сардис. Характерно е, че това е църквата от времето на Реформацията и като такава може да се смята, че започва през 1517 г. или евентуално 1798 г. (вижте гореизложеното за „Тиатир“). Тези, които предлагат 1798 г. като крайна дата за църковния период на Тиатир и началото на Сардийския период, предполагат 1833 г. като подходяща година, отбелязваща края на последния. Поради причините, изложени по-долу за „Филаделфия“, други предлагат 1755 г. като подходяща крайна дата.

6. Филаделфия. Вдъхновението е представило това като църквата на великото второ адвентно пробуждане. Различни начални дати са предложени като подходящи за този период. Някои предлагат 1833 г., годината на великия кулминационен спектакъл в природата, предсказан от нашия Господ (вижте върху Матей 24:33). Този момент от време е тясно свързан с ранното провъзгласяване на адвентната вест от Уилям Милър. Други предлагат 1798 г., началото на „времето на края“ от Дан. 11:35 (вижте коментара там), което също би било приемливо. Трети пък предпочитат датата 1755 г., която е общоприета като отбелязваща първия от специфичните знаци на края под шестия печат (вижте върху Откр. 6:12), като се има предвид, че този избор е в съответствие с характера на Филаделфийската църква като църква на адвентното пробуждане. Сред тълкувателите на Църквата на адвентистите от седмия ден съществува общо съгласие, че 1844 г. трябва да се счита за година, отбелязваща края на Филаделфийския период и началото на Лаодикийския период (вижте Дан. 8:14).

7. Лаодикия. За годината 1844 като началото на този период вижте гореизложеното за „Филаделфия“. Тъй като е последният от седемте, Лаодикийският период продължава до края на времето.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 AA 586; 5T 435; 6T 413, 418; 8T 23

1, 2 5T 435

1–56C 422; 8C 98

2, 3 AA 578; 5T 538; WM 155

4 MM 37; 2T 293; 8T 26; WM 79

4, 5 AA 587; DA 280; LS 320; PP 165; TM 168, 275, 352, 461; 6T 368, 421; 8T 299

5 TM 450; 2T 296; 4T 286, 403; 5T 191, 612; 6T 426; 8T 80, 248

7 AA 589; Ед 302; EW 21, 77; LS 91; MH 449; PP 62; 6T 76; 8T 289

9 Ев 603; TM 16; 6C 475

10 AA 588; Ev 353; EW 288; GC 41; PK 84; 4T 300; 5T 71

17 GC 646; MH 516; ML 516; MYP 95; PP 297

26, 28 MX 516

ГЛАВА 3

2 Ангелът на църквата в Сардисия е порицан, 3 увещаван да се покае и заплашван, ако не се покае. 8 Ангелът на църквата във Филаделфия 10 е одобрен за своето усърдие и търпение. 15 Ангелът от Лаодикия е порицан, защото не е нито горещ, нито студен, 19 и е увещаван да бъде по-ревностен. 20 Христос стои на вратата и чука.

1. Ангел. Вижте гл. 1:20.

Сардис. Първият важен град на главния път южно от Тиатир. Подобно на Тиатир, Сардис се е радвал на благоприятно търговско местоположение. Страбон, древният географ, говори за него като за „голям град“ (География xiii. 4. 5; изд. на Люб, том 6, стр. 171), въпреки че по времето на Йоан той не е съперничил по важност нито на Ефес, нито на Пергам. За допълнителна информация относно Сардис вижте стр. 97–99. Значението на името е несигурно; някои обаче предполагат „песен на радостта“, „това, което остава“ или „нещо ново“.

Седем Духа. Вижте гл. 1:4.

Седем звезди. Тази фигура, подобно на онези, които въвеждат посланията към всяка от другите църкви, е извлечена от описанието на прославения Христос, намиращо се в гл. 1 (вижте стихове 16, 20).

Твоите дела. Вижте гл. 2:2.

Име. Тук „репутация“. Лицемерието характеризираше тази църква, която не беше това, за което се представяше. Твърди се, че реформаторските църкви бяха открили какво означава да се живее чрез вяра в Исус Христос, но в по-голямата си част те в крайна сметка изпаднаха в състояние, наподобяващо, в някои отношения, това на организацията, от която се бяха оттеглили (вж. 2 Тим. 3:5). Тяхното име – протестанти – предполага противопоставяне на злоупотребите, грешките и формализма на Римокатолическата църква, а името Реформация предполага, че нито един от тези недостатъци не може да се открие в протестантската общност. Вижте стр. 41–65.

Изкуството е мъртво. Този горчив коментар е началото на послание, което се състои предимно от укор. Грехът на лицемерието предизвиква най-острите осъждания на Исус срещу религиозните водачи на Неговото време (виж Матей 23:13–33). Сега, към лицемерната църква в Сардис, прославеният Христос изпраща най-безкомпромисния си укор. Вместо да бъде „съживена“ или оживена в Христос (виж Ефесяни 2:5; Кол. 2:13; Гал. 2:20), както твърди, че е тази църква, в действителност тя е „мъртва“ (вж. 2 Тим. 3:5). Приложено към периода на църквата в Сардис, посланието може да се разглежда от гледна точка на църквата към края на периода на Реформацията и може да се датира от 1517 до 1755 г.; вижте обаче Допълнителна бележка върху Откр. 2.

Няколко десетилетия след началото на Реформацията новите църкви преживяват период на ожесточени доктринални спорове. В крайна сметка различията в мненията са уредени чрез приемането на окончателни символи на вярата, които са склонни да обезкуражават търсенето на допълнителна истина. По подобен процес Римокатолическата църква, в ранните векове на своята история, кристализира голяма част от своята теология. Защитени от силата и престижа на държавата и затворени в подслона на твърди вероизповедания, националните църкви на протестантския свят като цяло се задоволяват с формата на благочестие, но без неговата сила. Друг важен фактор, който допринася за апатията към духовните неща, е възходът на рационализма през 17-ти и 18-ти век. Под въздействието на научните открития много учени стигат до убеждението, че естественият закон е достатъчен, за да...

обяснят действието на вселената. Често те стигали до заключението, че главната функция на Бог по отношение на този свят е само тази на първопричина и че от първоначалния Му акт на сътворение светът е функционирал повече или по-малко независимо от Него. Мислещите мъже, които са открили, че пътищата на независима богословска мисъл са им затворени от твърдите формули на протестантската ортодоксалност, в някои случаи се обръщат към новия философски рационализъм. Въпреки че рационализмът е породил много висок идеализъм и похвално мислене в области като политическите науки и хуманитарния подход, неговите предпоставки, когато се прилагат към религията, до голяма степен насърчават духовната студенина, която характеризира голяма част от протестантството през вековете след Реформацията.

2. Бъдете бдителни. Относно бдението като християнско задължение вижте Матей 24:42; вж. Мат. 25:13.

Неща, които остават. Дори в дегенериращия протестантизъм е имало определени неща струваше си да се трудим да го запазим. Много, но не всичко, беше загубено. Духовният живот на протестантството умираше, но системата все още не беше мъртва. „Оцеляването“ може да се разглежда като ключова тема на Сардийския период в църковната история.

Твоите дела са свършени. Пламенността на протестантството през ранните му години обещавахе устремен напредък към съвършенство в разбирането на разкритата истина и в прилагането ѝ в живота. Но с течение на годините пламенността и благочестието отслабнаха и църквата се уморяваше от усилията да постигне целта, която си беше поставила за цел.

3. Затова помнете. Сравнете гл. 2:5.

Приел съм. Формата на гръцкия глагол предполага не само, че църквата в Сардис е приела истината, но и че все още я е имала – не всичко е било загубено. Че все още е имало надежда, е показано допълнително от заповедта да се „дръж здраво“, което на гръцки означава „да продължаваш да се държиш здраво“. Някои християни в Сардис не са се отдръпнали, факт, посочен по-ясно в стих 4.

Покайте се. Гръцки μετανοεω (вижте върху Мат. 3:2).

Крадец. Сравнете Матей 24:43, където се говори за второто пришествие на Христос.

Тук предупреждението може да включва не само самото второ пришествие, но и по-непосредствено божествено посещение (вж. Откр. 2:5). И двете идвания биха били неочаквани за онези, които не са се покаяли и не са бдели. Сравнете ГС 490.

4. Имена. Тоест, лица (вижте върху Деяния 1:15).

Оскверниха дрехите си. Образ за морално оскверняване, в което по-голямата част от църквата в Сардис беше паднал. Вижте върху Матей 22:11; вж. Откр. 16:15; вж. върху Исаия 63:6.

В бяло. За разлика от онези, които са паднали морално, осквернявайки по този начин своите „дрехи“, Тези, които са били истински, носят „бели“ или чисти и неопетнени дрехи, символ на тяхната чистота. Това е посочено както от следващата забележка „защото са достойни“, така и от използването на същия символ в гл. 7:13, 14. Последният пасаж ясно показва, че тази праведност не е тяхна собствена, а резултат от измиването на дрехите им в кръвта на Агнето. Те са получили праведността на Христос.

Белите дрехи са изобразени и като носени от небесните жители (виж Дан. 7:9; Откр. 4:4; 6:11; 19:14) и по този начин, за светиите, са символ на тяхното „духовно тяло“ (1 Кор. 15:40–44; вж. ст. 51–54).

5. Този, който побеждава. Вижте гл. 2:7.

Облечени. Тоест, с безсмъртие в идния живот.
Бели дрехи. Вижте стих 4.

Заличавам. Вижте върху Деяния 3:19. Фигуративният израз „не заличавам“ уверява разкайващия се грешник, че греховете му са простени, и предупреждава непокаялия се, че името му ще бъде премахнато от книгата на живота. Самата му идентичност като личност ще престане да съществува; той вече няма да има място сред сътворените същества. Сравнете GC 490.

Книга на живота. Вижте върху Фил. 4:3; вж. Откр. 13:8; 20:15.

Изповядвайте името Му. Тоест, признавайте Го за лоялен, предан последовател. Христос е застъпникът и ходатаят, великият първосвещеник на всички, които претендират за Неговата праведност (вижте 1 Йоан 2:1, 2; срв. Матей 10:32, 33; Евр. 8:1–6).

Пред ангелите си. „По-широката и по-дълбока цел“ на плана на изкуплението е „да ... да оправдаят характера на Бога пред вселената“ (PP 68; вж. DA 19). Когато Христос в ролята Си на ходатай и първосвещеник представя Своя изкупен народ пред Божия престол, Той по този начин предоставя на ангелските войнства убедително свидетелство, че пътищата на Бога са справедливи и истинни. Те виждат Божията правда потвърдена, както в Неговия „странен акт“ (Исая 28:21) на предаване на непокаялите се на унищожение, така и в Неговата прошка на грешниците, които приемат Неговата спасителна благодат чрез вяра. Без първосвещеническото застъпничество на Христос, подобни иначе мистериозни Божии дела биха могли да изглеждат на разумните същества на вселената като произволни и неоправдани.

6. Има ухо. Вижте гл. 2:7.

7. Ангел. Вижте гл. 1:20.

Филаделфия. Дума, означаваща „братска любов“. Този град е основан преди 138 г. пр.н.е. и е кръстен на Атал II Филаделф от Пергам в чест на лоялността му към по-големия му брат, Евмен II, който го е предшествовал на трона. След разрушително земетресение през 17 г. сл. Хр. е възстановен от римския император Тиберий, но остава сравнително малък. Намира се на около 48 км източно-югоизточно от Сардис.

Когато се направи историческо приложение, посланието до Филаделфия може да се разглежда като подходящо за различните движения в протестантството през последните години на 18-ти век и първата половина на 19-ти век, чиято цел е била да направят религията жизненоважна, лична афера (вижте стих 2; вижте Допълнителна бележка към Глава 2). По особен начин големите евангелски и адвентни движения в Европа и Съединените щати възстановиха духа на братската любов и наблегнаха на практическата благочестивост в контраст с формите на религията. Възродената вяра в спасителната благодат на Христос и в близостта на Неговото завръщане доведе до по-дълбок дух на християнско общение, отколкото църквата беше изпитвала от ранните дни на Реформацията. За допълнителен коментар относно фона на този период вижте стр. 67–70.

Този, който е свят. Тази титла е еквивалентна на „Святият“, използвана за Бога в Стария завет (Ис. 40:25; Авак. 3:3). В Новия завет подобно приписване се прилага многократно към Христос, внушавайки Неговата божественост (виж Лука 1:35; Деяния 4:27, 30, вж. Йоан 6:69).

Вярно. Гръцки *alethinos*, „истинско“, „реално“, за разлика от лъжливите богове.

Ключът на Давид. Този стих прилага пророчеството на Исая относно Елиаким към Христос (Ис. 22:20–22; виж 4 Царе 18:18). Елиаким е назначен да надзирава „дома“ на Давид, както е показано от факта, че му е трябвало да бъде даден „ключът от дома Давидов“. Притежанието на „ключа“ от Христос представлява Неговата юрисдикция над църквата и над божествената цел, която трябва да бъде постигната чрез нея (виж Матей 28:18; Ефесяни 2:18). 1:22). Сравнете Откр. 5:5; 22:16; вижте върху Мат. 1:1.

Този, който отваря. Тоест, с „ключа на Давид“. Христос има пълната власт да отваря и да затвора, за да пренесе плана за изкупление напред към успех.

8. Твое. За силата на единствено число виж гл. 2:2.
Дела. Вижте гл. 2:2.

Отворена врата. В предходния стих се казва, че Христос има „ключа на Давид“. Стих 8 може да означава, че с „ключа“ Той сега отваря пред църквата във Филадельфия „врата“ на неограничени възможности за лична победа в борбата с греха и за свидетелство за спасителната истина на евангелието. За подобни употреби на „врата“ като символ на възможност вижте Деяния 14:27; 1 Кор. 16:9; 2 Кор. 2:12; Кол. 4:3.

Адвентистите от седмия ден твърдят, че краят на Филадельфийския период (1844 г.) бележи началото на разследващия съд, описан в Дан. 7:10; Откр. 14:6, 7 (виж коментара там). Христос е нашият велик първосвещеник (Евр. 4:14, 15; 8:1), служещ в светилището горе, „истинската скиния, която Господ е поставил, а не човек“ (Евр. 8:2, 6; вж. Изх. 25:8, 9). Ритуалът на земното светилище се е състоял основно от две части – ежедневното служение за грех в святото място и годишното служение в Деня на изкуплението, който се е смятал за ден на съд, в пресвятото място (виж Евр. 9:1, 6, 7; вижте върху Дан. 8:11, 14). Предвид факта, че земното светилище е служило като „образ и сянка на небесните неща“ (Евр. 8:5), е уместно да заключим, че ежедневните и годишни служби на земното светилище имат своя еквивалент в служението на Христос в небесното светилище. Говорейки от гледна точка на символизма на земното светилище, което е било „образ на истинското“ (Евр. 9:24): В прообразния ден на изкуплението, започващ през 1844 г., нашият велик Първосвещеник може да се разглежда като напускащ светилището на небесното светилище и влизащ в пресветото място.

Съответно, „затворената врата“ би била тази на святото място на небесното светилище, а „отворената врата“ – тази на най-святото място, където Христос е бил зает с делото на великия антитипичен ден на изкуплението оттогава (вижте GC 430, 431, 435; EW 42). С други думи, „затворената врата“ показва затварянето на първата фаза от небесното служение на Христос, а „отворената врата“ – началото на втората фаза. За обсъждане на „затворената врата“ в ранното адвентно учение вижте LE Froom. The Prophetic Faith of Our Fathers, Vol. 4, pp. 829–842; също „Open and Shut Door“ в SDA Encyclopedia, pp. 1034–1037. За обобщение на доктрината за светилището вижте Допълнителна бележка върху Евр. 10.

Никой човек не може да затвори. Христос ще продължи делото на изкуплението, докато то не бъде завършено. Човекът не може да направи нищо, за да попречи нито на Неговото служение в небесните дворове, нито на Неговата юрисдикция и контрол над земните дела (вижте Дан. 4:17).

Малко сила. Или просто „малка сила“. Не е ясно дали Христос тук укорява църквата във Филадельфия за това, че има толкова малко сила, или я хвали за това, че има известна сила. С изключение на „малцина“ в Сардис, тази църква е била почти „мъртва“ и е възможно „малката сила“ на Филадельфия да представлява по-окуражаваща ситуация от тази в Сардис. Фактът, че „малката сила“ е толкова тясно свързана с похвалата за това, че се вслушваме в Христовото Слово и не се отричаме от Неговото име, потвърждава това заключение. Също така, „отворената врата“ може да се разглежда като покана за навлизане в преживяване на още по-голяма сила. Църквата в древна Филадельфия очевидно не е била нито голяма, нито влиятелна, но е била чиста и вярна. Филадельфийският период в църковната история, с повишеното си внимание към Божието Слово, особено към пророчествата на Даниил и Откровението, и към личната благочестивост, е представлявал много по-окуражаваща картина от предходния период.

Моето слово. Божието слово изразява Неговата воля. Бог е разкрил волята Си чрез природата, също чрез Неговите пророци и апостоли, чрез прякото свидетелство на Светия Дух към човешкото сърце, чрез житейските преживявания, през хода на човешката история и най-вече чрез Христос.

Име. Вижте гл. 2:3.

9. Направете ги. Буквално „дайте ги“. Граматически, твърдението на стих 9 може да бъде разбира се като означаващо или че Бог ще „накара“ или „ще накара“ членовете на „синагогата на Сатана“ да „дойдат и да се поклонят“ в краката на филаделфийските християни, без да се разкаят, или че Бог ще „даде“ на филаделфийските християни някои от евреите от Филадельфия като обрънати в християнството. Контекстът не е определящ.

От синагогата. Или „някои от синагогата“ (вижте на гл. 2:9).

Да кажем, че са евреи. Вижте гл. 2:9.

Елате и се поклонете. Последователността на мисълта – „елате“, „поклонете се“, „познайте“ – изглежда предполага нещо повече от това, че християните от древна Филадельфия в крайна сметка ще триумфират публично над своите еврейски противници. За християните, подобно на езическите завоеватели, да се радват на перспективата техните обвинители най-накрая да лежат проснати пред краката им едва ли отразява духа на истинското християнство. По-скоро тези думи може да се отнасят до обръщането във вярата на някои от евреите от Филадельфия (вж. 1 Кор. 14:24, 25), които ще научат за Божиата любов от личен опит. Такъв растеж на членовете може да е резултат от „отворената врата“ от Откр. 3:8 и лоялността на църквата към Христовото „слово“. Такава лоялност често е донасяла осъждане дори в сърцата на самите преследвачи.

Приложен към Филаделфийския период на църковната история, този израз може да се счита за приложим за онези, които не са в крак с напредването на истината и които се противопоставят на християните, които го правят. Така разбран, препратката може да се отнася до времето, когато онези, които са отхвърлили истината, публично признават грешката си (вижте GC 655).

Думите „елате и се поклонете пред нозете Ти“ са от LXX на Исая 60:14 (вж. гл. 49:23). Както чужденци е трябвало да идват в буквалния Израел в древността, за да учат за Бога (вижте том IV, стр. 26–30), така и нехристияните е трябвало да дойдат до светлината на евангелието и да намерят спасение (вижте том IV, стр. 35, 36).

Откровение 3:9 е приложено и към онези, които упорстват в противопоставянето си на истината, особено към времето, когато обстоятелствата ще ги принудят, макар и непокаяни, да признаят, че онези, които са били лоялни към истината, наистина са Божи народ. Няма нищо, което да изключва възможността твърдението на този стих да включва както покаяните се, така и непокаяните се противници на истината, като едната група прави признанието искрено, а другата само защото обстоятелствата ги принуждават да го направят.

Обичал съм. Тези думи вероятно са взети от Исая 43:4.

10. Слово на моето търпение. Някои тълкуват този израз като „слово на моето търпение“. тоест, моята заповед да бъдем търпеливи; други, като учението за търпението на Христос (вж. 2 Сол. 3:5). Двете идеи са съчетани в мисълта: „Христос ни насърчава да бъдем търпеливи, както Той беше търпелив в изпитания“.

От гръцки ек, „извън“, което показва, че победителите ще издържат успешно периода на скръб, а не че ще останат незасегнати от нея (вижте Дан. 12:1; Мат. 24:21, 22, 29–31).

Час на изкушението. Тук не става въпрос за конкретен период от време, буквален или пророчески, а за „сезон“ или „време“. „Час“ тук се използва в същия смисъл, както в гл. 3:3. В хармония

С многократните препратки в Откровението към предстоящото завръщане на Христос (виж гл. 1:1), „часът на изкушението“ несъмнено се отнася до голямо време на изпитания, предшествашо второто пришествие.

Тези, които живеят. Този и подобни изрази (гл. 6:10; 8:13; 11:10; 13:8, 14; 17:2, 8) се използват последователно в цялото Откровение, за да се отнасят до несправедните, върху които ще се излеят божествените наказания.

11. Корона. Вижте гл. 2:10.

12. Стълб в храма. Метафоричният „стълб“, разбира се, би бил част от метафоричен „храм“. В Новия завет думата, преведена като „храм“ (наос), обикновено се отнася до вътрешното светилище, съдържащо светините и пресветите места, а не до целия комплекс от сгради, които са съставлявали древния Храм. Съответно, това обещание би означавало, че победителят ще заема постоянно, важно място в самото Божие присъствие. За подобна метафорична употреба на думата „стълб“ вижте Галатяни 2:9; 1 Тимотей 3:15.

Не излизай повече. Тоест, бъди постоянен. В хармония с фигурата, за да „излезеш... навън“ би било да напуснеш Божието присъствие, съзнателно, както направи Луцифер (стр. 37). Такова обещание може да бъде дадено само на онези, които победят, завинаги. В този живот възможността за „излизане“ остава, но в бъдещия живот никой няма да избере да излезе.

Името на моя Бог. Вижте върху Деяния 3:16; Откр. 2:3; вж. Откр. 2:17; 14:1; 22:4. Това продължава фигурата на речта, въведена от стълба, и следователно също трябва да се приема преносно. Доколкото „име“ предполага личност и характер, обещанието тук е, че онези, които победят, ще получат трайния отпечатък на Божия характер; образът на техния Създател ще бъде напълно възстановен в тях. Тази фигура на речта може да се разбира и като предполагаща, че победоносните светии ще бъдат изцяло Божии, както е засвидетелствано от Неговото име или знак за собственост, прикрепен по този начин към тях.

Името на града. Върху стълба е изписано не само божественото име, но и носи името Новият Йерусалим. Това може да се тълкува като знак, че победоносният християнин е гражданин на Новия Йерусалим и има право да живее там (гл. 22:14).

Нов Йерусалим. Не „нов“ в смисъл, че е копие на буквалния град със същото име, а в божествен контраст със земния му аналог. Древният Йерусалим е трябвало да стане метрополис на тази земя и да пребъде завинаги (виж том IV, стр. 29, 30), но поради неуспеха му да изпълни възложената му задача, тази роля ще бъде отредена на Новия Йерусалим. Терминът Нов Йерусалим е ограничен до Откровението, но мисълта е предопределена в Галатяни 4:26; Евреи 12:22. За значението на името Йерусалим вижте Исус Навин 10:1.

Слиза. Вижте гл. 21:2.

Моето ново име. Третото име, написано на символичния стълб, е това на Самия Христос. Приемането на божествения характер от победителя, представен от името (вижте върху Деяния 3:16), се осъществява чрез Христос. Само по силата на факта, че Бог стана човек в Исус Христос, човекът може отново да бъде възстановен по Божия образ. Това се постига чрез дара на живота и характера на Христос на вярващия (вижте върху Гал. 2:20; ДА 388). Да приемеш Христовото име означава също да получиш потвърждение за Неговата собственост (вижте върху 2 Кор. 1:22).

13. Има ухо. Вижте гл. 2:7.

14. Ангел. Вижте гл. 1:20.

Лаодикийците. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) текста „в Лаодикия“. Това Името е определено като означаващо „съдещ народа“ или „осъден народ“.

Последното изглежда за предпочитане тук. Разстоянието по права линия от Филаделфия до град Лаодикия е около 80 км (виж „Пътешествията на Павел“). Последният е основан от селевкидския цар Антиох II Теос (261–246 г. пр.н.е.) и е наречен в чест на съпругата му Лаодикия. Разположена в долината на река Лик, Лаодикия е била процъфтяващ търговски център по времето на Йоан, специализиран в производството на вълнени изделия. Тя се е намирала на няколко мили от градовете Колоса и Хиераполис и в ранен етап е имало християни във всеки от тези градове (виж Кол. 4:13). По времето, когато е написано Откровението, църквата в Лаодикия вероятно е съществувала около 40 години. Павел проявявал особен интерес към тази конгрегация и насочил колюсяните да обменят послания с лаодикийците (Кол. 4:16; виж Том V, стр. 183). За обсъждане на древния град Лаодикия вижте стр. 100.

Амин. Съчетанието на тази титла с „верният и истински свидетел“ я определя като титлата на Христос (виж гл. 1:5), който е авторът на посланията до седемте църкви. За коментар относно значението на „амин“ вижте Втор. 7:9; Мат. 5:18. Приложението на този термин към Христос може да се сравни с Ис. 65:16, където на еврейски Господ е наречен „Елохе амин“, „Бог на амин“. В настоящия пасаж тази титла може да се разбира като декларация, че Христос е истина (виж Йоан 14:6). Съответно, Неговото послание към Лаодикийската църква трябва да бъде прието без съмнение.

Верен и истински свидетел. Вижте гл. 1:5.

Начало. Гръцки *archē*, дума, която има както пасивен, така и активен смисъл. Взета в пасивно отношение, тя се отнася до това, върху което се действа в началото. Тълкувана по този начин тук, би означавала, че Христос е първото създадено същество. Но това очевидно не може да бъде правилният превод, защото Христос не е сътворено същество. Взета активно, *archē* се отнася до това, което инициира действие, първопричина, първичен двигател. Разбрана по този начин тук, тя обявява Христос за Създателя. Такъв е очевидно смисълът на настоящия пасаж, защото Христос е изобразен многократно в същата тази роля и другаде в Новия завет (виж том V, стр. 917; виж върху Йоан 1:3; Евр. 1:2). Поразително подобното твърдение от Кол. 1:15, 16 е било прочетено от Лаодикийската църква много години преди това (вж. Кол. 4:16).

15. Твое. За силата на единствено число виж гл. 2:2.

Дела. Вижте гл. 2:2.

Нито студена, нито гореща. Предполага се, че този фигуративен израз е бил особено важен за християните в Лаодикия. Една от главните забележителности в тази околност е бил водопад, над който е текъл поток от горещите извори в Хиераполис, оставяйки след себе си минерални находища. Водният източник на Лаодикия не са били тези горещи извори или студен такъв, а водна кула, пълнена от акведукт, който показва находища от подобна минерална вода, вероятно топла. Следователно хладката вода е била познато явление за лаодикийците и е подходящо характеризирала тяхното духовно състояние.

Хладкото духовно състояние на Лаодикийската църква беше по-опасно, отколкото ако църквата беше студена. Хладкото християнство запазва достатъчно от формата и дори от съдържанието на евангелието, за да притъпи възприемчивите сили на духа и да направи хората невнимателни към искрените усилия, необходими за постигането на високия идеал за победоносен живот в Христос. Типичният християнин от Лаодикия е доволен от нещата такива, каквито са, и се гордее с малкия напредък, който е постигнал. Почти невъзможно е да го убедим в голямата му нужда и колко далеч е от целта на съвършенството.

Тъй като посланията до седемте църкви отразяват целия ход на историята на Християнска църква (виж гл. 1:11; 2:1), седмото послание трябва да представлява преживяването на църквата през последния период от земната история. Името Лаодикия предполага последната стъпка в християнския исторически процес, а именно усъвършенстването на „народ, осъден“ (виж гл. 3:14) за праведен. Освен това, то предполага, че подготовката на такъв народ и божественият процес на осъждането им за праведни ще бъдат постигнати до края на периода (виж Дан. 8:13, 14; Откр. 3:8; 14:6, 7). Следователно, лаодикийското послание може да се разглежда като приложимо в специален смисъл към църквата от 1844 г. до края на времето (виж Допълнителна бележка в края на главата), а периодът от време, представен по този начин, може да се характеризира като Епохата на Страшния съд.

Лаодикийската вест е приложима за всички, които изповядват, че са християни (виж 6С 77). Повече от век адвентистите от седмия ден осъзнават, че посланието към лаодикийците има и специално приложение към самите тях (вж. Джеймс Уайт, RH 16 октомври 1856 г.; вж. 1Т 141–144). Признаването на това приложение е постоянен укор за самодоволството и насърчение да живеем всеотдайно според модела на съвършен живот в Христос Исус (вж. гл. 3:18).

Бих го направил. Хладкото духовно състояние води до намалена бдителност, бавна реакция, и нерешителни действия. Ако Лаодикийската църква беше студена, Божият Дух би могъл по-лесно да я убеди в опасното ѝ състояние.

Следното твърдение хвърля светлина върху това защо „студеното“ състояние е за предпочитане пред „хлад“. „Би било по-удобно на Господа, ако хладките религиозни изповедници никога не бяха споменавали името Му. Те са постоянна тежест за онези, които биха били верни последователи на Исус. Те са спънка за невярващите“ (1Т 188).

16. Нито студено, нито горещо. Вижте върху стих 15; вж. 1Сов. 188; 2Сов. 175, 176.

Изплюй се. Образът на хладката вода е доведено до логичния си край. Такава вода е разочароваща и гадна, а този, който я пие, почти неволно я изхвърля. Вижте 6Т 408.

17. Аз съм богат. Това може да се разбира както буквално, така и духовно. Лаодикия е била процъфтяващ град и несъмнено някои от християните там са били заможни. Очевидно тази църква не е претърпяла сериозни гонения. Гордостта от просперитета си е водила естествено до духовно самодоволство. Само по себе си богатството не е нещо лошо. Притежаването на богатство обаче подлага притежателя му на изкушения към гордост и самодоволство и срещу тях единствената му защита е духовното смирение.

Християните, които са бедни на земни притежания, се чувстват богати и обогатени с духовни блага, но въпреки това са като древния философ, който гордо провъзгласявал своето „смирение“, носейки скъсана и износена роба. Гордостта, която изпитват с предполагаемата си духовност, прозира през дупките в дрехите им. Притежаването на важни истини, приемани само на ниво интелектуално приемане, но не им е позволено да проникнат в душата, води до духовна гордост и религиозен фанатизъм. Дори Божията църква, силна в структурата на своята организация и богата на бижута на истината, може лесно да се превърне в доктринален фанатик и неморално горд с богатствата си на истина. „Грехът, който е почти безнадежден и неизлечим, е гордостта на мнението, самонадеяността. Това стои на пътя на всеки растеж“ (7Т 199, 200). Смирението на ума е също толкова важно в Божиите очи, колкото и смирението на сърцето.

Умножиха се с блага. Буквално „забогатиха“, „преуспяха“ (RSV). Лаодикийската църква не само твърди, че е богата, но и прави фаталната грешка да смята, че тези богатства са резултат от нейния собствен труд (вж. Осия 12:8).

Няма нужда от нищо. Кулминацията на хвалбата на лаодикийците е, че положението им не може да се подобри. Такова самодоволство е фатално, защото Божият Дух никога не влиза там, където не се усеща нужда от Неговото присъствие, но без това присъствие новостта на живота е невъзможна.

Не знаете. Който не знае и не знае, че не знае, е почти безнадежден. Незнанието за истинското им състояние, което характеризира християните от Лаодикия, е в рязък контраст с увереното знание на Христос за истинското състояние на Неговите църкви, както е отразено в Неговото многократно уверение към всяка от тях: „Зная делата ти“ (гл. 2:2, 9, 13, 19; 3:1, 8, 15).

Ти си. Подлогът е емфатичен в гръцкия език. Силата на изречението е „не знаеш, че ти си окаеният...“

Окаяна... гола. Истинската картина, представена тук, е точно обратната на хвалба, направена от Лаодикийската църква. Вместо да бъде богата до степен да не се нуждае от нищо, тази църква всъщност е толкова бедна, че дори няма дрехи.

Купи от мен. Без толкова много усилия лаодикийската „църква“ не може да постигне стандарта, който Христос би искал тя да достигне. Нещата, които Той ѝ предлага, не са без цена, но спасението е винаги безплатно. Тя трябва да се откаже от стария си начин на живот, за да бъде истински богата, да бъде изцелена и да бъде облечена. Дори и тя, която е без стотинка, може да купи (виж Исаия 55:1).

Злато. Това представлява духовни богатства, предлагани като лекарство от Христос за духовната бедност на лаодикийците. Това фигуративно „злато“ може да се тълкува като отнасящо се до „вяра, която действа чрез любов“ (Гал. 5:6; Як. 2:5; вж. КОЛ. 1:58) и делата, които са резултат от вярата (вж. 1 Тим. 6:18).

Изпитано в огън. Буквално „изпечено от огън“, тоест злато, което е излязло от огъня, чиито шлаки са изгорени. Несъмнено тук се има предвид вярата, която е била изпитана и пречистена от огъня на страданието (вж. върху Яков 1:2-5; вж. Йов 23:10).

Бели дрехи. Предложени в контраст с голотата на лаодикийците, която се открояваше толкова ужасно пред лицето на собствената им хвалба, че нямаха нужда от нищо (ст. 17). Белите дрехи могат да се разбират като праведността на Христос (Гал. 3:27; вижте върху Мат. 22:11; Откр. 3:4; вж. 4Т 88). Тази фигура сигурно е имала специално значение за християните от Лаодикия, защото градът им е бил известен с черните си вълнени платове.

Срам от голотата ти. Виж Изх. 20:26; Плач. 1:8; Езек. 16:36; 23:29; Наум 3:5.

Очен мехлем. Гръцки kollurion, „малко руло“. Древният очен мехлем станал известен под формата на пакета, в който е било увито. Близко до Лаодикия се е намирал храм на фригийския бог Мен Кару. Във връзка с този храм е възникнало известно медицинско училище и тук е можело да се осигури очен прах. Този факт може да е в основата на използваната тук фигура.

Фигуративният очен мехлем, предлаган тук на лаодикийците, е небесният противоотрова за тяхната духовна слепота. Целта му е да отвори очите им за истинското им състояние. Това е делото на Светия Дух (виж Йоан 16:8-11). Само чрез Неговото осъдително дело върху сърцето може да бъде премахната духовната слепота. Този очен мехлем може да се разглежда и като представящ онази духовна благодат, която позволява на християнина да различава истината от грешката, както и правилното от грешното. Вижте 4Сол. 88.

Може да види. Тоест, да види греха така, както го вижда Бог, и да осъзнае собственото си истинско състояние – като предпоставка за покаяние.

19. Обичам. Гр. phileō, „да обичам [като приятел, с цялата топлина на личната обич]“.

Сравнете Христовата любов, изразена към църквата във Филаделфия от

думата агапаб (ст. 9). За разликата между тези думи вижте Мат. 5:43, 44; Йоан 11:3; 21:15. Това уверение в Христовата благосклонност показва, че лаодикийците не са без надежда (вижте Допълнителна бележка в края на главата). Всъщност те са специалните обекти на Неговото внимание. Любовта Му към тях се изразява чрез наказание, чрез което Той се надява да ги доведе до покаяние (вижте Притчи 3:12).

Порицавам. Целта на всяка истинска лечебна дисциплина е да донесе осъждане на грешния и да го насърчи към нов начин на действие.

Наказвам. Гръцки *paideuō*, „да обучавам деца“, „да наказвам“, особено когато родител наказва дете с цел да го поправи и обучи. Наказанието идва при християнина, когато Христовият укор е пренебрегнат. Нито Неговият укор, нито Неговото наказание са израз на гняв – както когато човек губи самообладание – а на енергична любов, чиято цел е да доведе грешниците до покаяние.

Изглежда, че църквата в Лаодикия все още не е била претърпяла гонение, както нейната сестринските църкви са имали, защото няма индикация за вече изтърпiani страдания. Но Христос предупреждава църквата, че не може да продължава по половинчатия си път, без да се сблъска с коригиращи мерки. Малко повече от половин век след времето на Йоан изглежда, че древната Лаодикийска църква е претърпяла гонение (виж Евсевий, Църковна история iv. 26; v. 24).

Бъдете ревностни. Гръцко *zēloō*, от същия корен като думата *zestos*, „горещ“, какъвто Лаодикийската църква не е успяла да постигне (ст. 15). Лаодикийците са призовани да изпитат топлината и ентусиазма, които идват с истинското покаяние, посвещението и предаността към Христос.

Покайте се. Гръцко *metanoeō* (виж върху Мат. 3:2). Глаголът е в единствено число, което подчертава личния, индивидуален характер на това увещание. Покаянието, подобно на спасението, никога не може да се постигне масово. Духовният опит на роднина или приятел може да бъде спасителен само за него. Това ново отношение на скръб за миналото и ревност за бъдещето е Христовата цел за Лаодикийската църква. Вижте Допълнителна бележка в края на главата.

20. Аз стоя. Формата на гръцкия глагол предполага, че Христос е заел Своята позиция на вратата и остава там. Той никога не се уморява да предлага благословеното Си присъствие на всички, които Го приемат.

Вратата. Не вратата на предложената възможност в стих 8, нито вратата на спасението (вж. Мат. 25:10; Лука 13:25). Тези врати Бог затваря и отваря. Вратата, за която става дума тук, е под контрола на човека и всеки човек може да я отваря или затваря по желание. Христос очаква решението на всеки човек. Това е вратата към човешката душа. Чрез Своята любов, чрез Своето слово и чрез Своето провидение, Христос чука на вратата на емоциите; чрез Своята мъдрост – на вратата на ума; чрез Своето господство – на вратата на съвестта; и чрез Своите обещания – на вратата на човешките надежди.

Този пасаж може да се разглежда и като отнасящ се до Христос, стоящ на вратата на човешкия живот и всъщност на човешката история, готов да влезе и да благослови Своя чакащ народ с присъствието Си (виж Матей 24:33; Лука 12:36; Яков 5:9).

Гръцки *deirneō*, „да се яде храна“, особено главната или вечерната храна (виж върху Лука 14:12). Тази дума може да се разглежда като благоприятстваща приложението на този стих към големия сватбен празник от Откр. 19:9. Юдеите обикновено сравнявали блаженството на бъдещия живот с празник (виж върху Лука 14:15, 16).

С Него. Малко действия са по-показателни за общение и единение от съвместното приемане на храна. С тези думи Христос обещава да сподели нашите преживявания и ни кани да споделим Неговите (вижте Галатяни 2:20; Евреи 2:14–17).

21. Този, който побеждава. Вижте гл. 2:7.

Да седне. Виж Мат. 19:28; Лука 22:30; вж. 1 Кор. 6:2; виж върху Мат. 25:31.

На моя трон. Победителят ще споделя славата и силата на Христос, точно както Христос споделя славата и силата на Своя Отец.

Аз също победих. Вижте Йоан 16:33. Само въз основа на Христовата победа човек може да се надява да победи.

С моя Отец. Вижте Марк 16:19; Ефесяни 1:20; Евреи 1:3; 8:1; 12:2.

22. Има ухо. Вижте гл. 2:7.

ДОПЪЛНИТЕЛНА БЕЛЕЖКА ПО ГЛАВА 3

Строгий и безкомпромисен тон на посланието от Лаодикия е накарал някои да заключат, че няма надежда за християните от тази „църква“, освен ако не прехвърлят членството си към Филадельфийската „църква“. Такова заключение обаче не е в съответствие нито с контекста, нито със здравите принципи на тълкуване. Вижте гл. 1:11 и обърнете внимание на следното: 1. Това предложение приема,

че Филадельфийската „църква“ съществува едновременно с Лаодикийската „църква“. Но ако има основание да се предположи, че Филадельфия е синхронна с Лаодикия, има също толкова основание да се предположи същото и за която и да е или всички останали.

По подобен начин, ако се счита за възможно духовното преселване от Лаодикия във Филадельфия, няма основателна причина да не е също толкова възможно – и желателно – преселването от Лаодикия в Ефес, например, или от Сардис в Смирна. Освен това, ако два или повече периода се считат за съществуващи едновременно, последователният модел се нарушава, отделните послания престават да имат някаква специфична хронологична връзка с историята и не остава основателна причина да се предположи, че посланието от Лаодикия има по-голямо значение за нашето време, отколкото за което и да е друго.

Посланието до която и да е от седемте „църкви“ е специфично приложимо за християнската църква в определен момент от историята само въз основа на това, че седемте „църкви“ представляват седем последователни периода от време, обхващащи християнската ера, и че всяко послание има специфично приложение само за един период от време. Само по този начин християните от който и да е период могат да бъдат считани за принадлежащи към определена „църква“ и само по този начин посланието от Лаодикия може да бъде приложено по специален начин към „църквата“ в наше време. Съответно, когато седемте „църкви“ се разглеждат хронологично, като приложими за конкретни периоди от историята, християните от един период не могат да мигрират духовно към друг.

2. Предложението лаодикийците да напуснат своята „църква“ и да станат филадельфийци, за да бъдат спасени, се основава на идеята, че всяка „църква“ представлява определено духовно състояние или обстоятелство. Всъщност всяка от седемте църкви има свои собствени проблеми и съветите, предупрежденията и обещанията, отправени към всяка от тях, са подходящи за нея. Също толкова вярно е, че някои от „църквите“ отразяват по-желано духовно състояние или обстановка, отколкото други.

Сега е уместно искреният християнин във всеки период от историята да се стреми да отразява желаните характеристики на различните обещания, дадени на всички „църкви“, и да бъде достоен за тях. По подобен начин той трябва да се стреми да избягва нежеланите им характеристики и да се вслушва в заплахите и предупрежденията, отправени към тях. Но когато се разглеждат от тази гледна точка, посланията са вечни по природа и искреният читател ги прилага към собствените си

опит въз основа на това как те отговарят на личните му нужди, а не въз основа на времето, в което живее. Той няма нужда фигуративно да прехвърля членството си от едно на друго.

3. Най-общо казано, думи на похвала са отправени към всяка от „църквите“ с изключение на Сардис и Лаодикия, думи на укор към всяка с изключение на Смирна и Филадельфия, и думи на обещание към всичките седем. Така „църквите“ са имали както желани, така и нежелани членове. Но в нито един случай Христос не съветва лоялните членове на уж нелоялна „църква“ да прехвърлят духовното си членство в друга, чието духовно състояние изглежда за предпочитане. Ако такова е било Неговото намерение, с право бихме очаквали положителен призив да дойде например от Сардис или Лаодикия, подобен на призива да се излезе от Вавилон (гл. 18:4). Но Вдъхновението не е записало такъв призив по отношение на Лаодикия или която и да е от другите „църкви“. Във всеки случай лекарството за преобладаващото зло е било, просто, но категорично, да се „покаят“. Лоялните християни в ефеската „църква“, която е „паднала“ и е „напуснала“ своята „първа любов“, не са били съветвани да мигрират в Смирна (виж гл. 2:4, 5). На онези от периода на Пергам, които са подкрепяли доктрините на Валаам и на николаитите (ст. 14, 15), не е било препоръчано да преместят членството си в Ефес или Смирна. „Църквата“ в Сардис е била почти мъртва (гл. 3:2), но на верните ѝ членове не е било казано да се преместят във Филадельфия. По подобен начин, лоялните християни от периода на Лаодикия не са инструктирани да станат филиделфийци – поне не от Христос, истинският Свидетел на лаодикийците. Но им е казано, като лаодикийци, да се „покаят“ и да намерят в Христос лека за всичките си недостатъци на характера (ст. 18–20).

Идеята, че християнинът може да подобри шансовете си за спасение чрез механизма за бягство на духовната миграция и чрез осъществяване на форма на праведност, вероятно превъзхождаща тази на другите християни, очевидно не е в хармония с ученията на нашия Господ (вж. Лука 18:9–14). В притчата за плевелите (Мат. 13:24–30, 37–43) собственикът на нивата заповядал както пшеницата, така и плевелите да „растат заедно до жетвата“ (ст. 30). Плевелите не трябвало да бъдат изкоренявани от човешки ръце, нито пшеницата да бъде пресадена на друга нива. Едва когато ангелите жътвари съберат пшеницата в хамбара на Стопана и изгорят плевелите, ще има общо разделение на праведните от нечестивите (вж. ст. 30, 39–42).

Членовете на древната църква в Лаодикия не биха подобрили духовното си състояние чрез преместване в град Филадельфия. Божията цел за Лаодикийската „църква“ не включва план за духовна миграция към някоя друга от апокалиптичните „църкви“, а по-скоро за цялостна трансформация на сърцето и живота (вижте в Откр. 3:18–20). Всяко друго предложено решение на злините на Лаодикия със сигурност ще направи човека лицемер.

4. Вярно е, че някоя друга „църква“ не е обект на толкова остър укор, колкото „църквата“ на Лаодикия, но е вярно също, че на никого друг не се предлага по-нежно доказателство за Христовата любов, по-близко общение с Него или по-славна награда (виж стихове 19–21). Лаодикийското послание не е послание за безусловно отхвърляне, не повече от посланието, отправено към другите „църкви“. Ако духовната бедност на лаодикийците беше непоправима, Истинският Свидетел нямаше да им предложи „злато“. Ако духовното им зрение беше непоправимо, Той нямаше да им предложи небесния „мехлем за очи“. Ако духовната им „голота“ беше отвъд надеждата, Той нямаше да им предложи собствените Си „бели дрехи“ (виж стихове 17, 18).

Очевидно е, че в Лаодикия има победители (ст. 21), както и във всеки от предходните периоди от църковната история, и именно на тези победители в Лаодикия е дадено обещанието да седят с Христос на Неговия трон.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 ГК 309; ТМ 155; 2С 176; 5С 73 1-3ТМ
352; 5С 610; 6С 77; 8С 98 1-68Т 302 2
АА 588; СМ
46; ТМ 357; 2С 649; 8С 136 3 ДА 635; ГК 310, 371,
490 4 АА 524; АН 537; СН 362, 424;
Ед 249; ГК 484; 5С 368, 472, 481; 9С 115 4, 5 5С 692 5 АА 589; ГК 483; МВ 9; Те 187, 283,
292; 5С 333 7,
8 ДА 113; ЕВ 42, 86; ГС 430, 435 7-128С 303 7-13ЕВ 30 8
АА 588; СОЛ 117; СТ 17; Ед 282; ТМ 107; 6С
467; 9С 182
9 ЕВ 34, 273;
1С 59; 2С 42; 3С 355 10 ГС 560, 619; 5С 297; 6С 404 10, 11 АА 588 11 МЛ
322; 5С 266, 501 12 ДА 549; МН 516; 1С 59
14, 15 АН 438; 1Т 190, 195, 480, 485;
2Т 125 14-162Т
175 14-173Т 252 14-20ЕВ
107, 270 14-21ТМ 23; 1Т 186-
195; 3Т 252-293 14-228Т 304 15 СГ 152, 547; ЛС 322;
ТМ 464; 3Т
256, 259; 4Т
51; 5Т 485, 627 15,
16 МВ 37; ТМ 130; 1Т 126, 162; 4Т 87; 9Т
140 15-171Т
182 15-18СВ 99 15-193Т 42; 4Т 227; 6Т 77 16 6Т 408 16, 17 5Т 484 17 СВ 33,
36; ДА 300; ЕВ 118; ГС 388; ГВ 310; МВ 7; 1Т 407, 591; 2Т
141, 489; 3Т

201, 210, 255, 451; 5Т 101, 484, 682; 6Т 82
17, 18 СОЛ 117, 158; ДА 280; 1Т 331; 4Т 88; 5Т 214, 265; 8Т 104, 250
18 СОЛ 311; СТ 42; ЕВ 108; МЛ 311; ТМ 149; 1Т 166, 485; 2Т 36; 3Т 254, 536; 4Т 89,
559; 5С 105, 233; 6С 426
18, 19 1С 142; 6С 368
18-21 РС 52; 3Т 257
19 МВ 11; 1Т 141, 153, 569, 3Т 256, 258, 259; 5Т 683
19, 20 8Т 105
20 АА 587; АН 350; СОЛ 325; ДА 161, 489; МВ 18, 151; МН 516; 1Т 143, 188; 2Т 216,
224; 3Т 543; 5Т 484; 6Т 262
20, 21 3Т 260

21 AA 543, 589; COL 117; DA 549; GC 416; GW 39; MB 17; MYP 116; SL 94; Te 82,
190, 282; 1T 144, 303, 680; 3T 325, 336, 380, 480; 4T 39, 215, 346; 5T 511; 6T 298

ГЛАВА 4

2 Йоан вижда Божия престол на небето. 4 Четиримата и двадесетте старейшини. 6 Четирите живи същества, пълни с
очи отпред и отзад. 10 Старейшините слагат короните си и се покланят на Този, Който седи на престола.

1. След това. Тоест, след като Йоан е видял видението от гл. 1:10 до 3:22. Думите „след това“ не предполагат хронологична връзка между заключителните събития от предходното видение и това, което предстои да бъде разказано.

Погледнах. Или „видях“ – израз, който Джон използва многократно, за да въведе нови сцени или важни нови символи (вижте на гл. 1:2).

Врата. Тук вратата, очевидно, води към тронната зала на вселената (виж ст. 2; вж. ст. 5).

Отворен. Или „стои отворен“.

В небето. Не „в небето“, сякаш Йоан е отвън и гледа навътре. Доколкото, гледайки навътре, той е видял Божия трон, това трябва да е била врата, отваряща се към тронната зала на вселената. Тази тронна зала е определена като най-святото място на небесното светилище.

От разглеждането на състоянието на църквата на земята (гл. 1–3) вниманието на Йоан сега е насочено към символично видение на Божия престол в небето. Че описанието на Божия престол и сцената около него в гл. 4 и 5 трябва да се разбира символично, а не буквално, е ясно например от гл. 5:6, където Христос е описан като „Агнец, сякаш заклан, със седем рога и седем очи“, но жив и способен да дойде и да вземе книгата от ръката на Бог. Доколкото това очевидно е силно символична фигура, следва, че целият пророчески инцидент трябва да се тълкува по същия начин. Символично пророкът може да се извиси над светските и материални обекти на човешкия живот и да достигне по-висшите нива на ума и сърцето с впечатления от небето, които не могат да бъдат изразени с буквален език (вижте върху Езекиил 1:10).

Първият глас. Значението на оригинала е по-ясно изразено по следния начин: „Ето, ... първият глас, който бях чул като тръба да говори с мен, казваше ...“ Този глас несъмнено е този от гл. 1:10, който въвежда първото видение, а сега въвежда и второто.

Ела тук. Покана към Йоан да влезе във видение, отклонявайки сетивата си от земното обкръжение и фокусирайки ги върху небесните неща.

Оттук нататък. Тоест, не непременно след изпълнението на предишното видение, а от гледна точка на времето на Йоан. Следователно, това твърдение е паралелно на това от гл. 1:1 (вижте коментара там).

2. В духа. Гръцки: *en pneumatē* (виж гл. 1:10). Йоан влиза във видение за втори път време. Колко време е изминало между първото видение и това, не може да се знае.

Беше поставен. По-скоро „седеше“. Тронът вече е на мястото си.

Един седна. Почтивата съдържаност на Йоан относно Владетеля на вселената, в която той избягва термини, които биха могли да изглеждат антропоморфни, е очевидна от факта, че той Го описва просто с причастията *kathēmenos*, „седнал“, без да посочва какво или кой е седял. Той само намеква, че на трона е имало присъствие. Такова позоваване на Отца е в сила.

поразителен контраст с подробното описание на Сина (гл. 1:13–16); но Синът е човешки, както и божествен, и следователно може да бъде описан по подходящ начин с човешки термини.

Вижте стих 3; вж. гл. 6:16; 7:10.

3. Този, който седеше. Тук отново е само причастието (виж на стих 2).

Яспис. Гръцки *iaspis*, не точно съвременният яспис, а камък, описан от древния натуралист Плиний като полупрозрачен (Естествена история xxxvii). Йоан многократно прибегва до скъпоценни камъни, за да опише блестящи цветове, тъй като слънчевата светлина, огряваща такива камъни, е създавала едни от най-блестящите цветове, познати на човека по негово време. В настоящия случай *iaspis* вероятно описва ярка, проблясваща светлина, по-забележителна със своя блясък, отколкото с цвета си.

Сардинов камък. Карнеол или някакъв друг камък с червеникав цвят. Плиний (пак там) отбелязва, че този камък се е намирал в Сардис и съответно е приел името на този град.

Тук се описва ярка червена светлина.

Дъга. Сравнете видението на Езекиил за Божия престол (Езекиил 1:26–28).

Като изумруд. Тоест, със зелен цвят. Блясъкът на светлината, излъчваща се от присъствието на трона, е смекчен от меката зелена светлина на обгръщаща дъга. Тази дъга представлява комбинацията от справедливост и милост, която характеризира Бога (виж Ед 115; вж. КОЛ 148).

4. Престоли. Гръцки *thronoi*, „престоли“. 24-мата старейшини са видени седнали на 24 престола, обграждащи Божия престол.

Двадесет и четири старейшини. Тази сцена напомня за ЛXX от Исая 24:23, „Господ ще царува... и пред старейшините ще се прослави“. Фактът, че изобразените тук старейшини са облечени в бели дрехи, които може да са символ на праведност (вижте Откр. 3:4), и имат на главите си „корони“ (стефаной, символи на победата; вижте гл. 2:10), е накарал някои да предположат, че те представляват изкупени мъже.

Едно тълкуване разбира описанието на небесния трон в глави 4 и 5 като определено във време преди събитията, символизирани от седемте печата, да започнат да се случват. Въз основа на това, ако 24-мата старейшини са човешки същества, следва, че те трябва да са били хора, които вече са били на небето по времето на Йоан. Адвентистите често ги отъждествяват със светиите, които са възкръснали от гробовете си по време на Христовото възкресение (Мат. 27:52, 53; вж. Еф. 4:8), тъй като това е група, за която се знае, че вече е била възкресена. Основното възкресение все още е в бъдеще (1 Сол. 4:16). Следователно е сигурно, че присъствието на човешки същества на небето не може да се приема като доказателство, че възкресението на всички изкупени трябва да предшества събитията, изобразени в печатите.

Друго тълкуване сравнява 24-мата старейшини с 24-те реда на левитското свещенство. Както свещениците са служили пред Бога в земното светилище, така и Йоан вижда 24 старейшини, служещи в небесното светилище.

Друго предположение е, че 24-мата старейшини символизируют Израел в най-пълния му смисъл (вижте на Откр. 7:4) – двама старейшини от всяко племе, единият символизиращ буквалния Израел, Божия народ преди кръста; а другият – духовния Израел, християнската църква, Божия народ след кръста. По този начин те могат да бъдат оприличени на 12-те патриарси и 12-те апостоли. Този възглед би подчертал символичния характер на тези фигури, вместо да ги представя за буквални светци сега на небето (вижте на стих 1).

Някои тълкуватели виждат 24-мата старейшини като ангели, а не като човешки същества. Те посочват, че старейшините са изобразени като служещи на молитвите на светиите (гл. 5:8) – дело, което според тях едва ли би било поверено на хора.

Бели дрехи. Вижте гл. 3:18.

Корони. Вижте гореизложеното за „двадесет и четири старейшини“.

Злато. Тук, може би, просто знак за ценност.

5. Светкавици и гръмотевици и гласове. Любим израз на Йоан (виж гл. 8:5; 11:19; 16:18), вероятно изобразяващ сила и величие (виж Йов 37:4, 5; Пс. 29:3, 4; Езек. 1:13).

Седем огнени лампи. Или „седем огнени лампи“. Вижте на гл. 5:6. Въпреки че те имат повърхностна прилика със седемте златни „светилници“ от гл. 1:12, те се наричат „лампи“ (лампади), а не „светилници“ или „светилници“ (лучния; вижте на гл.

1:12). Освен това, ясно се казва, че те представляват седемте Божии Духа, докато тези в гл. 1 представляват седемте църкви (виж ст. 20). Въз основа на тази символика някои са определили „вратата“ (гл. 4:1) като такава, отваряща се към първото отделение на небесното светилище.

Седем Духа. Вижте гл. 1:4.

6. Стъклено море. Това описание има много общо с видението на Езекиил за Божия престол, който се намирал върху „небесен свод“ (Езекиил 1:26). В древността стъклото е било много по-ценно, отколкото е днес. Тук то представлява чистия, кристален вид на повърхността, върху която е стоял престолът.

Кристал. Гръцки *krustallos*, дума, означаваща или „кристал“, безцветен, прозрачен минерал, или „лед“. Това, което Йоан вижда, е огромно блестящо пространство, славно отразяващо червеното и зеленото сияние около трона. Сравнете видението на Езекиил (гл. 1:22).

В средата на трона. Може би, подобно на херувимите на Езекиил (Езекиил 1:22, 26), тези зверове са били виждани под трона, както и около него. Символизъм тук е в хармония с древната семитска мисъл. Така саркофаг от Библия, от края на второто хилядолетие пр.н.е., изобразява финикийски цар, седнал на трон, поддържан от животно-херувим (виж У. Ф. Олбрайт, „Какви бяха херувимите?“, *The Biblical Archaeologist* 1:1 [февруари 1938 г.], стр. 1–3). Вижте Пс. 80:1; 99:1; Ис. 37:16.

Зверове. Гръцки *zōa*, „живи същества“. Думата *zōa* не показва към кой ред същества принадлежат тези четири. Те обаче много наподобяват тези от видението на Езекиил (виж върху Езекиил 1:5–26), които Езекиил нарича херувими (гл. 10:20–22).

Пълен с очи. Вижте Езекиил 1:18; 10:12. Това може да се разбира като символ на интелигентността и непрестанната бдителност на небесните същества.

Доколкото символът на очите е ясно извлечен от Езекиил, е възможно да се разбере тук и от гледна точка на еврейската мисъл. Девет пъти в Стария завет еврейската дума 'ayin, „око“, е използвана в смисъл на „цвят“ или „блясък“ (Пр. 23:31; Ез. 1:4, 7, 16, 22, 27; 8:2; 10:9; Дан. 10:6). Това предполага, че описвайки четирите звяра като „пълни с очи“, Йоан може да има предвид, че външният им вид е бил изпълнен с блестящ блясък.

7. Лъв. Тук всяко от четирите същества се появява с едно от четирите лица, характерни за всеки от херувимите във видението на Езекиил (виж Езекиил 1:10; 10:14). За обсъждане на значението на тези символи вижте Езекиил 1:10.

8. Шест крила. Херувимите от видението на Езекиил са имали по четири крила (Езекиил 1:6; 10:21), докато серафимите на Исая са имали шест (Исая 6:2). Крилата могат да се разбират като показател за скоростта, с която Божиите небесни създания изпълняват своите задачи (вж. Евр. 1:14).

Пълен с очи. Вижте стих 6.

Не почивайте. Мъжете обикновено работят денем и почиват нощем, но „онзи, който пази Израел“ „няма да дреме, нито да спи“ (Пс. 121:4). Божествената сила, която поддържа вселената, никога не отслабва.

Ден и нощ. Нощта носи прекъсване на повечето човешки дейности, но няма ефект върху непрестанния поток от хвала към Бога, който извира от небесните същества.

Свят, свят, свят. Това е и викът на серафимите във видението на Исая (вижте върху Исая. 6:3). Няма основателна причина това тройно приписване на хвала да се приема като внушение на Троицата, защото то е насочено към присъствието на трона, на Отца. Второто и третото лице на Божеството тук са представени с други символи (виж Откр. 4:5; 5:6).

Господ Бог Всемогъщи. Вижте гл. 1:8.

Беше, е и ще дойде. Вижте гл. 1:4.

9. Тези зверове. Вижте стих 6. Хвалението, произнесено тук, е антифонно. То е започнато от небесни създания, тези, които са най-близки до Бога.

Благодаря. Небесните същества, както и хората, дължат благодарност на Бога, защото Той им е дал живот. Те съществуват по Негова воля. В крайния смисъл Бог не дължи нищо на Своите творения; те дължат всичко на Него.

Този, който седеше. Вижте стих 2.

Който живее довека. Сравнете старозаветния израз „живият Бог“ (Исус Навин 3:10; Пс. 42:2; 84:2). Бог е източникът на целия живот и фактът, че Той „живее вечно“, е основата на Неговото непрестанно поддържане на природата (вижте върху Йоан 1:4; Откр. 4:8).

10. Двадесет и четири старейшини. Вижте стих 4.

Този, който седеше. Вижте стих 2.

Живее вечно. Вижте стих 9.

Хвърлят короните си. Вижте стих 4.

11. Достоен. Бог е „достоен“ да получи похвала от Своите създания, защото Той има дал им е живот и всичко останало, което притежават. Той ги е направил това, което са.

Господи. Текстовите доказателства потвърждават (вж. стр. 10) прочитането „нашият Господ и Бог“. Тези, които поддържат мнението, че 24-мата старейшини са човешки същества, посочват, че използването на титлата kurios, „Господ“, от старейшините, а не от четирите звяра, може да е от значение, тъй като kurios е гръцкият еквивалент на еврейското Яхве, божественото име, чрез което Бог се е разкрил на Своя народ (вж. Изх. 6:2, 3). Такава титла, твърдят те, е особено подходяща за хваленията на хората. Вж. том I, стр. 171, 172.

За твоё удовольствие. Или „по твоя воля“. На Бог му беше угодно да създаде вселената и да даде живот на нейните създания. Той видя, че е добре да го направи. От Негова гледна точка нямаше нищо желателно в това да бъдеш сам в празна вселена. Беше Му угодно вселената да бъде населена с разумни същества, способни да оценят и отразяват Неговата безкрайна любов и съвършен характер. Това беше Неговата цел при създаването им.

„Съществуват“ и „бяха създадени“. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) тълкуването „те бяха,“ и те бяха създадени.“ С израза „те бяха“ Йоан несъмнено има предвид

съществуването на вселената, след като Бог я е създал. Бог е създал и сега поддържа всички неща (вижте на Кол. 1:17).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

2, 3 ПП 107

3 DA 493; Ед 115; PK 370; TM 157; 6T 340; 8T 23

5 GC 414; PP 356; SR 377

8 CT 402; EW 116, 288; GC 645; SR 412

10 EW 191, 289, 295; ML 352; 8T 254

11 GC 437; PK 70

ГЛАВА 5

1 Книгата, запечатана със седем печата, 9 която само Агнецът, Който беше заклан, е достоен да отвори. 12 Затова старейшините Го хвалят 9 и изповядват, че ги е изкупил с кръвта Си.

1. Видях. Вижте гл. 4:1. Обстановката на тази глава е същата като тази на гл. 4.

Докато гл. 4 описва предимно сцена, съсредоточена около Божия трон, гл. 5 се фокусира върху Агнето и запечатания свитък.

„Петата глава на Откровението трябва да бъде внимателно изучена. Тя е от голямо значение за онези, които ще участват в Божието дело за тези последни дни.“

(9T 267; вижте [стихове 7, 13](#)).

Този, който седеше. Вижте гл. 4:2.

Книга. Гръцки *biblion*, „свитък“, „книга“. В новозаветните времена най-разпространеният вид книга е бил папирусовият свитък и несъмнено именно такава „книга“ вижда Йоан тук. Не е известно кодексът, или книгата от листа, закрепени заедно в единия край, да е била използвана от букмейкъри до II век сл. Хр. Вижте том V, стр. 113.

Вътре и на гърба. Някои коментатори предлагат този пасаж да бъде препинателен със запетая след думата „вътре“, а не след думата „задна страна“. Тогава значението би било, че „книгата“ е била написана отвътре и запечатана отзад или отвън.

С пунктуация, както в KJV, пасажът би показал, че свитъкът е написан и на двете страни. Това тълкуване изглежда има основание по две причини. Първо, гръцкият израз *esōthen kai opisthen*, „отвътре и отзад“, изглежда е единица, съставена от две сходно звучащи наречия, което би означавало, че те трябва да се разбират заедно. Второ, древните папирусови свитъци, поради естеството на материала, рядко са надвишавали 30 фута дължина. Обикновено са били писани само отвътре, но поради това ограничение в размера, понякога е била използвана и задната страна на папируса, ако материалът, който е трябвало да се запише, е надвишавал наличното пространство отвътре. Настоящият пасаж изглежда показва такава ситуация и би означавал, че едва има място за поместване на представения в тази „книга“ запис.

Седем печата. Тъй като числото седем е символ на съвършенство (виж гл. 1:11), това твърдение би означавало, че „книгата“ е била перфектно запечатана. Всъщност никой освен Агнето не е могъл да я отвори (виж гл. 5:3, 5).

Според COL 294, решението на еврейските владетели да отхвърлят Христос „е записано в книгата, която Йоан видя в ръката на Този, Който седеше на престола“. Очевидно тогава тази запечатана книга включва повече от просто запис на събития през периода на християнската църква, въпреки че пророчествата на Откровението се отнасят специално до последната. Вижте гл. 6:1.

2. Кой е достоен? Способността да се отвори книгата не е въпрос на сила, достойнство или позиция, а на победа и морална стойност (вж. върху стих 5; вж. гл. 4:11).

3. Никой човек. Гръцки *oudeis*, „нико един“, включително не само мъже, но и всички същества навсякъде вселената.

На небето. Тези думи въвеждат литературен похват, използван за описание на цялата Божия вселена.

Да го разгледаш. Тоест, да го прочетеш и по този начин да разкриеш съдържанието му.

4. Плаках много. Тези думи отразяват силната емоционална реакция на Джон към драмата. сега минаваше пред очите му. Това, което видя и чу, беше много реално за него.

Няма човек. Гр. *oudeis*, вижте стих 3.

Достоен. Вижте стих 2.

И да се чете. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) пропускането на тези думи.

5. Старейшини. Вижте гл. 4:4.

Не плачи. Или „спри да плачеш“. Гръцкият текст подсказва, че Йоан вече е бил облян в сълзи.

Лъв от племето на Юда. Тази титла вероятно се основава на Бит. 49:9. Христос е роден от племето на Юда (вижте върху Мат. 1:2). Фигурата на лъв символизира сила (Откр. 9:8, 17; 10:3; 13:2, 5) и Христос е спечелил победата (вижте по-долу за „надделя“) във великата борба със злото. Това Му дава правото да отвори книгата (вижте върху гл. 5:7).

Може да се отбележи освен това, че в ролята на „Лъва от племето на Юда“ Христос се явява като Този, който „надделява“, триумфалният, Този, който защитава каузата на Своя народ. В стих 6 Той се явява като „Агне, сякаш заклано“, Този, който ги е изкупил.

Корен на Давид. Това заглавие е извлечено от Исая 11:1, 10, където буквално се говори за „издънката от пъна [LXX, „корен“] на Есей“ и „коренът на Есей“, бащата на Давид. В Римляни 15:12 Павел прилага последната фигура към Христос, внушавайки, че Христос е втори Давид. Давид е бил най-великият цар и военен герой на Израел. Давидовата концепция за Месията е била по същество тази на завоевател, който ще възстанови царството на Израел (Мат. 21:9 вж. Деяния 1:6). Въпреки че Христос не е възстановил буквално царство на евреите, Неговата победа във великата борба със Сатана възстановява царството в безкрайно по-голям и по-важен смисъл. Следователно, от гледна точка на настоящия пасаж, това заглавие е най-подходящо.

Преодоля. Гръцки *nikaō*, „да побежда“, „да побежда“. Това сочи директно към победата на Христос във великата борба със Сатана, която е основата на Неговото право да отвори книгата. Доколкото никой друг в цялата вселена не би могъл да направи това (ст. 3), Неговата победа е уникална. Ангел не би могъл да заеме мястото на Христос, защото основният въпрос във великата борба е целостта на характера на Бога, която е изразена в Неговия закон. Нито ангел, нито човек биха могли да постигнат това оправдание, защото самите те са подчинени на закона (виж РР 66). Само Христос, Който е Бог и чийто характер е израз законът, би могъл да постигне такова оправдание на божествения характер. Този факт е централен за мисълта на гл. 5 (виж върху стихове 9–13).

6. Посред. Това може да се тълкува като означаващо, че Агнето е стояло между живите същества и престола, сред старейшините. Но подобно разположение е трудно за визуализиране, когато се сравни с гл. 4:4, 6. Възможно е също така да се разбере, че

Агнето се появи сред всички. Това вероятно е по-доброто обяснение, тъй като сега Той става фокусната точка на видението (вж. Деяния 7:56).

Четири звяра. Вижте гл. 4:6.

Старейшини. Вижте гл. 4:4.

Агнец. Гръцки *agnion*, дума, използвана 29 пъти в Откровението и само веднъж другаде в Новия завет (Йоан 21:15). Мисълта обаче е същата като тази, предадена с думата *amnos*, „агнец“, в Йоан 1:29, 36; Деяния 8:32; 1 Петрово 1:19 и LXX на Исая 53:7.

Йоан току-що е чул Христос да бъде наречен лъв и победител, но докато гледа, вижда агне. Такъв драматичен контраст може да подсказва, че победата на Христос не е на физическа сила, а на морално превъзходство, защото преди всичко друго Той е обявен за „достоеен“ (вижте Откр. 5:2). Именно заместническа жертва на Неговия безгрешен живот, символизирана от този на неопетнено агне, а не някаква демонстрация на сила, Му е донесла победата във великата борба със злото.

Новозаветното характеризиране на Христос като „Агнец“ се появява само в писанията на Йоан, въпреки че и Филип, и Петър прилагат към Него старозаветния символ на агне (Деяния 8:32; 1 Петрово 1:19).

Тъй като беше заклано. Йоан вероятно вижда Агнето с все още кървяща смъртна рана, като агне, заклано за жертва в службата в светилището. Думата „като“ показва, че това е символ. Йоан не казва, че заклано агне наистина стои пред Божия престол на небето. По-скоро той описва това, което вижда в символично видение. Тъй като това очевидно е вярно за Агнето, следва, че други характеристики на това видение, седемте лампи (гл. 4:5), четирите живи същества (гл. 4:6) и книгата (гл. 5:1), също са символични (вижте върху Езек. 1:10; Откр. 4:1). Формата на глагола, преведена като „беше заклано“, предполага, че актът на клане се е случил в миналото и че резултатите от него остават.

Така, макар смъртта на Христос да е исторически в миналото, нейните резултати за човечеството са винаги свежи и полезни. За значението на фигурата на Исус като Божи Агнец вижте Йоан 1:29.

Седем рога. Седем е число, означаващо съвършенство. Рогата могат да се разбират като символи на сила и слава (виж върху Плач 2:3). По този начин седемте рога на Агнето биха показали, че Той е съвършен в сила.

Седем очи. Символ на съвършена мъдрост и интелигентност. Тези очи са идентифицирани като седемте Божии Духа, израз, използван за Светия Дух (вижте гл. 1:4). В гл. 4:5 е използван различен символ – „седем лампи“.

Изпратен. Вижте Захария 1:10; 6:5; Йоан 14:26; 15:26; 16:7; Гал. 4:6.

7. Той дойде и взе. Буквално „той дойде и взе“. Това е фокусната точка на гл. 4 и 5 – че Христос, като взема книгата от ръката на Бог, прави това, което никое друго същество във вселената не може да направи (виж върху гл. 5:5). Това действие е символ на Неговата победа над злото и когато Той прави това, великият антифонов химн на цялото творение отеква в цялата вселена (виж върху ст. 9–13).

Думите на Йоан „дойде и взе“ са думи на човек, чието перо едва успява да се справи с драматичните сцени, които се случват пред очите му. Със затаен дъх, удивление и възлнение, той заявява, че Христос „е взел“ книгата. Вижте ст. 13.

Книгата. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) пропускането на тези думи. Въпреки това, Че именно книгата взема Агнето, става ясно от стих 8.

Този, който седеше. Вижте гл. 4:2.

8. Когато той взе. Това е моментът, в който небесното войнство отговаря (вижте на стих 7).

Четири звяра. Вижте гл. 4:6.

Старейшини. Вижте гл. 4:4.

Арфи. Гръцки kitharai, „лири“, инструменти, често използвани за съпровод на пеене (виж том III, стр. 34–36), а не арфи. Текстови доказателства обаче потвърждават (вж. стр. 10) четящата китара, „лира“; тоест, всеки старейшина е държал лира в ръка. Споменаването на тези инструменти тук е естествено във връзка с химна, който ще бъде изпят (ст. 9, 10).

Флакони. Гръцки phialai, „купи“ или „чинийки“, съдовете, в които обикновено са се поднасяли приноси. Според Йосиф Флавий, фиали с тамян са били поставяни върху хлябовете на предложението в светилището (Древности iii. 6. 6 [143]). Фактът, че молитвите на светиите се съдържат в златни съдове, може да показва ценността, с която небето ги гледа.

Миризми. Тоест, тамян.

Молитви на светци. Притежаването на „арфи“ и тамяни купички, представляващи молитвите на светци, предполага, че старейшините представляват Христовата триумфална църква на земята, издигайки гласа ѝ в песен и молитва. Вижте стихове 9, 10; вижте стр. 353.

9. Те. Тоест, 24-те старейшини и може би също и 4-те звяра (вижте по-долу за „нас“).

Нова песен. Песента беше нова в смисъл, че беше напълно различна от всички, изпяти преди това. Този израз е често срещан в Стария завет (виж Пс. 33:3; 40:3; Ис. 42:10). Тук е особено подходящ, защото представлява песента, произлизаща от уникално преживяване – спасение чрез победата на Исус Христос (вижте върху Откр. 5:5). Това е „новата песен“ на онези, които имат „ново име“ (гл. 2:17; 3:12), които обитават „новия Йерусалим“ (гл. 21:2), когато всички неща станат „нови“ (гл. 21:5).

Достойно. Вижте стих 2. Небесният хор започва с признанието, че Бог е бил оправдан от обвиненията на Сатана чрез победата на Неговия Син. Някои виждат в 24-мата старейшини представители на светиите, които самите някога са били пленници на злото. Светиите се явяват пред наблюдаващата вселена като свидетели на Божията правда и благодат. Вижте върху Откр. 5:5; срв. Еф. 3:10.

Ти беше убит. Смъртта на Христос, с произтичащото от нея спасение за човека – което от своя страна оправдава характера на Бога – е основата за достойнството на Христос (вижте на стих 2).

Нас. Въпреки факта, че текстовите доказателства свидетелстват за запазването на тази дума, преводачите и Коментаторите обикновено го пропускат въз основа на други текстови доказателства в стих 10 (виж коментара там).

Чрез твоята кръв. Вижте Рим. 3:25; 5:9.

10. Нас. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) четенето „тях“ по отношение на изкупените от стих 9. Четенето „нас“ вероятно е взето от преводачите на KJV от латинската Вулгата. Следователно е очевидно, че в стих 10 говорещите не включват себе си конкретно като „царе и свещеници“. Не е невъзможно обаче те да говорят за себе си в трето лице, но това не е естественото заключение, към което сочи четенето на древните ръкописи. Според предпочитаното четене стих 9, 10 може да се преведе по следния начин: „Достоен си да вземеш книгата и да отвориш печатите ѝ, защото си бил заклан и си изкупил за Бога с кръвта Си от всяко племе и език, люде и народ, и си ги направил царство и свещеници на нашия Бог,”

и те ще царуват на земята“ (вижте по-долу под „царе“ и „ние ще царуваме“). Царството несъмнено е духовното царство на благодатта (вижте върху Матей 4:17; 5:3; Откр. 1:6).

Царе. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) тълкуването „царство“ (вж. гл. 1:6).
Свещеници. Вижте гл. 1:6.

Ние ще царуваме. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) прочитането „те ще царуват“ (вижте по-горе под „нас“).

На земята. Времето на царуването на земята не е уточнено тук, но в гл. 20; 21 е показано е, че е в постмилениалния период.

11. Много ангели. В отговор на свидетелството на 4-те звяра и 24-те старейшини, небесните войнства се присъединяват към провъзгласяването на достойнството на Агнето. Така Бог е оправдан пред ангелите, които, след първите обвинения срещу Сатана в небето, не са разбрали напълно Неговото действие в прогонването на Сатана и спасяването на хората (вижте DA 761, 764).

Зверовете. Вижте гл. 4:6. Тези живи същества участват в аплодирането на хвала на Бога (гл. 5:12), което изразява признателност за смъртта на Христос.

Десет хиляди. Това очевидно не е буквално число, а по-скоро предполага безброй войнства. Вероятно е взето от Дан. 7:10 и може да се сравни с пасаж от псевдоепиграфската книга на Енох (виж том V, стр. 87), гл. 14:22: „десет хиляди пъти десет хиляди (стояха) пред Него“ (Р. Х. Чарлз, Апокрифите и псевдоепиграфите на Стария завет, том 2, стр. 197). Вижте Евр. 12:22.

12. Достоеен. Вижте стихове 2, 9.
Агнец. Вижте стих 6.

Сила. Гръцки *dynamis*, тук, силата Божия в действие. Доксологията на небесния войнствата са седмукратни. Доколкото седем означава съвършенство и се използва многократно в това видение, както и в цялото Откровение (вижте върху гл. 1:11), възможно е седмукратната хвала от гл. 5:12 да предполага, че хвалата на небето е пълна и съвършена.

Богатство. Сравнете с Фил. 4:19.

Мъдрост. Гръцки *sophia* (вж. Яков 1:5).

Сила. Гръцки *ischus*, което тук вероятно се отнася до божествената енергия като потенциал.

13. Всяко създание. Тоест, всяко създадено същество. Хорът се разгръща и в отговор на виковете на хваление от небесните войнства, цялото творение се присъединява към обожанието на Отца и Сина. Христос е победител и характерът на Бога е оправдан пред цялата вселена (вижте на стих 11).

Към кой момент от великата борба се отнасят символичните сцени, изобразени в гл. 4 и 5? Според DA 834 песента е била изпята от ангелите, когато Христос е бил поставен отдясно на Бога след възнесението. Също така, според AA 601, 602; GC 671, тази песен ще бъде изпята от светиите при установяването на новата земя и от изкупените и ангелите във вечността (8T 44; вж. PP 541; GC 545, 678). Тази разнообразна обстановка предполага, че видението от гл. 4 и 5 не трябва да се разглежда като представящо някакво конкретно събитие на небето, а като вечно, силно символично изобразяване на победата на Христос и произтичащото от това оправдание на Бога. Когато се разбира по този начин, това видение може да се разглежда като представящо отношението на небето към Сина и Неговото дело след кръста, отношение, което се издига до крещендо, когато великата борба достига своя победоносен кулминационен етап.

За естеството на символичните видения вижте Езекиил 1:10.

На небето и на земята. От гледна точка на древната космология, небето, земята, под земята и морето съставляват цялата вселена. Цялото творение най-накрая ще признае Божията праведност (вижте GC 670, 671).

Благословение. Четирите приписвания от стих 13 са успоредни на четири в седмokratната доксология на стих 12.

Власт. Гръцки *kratos*, „сила [да управляваш]“, „владение“, паралелно на „сила“ в стих 12, но различавайки се от него по това, че *kratos* представлява божествена сила в действие. Именно такава сила виждат земните създания (виж на стих 12).

Този, който седи. Вижте гл. 4:2.

Агнето. Вижте стих 6. Фактът, че Агнето е обожавано тук на същата основа като Отца, предполага тяхното равенство (вижте Фил. 2:9–11).

14. Амин. Вижте Мат. 5:18. Както антифонните хвалебствия, така и последвалото „Амин“, изобразени тук, са били характерни за ранното християнско богослужение. Плиний, пишещ по-малко от две десетилетия след Йоан, записва, че в своите богослужения християните „пяли на редуващи се стихове химн на Христос, като на бог“ (Писма х. 96; изд. на Льоб, том 2, стр. 403). Описвайки честването на Господната вечеря, Юстин Мъченик, пишещ през II век, казва, че след като водачът на събранието е отправил молитви и благодарности, „хората се съгласили, казвайки Амин“ (Първа апология 67; ANF, том 1, стр. 186).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–5COL 294

1–149T 267

5 DA 243; PP 236; TM 115

5, 6 AA 589

6 TM 124

9 GK 652

10 EW 290

11 CH 32; GC 479, 511, 641, 678; MB 108; ML 88, 307; PP 36; SR 433

11–146T 59

12 хиджра 541; DA 131, 834; GC 647, 648, 671; MH 507; ML 348; SL 91

12, 13 AA 601; MH 506; 8T 44

13 CT 246; DA 835; GC 545, 678; PP 541; SR 433; 2T 215; 6T 368

²

ГЛАВА 6

1 Отварянето на печатите по ред и последвалото след това, съдържащо пророчество за края на света.

1. Видях. Вижте гл. 4:1. Видението продължава със същата обстановка, представена в гл. 4 и 5, но сега започва нова фаза на действие. Печатите на книгата (гл. 5:1–5) се отварят.

Агнето. Вижте гл. 5:6.

Отвори един от печатите. Следното твърдение хвърля светлина върху значението на печатите: „Тяхното [на еврейските водачи] решение [да разпнат Христос] беше регистрирано в

² Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Откр. 2:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

книгата, която Йоан видя в ръката на Седящия на престола, книгата, която никой човек не можеше да отвори. „В цялата си отмъстителност това решение ще се яви пред тях в деня, когато тази книга бъде разпечатана от Лъва от племето на Юда“ (COL 294). Това твърдение показва, че освен всичко друго, книгата записва действията на евреите на съда на Христос и че във великия последен съд (вижте гл. 20:11–15) тези врагове на Христос ще бъдат изправени пред записа на своите зли дела. Изглежда разумно да се заключи, че книгата съдържа запис и на други значими събития във великата борба през вековете. Изглежда, че на Йоан е даден предварителен преглед на някои от тези събития. В символична форма историята на великата борба е била представена пред него, докато не достигне своя велик връх в реабилитацията на Божия характер по време на последния съд (гл. 20:11–15; вижте гл. 5:13). Фактът, че Христос „успя да отвори книгата“ (гл. 5:5), означава, че Той е победител в борбата и Господар на историята. Сравнете GC 666–

672.

Подобно на посланията до седемте църкви, сцените, разкрити при отварянето на печатите, могат да се разглеждат като имащи както специфично, така и общо приложение (вижте гл. 1:11). Сцените могат да се разглеждат като особено важни за последователните фази в историята на църквата на земята.

Зверове. Вижте гл. 4:6.

Елате и вижте. Текстовите доказателства са разделени (вж. стр. 10) относно това дали думите „и вижте“ трябва да бъдат включени. Ако са запазени, заповедта е адресирана до Йоан; ако не, тя вероятно е адресирана до коня и неговия ездач (ст. 2), които, след като са били обръщени, излизат на мястото на действието. Същото разделение на доказателствата се появява в стихове 3, 5, 7.

2. Бял кон. Символите на четирите коня в първите четири печата (ст. 2–8) често са сравнявани с четирите коня във видението на Захария (Захария 6:2, 3). Има някои прилики в използваната символика, но има и различия. Редът, в който са назовани конете, е различен. В Откровение конете носят ездачи; в Захария те теглят колесници. Приложението на символите също е доста различно (вижте върху Захария 6).

Коментаторите са поддържали две основни гледни точки относно тълкуването на първия кон и неговия ездач. Едната група разбира този символ като представящ църквата в апостолската епоха (ок. 31–100 г. сл. Хр.), когато чистотата на вярата (внушена от белия цвят) и нейната ревност са я довели до най-големите духовни завоевания в християнската история. Вероятно никой век от началото на християнската ера не е виждал толкова блестящо разширяване на Божието царство. Лъкът в ръката на ездача символизира завоевание, а короната (стефанос; вижте Откр.

2:10) – победа. Евангелието се разпространява толкова бързо, че когато пише до Колосяните около 62 г. сл. Хр. , Павел заявява, че благата вест е била „проповядвана на всяко създание под небето“ (Кол. 1:23; вж. АА 48, 578).

Друга група коментатори смята, че конете и ездачите не представляват църквата като такава, а че те представляват различни неблагоприятни условия, при които църквата е живяла и чрез които, по Божия благодат, е оцеляла. В библейската символика конят е свързан с войната (виж Йоил 2:1, 4, 5), а екипировката на ездач на белия кон показва, че ездачът е воин. Както короната на ездача, така и белотата на коня могат да се разбират като предпоставки за победа. По този начин първият ездач се приема, че представлява време, когато Божият народ е живял в свят, характеризиращ се с военни завоевания и господство, когато Рим, излизайки „побеждавайки и за да побеждава“, е поддържал водещата световна сила.

Адвентистите от седмия ден обикновено са смятали, че първият кон представлява църквата в апостолската епоха.

Лък. Знак за война.

Корона. Гръцко име Стефанос (виж на гл. 2:10).

Побеждаващ и да победи. Буквално „побеждаващ и за да може той да победи“.

Това предполага продължаваща победа.

3. Вторият звяр. Вижте гл. 4:6. На свой ред всяко от живите същества обявява един от четиримата ездачи.

Елате и вижте. Вижте на стих 1.

4. Червено. Символизмът на втория конник добре изобразява условията, при които

Църквата се е появила около 100–313 г. сл. Хр. (вж. гл. 2:10). Жестоките гонения, които е претърпяла

от ръцете на римските цезари, са добре характеризирани с конник, който носи „голям меч“ и има силата „да отнеме мира от земята“. Ако бялото представлява чистотата на вярата (вж. гл. 6:2), тогава червеното може да се разглежда като поквара на вярата чрез въвеждането на различни ереси (вж. том IV, стр. 835; VI, стр. 43–46, 51–58, 64–67).

Според друго мнение цветът на този кон навежда за кръв. Както първият конник може да се приеме като символ на славата на военните завоевания (вижте на стих 2), така и вторият може да се разглежда като изобразяване на други аспекти на войната – загуба на мир и изобилие от кланета. Такъв би бил неизбежният резултат от завоевание, изобразено от първия конник, ако той се разбира като символ на завладяването и господството на Рим.

Адвентистите от седмия ден като цяло са се придържали към първото мнение.

Меч. Гръцки *machaira*, голям нож или къс меч, използван за бой. Сравнете употребата на словото в Мат. 10:34; Йоан 18:10 и др.

5. Третият звяр. Вижте гл. 4:6; 6:3.

Елате и вижте. Вижте на стих 1.

Черен кон. Ако белият кон е символизирил победа или чистотата на цвета му (вижте стих 2), тогава черният кон може да се смята за символ на поражение или цветът му – за по-нататъшно покваряване на вярата.

Чифт везни. Гръцката дума *zugos*, „ярем“, тук се използва за напречната греда на везна. Този символ може да се разглежда като характеризиращ духовното състояние в църквата след легализирането на християнството през IV век, когато църквата и държавата са обединени.

След този съюз голяма част от грижите на църквата бяха насочени към светски въпроси и в много случаи последва недостиг на духовност. За история на този период вижте стр. 18–25.

Тези баланси могат да се тълкуват и като символ на прекомерна загриженост за материалното жизненоважни неща. Войната вече не води до победа, както при първия конник (виж стих 2), нито представлява до голяма степен кръвопролитие, както при втория (виж стих 4), а сега е последвал още по-страшен резултат – глад.

6. Мярка. Гръцки *choinix*, мярка, приблизително еквивалентна на една кварта (виж том V, стр. 50). Това количество зърно представляваше дневна дажба храна за един работник.

Пени. Гръцки денариос, монета на стойност около 11 цента по съвременни парични стойности (виж том V, стр. 49). Римският „пени“ представлявал дневната надница за обикновен работник (виж Матей 20:2). Следователно дневната дажба пшеница за дневен труд представлявала едва достатъчна храна за работника и семейството му. Много по-малко би било действително

глад. Според цените на зърното, цитирани от Цицерон (Срещу Вер, iii. 81) за Сицилия, цените, споменати от Йоан, са били около 8 до 16 пъти по-високи от нормалните цени. Въпреки глада обаче, оцеляването е възможно. Така че Бог винаги е пазивал децата Си във времена на нужда.

Приложени към периода от християнската история след легализирането на християнството, около 313–538 г. сл. Хр. (вж. стр. 753), думите на неидентифицирания говорител могат да се тълкуват като индикация за обща обсебеност от материални неща.

Ечемик. Това зърно е било по-евтино от пшеницата, както е показано тук от относителните цени (вижте 4 Царе 7:18). Ечемикът е бил често срещана храна на бедните и е бил използван като храна за животни (вижте върху Йоан 6:9).

Не наранявай. Гласът, който обявява високата цена на пшеницата и ечемика, заповядва също така маслото и виното да не бъдат унищожавани безполезно.

Маслото и виното. Това са двете често срещани течности, използвани като храна в древността. свят. Някои са ги интерпретирали като символи на вярата и любовта, които е трябвало да бъдат запазени въпреки материализма, доминиращ в църквата след нейното легализиране през IV век.

7. Четвърти печат. Сравнете с гл. 5:1; 6:1.

Четвъртият звяр. Вижте гл. 4:6; 6:3.

Елате и вижте. Вижте на стих 1.

8. Блед. Цветът на страха и смъртта. С бледия кон времената на страдание достигат страшен връх (вижте върху стихове 2, 4, 5).

Ад. Гръцки *hadēs*, „жилището на мъртвите“ (вижте Мат. 11:23). Смъртта и адът са тук олицетворени и представени, единият като ездач на кон, а другият като следващ го.

Четвъртата част на земята. Вероятно означава широка област от земята.

Меч. Гръцки *rhomphaia* (виж на гл. 1:16). Поредицата – меч, глад, смърт (или мор; виж по-долу за „смъртта“) и зверове – може да се разглежда като изобразяване на прогресивния упадък на цивилизацията, който следва войната. Опустошенията на меч, убиващи хора и унищожаващи посеви, пораждат глад; гладът, водещ до влошаване на здравето, носи мор; и когато морът вземе своя дан, човешкото общество е толкова отслабено, че не може да се защити от нашествията на диви зверове.

Когато се прилага към определен период от християнската история, четвъртият конник изглежда изобразяват ситуация, особено характерна за периода от около 538 до 1517 г., началото на Реформацията (вж. стр. 753, 754; вижте на гл. 2:18).

Смърт. Фразата „да убиеш... със смърт“ едва ли изглежда логична. Това Трудността вероятно се разрешава най-добре, като се разбере думата, преведена тук като „смърт“, танатос, като означаваща „мор“. LXX многократно превежда еврейската дума *deber*, „мор“, с танатос (виж Лев. 26:25; Йер. 21:6; Езек. 5:12). Йоан, за когото семитската мисъл е била по-естествена от гръцката, очевидно следва употребата на LXX тук, а не строго гръцко определение на думата.

9. Олтарът. Олтарът, представен в пророческата картина, вероятно е напомнял на бронзовия олтар на еврейското светилище, а мъчениците могат да се разглеждат като жертви, принесени на Бога. Както кръвта на жертвите е била излята в основата на този олтар (виж Лев. 4:7) и „животът [LXX, *psuchē*, „душа“] на плътта е в кръвта“ (гл. 17:11), така и

Душите на онези, които са се предали на мъченичество, могат да се смятат за намиращи се под олтара. По-късната еврейска традиция излага идеята, че мъртвите на Израел са били погребвани, така да се каже, под олтара, а погребаните под олтара са били погребвани, така да се каже, под трона на славата (вж. Щрак и Билербек, Коментар към новия завет, том 3, стр. 803).

Някои смятат, че олтарът трябва да се отъждестви с този, споменат в Откр. 8:3.

Души. Гръцки *psuchai*, за обсъждане на което вижте Мат. 10:28. Трябва да се помни, че Йоан е разглеждал картинни изображения и че правилата, регулиращи тълкуването на такива пророчества, трябва да се имат предвид, когато се търси значението на различните символи (вижте Езек. 1:10). Йоан видял олтар, в основата на който лежали „душите“ на мъченици. Правилата за тълкуване не изискват от нас да локализираме конкретен олтар на определено място в определен момент от историята. Както при детайлите на притчата, не всички характеристики на пророческата символика непременно имат тълкувателна стойност. Изглежда, че символиката на петия печат е била представена, за да насърчи онези, които са се изправили пред мъченичество и смърт, с уверението, че въпреки привидния триумф на врага, в крайна сметка ще дойде реабилитация. Подобно насърчение би било особено окуражаващо за онези, които живеят по времето на ужасните гонения от късното Средновековие, но още по-специално по време на Реформацията и след нея (ок. 1517–1755; виж стр. 41–67; виж на стих 12). За тях сигурно им е изглеждало, че дългият период на потисничество никога няма да свърши. Посланието на петия печат е било уверение, че Божието дело в крайна сметка ще триумфира. Същото насърчение ще дойде и за онези, които преминават през последния голям конфликт (виж 5Т 451).

Всеки опит да се тълкуват тези „души“ като безтелесни духове на починали мъченици нарушава правилата за тълкуване на символични пророчества. На Йоан не е дадена гледка към небето такова, каквото изглежда в действителност. Там няма бели, червени, черни или бледи коне с войнствени ездаци. Исус не се появява там под формата на агне с кървяща рана от нож. Четирите звяра не представляват действителни крилати същества с посочените животински характеристики (виж том III, стр. 1111). По същия начин няма „души“, лежащи в основата на олтар в небето. Цялата сцена е била картинно и символично представяне, предназначено да преподаде гореспоменатия духовен урок.

Тези, които бяха убити. Фокусът на откровението сега се променя от описание на широко разпространените условия на разрушение и смърт, при които страда Божият народ, към разглеждане на състоянието на самите светии.

Божието слово. Вижте гл. 1:2, 9.

Свидетелство. Вижте гл. 1:2, 9.

10. Те извикаха. Тоест, в картинното представяне (вижте на стих 9). „Душите“ се чуват да говорят.

Господ. Гръцки *despotēs* (виж върху Лука 2:29). Корелативът на *despotēs* e *doulos*, „роб“ (виж 1 Петрово 2:18). Като дават живота си, мъчениците са се показали като истински „Божии роби“ (виж Тит 1:1; срв. върху Откр. 6:11) и по този начин Той е техен Господар. Вероятно тук се има предвид Отец.

Свят и истинен. Вижте гл. 3:7, където тези думи са приложени към Христос.

Отмъщение. Мъчениците не търсят отмъщение за себе си; те вместо това търсят оправдание на Божието име (виж Рим. 12:19; виж върху Откр. 5:13).

Онези, които живеят. Вижте гл. 3:10.

11. Одежди. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) прочитането „одежда“ (стола). Това е различна дума от преведената като „одежда“ в гл. 3:5; 4:4. Столата е била дълга роба, носена като отличителен белег (вж. върху Марк 12:38). Във видение Йоан наблюдава как „душите“ биват облечени, всяка в бяла роба. Представлението изглежда е предназначено да покаже, че въпреки позорната им смърт и факта, че мъченичеството им все още не е отмъстено от Бог, мъчениците вече са признати от Бог за победители.

В дните на Йоан подобно уверение е било особено утешително за християните, които са видели как техните събратя по вяра са унищожени по време на преследването на Нерон (64 г. сл. Хр.) и които сега самите те са били изправени пред мъченичество по време на преследването на Домициан (виж том VI, стр. 87). Във всяка епоха оттогава насам обещанията на Бог към Неговите мъченици са ободрявали онези, които самите са били на път да дадат живота си за Неговото име.

Почивка. Заповедта е дадена на онези, които в пророческо видение са били разтревожени от привидно дългото забавяне. Всъщност мъчениците са в покой, откакто са дали живота си, и ще продължат да бъдат в покой до възкресението (вж. гл. 14:13). Техните „съслужители“ ще продължат борбата, докато и те не победят в мъченичеството.

За кратко време. Времето не трябваше да бъде отлагано за неопределено време (вижте на гл. 1:1; вж. гл. 12:12). Великата борба със злото трябва да се води до славен кулминационен момент. На греха трябва да се позволи да демонстрира грозния си характер толкова пълно, че никога повече да не възникне съмнение относно Божията праведност и справедливост (вижте гл. 5:13).

Съслужители. Гръцки *sundouloi*, „съслужители“ (вж. на стих 10).

Трябва да се изпълни. Тоест, числото трябва да се завърши (виж RSV). Това не означава, че Провидението е постановило определен брой хора да бъдат убити мъченически. Беше необходимо да изтече определено време, за да може истинската природа на програмата за действие на Сатана да бъде напълно демонстрирана и по този начин Бог да бъде показан като справедлив и славен.

12. Голямо земетресение. Събитията от шестия печат разкриват разединяването на физическата вселена. Пророк Йоил вече е използвал образа на земетресение, за да опише природните катаклизми в деня Господен (Йоил 2:10; вж. Исаия 13:9–11; Амос 8:9).

Доколкото земетресението е последвано от потъмняване на слънцето, а последното събитие може да се датира през 1780 г. сл. Хр. (вижте по-долу за „слънцето стана черно“), това земетресение е идентифицирано със земетресението в Лисабон на 1 ноември 1755 г., едно от най-обширните и тежки сеизмологични смущения, регистрирани някога. Шокът от земетресението е усетен не само в Северна Африка, но и чак до Западна Индия. Идентифицирането с голямото земетресение в Лисабон предполага 1755 г. като подходяща начална дата (вж. стр. 754).

Слънцето стана черно. Потъмняването на слънцето често се споменава в старозаветните пророчества. във връзка с катастрофите, които предшестват деня Господен (вижте Исаия 13:10). Исус обърна специално внимание на това явление в пророчеството Си за края на света и го отбеляза като един от знаците, по които Неговите последователи могат да разберат, че Неговото идване е близо (виж върху Матей 24:29, 33; виж ВБ 334).

Грандиозно, буквално изпълнение на описаната тук сцена е преживяно в източен Ню Йорк и южна Нова Англия на 19 май 1780 г. Внимателното проучване на вестникарските репортажи от това време разкрива, че необичайна тъмнина се е появила в източен Ню Йорк и югозападна Нова Англия около десет часа сутринта и през деня се е разпространила на изток през южна и централна Нова Англия и до известно разстояние в морето. Всяко населено място съобщава, че тъмнината е продължила няколко часа. Това явление

случи се в предсказаното време – „в онези дни, след онази скръб“ (Марк 13:24; виж върху Матей 24:29). Наблюдава се в район, където е предстояло забележително възраждане на интереса към пророчествата на Даниил и Откровението, и е разпознато от изследователите на тези пророчества като изпълнение на настоящия пасаж (вижте ВБ 304–308).

Луната стана като кръв. Вижте Матей 24:29.

13. Паднаха звезди от небето. Вижте върху Мат. 24:29; вж. Ис. 34:4. Вижте ГК 333.

Ненавременни смокини. Гръцки *olunthoi*, определени от някои като ранни смокини, които окапват преди да узреят. Някои смокинови дървета от по-нисък сорт хвърлят всички или почти всичките си плодове, когато достигнат размера на череша. Други определят *olunthoi* като късни или летни смокини. Вижте Исаия 34:4.

14. Свитък. Гръцки библион (виж върху гл. 5:1). Картината тук е на небето, навито като свитък от пергамент. В древната космология небето се е смятало за солиден свод над земята. Сега пророкът вижда небето, навито назад, за да може земята да застане без щит пред Бога. Исаия (гл. 34:4) представя същата картина. Това събитие несъмнено е същото като описаното от Исус, когато казва: „Небесните сили ще се разклатят“ (виж върху Мат. 24:29). Това събитие е все още в бъдеще и е тясно свързано с действителната поява на Човешкия Син на небесата.

Всяка планина и остров. В гл. 16:20 тези страшни конвулсии са представени като събития, случващи се по време на седмата язва.

15. Царе. Вижте гл. 16:14; 17:12. Следващият списък обхваща целия спектър от социални и политически живот, какъвто е съществувал в римския свят по времето на Йоан. Въпреки че тук не се споменава самото идване на Христос, контекстът ясно показва, че Христос е на път да се появи.

Велики мъже. Гръцки *megistanes*, „водещи мъже“, „благородници“, вероятно съответстващо на латинските *magistrati*, граждански служители на римското правителство, като Плиний (виж том VI, стр. 61–63, 88), който често изпращал християнски мъченици на смърт.

Богати мъже. Вижте Яков 5:1–6.

Главни капитани. Гръцко *chiliarchoi*, „началници на хиляда“. В Новия завет тази дума се използва за римския военен трибун (виж Йоан 18:12; Деяния 21:31–33) и затова тук вероятно представлява висши военни офицери.

Силни мъже. Сравнете 1 Кор. 1:26.

Роб. Или „роб“.

Свободен човек. Сравни гл. 13:16; 19:18.

16. Паднете върху нас. Вижте Осия 10:8; Лука 23:30. Да се изправиш пред Бога сега е по-страшно, отколкото пред самата смърт.

Гняв. Гръцки *orgē* (виж върху Рим. 1:18).

17. Велик ден. Вижте Йоил 2:11, 31; вижте върху Исаия 13:6.

Кой ще може да устои? Сравнете Наум 1:6; Малахия 3:2; Лука 21:36. С това

Търсец въпрос, настоящата сцена приключва. Всеки от шестте печата, които са били отворени, показва различен етап от великата борба между Христос и Сатана и всеки помага да се демонстрира пред наблюдаващата вселена Божията праведност (вижте Откр. 5:13). Сега има пауза в отварянето на печатите, защото трябва да се отговори на един въпрос. Досега в описанието на ужасните събития, които предшестват Второто пришествие, не е дадено никакво указание, че някой ще ги преживее. Оттук и драматичният

въпросът: „Кой ще може да устои?“ Глава 7 нарушава последователността на печатите, за да представи отговор.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

2 8Т 41
6 5Т 614
10 5Т 451
11 КОЛОН 180
12 ГК 304
12-17 ГК 334; 9С 267
13 ГК 333
14 EW 41, 290
14-17 стр. 340
15 EW 292
15-17EW 287; GC 642; SC 18; 2Т 41
16 EW 76; LS 91; MB 26; 1Т 74; 5Т 656
16, 17 DA 740; 2Т 42
17 EW 16; GC 641, 642; TM 444; 1Т 15, 60; 6Т 405

ГЛАВА 7

3 Ангел запечатва Божиите слуги на челата им. 4 Броят на подпечатаните е определен брой от племената на Израел. 9 От всички други народи - безбройно множество, които стоят пред престола, облечени в бели одежди, с палмови клони в ръцете си.

14 Дрехите им бяха изпрани в кръвта на Агнето.

1. След. Вижте гл. 4:1. За връзката между гл. 7 и гл. 6 вижте гл. 6:17.
Видях. Вижте гл. 4:1.

Четири ангела. Тези ангели представляват божествени посредници в света, които възпират силите на злото, докато делото на Бог върху човешките сърца не завърши и Божият народ не бъде запечатан на челата си (вижте гл. 6:17).

Четири ъгъла. Сравнете Исаия 11:12; Езекиил 7:2. Това означава, че цялата земя е застрашена.

Четири вятъра. Често в Писанието „четирите вятъра“ представляват четирите посоки на компасът (виж Дан. 8:8; Марк 13:27). Тук четирите ветрове са очевидно разрушителни сили (виж. ст. 3). Вероятно най-близкият паралел може да се намери в Дан. 7:2, където те изглеждат като силите на борба, от които възникват велики народи.

Предполага се, че доколкото Откр. 7 изглежда е отговор на окончателното въпрос от гл. 6 (вижте върху гл. 6:17), това задържане на четирите ветрове е временно въздържане от ужасите, изобразени в гл. 6, докато онези, които трябва да устоят твърдо в бурята, не се подготвят за нея.

Разглеждани в светлината на великата борба между Христос и Сатана, тези Разрушителните сили представляват усилията на Сатана да разпространява разруха и унищожение навсякъде. В символично видение Йоан видя четири ангела; всъщност много ангели са заети със задачата да контролират плановите на врага. Тези ангели обграждат „света... Те държат армиите на Сатана настрана, докато запечатването на Божия народ не бъде завършено... На тях е възложена задачата да съдържат яростната сила на този, който е слязъл като ревящ лъв и търси кого да погълне“ (Допълнителни материали на EGW за гл. 5:11). Когато делото по запечатването бъде завършено, тогава Бог ще каже на ангелите: „Не се борете повече със Сатана в усилията му да унищожи. Нека работи...“

излива злобата си върху синовете на непокорството, защото чашата на беззаконието им е пълна“ (EGW RH 17 септември 1901 г.; вж. 6Т 408).

Когато четирите ангела най-накрая се отпуснат и престанат да съдържат злонамерените замисли на Сатана и „свирепите ветрове на човешката страст, всички елементи на борбата ще бъдат освободени. Целият свят ще бъде въвлечен в разруха, по-страшна от тази, която сполетя Йерусалим в древността“ (Велика божествена книга 614).

На земята. Трите споменати тук елементи – земя, море и дърво – подчертават универсалния характер на заплашеното унищожение.

2. Друг ангел. Тоест, в допълнение към четиримата, които държат ветровете (вижте на стих 1).

От изток. Буквално „от изгрева на слънцето“. В древността изтокът е бил кардинална точка на компаса. Посоките са били изчислявани от гледната точка на човек, обърнат на изток (виж Изх. 3:1). Именно от тази посока Езекиил видял Божията слава да влиза в храма (гл. 43:2–5). Знакът на Човешкия Син ще се появи на изток (Мат. 24:30; вж. ВБ 640, 641). Следователно посоката, от която идва ангелът, може да означава, че той идва от Бога и е изпратен от Него.

Някои предпочитат буквалния превод „от изгрева на слънцето“ и вярват, че ударението не е върху местността, а върху начина, т.е. приближаването на ангела е като приближаването на слънцето, изгряващо в блясъка си. Вижте гл. 16:12.

Печат. От древни времена печатите са били използвани в Близкия изток, подобно на подписите днес. По този начин те са удостоверявали авторството на документ, посочвали са собствеността на предмета, върху който е бил отпечатан печатът, или са предпазвали предмети като сандъци, кутии, гробници от отваряне или посегателство. Един надпис показва, че печатът е „на Шема“, слугата на Йеровоам“ (Дейвид Диринджър, Библейският археолог, XII [1949], стр. 84). Друг гласи: „Принадлежащ на Асаяу, син на Яуким (Йоким)“ (WF Олбрайт, „Списание за библейска литература“, II [1932], стр. 81).

Концепцията за това, че Бог поставя белег върху Своя народ, датира от видението на Езекиил. за мъжа с пишещата мастилница, на когото било заповядано да „постави белег на челата на мъжете, които въздишат и плачат за всички мерзости, които се вършат“ Йерусалим. Чрез белега те щяха да бъдат спасени от унищожение. (Езекиил 9:2–6.)

Концепцията за запечатване се прилага и при други обстоятелства. Павел препраща образа към преживяването на получаване на Светия Дух във връзка с обръщането във вярата и кръщението (виж 2 Кор. 1:22; Еф. 1:13; Еф. 4:30). Исус говори за Себе Си като запечатан от Отца, несъмнено във връзка с удостоверяването на Отца за Него чрез Светия Дух при Неговото кръщение (виж върху Йоан 6:27).

Символизмът на запечатването намира интересен паралел в еврейското есхатологично мислене. Един от Псалмите на Соломон (псевдоепиграфско произведение от около средата на I век пр.н.е.) заявява за праведния, че „пламъкът на огъня и яростта срещу несправедния няма да го докоснат, когато излизат от лицето на Господа срещу грешниците, за да унищожат цялото имущество на грешниците, защото белегът на Бога е върху праведните, за да могат да бъдат спасени. Глад, меч и мор (ще бъдат) далеч от праведните“ (15:6–8; RH Charles, Апокрифите и псевдоепиграфите на Стария завет, том 2, стр. 646). По този начин евреите са възприемали белега върху праведните като предпазващ ги от опасностите на времето на идването на Месията.

По подобен начин настоящият пасаж сочи за запечатване на Божия народ, което го подготвя да устоим през страшните времена на напрежение, които ще предшестват второто пришествие (вижте Откр. 7:1). Както в древността печатът върху предмет е свидетелствал за неговата собственост, така и печатът на

Бог заявява на Своя народ, че го е признал за Свои (виж 2 Тим. 2:19; вж. ТМ 446).

Печатът, който ще бъде поставен върху верните Божии служители, е „чистият белег на истината“, „белегът“ на Неговото „одобрение“ (ЗТ 267). Той свидетелства за „подобие на Христос по характер“ (EGW Допълнителни материали върху стих 2). „Печатът на Бога, белегът или знакът на Неговата власт, се намира в четвъртата заповед“ (EGW ST 1 ноември 1899 г.; вж. GC 640). За по-подробно обсъждане на печата вижте Езекиил 9:4.

Живият Бог. Вижте гл. 1:18.

3. Докато не запечатаме. Вижте стих 2.

Слугите. Гръцки *douloi*, „роби“. Тези, които са запечатани, са Божии роби и Печатът върху тях е Неговото свидетелство, че те наистина са Негови.

Чела. Във видение Йоан вероятно е видял истински белег. Белегът представлява качества на характера (виж върху Езек. 9:4; срв. 2 Тим. 2:19).

4. Чух. Информацията дойде при Йоан устно. Дали по това време е видял групата от запечатани, пророчеството не казва.

Сто четиридесет и четири хиляди. Относно това число са застъпени две гледни точки: (1) че е буквално; (2) че е символично. Някои от тези, които твърдят, че числото е буквално, посочват, че номерирането може да е по система, подобна на използваната при номерирането на 5000 души, които са били нахранени по чудо, където са били преброени само мъжете, а не жените и децата (виж Матей 14:21). Тези, които твърдят, че числото е символично, посочват, че видението е очевидно символично и че доколкото другите символи не трябва да се тълкуват буквално, не е необходимо и този да бъде. Много изследователи на Библията считат числото дванадесет за значително число в Библията, несъмнено защото в Израел е имало 12 племена (виж Изх. 24:4; 28:21; Лев. 24:5; Чис. 13; 17:2; Исус Навин 4:9; 3 Царе 4:7; 18:31; Мат. 10:1; Откр. 12:1; 21:12, 14, 16, 21; 22:2). Дванадесеткратното повторение на числото 12 000 (Откр. 7:5–8) може да подсказва, че основната цел на този пасаж не е да разкрие точния брой на запечатаните, а да покаже разпределението на запечатаните сред племената на духовния Израел.

Тук 144 000 са представени като онези, които са „способни да устоят“ през ужасните събития, описани в гл. 6:17 (вижте коментара там). Те имат „печата на живия Бог“ (гл. 7:2) и са защитени по време на всеобщо унищожение, както са били и онези, които са притежавали белега във видението на Езекиил (Езекиил 9:6). Те са одобрени от Небето, защото Йоан по-късно ги вижда с Агнето на планината Сион (Откр. 14:1). Те са обявени за без лукавство и без недостатък (Откр. 14:5). Йоан ги чува да пеят песен, която „никой човек не може да научи“ (Откр. 14:3). Те са определени като „първи плодове за Бога и за Агнето“ (Откр. 14:4).

Съществуват различия в мненията относно това кой точно от последното поколение на светиите ще съставлява 144 000 души. Липсата на по-определена информация, необходима за достигане до догматични заключения по определени въпроси, е накарала мнозина да наблягат не на това кои са тези 144 000 души, а на това какви са те – тоест, какъв характер Бог очаква да притежават – и на важността на подготовката да принадлежат към това безхитростно множество. Следният съвет може да е уместен: „Не е Неговата [Божия] воля те да влизат в спорове по въпроси, които няма да им помогнат духовно, като например кой ще съставлява сто четиридесет и четирите хиляди. Това онези, които са избрани от Бога, скоро ще узнаят без съмнение“ (Допълнителен материал на EGW за гл. 14:1–4; вж. РК 189).

Всички племена. Тук са изброени дванадесет племена (ст. 5–8), но те не са напълно идентични с изброяванията, открити в Стария завет (вж. Числа 1:5–15; Втор. 27:12, 13; вж. Бит. 35:22–26; 49:3–28; 1 Лет. 2:1, 2). Списъците в Стария завет обикновено започват с Рувим, докато настоящото изброяване започва с Юда, може би защото Христос произхожда от племето на Юда (виж Откр. 5:5). В Стария завет Левий понякога не е включен като племе, въпреки че, разбира се, е посочен като син на Яков. Това несъмнено е било така, защото Левий не е получил наследство сред племената (виж върху Исус Навин 13:14). Тук е преброено племето на Левий, но не и това на Дан. За да се преброи Левий и все пак да се запази числото 12, е било необходимо да се пропусне едно от племената, тъй като Йосиф е бил преброен към две племена, а именно Ефрем (вероятно наричан „Йосиф“ в Откр. 7:8) и Манасия. Може би Дан е бил изключен поради репутацията на това племе за идолопоклонство (Съдии 18:30, 31).

Редът, в който племената са изброени тук, е различен от който и да е друг списък в Стария завет. Някои имат посочи, че ако стихове 7 и 8 са поставени между стихове 5 и 6, племената следват в реда на синовете на Лия, синовете на Рахил, синовете на слугинята на Лия и синовете на слугинята на Рахил — с изключение на Дан, на чието място се появява Манасия. Пренареждането обаче не печели никакъв особен смисъл.

Имената на някои от племената не се изписват по същия начин, както в Стария завет. Това е така, защото имената в Новия завет са транслитерирани от гръцки, докато имената в Стария завет са транслитерирани от еврейски. Гръцките транслитерации на еврейските имена често са неточни, защото в гръцката азбука липсват определени звуци, често срещани в иврит.

Израел. Тези, които настояват, че 144 000 души са буквални евреи, твърдят, че приложението за християните като духовен Израел не може да се съгласува с разделянето на 12 специфични племена. Ако обаче „децата на Израел“ трябва да се приемат буквално, каква е причината да не се приемат буквално и стихове 5–8 и гл. 14:1–5? Освен факта, че евреите отдавна са загубили племенните си различия, фантастично малката вероятност действително идентичен брой да бъдат изкупени от всяко племе – но нито една душа от Дан – и изискването всички те да бъдат безбрачни (гл. 14:4) биха поставили твърде голямо напрежение върху нечия доверчивост. Ако обаче 144 000 не са буквални евреи, а фигуративни израилтяни, духовен Израел, християнската църква, тогава племенните разделения и други подробности също са фигуративни и трудностите изчезват.

Тези израилтяни, подпечатани по този начин, трябва да се разбират като принадлежащи към духовния Израел, християнската църква (виж Рим. 2:28, 29; 9:6, 7; Гал. 3:28, 29; 6:16; срв. Гал. 4:28; 1 Петр. 1:1; виж върху Фил. 3:3). Духовният Израел, в библейския образ, е представен също като разделен на 12 племена, защото 12-те порти на Новия Йерусалим са гравирани върху тях имената на 12-те племена на Израел (виж Откр. 21:12).

9. След това. Вижте гл. 4:1.

Голямо множество. От раннохристиянски времена коментаторите са били в разногласия относно връзката на това множество със 144 000 души. Споделят се три основни гледни точки.

Една гледна точка твърди, че 144 000 и „голямото множество“ от настоящия стих описват една и съща група, но при различни условия, и че стихове 9–17 разкриват истинската идентичност на 144 000. Според тази гледна точка, стихове 1–8 изобразяват запечатването на 144 000, за да ги подготвят да издържат през ужасите, които съпътстват идването на Месията, докато стихове 9–17 ги показват след това да се радват около Божия трон в мир и триумф. Тези, които поддържат тази гледна точка, вярват, че очевидните разлики между описанието на „голямото множество“ и това на 144 000 не са разлики, а

обяснения: следователно фактът, че „голямото множество“ не може да бъде преброено, те приемат като предположение, че числото 144 000 е символично, а не буквално. Фактът, че множеството е от всички народи, а не само от Израел, откъдето са представени 144 000, те разбират като означаващо, че Израел, от който идват 144 000, не е буквален Израел, а духовен, обхващащ всички народи от езичници.

Вторият възглед подчертава разликите между 144 000 и „голямото множество“. Едните са преброени, другите не могат да бъдат. Едните представляват специална група, „първите плодове за Бога и за Агнето“, които „следват Агнето, където и да отива“ (гл. 14:4), а другият – останалите триумфални светии от всички епохи.

Третият възглед представя „голямото множество“ като цялата общност от изкупените, включително 144 000.

Адвентистите от седмия ден като цяло са предпочитали втория възглед.

Тронът. Вижте гл. 4:2.

Агнето. Вижте гл. 5:6.

Бели одежди. Вижте на гл. 6:11; вж. гл. 7:13.

Палми. Това са били символи на радост и победа (виж 1 Мак. 13:51; 2 Мак. 10:7; Йоан 12:13).

10. Спасение от нашия Бог. Това е признание от безбройното множество, че Бог и Агнето ги е изкупило. Смисълът на оригинала е добре предаден от RSV: „Спасението принадлежи на нашия Бог.“ Приписването както на Бога, така и на Агнето е важно доказателство за тяхното равенство (вижте гл. 5:13).

Който седи. Вижте гл. 4:2.

11. Старейшини. Вижте гл. 4:4. Въпреки че след сцената в гл. 4 са се появили различни сцени, общата обстановка е почти същата.

Четири звяра. Вижте гл. 4:6.

Падна. Вижте гл. 5:8.

12. Амин. Вижте гл. 5:14.

Благословение. Това е седмokratна доксология, както в гл. 5:12 (виж коментара там и на стих...). 13). Тук отново, както в гл. 5:8–14, е видение за оправданието на Бога и Христос. След свидетелството на спасените, небесните войнства отново си спомнят, че Бог е мъдър и праведен. Те Му се покланят с благословия, слава, благодарение и почит.

13. Един от старейшините. Вижте гл. 4:4.

Отговорено. Старейшината изказва въпроса, който несъмнено вече е бил в ума на Джон.

Кои са те? По-скоро „Кои са те?“ Може да се повдигне въпросът коя група – 144 000 (ст. 4) или „голямото множество“ (ст. 9), има предвид старейшината тук. Съществуват две гледни точки по този въпрос: (1) Това е позоваване на 144 000. Тези, които поддържат тази гледна точка, твърдят, че Йоан вече е знаел самоличността на „голямото множество“, защото е заявил, че то е от „всички народи, племена, хора и езици“.

Следователно те настояват, че за да бъде разбираем въпросът, повдигнат от старейшината, той трябва да има предвид 144 000 души. (2) Това позоваване е за „голямото множество“. Тези, които поддържат тази гледна точка, посочват, че започвайки със стих 9, се отваря изцяло нова сцена от видението и това позоваване обратно към предишна сцена едва ли би се очаквало, освен ако не се направи конкретно посочване за него. Те твърдят освен това, че „голямото множество“ не е идентифицирано ясно от 144 000 души. Накрая, те обръщат внимание на факта, че старейшината говори конкретно за онези, които „са облечени в бели дрехи“; в

В контекста именно „голямото множество“ е описано като „облечено в бели дрехи“ (ст. 9). Това мнение може да се поддържа или въз основа на предположението, че „голямото множество“ обхваща всички изкупени, включително 144 000, или изкупените, изключващи тази група. Вижте АА 602; GC 649; МН 507.

14. Голяма скръб. Буквално „голямата скръб“. Тези, които твърдят, че срещу 13–17 се отнася за 144 000 (вижте стих 13), които разбират скръбта като времето на скръб, предшествашо второто пришествие на Христос, споменато в Дан. 12:1. Тези, които твърдят, че стихове 13–17 се отнасят до голямото множество, прилагат „голямата скръб“ по-общо към различните периоди на скръб, които светиите са преживели през вековете, или по-конкретно към скръбта, изобразена чрез символите от Откр. 6 (вж. Мат. 24:21).

Сравнете с Откр. 3:10.

Изпраха дрехите си. Дадена е причината за чистотата на одеждите. Светиите са триумфират, не заради себе си, а заради победата, спечелена от Христос на Голгота (вж. гл. 6:11). Тук е демонстрирана тясната връзка между праведността и победата – и двете символизиращи от бели дрехи (вж. гл. 3:4; вж. гл. 1:5). Битката е срещу греха; праведността е победата; Христовата праведност е спечелила победата; и приемайки Неговата праведност, грешниците стават едновременно праведни и победители.

15. Следователно. Праведното, победоносно състояние на тази благословена група прави възможно на онези, които съставляват групата, да стоят постоянно в Божието присъствие. Ако дрехите им не бяха бели, те не биха могли да понесат Неговото присъствие.

Пред трона. Вижте гл. 4:2. Тази група е постоянно в Божието присъствие.

Тяхна е радостта винаги да бъдат с Този, Който ги е спасил.

Служете му. Най-силната наслада на спасените е да изпълняват Божиата воля.

Ден и нощ. Вижте гл. 4:8.

Храм. Гръцки *paos*, дума, която подчертава храма като обиталище на Бога (виж на гл. 3:12).

Ще обитава. Гръцко *skenoō* (виж върху Йоан 1:14). Изречението може да се преведе като „Той ще разпъне шатрата си [или „скинията“] над тях.“ Прехвърляйки думите си в бъдеще време, старейшината гледа напред към безкрайните векове на вечността, през които спасените могат да бъдат уверени, че Бог наистина ще обитава сред тях. Никога няма да бъдат лишени от Неговото присъствие, Неговата храна и Неговата благосклонност. Да бъдем без Божието присъствие е пълна загуба; да имаме Той да обитава сред нас е спасение завинаги.

16. Край на глада. Този стих сякаш препраща към Исаия 49:10, където се говори за изобилие обещано на завръщащите се изгнаници. Обещанието ще намери окончателно изпълнение в опита на духовния Израел.

17. Агнето. Вижте гл. 5:6.

В средата на трона. В гл. 5:6 Агнето е изобразено като най-близкото от всички до Божия трон.

Ще пасе. Гръцки *poimainō*, „да пасе“ (вж. гл. 2:27). Въпреки че обикновено агнето е това, което бива пасено, тук Агнето е разкрито като истински пастир (вж. Йоан 10:11). Мисълта на настоящия пасаж вероятно е извлечена от Исаия 40:11.

Живи извори на води. За този образ вижте Йер. 2:13; Йоан 4:14; Откр. 22:1.

Избършете всички сълзи. Това е фигуративен израз, означаващ, че в бъдещия свят няма да има причина за сълзи. Някои са интерпретирали този израз по-скоро буквално, като

макар че за известно време ще има повод за сълзи поради отсъствието на близки.
Това не може да се докаже. Догматичните заключения по този въпрос трябва да се основават на нещо повече от фигуративен израз.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 EW 36; LS 117; 5T 152, 573; 6T 426; 7T 220 1–3Ev 704; EW
38, 58; LS 118; TM 444, 510; 5T 717; 6T 14, 61, 408 2 GC 613, 640 2, 3 EW 48, 67, 71; ML
308; PK 591; 5T 475
3 5T 214, 216 4 1T 59; 3T 266 9 SR 421; 6T 20 9, 10 AA 602;
GC 665; MH 507; ML
348; 4T 125; 8T 44; 9T
267 9–12PK 720 10 CT
532; GC 650; SR 422; 5T 385; 6T 368 12 GC 651 14 EW 17; GC 428, 677; LS 67, 271; ML
321, 346, 348;
1T 61, 78, 155; 2T 60; 3T 45, 183; 4T 72, 324, 387, 429; 5T
215, 632; 9T
285, 286 14, 15 MB 31 14–17AA 602; Ед 303; GC 649; MH 507; 4T 125; 8T 44; 9T 268 15 DA 302 15–17DA 332 17
CH 244; DA 632; ML 342; SR 431; TM 124; 5T 301 ГЛАВА 8

1 При отварянето на седмия печат, 2 на седем ангела бяха дадени седем тръби. 6 Четири от тях затръбиха и последваха големи бедствия. 3 Друг ангел сложи тамян върху златния олтар в молитвите на светиите.

1. Седми печат. Глава 6 описва отварянето на първите шест от седемте печата.

Глава 7 е в скоби, тъй като прекъсва отварянето на печатите, за да покаже, че Бог има истински народ, който ще може да устои на ужасите, които са били изобразени (вижте гл. 6:17). Сега видението се връща към отварянето на печатите.

Тишина в небето. За разлика от зрелищните събития, които следват отварянето на другите печати, след отварянето на седмия настъпва страховита тишина. Тази тишина е обяснена поне по два начина. Някои смятат, че тази тишина в небето, последвала ужасните събития, които се случват на земята непосредствено преди второто пришествие (гл. 6:14–16), е причинена от това, че небесните войнства са напуснали небесните дворове, за да придружат Христос на земята (виж Мат. 25:31).

Друг възглед обяснява тази тишина в небето като тишина на страхопочитателно очакване (вж. препратките към тишината в EW 15, 16; DA 693). Досега небесните дворове бяха изобразявани като изпълнени с хваление и песни. Сега всичко е тихо, в страхопочитателно очакване на нещата, които предстои да се случат. Така разбрана, тази тишина на седмия печат образува мост между отварянето на печатите и тръбенето на тръбите, защото предполага, че със седмия печат откровението не е завършено – има още какво да се обясни относно Божията програма от събития във великата борба със злото (вижте на стих 5).

Половин час. Някои тълкуватели са разбрали това от гледна точка на пророческото време формула за ден, представляващ буквална година (виж Дан. 7:25). На тази основа „половин

„час“ би било равно на около една буквална седмица (вж. EW 16). Други твърдят, че няма ясна причина в Писанието да се приема за пророческо време период, по-малък от цял ден, и затова предпочитат да разбират „за период от половин час“ като означаващо просто кратък период с неопределена продължителност. Адвентистите от седмия ден като цяло са предпочитали първата гледна точка.

2. Видях. Вижте гл. 4:1.

Седемте ангела. Въпреки че никъде преди това не е споменавал тези седем ангела, Йоан очевидно приема за даденост, че тяхната идентичност е достатъчно установена от твърдението на факта, че те са „седемте ангела, които стояха пред Бога“.

Стоях. По-скоро „стоях“.

Седем тръби. В настоящото видение седемте ангела тръбят с тръбите си, за да обявят предстоящи божествени съдби (вижте стихове 5, 6).

3. Друг ангел. Тоест, не един от седемте ангела с тръбите.

Олтарът. Сравни Изх. 30:1–10.

Кадилница. Сравни Лев. 10:1.

Много тамян. Вижте Изх. 30:34–38.

С молитвите. Картината е на ангела, който добавя тамян към молитвите на светиите, докато тези молитви се възнасят към Божия престол. Изобразената сцена може да се разбира като символ на служението на Христос за Неговия народ (виж Рим. 8:34; 1 Йоан 2:1; вж. РР 356; GC 414, 415; EW 32, 252). Христос, като ходатай, смесва заслугите Си с молитвите на светиите, които по този начин стават приемливи за Бога.

4. Дим от тамян. Вижте стих 3.

5. Напълни го с огън. В сцената на ходатайството настъпва внезапна промяна. Веднъж още ангелът пълни кадилницата си с жарава, но не добавя тамян.

Хвърли го в земята. Значението на това действие е важно за разбирането на какво следва, когато тръбите се затръбят. Могат да се предложат две тълкувания.

Според възгледа, който адвентистите от седмия ден подкрепят, прекратяването на служението на ангела при олтара на тамяна е символ на края на служението на Христос за човечеството – края на благодатното време. Гласовете, гръмотевиците, светкавиците и земетресението, които следват, когато ангелът хвърля кадилницата в земята, описват събития, които ще се случат в края на седмата тръба, след отварянето на храма (гл. 11:19), и при седмата язва, когато от храма идва глас, който заявява: „Свърши се“ (гл. 16:17).

Някои предпочитат да разглеждат гл. 8:3–5 не толкова в хронологичната му, колкото в логическата му връзка с печатите и тръбите. Тази гледна точка е в съответствие с предходната, че служението на ангела при олтара на тамяна е представително за Христовото ходатайство за Неговия народ през цялата християнска епоха. Но тя подчертава факта, че молитвите на светиите се възнасят и тълкува значението на тези молитви по отношение на молитвите на мъчениците, разкрити под петия печат: „Докога, свети и истинни Господи, няма да съдиш и отмъщаваш за нашата кръв на онези, които живеят на земята?“ (гл.

6:10). Това не само беше молитвата на мъчениците, но и темата на молитвите на всички Божии деца, които страдаха от ужасите, описани при отварянето на печатите.

Така, когато молитвите от гл. 8:3 се произнасят при поставянето на печатите, действието на ангела, хвърляйки кадилница с огън, несмислен с тамян, в земята, може да се разглежда като символ на това, че тези молитви вече са чути. В гл. 6:11 на страдащите светиите е даден временен отговор, като им е казано да чакат, докато броят на мъчениците се увеличи.

беше измислено. Сега идва истинският отговор на тяхната молитва. Божият гняв срещу преследвачите на Неговия народ не е задържан завинаги. Накрая той се излива, и то без ползата от застъпничеството на Христос. Тръбите се разглеждат като изобразяващи тези съдби. Този втори възглед се опитва да свърже печатите и тръбите, като представя тръбите като Божия отговор на събитията, изобразени под печатите.

Гласове. За повторения на тези знамения вижте гл. 11:19; 16:18; вж. по-горе за „хвърлете го в земята“.

6. Седем ангела. Вижте стих 2.

Седем тръби. Вижте стих 2. Изложени са редица гледни точки относно интерпретацията на последователните сцени, които следват свиренето на тръбите.

Едно от възгледите за тръбите се основава на предположението, че тъй като символиката на стих 5 сочи към края на Христовото ходатайство, събитията, които следват, биха могли логично да се приемат като представящи Божиите съдби, изляти върху земята след края на благодатния срок. Според тази гледна точка тези наказания са паралелни на седемте последни язви (гл. 16). Поддръжниците на тази гледна точка посочват определени аспекти на всяка от тръбите, които намират сходни черти във всяка от язвите.

Според друг възглед, седемте тръби не трябва да се разглеждат хронологично, а като символ на божествения отговор на молитвите на страдащите Божии хора от всички епохи. С други думи, това тълкуване разглежда тръбите като Божието уверение към Неговите преследвани светии, че въпреки войните, язвите, глада и смъртта, през които може да преминат, Той не е загубил контрол над света. Той все още е съдия и ще накаже несправедливите хора. Вижте стих 5.

Адвентистите от седмия ден подкрепят мнението, че тези тръби до голяма степен проследяват периода от християнската история, вече обхванат от седемте църкви (гл. 2; 3) и седемте печата (гл. 6; 8:1), и че те подчертават забележителни политически и военни събития през този период. Тези събития ще бъдат обсъдени по-долу в коментарите върху различните тръби.

7. Град и огън. Картината тук е на голяма буря от градушка, примесена с мълнии, напомнящо за седмата язва в Египет (Исх. 9:22-25).

Земя. Земята, с нейната растителност, е показана като конкретна цел на това бедствие (вж. гл. 16:2). Бедствието е единствено описателно за нахлуването на вестготите в Римската империя под командването на Аларих. Това е първото от тевтонските нашествия в Римската империя, което е изиграло толкова важна роля в окончателното ѝ падение. Започвайки около 396 г. сл. Хр., вестготите завладяват Тракия, Македония и Гърция в източната част на империята. По-късно те прекосяват Алпите и ограбват град Рим през 410 г. сл. Хр. Те също така опустошават голяма част от днешна Франция и в крайна сметка се заселват в Испания.

Трета част. Тази част се среща многократно в Откровението (виж ст. 8, 9, 11, 12; гл. 9:15, 18; 12:4; вж. Зах. 13:8, 9). Вероятно това предполага съществена част, но не и основна част.

Цялата зелена трева. Силата на тази буря е драматизирана, като е показано, че тя унищожават голяма част от растителността на земята.

8. Сякаш Йоан очевидно намира в горяща планина най-близкото представяне на сцената, която се разиграва пред очите му. Образът на „горящи планини“ се среща в еврейската апокалиптична литература (виж Енох 18:13; Р. Х. Чарлз, Апокрифите и псевдоепиграфите на Стария завет, том 2, стр. 200), но няма доказателства, че Йоан е извел от този източник описанието си на явлението, което сега вижда. Сравнете Йер.

51:25, където пророкът описва Вавилон като „разрушителна планина“, която ще бъде превърната в „изгоряла планина“.

Море. Морето, с живота в него и върху него, е показано като специален обект на този съд (вж. гл. 16:3).

Катастрофата, обявена от втората тръба, се разглежда като описание на опустошенията на вандалите. Прогонени от селищата си в Тракия от нашествията на хуните от Централна Азия, вандалите мигрирали през Галия (сега Франция) и Испания в римска Северна Африка и основали кралство, съсредоточено около Картаген. Оттам те доминирали в западното Средиземноморие с флот от пирати, плячкосвайки бреговете на Испания, Италия и дори Гърция и плячкосвайки римските кораби. Кулминацията на техните опустошения настъпила през 455 г. сл. Хр. , когато в продължение на две седмици те плячкосвали и разграбвали град Рим.

Трета част. Вижте стих 7.

Морето се превърна в кръв. Това наказание напомня за първата египетска язва (Изх. 7:20). При втората язва (Откр. 16:3) морето „стана като кръв на мъртвец“.

„Кръв“ тук несъмнено предполага масово клане на хора.

9. Същества. Гръцки ktismata, „създадени неща“. Гръцката дума не е задължително означават живот, откъдето идва и уточнението „който... имаше живот“. Вижте Изх. 7:21.

Живот. Гръцка дума psuchai (виж върху Мат. 10:28).

10. Паднала голяма звезда. Това е интерпретирано като изобразяване на нашествието и опустошенията на хуните под ръководството на техния цар Атила през 5 век. Влизайки в Европа от Централна Азия около 372 г. сл. Хр. , хуните първо се заселват по долното течение на Дунав. Три четвърти век по-късно те отново са в движение и за кратък период сеят хаос в различни региони на разклатената Римска империя. Преминавайки Рейн през 451 г. сл. Хр. , те са спрени от обединени римски и германски войски при Шалон в Северна Галия.

След кратък период на мародерство в Италия, Атила умира през 453 г. сл. Хр. и почти веднага хуните изчезват от историята. Въпреки краткия период на своето господство, хуните са били толкова ненаситни в своите опустошения, че името им е останало в историята като синоним на най-жестоко клане и разрушение.

Лампа. Гръцко слово lampas, тук вероятно означава факла (виж на Матей 25:1).

Трета част. Вижте стих 7.

Реките. Това осъждане се отнася до източниците на прясна вода, за разлика от солените водни басейни, засегнати от предишната тръба (ст. 8; вж. гл. 16:4).

11. Име. Тъй като „името“ често обозначава характеристика на това, към което е прикрепено, Името на тази звезда може да се тълкува като описание на съда, който се случва под тази тръба (вижте Деяния 3:16).

Пелин. Гръцки apsinthos, известна с горчивината си билки, Artemisia absinthium. В настоящия пасаж самите води се превръщат в пелин.

12. Трета част. Вижте стих 7.

Слънцето. Слънцето, луната и звездите са тълкувани като символи на великите светили на западноримското управление – неговите императори, сенатори и консули. С отстраняването на последния му император през 476 г. започва унищожаването на Западен Рим (виж стр. 21, 22; вж. стр. 111). По-късно неговият сенат и консулство приключват.

Не светеше и за една трета. Мисълта изглежда е, че тези тела биха били поразени през една трета от времето на своето сияние, а не че една трета от телата

самите те биха били поразени, така че да блестят с две трети от блясъка. Така една трета от деня и една трета от нощта биха били тъмни. Приложена към разделенията на римското управление, цифрата може да опише последователното изчезване на императорите, сенаторите и консулите.

13. Видях. Вижте гл. 4:1. Това временно прекъсване в последователността на тръбите обръща специално внимание на последните три, които са специално обозначени като „неволи“.

Ангел. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) тълкуването „орел“. Орелът може да се смята за поличба за гибел (виж Мат. 24:28; срв. Втор. 28:49; Ос. 8:1; Ав. 1:8).

Посред небето. Тоест, в зенита, за да могат всички да чуят посланието му.

Горко, горко, горко. Горкото се повтаря три пъти заради трите съдби, които предстоят при затръбването на останалите три тръби. Всяко от тях е обозначено като „горко“ (виж гл. 9:12; 11:14).

Обитатели на земята. Тоест, несправедливите (вижте на гл. 3:10).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

3 GC 414; PP 356; SR 377

3, 4 ChS 263; COL 156; DA 667; EW 32, 252; LS 100; ML 29; MYP 96; PP 353, 367; TM

93; 6C 368, 467; 8C 178

3

ГЛАВА 9

1 При затръбването на петия ангел, звезда падна от небето, на която се даде ключът от бездънната яма. 2 Той отвори ямата и от нея излязоха скакалци като скорпиони. 12 Първото горко отмина. 13 Затръби шестата тръба. 14 Четирима ангела, които бяха вързани, бяха пуснати.

1. Пети ангел. Петата тръба е обсъдена в стихове 1–12. Тази тръба е първата „горко“ (виж на гл. 8:13; вж. гл. 9:12, 13).

Падаща звезда. Или „паднала звезда“. Звездата, изобразена тук, не се вижда падаща, както при третата тръба (гл. 8:10), а е показана вече паднала на земята.

Интересно е да се отбележи между другото, че фигурата на паднала звезда се среща и в еврейските апокалиптичната литература, която описва Сатана като звезда, паднала от небето (Енох 88:1; RH Чарлз, „Апокрифите и псевдоепиграфите на Стария завет“, том 2, стр. 251).

На него му беше дадено. Това предполага, че силата, представена от ключа, не е била присъща по своята същност, а му е била дадена от висша сила.

Ключът. Притежаването на ключа предполага силата да се отваря и затваря (виж Откр. 3:7; вж. Мат. 16:19).

Редица коментатори отъждествяват петата и шестата тръба с опустошенията на сарацините и турците. Те посочват войните между персите под управлението на Хосров II (590–628 г. сл. Хр.) и римляните под управлението на Ираклий I (610–641 г.) като отслабващи двете империи, подготвяйки по този начин пътя за мюсюлманското завоевание. Ключът, според тях, е падането на Хосров, чието сваляне и убийство през 628 г. сл. Хр. бележи края на Персийската империя като ефективна сила и отвори пътя за настъплението на арабските сили.

³Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Откр. 6:1).

Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

Бездънна яма. Гръцки phrear tēs abussou, „яма на бездънното [място]“ или „кладенец на „бездна.“ Думата abussos се използва многократно в LXX, за да преведе еврейската „техом“ (вижте Бит. 1:2, където abussos представлява първичния океан). В Йов 41:31 той представлява морето като цяло, а в Пс. 71:20 - дълбините на земята. Abussos е и обиталище на левиатан. Така LXX на Йов 41:22, 23, 25 (ст. 31, 32, 34 от масоретския текст) гласи: „Той [драконът] кара бездната [abussos] да ври като меден котел; и смята морето за съд с мир, и най-дълбоката част на бездната - за пленник; той смята бездната за своя пребиваване. ... Той вижда всичко високо; и той е цар на всичко, което е във водите“ (английски превод в изданието на Багстър на LXX). По отношение на арабите, бездънната яма може да се разглежда като олицетворение на необятните пустоши на арабските пустини, откъдето тези последователи на Мохамед са излезли, за да разпространят завоеванията си върху обширни територии.

2. Бездънна яма. Вижте стих 1.

Помрачено. Сравнете с гл. 6:12. Тъмнината е характерна и за петата язва (гл. 16:10). По отношение на мюсюлманите, помрачаването на слънцето може да се разглежда като помрачаване на слънцето на християнството. Такъв е бил ефектът от разпространението на ислямската религия.

3. Скакалци. Това посещение напомня за нашествие на скакалци, което нападна Египет (Исх. 10:13–15). Още през 8-ми век сл. Хр. , испанският монах Беатус се смята, че е идентифицирал символа на скакалците с мюсюлманските араби, които по негово време току-що са завладели Северна Африка, Близкия изток и Испания. От негово време много тълкуватели са направили подобна идентификация.

Като скорпионите. Обикновено скакалците не нападат хора, но тези скакалци са изобразени като притежаващи отровата на скорпиони. Скорпионите са описани като враждебни към човека (виж Езекиил 2:6; Лука 10:19; 11:12).

4. Те не трябва да нараняват. Скакалците унищожават растителността, а не хората. Но на тези скакалци е заповядано да не нараняват никое растящо растение. Атаките им трябва да бъдат насочени само срещу несправедните хора.

Тези, които отъждествяват символа на скакалец със сарацините, предполагат, че тази забрана отразява политиката на арабските завоеватели да не унищожават безразсъдно имущество или да убиват християни и евреи, стига те да се подчиняват на плащането на данък. Относно определена класа, е записано, че Абу Бакр, наследникът на Мохамед, е казал на войниците си: „„Ще намерите друг вид хора, които принадлежат към синагогата на Сатана, които имат обръснати теме; не забравяйте да разцепите черепите им и не им давайте пощада, докато не се обърнат към мохамеданите или не платят данък““ (цитирано в Едуард Гибън, „Упадъкът и падението на Римската империя“, Дж. Б. Бъри, изд., том 5, стр. 416). Тази класа не е окончателно идентифицирана.

Когато се прилага към мюсюлманските араби, това ограничение може да се разглежда като представляващо Тяхната политика да оставят завладените да живеят. Този курс беше възприет, за да могат завладените да подкрепят войните, тръгнали на завоевание.

Нямам печата. Някои предполагат, че доколкото спазването на съботата в крайна сметка е външен знак за вътрешното дело на запечатване от Светия Дух (вижте Езекиил 9:4), тези, които са нападнати от „скакалците“ тук, са онези, които не спазват истинската събота.

В челата им. Вижте Езек. 9:4; Откр. 7:3.

5. Не бива да убива. Наказанието, наложено от скакалците, е болка, а не смърт.

Пет месеца. За обсъждане на този период вижте Допълнителна бележка в края на главата.

Скорпион. Вижте стих 3. Ужилването на скорпион може да бъде изключително болезнено, но е рядко фатално за човека.

6. Търсете смъртта. Сравнете отношението на мъжете тук с това, изобразено в гл. 6:16. Вижте Йов 3:21; вж. Йер. 8:3.

7. Форми. Гръцки *homoiōmata*, „подобие“.

Като коне. Вижте Йоил 2:4, за който напомня този пасаж. Някои виждат в конете са препратка към кавалерията, отличителна черта на арабските военни сили.

Корони. Гръцки *stephanoi*, символи на победата (виж гл. 2:10). Някои виждат препратка тук, към тюрбана, който дълго време е бил национален украшение за глава на арабите.

Лица на мъже. Може би намек, че агентите на това посещение са човешки същества.

8. Коса на жените. Някои са приложили тази характеристика на видението към уж дългата коса, носена от арабските войски.

Зъби на лъвовете. Тази фигура внушава сила и алчност.

9. Железни нагръдници. Люспите на скакалците може би са подсказвали това описание.

Фигурата показва непревземаемостта на агентите на това съждение.

Звук от колесници. Сравни Йоил 2:5.

10. Като скорпиони. Тоест, като опашките на скорпионите, които съдържат отровни жила.

Наранени мъже. Вижте стих 5.

Пет месеца. Вижте допълнителната бележка в края на главата.

11. Цар над тях. Мъдрецът Агур заяви, че „скакалците нямат цар, но „...всички излизат на групи“ (Притчи 30:27). Скакалците в настоящия пасаж обаче са по-силно организирани в разрушителната си работа, защото имат владетел, чиито заповеди следват. Някои, които прилагат петата и шестата тръба към мюсюлманските араби и турци, виждат в този цар препратка към Осман (Отман) I (1299–1326), традиционният основател на Османската империя. Първото му нападение срещу Гръцката империя, което според Гибън се е състояло на 27 юли 1299 г., те приемат за начало на петмесечния период на мъчения (Откр. 9:7, 10). За обсъждане на този период вижте Допълнителна бележка в края на главата.

Ангел. Или „пратеник“, този, който отговаря за силите, излизащи от бездънната яма.

Бездънна яма. Вижте стих 1.

Абадон. Гръцко *Abaddon*, транслитерация на еврейското „*Abbadon*“, „разрушение“, „руина“.

Тази дума е използвана с общо значение в Йов 31:12 и е паралелна с „ад“

(Евр. шеол, фигуративното царство на мъртвите; виж Притчи 15:11) в Йов 26:6. Използването на еврейско име тук е важно, предвид факта, че голяма част от символиката на Йоан е от еврейски и еврейски произход. В еврейската традиция Авадон е олицетворен (виж Талмуд Шабат 89а).

Гръцки език. Йоан предоставя гръцко име, което се превежда като „Авадон“ за неговите гръкоговорящи читатели.

Аполион. Гръцки Apollōn, „този, който разрушава“, „разрушител“.

12. Горко. Вижте гл. 8:13.

13. Шести ангел. Тоест, второто горко (вижте гл. 8:13; 11:14; вж. гл. 9:12).

Четири рога. Текстовите доказателства са разделени (вж. стр. 10) между това и произношението „рога“. За роговете на олтара за тамян в древната скиния в пустинята вижте Изх. 37:26.

Златният олтар. Несъмнено същият олтар като този, където ангелът е служил с молитвите на светиите (гл. 8:3–5).

14. Четири ангела. Преди това пророкът е видял четири ангела, които са имали силата да спират ветровете (гл. 7:1). Те са имали световна власт; сегашните четирима изглежда са локализирани.

Повечето коментатори, които тълкуват петата тръба като отнасяща се до сарацините, са виждали турците в шестата. Някои от тях идентифицират четирите ангела като четири султани на Турската (Османска) империя, които те идентифицират като Алепо, Икония, Дамаск и Багдад. Други виждат в тези ангели разрушителните сили, които са се движили срещу западния свят.

Вързани са. Буквално „са били вързани“. Тези ангели са били възпрепятствани да извършват съдебен процес, докато шестият ангел не затръби с тръбата си.

Ефрат. Коментаторите, които прилагат шестата тръба към турците, обикновено дават буквално тълкуване на Ефрат, в смисъл, че именно от района на Ефрат турците са влезли във Византийската империя. Но доколкото имената Содом, Египет (гл. 11:8) и Вавилон (гл. 14:8; 17:5; 18:2, 10, 21) са използвани символично в Откровението, други коментатори смятат, че Ефрат също трябва да се разбира символично (виж върху гл. 16:12). Някои от тях отбелязват, че за израилтяните Ефрат е представлявал северната граница на земята, която в идеалния случай те е трябвало да заемат (Втор. 1:7, 8) и която, в разцвета на мощта си, са доминирали, поне до известна степен (виж върху 1 Царе 4:21). Отвъд Ефрат са били езическите народи на север, които многократно са завладявали и поглъщали Израел (вж. върху Йер. 1:14). Според тази гледна точка, Ефрат тук показва граница, отвъд която Бог държи силите, които извършват Неговия съд под шестата тръба.

Други пък свързват Ефрат с мистичния Вавилон. Те посочват, че доколкото по-късно в Откровението окончателното отстъпничество е изобразено като мистичен Вавилон (гл. 17:5) и че е обърнато специално внимание на неговото седене „върху много води“ (ст. 1), и доколкото историческият Вавилон буквално е бил разположен върху водите на Ефрат (виж том IV, стр. 796), Ефрат тук е символ на владението на силата, представена като мистичен Вавилон (вж. гл. 16:12).

15. Четири ангела. Вижте стих 14.

За един час. Относно израза „за един час, и един ден, и един месец, и една година“ вижте Допълнителна бележка в края на главата; вж. гл. 17:12.

Трета част. Вижте гл. 8:7.

16. Армия от конници. Четирите ангела са изобразени като извършващи своите присъди посредством голяма армия от конница. В древността кавалерията е била най-бързият и най-мобилен клон на армията. Следователно, тук тя може да се разглежда като символ на бързината и мащаба, с които идва това посещение.

Двеста хиляди хиляди. Тоест, двеста милиона. Числото несъмнено символизира огромно, безбройно множество.

Чух. Синтаксисът на това изречение на гръцки може да предполага, че Йоан е чул това число и разбра значението му. Устната информация потвърди впечатлението му за безбройна тълпа.

17. Видях. Описанието на конете и техните ездачи сякаш следва познатия Еврейски обърнат паралелизъм: първо се споменават конете, след това ездачите; след това се описват ездачите и накрая конете.

Нагръдници. Тоест, на ездачите.

На огън. Тоест, огнен. Може би не само бронята на кавалеристите изглеждаше ярка, но самите войски може да са се явили на пророка като облечени в огън. Вижте по-долу за „яцинт“.

Яцинт. Гръцки *huakinthinos*, виолетов или тъмносин цвят. Някои предполагат, че това може представляват дима, съпътстващ огъня (вижте по-долу за „огън, дим и жупел“). Други виждат цвета като описателен за турската униформа, в която се твърди, че цветовете червено (или алено), синьо и жълто са преобладавали. Според тях огънят представлява червения цвят, а жупелът - жълтия.

Журавей. Гръцки *theiōdeis*, „сярен“, „от жупел“. Огънят и жупелът често се споменават заедно в книгата Откровение (гл. 9:18; 14:10; 19:20; 20:10; 21:8). За евентуално значение на цвета вижте гореизложеното относно „яцинт“.

Глави на лъвовете. Това сравнение на „конниците“ с царя на зверовете подсказва свирепост и величие.

Огън, дим и жупел. Същите неща, които сякаш обличаха кавалеристите, излизаха и от устите на конете им. Споменаването на „дим“ тук вместо „яцинт“ на конниците засилва предположението, че двете са едно и също нещо (вижте гореспомнатото за „яцинт“). Сравнете описанието на левиатан в Йов 41:19-21. Тълкувателите, които отъждествяват шестата тръба с опустошенията на османските турци, виждат в „огън, дим и жупел“ препратка към употребата на барут и огнестрелни оръжия, въведена около това време. Те посочват, че изстрелът на мускет от конен кавалерист може да накара от разстояние да изглежда сякаш огън излиза от устата на коня.

18. Тези три. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) прочитането „тези три бедствия“. Фактът, че тези наказания са наречени язви, се приема от някои като предположение, че съществува близък паралел между тръбите и седемте последни язви (вижте гл. 8:6).

Трета част. Вижте гл. 8:7.

Огън... дим... жупел. Вижте стих 17.

19. Уста. Йоан вече е изобразил тези коне като убиващи хора чрез огън, дим, и жупел, който излиза от устата им (вижте на стих 17).

Опашки. Тези коне сеят хаос както с главите, така и с опашките си. Сравнете скакалците от петата тръба, чиито жила бяха в опашките им (ст. 10). По отношение на турците, някои тълкуватели виждат в тези „опашки“ препратка към конската опашка като турски стандарт.

20. Останалите мъже. По-голямата част от мъжете не бяха унищожени от това ужасно посещение, но въпреки това, което техните събратя бяха претърпели, те не приеха урока присърце, както трябваше да направят, и не се покаяха.

Делата на ръцете им. Особено идолите, които бяха направили (виж Втор. 4:28; Пс. 135:15; Йеремиа 1:16). В днешно време мъже, които отдават по-голямо значение в живота си на структурите на собствения си изобретателен гений, отколкото на Бога и Неговото царство, стоят

еднакво осъдени. Макар и добри сами по себе си, съвременните удобства на създанията – делата на човешките ръце – често могат да изпълнят живота на хората толкова пълноценно, че те да се превърнат в идоли, както някога са били древните богове от дърво, камък и метал. Сравнете с 1 Йоан 5:21.

Дяволи. Гръцки *daimonia*, „демони“ (вижте 1 Кор. 10:20). Това се отнася до поклонението пред духове, често срещано в древността и все още широко практикувано сред много езически групи.

Идоли. За разлика от поклонението пред духове, това осъжда поклонението пред бетонни, но неодушевени предмети.

Злато. Златото, среброто, месингът, камъкът, дървото са изброени в низходящ ред на стойността им като материали.

Нито един от двамата не може да види. Глупостта на идолопоклонството се драматизира от факта, че тези предмети, почитани като богове, нямат дори обикновените сили на животно, камо ли на човек (виж Пс. 115:4–7; Йер. 10:5; Дан. 5:23).

21. Убийства. Грехът на идолопоклонството срещу Бога често води до престъпления като тези тук. изброени (виж Откр. 21:8; 22:15; срв. Гал. 5:20).

Магьосничества. Вижте гл. 18:23.

Блудство. Гръцки *porneia*, „проституция“, „нецеломъдрие“, общ термин, обозначаващ всеки възможен вид незаконен полов акт.

Кражби. Вижте 1 Кор. 6:10.

ДОПЪЛНИТЕЛНА БЕЛЕЖКА ОТНОСНО ГЛАВА 9

Един от първите тълкуватели на Библията, който е идентифицирал турците като силата, изобразена под шестата тръба, е швейцарският реформатор Хайнрих Бюлингер (починал през 1575 г. сл. Хр.), въпреки че Мартин Лутер вече е представил тази тръба като символ на мюсюлманите. Въпреки това, относно датирането на тази тръба, считано от петата, коментаторите показват големи разминавания, въпреки че решителното мнозинство от тълкувателите са определили дати за петата тръба през периода, в който сарацините са били на власт, а за шестата тръба - по време на разцвета на селджукските или османските турци.

През 1832 г. Уилям Милър прави нов подход към датирането на тези тръби, като ги свързва хронологично (в петата от поредица статии във *Vermont Telegraph*). Въз основа на принципа „година за ден“ (виж Дан. 7:25), Милър изчислява петте месеца на петата тръба (Откр. 9:5) на 150 буквални години, а часът, денят, месецът и годината на шестата на 391 години и 15 дни. Много тълкуватели преди Милър са възприели същите тези изчисления, но не са свързали двата периода хронологично. Милър излага мнението, че периодът от шестата тръба следва непосредствено този на петата, така че целият период да е 541 години и 15 дни. Той датира този период от 1298 г. сл. Хр. , когато смята, че се е случило първото нападение на османските турци срещу Византийската империя, до 1839 г. По този начин, според него, и двете тръби представляват османските турци, петата - техния възход, а шестата - техния период на господство.

През 1838 г. Джосия Лич, един от сътрудниците на Милър във второто адвентно движение в Америка, ревизира датите на Милър на 1299 до 1449 г. сл. Хр. за петата тръба и 1449 до 1840 г. за шестата. Лич приема датата 27 юли 1299 г. за битката при Бафеум, близо до Никомедия, която той приема за първата атака на османските турци срещу Византийската империя. Той вижда датата 1449 като значима за краха на византийската власт, тъй като към края на 1448 г. нов византийски император, Константин Палеолог, е поискал разрешение от турския султан Мурад II, преди да се осмели да се възкачи на трона му.

и всъщност той не получава короната до 6 януари 1449 г., след като такова разрешение е дадено. Лич вярва, че този 150-годишен период представлява времето, през което османските турци „измъчват“ (виж стих 5) Византийската империя.

Както вече беше посочено, Лич определя 1299 г. като начало на петата тръба, по-точно 27 юли 1299 г., датата на битката при Бафеум. Той дава на тази пета тръба период от 150 години. Това го довежда до 27 юли 1449 г. за начало на шестата тръба. Добавянето на 391 години го довежда до 27 юли 1840 г. 15-те дни го пренасят в месец август същата година. Той предсказва, че през този месец силата на Турската империя ще бъде свалена. В началото обаче той не определя точна дата през август. Малко преди изтичането на този период той обявява, че Турската империя ще бъде разбита на 11 август, което е точно 15 дни след 27 юли 1840 г.

По това време световното внимание е насочено към събитията, случващи се в Турската империя. През юни 1839 г. Мохамед Али, паша на Египет и номинален васал на султана, се разбунтува срещу своя господар. Той побеждава турците и превзема флота им. В този момент султанът Махмуд II умира и министрите на неговия наследник Абдул Меджид предлагат на Мохамед Али споразумение, според което той ще получи наследствения пашалък на Египет, а синът му Ибрахим - управлението на Сирия. Великобритания, Франция, Австрия, Прусия и Русия, които имат интереси в Близкия изток, се намесват в този момент и настояват да не се постига споразумение между турците и Мохамед Али без тяхната консултация. Преговорите се проточват до лятото на 1840 г., когато на 15 юли Великобритания, Австрия, Прусия и Русия подписват Лондонския договор, предлагайки да подкрепят със сила условията, предложени предходната година от турците. Приблизително по това време Лич обявява, че очаква турската власт да приключи на 11 август. На този ден турският пратеник Рифат бей пристига в Александрия с условията на Лондонската конвенция. На същия ден посланиците на четирите сили получават съобщение от султана, с което се пита какви мерки трябва да се предприемат във връзка с обстоятелство, жизненоважно засягащо неговата империя. Казаха му, че „е взета мярка“, но той не можел да знае каква е тя. Лич интерпретирал тези събития като признание от страна на турското правителство, че неговата независимост

властта беше изчезнала.

Тези събития, случващи се в посоченото време на предсказанието на Лич, оказаха широко влияние върху мисленето на онези в Америка, които се интересуваха от движението на Милър. Всъщност, това предсказание на Лич допринесе значително за потвърждаването на други, все още неизпълнени, времеви пророчества – особено това за 2300-те дни – които бяха проповядвани от Милър. По този начин това събитие през 1840 г. беше важен фактор за изграждането на очакването за второто пришествие три години по-късно (вижте GC 334, 335).

Трябва да се изясни обаче, че коментаторите и теолозите като цяло са силно разделени относно значението на 5-та и 6-та тръба. Това се дължи главно на проблеми в три области: (1) значението на самата символика; (2) значението на гръцкия израз; (3) историческите събития и дати. Но адекватното разглеждане на тези проблеми би ни отвело отвъд ограниченията на пространството, допустими в този коментар.

Най-общо казано, тълкуването на петата и шестата тръба от страна на адвентистите от седмия ден, особено що се отнася до въпросния период от време, е по същество това на Джосия Лич.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

5, 14, 15 ГК 334

ГЛАВА 10

1 Появява се могъщ, силен ангел с отворена книга в ръка. 6 Той се кълне във вечноживеещия, че няма да има вече време.

9 На Йоан е заповядано да вземе и изяде книгата.

1. Видях. Вижте гл. 1:1; 4:1. Глави от 10:1 до 11:14 представляват скоба между шестата и седмата тръба. Тази скоба е подобна на тази от гл. 7, която се намира между шестия и седмия печат.

Друг могъщ ангел. Тоест, в допълнение към ангелите, които се бяха появили по-рано. Той очевидно е различен от ангелите, които държат четирите ветрове (гл. 7:1), от тези със седемте тръби (гл. 8:2), от ангела при олтара (гл. 8:3) и от тези в река Ефрат (гл. 9:14). Този ангел може да бъде идентифициран като Христос (вижте Допълнителни материали на EGW за гл. 10:1–11). Тук, като Господар на историята, той провъзгласява стих 6.

Слез от небето. Въпреки че фокусът на видението сега е върху небесно същество, мястото му на действие все още е земята.

Облечен. Гръцки periballō, „хвърлям“, „обгръщам“, „обличам“. Ангелът е видян обгърнат от облак. Писанията често свързват облаците с явяването на Христос (виж Дан. 7:13; Деяния 1:9; Откр. 1:7; 14:14; срв. Пс. 104:3; 1 Сол. 4:17).

Дъга. Сравнете Откр. 4:3; Езек. 1:26–28. Лицето на ангела, „като слънце“, което свети през облака, с който е обгърнат, може да се смята за повод за дъгата. Сравнете с Бит. 1:12, 13.

Като слънце. Сравнете описанието на Христос в гл. 1:16.

Крака. Сравняването на крака със стълбове изглежда нелогично, но думата „крака“ (podes) е несъмнено използвано тук в смисъл на долните крайници, краката и стъпалата, които са оприличени на огнени стълбове (вж. Сол. 5:15; вж. Езек. 1:7).

Огнени стълбове. Сравнете описанието на краката на Христос в гл. 1:15.

2. В ръката му. Сравнете символиката на Езекиил 2:9.

Малка книжка. От гр. biblaridion, „малък свитък“. В Новия завет biblaridion се появява само в настоящата глава. За разлика от свитъка (biblion) в ръката на Бог в гл. 5:1, този малък свитък е значително по-малък. Сравнете символиката на Езек. 2:9.

Отворена. Гръцката дума предполага, че книгата е била отворена и все още е отворена. За разлика от това, Предишният свитък беше запечатан със седем печата (гл. 5:1). На Даниил беше наредено да „затвори думите и да запечата книгата до края на времето“ (гл. 12:4). Това предупреждение се отнася особено за частта от пророчествата на Даниил, която се отнася до последните дни (вижте гл. 12:4), и несъмнено особено за времевия елемент на 2300-те дни (гл. 8:14), тъй като се отнася до проповядването на първата, втората и третата ангелска вест (Откр. 14:6–12). Доколкото посланието на настоящия ангел се отнася до времето и вероятно до събитията от времето на края, когато книгата на Даниил е трябвало да бъде разпечатана (Дан. 12:4), изглежда разумно да се заключи, че малката книжка, отворена в ръката на ангела, е била книгата на Даниил. С представянето на Йоан на отворената малка книжка се разкриват запечатаните части от пророчеството на Даниил. Елементът време, посочващ края на пророчеството за 2300 дни, е изяснен. Следователно настоящата глава се фокусира върху

времето, когато е било провъзгласено стихове 6 и 7, т.е. през годините от 1840 до 1844 г. (вижте стих 6; вижте допълнителните материали на EGW за гл. 10:1–11).

На морето... на земята. Море и земя се използват многократно, за да обозначат света като цяло (виж Изх. 20:4, 11; Пс. 69:34). Фактът, че ангелът стои едновременно на морето и на земята, предполага всемирното провъзгласяване на неговото послание, както и неговата сила и власт над света.

3. Силен глас. Сравнете гл. 1:10; 5:2; 6:10; 7:2.

Когато лъв реве. Подчертава се само дълбокият, звучен тон на ангелския глас. Казаното от него не е записано.

Седем гръмотевици. Още един от различните серии седмици, които характеризират Откровение (вижте на гл. 1:11).

4. Щях да пиша. Йоан разбира гласовете на седемте гръмотевици и е готов да запише тяхното послание. Настоящият пасаж показва, че Йоан е записал виденията от Откровението така, както са му били показани, а не по-късно.

Запечатай. Подобно на Даниил, много преди това, Йоан сега е скрит, за да „запечаата“ откровението, че бяха дошли при него (виж Дан. 12:4). Павел също, във видение, беше чул „неизказани думи, които не е позволено на човека да изрече“ (2 Кор. 12:4). Посланията за седемте гръмотевици очевидно не бяха откровение за хората от времето на Йоан. Те несъмнено разкриваха подробности за посланията, които трябваше да бъдат провъзгласени в „времето на края“ (Дан. 12:4; вж. Откр. 10:2). По този начин те могат да бъдат разбрани като описание на събития, които ще се случат във връзка с провъзгласяването на първата и втората ангелска вест (гл. 14:6–8; вижте Допълнителни материали на EGW за гл. 10:1–11).

5. Вдигна ръка. Жест, характерен за произнасяне на клетва в древността
времена като сега (виж Бит. 14:22, 23; Втор. 32:40; Ез. 20:15; Дан. 12:7).

6. Жив е. Сравни гл. 1:18; 4:9; 15:7.

Който е създал... Сравни Изх. 20:11; Пс. 146:6. Не може да се даде по-тържествена клетва (виж Евр. 6:13). Кълнейки се в Създателя, ангелът, който е Христос (виж върху Откр. 10:1), се кълне в себе си.

Вече не би трябвало да има време. Гръцки *chronos ouketi estai*, „времето вече няма да има“.

Това загадъчно твърдение е било тълкувано по различен начин. Много тълкуватели са го разбирали като отбелязващо края на времето като такова и началото на вечността. Други са приемали думата „време“ в смисъл на времето, което изтича преди последните събития в историята, и затова са я превели като „няма да има повече забавяне“.

Адвентистите от седмия ден обикновено разбират тези думи като описание по-специално на посланието, провъзгласено в годините 1840–1844 от Уилям Милър и други във връзка с края на пророчеството за 2300-те дни. Те разбират „времето“ като пророческо време, а неговият край – като означаващ края на най-дългото времево пророчество – това за 2300-те дни от Дан. 8:14. След това няма да има по-нататъшно послание, отнасящо се до определено време. Никое времево пророчество не се простира след 1844 г.

7. Дни. Някои коментатори са приели „дните“ тук като пророчески годишни дни. Дали Това трябва да се разбира като дни или години, което изглежда няма голямо значение, защото самият израз е общ и следвайки обявяването на стих 6, те не могат да посочат измерим период от време (вижте стих 6). Смисълът на пасажа е, че по времето на седмата тръба тайната на Бога трябва да се изпълни. В Божия план това събитие е трябвало да последва обявяването, че „няма да има повече време“ (ст. 6). Сравнете обявяването под седмата язва: „Свърши се“ (гл. 16:17).

Седмият ангел. Вижте гл. 11:15–19 за събитията.

Когато започне. Или „когато затръби“. Седмата тръба бележи кулминационна точка във великата борба между Христос и Сатана, както е разкрито от провъзгласяването на гласовете в небето по това време (гл. 11:15).

Тайната на Бога. За коментар на думата „тайна“ вижте Откр. 1:20; вж. Римл. 11:25. Исус използва подобен израз – „тайната на Божието царство“ (Марк 4:11), а Павел също говори за „тайната на Бога“ (Кол. 2:2) и „тайната на Христос“ (Кол. 4:3). Тайната на Бога, това, което Той разкрива на децата Си, е Неговата цел за тях – планът на изкуплението. Сравнете 1 Тим. 3:16; 6Тим. 19.

Трябва да е завършено. Вижте гл. 11:15.

Неговите слуги, пророците. Изявлението и излагането на тайната на Бога (виж гореспоменатото относно „тайната на Бога“) винаги е било бремето на Неговите слуги пророците в техните послания към хората (вижте Рим. 3:21).

8. Гласът. Несъмнено гласът, който е забранил на Йоан да напише това, което е било провъзгласено чрез седемте гръмотевици (ст. 4), както е показано от повторението на фразата „от небето“ и от наречието „отново“.

Иди и вземи. Йоан е призован да участва във видението.
Малката книжка. Вижте стих 2.

Отворено. Вижте на стих 2.

В ръката. Вижте стих 2.

Морето... земята. Вижте стих 2.

9. Дай ми. Джон е поставен тук в позиция да изрази желанието си за книгата.

Той действа като онези, които са провъзгласявали адвентната вест през годините 1840–1844. Въпреки че грешаха в очакването на Христос да се завърне през 1844 г., те въпреки това бяха водени от Бога и намериха посланието за скорошното пришествие за ценно за душите си. Тяхното изчисление на времевия елемент в пророчеството на Дан. 8:14 беше правилно (вижте коментара там), но те грешаха относно естеството на събитието, което ще се случи в края на 2300-те дни.

Изяж го... Сравни символиката в Езек. 3:1 (вж. Йер. 15:16). Да изядеш книгата може да се разглежда като фигуративен израз за пълно разбиране на значението на посланието, съдържащо се в малкия свитък. Преживяването на Йоан в Откр. 10:10 добре описва това на адвентните вярващи, когато те започват да разбират по-пълно значението на трите ангелски вести (гл. 14:6–12) във връзка с истинското изпълнение на пророчеството за 2300-те дни.

Огорчи корема си. Вижте стих 10. Редът на елементите в стихове 9 и 10 е позната форма на еврейски паралелизъм (вижте гл. 1:2; 9:17).

„Ще бъде горчиво в корема ти...”

„Ще бъде в устата ти сладко като мед, мед...”

„В устата ми беше сладко като мед...”

„Стомахът ми беше горчив.”

В устата ти сладко. Вижте стих 10.

10. Взех. Вижте стих 10.

Сладко като мед. Сравнете Езекиил 3:3. Както в преживяването на Езекиил, Божиите послания към Неговите служители често са били смесица от сладост и горчивина, защото те могат да разкрият както Неговата любов, така и Неговите съдби. Божиите пророци са изпитвали както екстаза на божественото видение, така и горчивината от отправянето на послания за укор към хората.

В специфичен смисъл преживяването, което Йоан преживява тук във видение, може да се разглежда като типично за това на адвентните вярващи в годините 1840–1844. Когато тези вярващи за първи път чуват вестта за предстоящото второ пришествие, тя е за тях „сладка като мед“. Но когато Христос не идва както очакват, преживяването им наистина е горчиво. Сравнете със стих 9.

Стомахът ми беше горчив. Вижте по-горе за „сладък като мед“.

11. Той. Христос, „ангелът“ от стихове 1, 9.

Трябва отново да пророкуваш. Сравни Езекиил 3:1, 4. Въпреки че Йоан яде от свитъка беше завършило с горчивина, успокоителните думи на Христос към пророка са, че сега той отново трябва да пророкува. Думата, преведена като „трябва“, е в емфатична позиция в гръцкия език. Йоан, като представител на адвентните вярващи след разочарованието, е силно задължен да предаде по-нататъшно послание. Предстои да се свърши голяма работа. Те трябва да излязат и да прогласят посланието на третия ангел от Откровение 14:9-12.

Преди... Или „около“. И двете значения отговарят на контекста. Посланията биха били и двете преди много народи...“ и „за много народи“.

Много народи. Когато пълното значение на третата ангелска вест просветна за адвентните вярващи, те все повече осъзнаваха, че това е вест за света, че трябва да бъде провъзгласена „пред много народи, племена, езици и царе“.

Това убеждение е довело до една от най-широко разпространените програми за световна евангелизация, които християнската история е виждала, тъй като адвентистите от седмия ден са тръгнали да провъзгласяват „на всеки народ, племе, език и люде“ (гл. 14:6) посланието, което им е поверено.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

11 5Т 454; 9Т 123

ГЛАВА 11

3 Двамата свидетели пророкуват. 6 Те имат власт да затворят небето, за да не вали дъжд. 7

Звярът ще се бие с тях и ще ги убие. 8 Те лежат непогребани, 11 и след три дни и половина ще възкръснат.

14 Второто горко отмина. 15 Седмата тръба затръбни.

1. Беше дадено. Линията на мислене в гл. 10 продължава в гл. 11.

Тръстика. Тази тръстика е трябвало да се използва като мерителен прът. Сравнете символиката на Езекиил. 40:3, 6; Зах. 2:1, 2.

Ангелът се изправи. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) пропускането на тези думи (вж. РСВ).

Стани. Йоан е поканен да участва във видението.

Измерване.. Въз основа на символа на Захария за човека с измервателна връв, който е измерил Йерусалим, като уверение, че градът ще бъде възстановен (вижте върху Зах. 2:2), може да се предположи, че измерването на храма и поклонниците тук е също обещание за възстановяване и съхранение. Между шестия и седмия печат е поставено уверение в скоби, че въпреки ужасите, които съпътстват второто пришествие на Христос, Бог има народ, който ще устои (вижте Откр. 7; вж. върху гл. 6:17). По подобен начин, настоящата скоба между шестата и седмата тръба може също да бъде предназначена като уверение, че сред ужасите, съпътстващи тръбенето на тръбите, Божият храм – тоест планът за изкупление, изобразен там – и Неговите истински поклонници са в безопасност.

Това възстановяване и запазване на Божия храм изглежда има и особено приложение за по-пълното разбиране на смисъла на Христовото служение в небесното светилище, което се случва от 1844 г. насам.

Храм. Гръцки наос (виж върху гл. 3:12; 7:15; вж. гл. 11:19). След голямото разочарование от 22 октомври 1844 г. вниманието на адвентните вярващи е насочено към небесното светилище и към делото на Христос като първосвещеник в това светилище. Че препратката не е към буквалния храм в Йерусалим, може да се заключи от факта, че когато Йоан получава виденията си, храмът е в руини. Поради отхвърлянето на евреите като избрани Божии представители (виж върху Мат. 21:43; виж том IV, стр. 26–33), този храм никога няма да бъде възстановен като божествено признат център на поклонение (виж върху Ез. 40:1). Следователно „тези, които се покланят“, не са буквални юдеи, покланящи се в буквалния си храм, а тези, които насочват поклонението си към небесния храм, където Христос служи в полза на Своите деца (Евр. 8:1, 2). В специален смисъл и в контекста на това пророчество, измерването се извършва в специфичен период от историята на църквата.

Тези, които се покланят. Тоест, истинският духовен Израел, Божият народ, за разлика от „езичниците“ (ст. 2). Измерването на поклонниците предполага дело на съд (вижте допълнителните материали на EGW за този стих).

2. Дворът. В храма на Ирод, който Йоан познаваше добре, имаше вътрешен двор, разделен на Двор на жените, Двор на Израел и Двор на свещениците. Отвъд тях се намирал голям външен двор, Дворът на езичниците. Преграда – „средна стена от прегради“ (Еф. 2:14) – разделяла външния и вътрешния двор и на никой езичник не било позволено да премине преградата под страх от смърт (виж том V, стр. 67). С оглед на факта, че споменатият тук двор е „даден на езичниците“, изглежда, че Йоан има предвид именно този голям външен двор. Дворът е смятан за представляващ тази земя в контраст с „Божия храм“ на небето (ст. 1).

Пропуснете. Йоан не трябва да измерва никого освен поклонниците на Бога, тези, които имат право да влязат през бариерата, където само израилтяните можеха да отидат. Само такива могат да се надяват да бъдат запазени от последните съдби, които ще сполетят земята.

Дадено на езичниците. Както беше вярно за Двора на езичниците в земния храм. Тук „езичници“ може да се разбира като онези, които не са поклонници, които не са се изповядали като принадлежащи към Божия Израел.

Светият град. Тоест, Йерусалим (Дан. 9:24; вж. Лука 21:20). Предаването на външния двор на езичниците включва потъпкване на Светия град. За символичното значение на Йерусалим вижте по-долу под „тъпчат под краката“.

Стъпчи под краката си. Настоящият пасаж е паралелен с описанието в Дан. 7:7, 23, което очертава стъпкане от четвъртия звяр (виж Дан. 7:7, 8, 25). Доколкото действията на този звяр са насочени по-специално срещу „светиите на Всевишния“ (Дан. 7:25), не е нелогично да се разбере, че „светият град“ тук представлява Божия народ.

Четиридесет и два месеца. Този период е очевидно идентичен с „времето и времената и разделянето на времето“ от Дан. 7:25 (вижте коментара там).

3. Ще дам сила. Пасажът гласи буквално: „Ще дам на двамата си свидетели, и те ще пророкуват“, тоест, ще накарам двамата си свидетели да пророкуват.

Моите двама свидетели. Предложени са най-различни тълкувания на този символ. Алюзии от стихове 5, 6 са накарали някои да идентифицират тези свидетели като Илия и Моисей (вижте стихове 5, 6), но значението на тези „двама свидетели“ отива отвъд това. В стих 4 те са идентифицирани като „две маслинови дървета“ и „два светилника“ – символи, извлечени от Захария 4:1–6, 11–14. Там се казва, че те представляват „двамата помазани, които стоят пред Господаря на цялата земя“ (ст. 14). Тъй като маслиновите клонки са изобразени като доставящи масло

за светилниците на светилището (ст. 12), така че от тези светии пред Божия престол Светият Дух се предава на хората (виж върху Зах. 4:6, 14; виж КОЛ. 408; вж. ТМ 338).

Доколкото най-пълният израз на Светия Дух към хората се съдържа в Писанията на Стария и Новия завет, те могат да се считат за двамата свидетели (вижте ГС 267; вж. Йоан 5:39). Относно Божието Слово псалмистът заявява: „Твоето слово е светилник за нозете ми и светлина за пътеката ми“; „входът на Твоите думи осветява“ (Пс. 119:105, 130; вж. Притчи 6:23).

Те ще пророкуват. Въпреки господството на злото през периода от 1260 дни (вижте на стих 2), Божият Дух, особено както е проявен в Писанията, въпреки това ще свидетелства за онези мъже, които Го приемат.

Хиляда двеста и шестдесет дни. Период, идентичен с „четиридесетте и два месеца“ от стих 2 (вижте коментара там).

Облечени във вретиче. Носенето на вретиче е било често срещан знак за траур (2 Царе 3:31) и покаяние (Йона 3:6, 8). По този начин Писанията могат да бъдат описани като траурни във време, когато човешките традиции са във възход (вижте Дан. 7:25).

4. Двете маслинови дървета. Вижте стих 3.

Двата светилника. Или „двамата светилника“ (виж гл. 1:12). Вижте гл. 11:3.

Стойки пред... Бога. Вижте върху Захария 4:14; Откровение 11:3.

5. Ще нарани. Тоест, желае да нарани или е настроен да нарани.

Огън излиза. Това напомня за съда на Илия над пратениците на Охозия (4 Царе 1:10, 12). В крайна сметка, онези, които упорстват в съпротивата си срещу свидетелството на Светия Дух, ще бъдат унищожени в огненото езеро (виж Откр. 20:15).

Уста. Единственото число несъмнено се използва колективно за „устите“. Подобна употреба е често срещана в гръцкия език, като например с „сърце“ (Мат. 15:8; Марк 6:52), „лице“ (Мат. 15:8; Марк 6:52), „лице“ (Матей 17:6; Деяния 7:45).

6. Власт. Гръцки *exousia*, „авторитет“. *Exousia* се среща два пъти в този стих и в двата случая е преведена като „сила“.

Затвори небето. Както в стих 5, това изглежда е алюзия към Илия, който предсказал, че няма да има дъжд в Израел през „тези години, но според моето слово“ (1 Царе 17:1), или, както Лука го дава, „три години и шест месеца“ (Лука 4:25; вж. Яков 5:17).

Води... в кръв. Дотук споменатите алюзии относно тези свидетели напомнят за Илия (вижте предходното и стих 5); този изглежда сочи към Моисей и първата язва върху Египет (Изм. 7:19–21).

Всички бедствия. Свидетелите не само имат силата да извикат върху враговете си същата бедствие, каквато е сполетяло първо Египет, но имат и властта да извикат всяко от бедствията.

7. Когато те ще привършат. Тоест, в края на 1260-те дни (виж Откр. 11:3; виж върху Дан. 7:25).

Звярът. От гр. на *therion*, „дивният звяр“. Досега Йоан не е споменавал „звяр“

(терион; „четирите звяра“ от гл. 4:6 всъщност не са зверове; виж коментара там). И все пак изразът „звярът“ сякаш предполага, че читателят ще разбере за кой звяр става дума. Изложени са две тълкувания на този символ.

Коментаторите, които твърдят, че изразът „звярът“ предполага някаква предишна идентификация, тъй като такава идентификация не се среща в Откровението, я намират в книгата Даниил, където звярът *par excellence* е четвъртият звяр от Дан. 7 Освен това,

Те посочват, че този звяр е излязъл от морето, а настоящият звяр „се издига от бездната [abussos]“, което в Стария завет има определена връзка с морето (вижте Откр. 9:1). Според тази гледна точка силата, символизирана от четвъртия звяр на Даниил, и по-специално неговата последна фаза, би била силата, която убива двамата свидетели.

Други коментатори идентифицират този звяр като сила, която ще се стреми да унищожи Писанията (символизирани от двамата свидетели) в края на 1260-дневния период, през 1798 г. сл. Хр. (вижте Дан. 7:25). Тъй като атеизмът е бил особено популярен във Франция по това време и антирелигиозният дух на времето естествено е противопоставял на използването и вярата в Писанието, Първата френска република е идентифицирана като звяра от настоящия пасаж. Адвентистите от седмия ден като цяло са поддържали второто мнение.

Бездънната яма. Гръцко *abussos* (виж на гл. 9:1; вж. предходното за „звяра“).

Що се отнася до Франция, фактът, че звярът излиза от бездънната яма, се разбира като индикация, че нацията няма основи – тя е атеистична сила.

Прояви се нова форма на сатанинска власт (вижте GC 269).

Ще ги ... убият. Тоест, ще се опитат да унищожат Божието Слово. За начина, по който Франция обяви война срещу религията, вижте стих 9.

8. Тела. Текстовите доказателства са разделени (вж. стр. 10) между това и четенето „тяло“. Единственото число обаче би се използвало колективно, както е и терминът „уста“ в стих 5 (вижте коментара там).

Ще лъже. Да оставиш мъртво тяло непогребано винаги е било смятано за отвратително унижение (вж. Пс. 79:2, 3). Вижте върху Откр. 11:9.

Великият град. Фактът, че за този град се казва, че е този, „където и нашият Господ беше разпнат“, изглежда го идентифицира като Йерусалим, „светия град“ от стих 2. Много коментатори обаче са разбрали израза „където и нашият Господ беше разпнат“ преносно, както несъмнено трябва да се разбират имената Содом и Египет. Следователно те идентифицират „великия град“ като Франция, която към края на 1260-годишния период проявява характеристиките, символизирани от тези изрази. Най-общо казано, адвентистите от седмия ден поддържат това последно мнение.

Духовно. Гръцки *pneumatikōs*, т.е. не буквално, а чрез духовна фигура на речта (вж. Ис. 1:10).

Содом. Содом е символ на морален упадък (Езекиил 16:46–55). Такова е било състоянието на Франция по време на Революцията.

Египет. Тази страна била известна с отричането си на съществуването на истинския Бог и с неподчинението си на Божиите заповеди. Фараонът казал: „Кой е Господ, че да слушам гласа Му...? Не познавам Господа“ (Исх. 5:2). Тези нагласи били характерни за водачите на Революцията във Франция.

Разпнат. Тоест, в лицето на Неговите последователи, много от които загинаха в гоненията във Франция.

9. Хора и роднини. Други народи. Те щяха да наблюдават войната срещу Библията във Франция.

Три дни и половина. В хармония с принципа на пророческото тълкуване, че един ден представлява една година, „три дни и половина“ биха били еквивалентни на три години и половина. Адвентистите от седмия ден, които като цяло разбират, че звярът от стих 7 представлява Първата френска република (1792 до 1804 г.), особено по отношение на антирелигиозната му предубеденост, намират това пророчество за изпълнено през този кратък период от френската революционна история.

когато атеизмът е бил в разцвета си. Този период може да се отчита от 10 ноември 1793 г., когато в Париж е издаден декрет, с който е премахната религията, до 17 юни 1797 г., когато се твърди, че френското правителство премахва ограниченията срещу практикуването на религия.

Както е вярно за някои други части от Апокалипсиса, този въпрос за „три дни и „половина“ е била повод за значителни различия в гледните точки от страна на коментаторите. Това е вярно не само поради определени проблеми в самата символика, но и поради трудността при определянето на определени точни дати в историята на трескавия период на Френската революция. За щастие обаче точното местоположение на този времеви период не е жизненоважно за цялостното разбиране на великите пророчески времеви периоди на Библията или за разбирането на основната тема на пророчеството, от което е част.

10. Живей на земята. Вижте гл. 3:10.

Веселя се. Гръцки *euphrainō*, „радвам се“, „развеселявам се“. *Euphrainō* се превежда „веселете се“ в Лука 12:19. Сега, освободени от мъчението, тоест от осъдителното свидетелство на двамата свидетели, нечестивите успокояват съвестта си, като се отдават на веселие.

Изпращайте подаръци. Знак на радост (вижте Естир 9:22).

Измъчвани. Чрез убеждаващата сила на тяхното пророчество (виж стих 3). Малко са по-големи мъчения от тези на гузната съвест. Когато истината и правдата постоянно се представят пред умишления грешник, те често стават непоносими за него.

11. След три дни и половина. Тоест, в края на периода, през който

Телата на свидетелите лежат непогребани и изложени на всеобщо внимание (вижте стих 9).

Дух на живота. Тоест, дух, който е живот. Гръцкият израз, използван тук, се използва в

LXX, за да преведе еврейското *ruach chayyim*, „дъх на живот“ (Бит. 6:17; Бит. 7:15).

Евреите на практика отъждествявали диханието с живота. Следователно, да се каже, че диханието на живота е влязло в човека, означава да се каже, че той е получил живот (виж Битие 2:7).

От Бога. Бог, Дарителят на целия живот, въздига Своите верни свидетели.

Стояха на краката си. Сравнете 4 Царе 13:21; Езекиил 37:10.

Голям страх ги обзе. Гузна съвест, която измъчваше нечестивите по време на пророчеството за двамата свидетели (вижте на стих 10), отново се надига. Онези, които се бяха радвали на смъртта на свидетелите, сега стоят смаяни, докато гледат чудото на възкресението им.

12. Глас от небето. Говорещият не е идентифициран, но вероятно е Бог.

Елате тук. Свидетелите не само са възкресени от Бога; те са поканени да влязат в рая. Така, докато „враговете им“ ги виждат, те са напълно оправдани от претърпените от тях обиди и истината на пророчеството, което вярно са провъзгласявали в продължение на 1260 дни, е демонстрирана на всички. Гласът на Самия Бог ги е приветствал в рая, пред очите на онези, които са се опитвали да ги унищожат.

Това възвеличаване на свидетелите се разбира като символ на забележителната популярност, на която се радват Писанията от началото на 19 век. Скоро след Френската революция са създадени различни национални библиейски общества. Особено забележителни сред тях са Британското и чуждестранно библиейско общество, основано през 1804 г., и Американското библиейско общество, организирано през 1816 г. Тези общества, заедно с други, са разпространили части от Писанието на повече от 1500 езика. Така през последния век и половина Библията, вместо да бъде забравена като духовен пътеводител, се радва на най-широко разпространение.

Възнесъл се... в облак. Когато Исус се сбогувал с учениците Си, облак „Го приел от погледа им“ (Деяния 1:9). Така и двамата свидетели били отнесени на небето в облак.

Цифрата подходящо описва възвеличаването на Писанията в периода след тяхното потискане във Франция (вж. върху Откр. 11:9; срв. Дан. 4:22).

Враговете ги видяха. Вижте гореспоменатото за „изкачете се тук“.

13. Същият час. Тоест, почти веднага след възнесението на свидетелите.

Силно земетресение. Символът на земетресението се използва многократно в Писанието, за да изобрази смутите и катаклизмите, които характеризират света непосредствено преди второто пришествие (виж Марк 13:8; Откровение 16:18). Прилагайки пророчеството към Франция, коментаторите виждат в земетресението картина на катаклизма, който разтърси нацията към края на 18 век.

Десета част. Това не е последното земетресение, защото само малка част от града (виж върху стихове 2, 8) пада по това време (вж. гл. 16:18). Това земетресение символизира временен съд, който плаши и кара да се подчинят някои от онези, които са се хвалили със смъртта на свидетелите. Някои прилагат израза „десета част от града“ към цялата френска нация, въз основа на това, че Франция е била един от „десетте царе“, възникнали от падналата Римска империя (Дан. 7:24). Други идентифицират града като папски Рим, а Франция като една от десетте му области.

На мъжете. Гръцко *onomata anthrōpōn*, буквално „имена на мъже“. Някои приемат думата *onomata*, „имена“, тук в смисъл на „лица“ (виж върху Деяния 3:16). Други прилагат *onomata* за титли, длъжности или ордени, които са били забранени по време на Френската революция.

Седем хиляди. Има се предвид сравнително малък брой хора, но достатъчен, за да накара оцелелите да признаят суверенитета на Бога, чиито свидетели са презирали.

Богът на небето. Тази титла се среща често в Данииел (виж Дан. 2:18, 19, 37, 44, вж. Ездра 5:11, 12; 6:9; 7:12).

14. Второто горко. Тоест, съдбите под шестата тръба, които завършват през 1840 г. (виж гл. 8:13; вж. гл. 9:12; виж Допълнителна бележка към Глава 9).

Третото горко. Тоест, събитията, изобразени под седмата тръба (ст. 15–19).

15. Седмият ангел. Това бележи началото на третото горко (виж ст. 14) и края на скобата между шестата и седмата тръба (гл. 10:1 до 11:14; виж гл. 11:1). Адвентистите от седмия ден датират началото му през 1844 г. (виж ст. 19).

Силни гласове. Вероятно това са били гласовете на небесните войнства (вж. гл. 5:11, 12). Подобно, при седмата язва, от небесния храм се чува силен глас (гл. 16:17).

Царства. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) прочитането „царство“. Христос получава царството малко преди завръщането Му на тази земя (виж Дан. 7:14). По времето на Неговото идване цялата земна опозиция е смазана (виж Откр. 17:14).

Неговият Христос. Тоест, Неговият Помазаник (виж Пс. 2:2). Небесните войнства, които самите не са получили спасение чрез Христос, Го наричат „неговия [Божия] Христос“, вероятно защото титлата „Христос“ се отнася по-специално до втората личност на Божеството в Неговата функция като Помазания за делото на изкуплението.

Той ще царува вечно. Вижте Дан. 2:44; 7:14, 27; Лука 1:33.

16. Двадесет и четиримата старейшини. Вижте гл. 4.

Паднаха на лицата си. Сравни гл. 4:10.

17. Господ Бог Всемогъщи. Вижте гл. 1:8. Особено подходящо звание за Бог като победител. Кое изкуство? Вижте на гл. 1:4.

И беше. Вижте гл. 1:4.

И изкуството, което предстои. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) пропускането на тези думи. Вероятно са пропуснати от пълната формула на гл. 1:4, защото тук фокусът на хвалението на стареца е върху миналото и настоящето положение на Бога, а не върху бъдещето.

Взе си... царува си. Времената на гръцкия израз могат да се предадат по-добре, „взе си... царува си“, тоест, взе си и започна да царуваш. Триумфалното царуване започва с утвърждаването на всемогъществото на Бог. Бог винаги е бил всемогъщ и царуването на греха е било само чрез Неговото търпение, за да може истинската природа на злото да бъде разкрита на създадените същества. Когато тази цел е изпълнена, тогава Той взема Своята „голяма сила“ и отново царува върховно. Вижте 1 Кор. 15:24–28.

18. Народите бяха гневни. Сравнете Пс. 2:1. Такова ще бъде състоянието на народите преди идването на Христос. Те ще се обединят, за да се противопоставят на делото и народа на Христос (вижте върху Откр. 13:12; 14:8).

Гняв. Божият гняв е обобщен в седемте последни бедствия (гл. 15:1). Делото на противопоставяне срещу Христос е спряно от тези бедствия.

Време. Гръцки *kaîros*, определено време с определена цел (виж гл. 1:3). Това е време на съд, както на награда, така и на унищожение.

Че те трябва да бъдат съдени. Споменаването както на наградата, така и на унищожението показва, че Йоан говори за последния съд, който се случва след хилядолетието (гл. 20:12–15).

Възмездие на слугите си. Виж Мат. 5:12; 6:1; 1 Кор. 3:8; Откр. 22:12. Тъй като изброените събития са последователни (виж EW 36), наградата, за която се говори тук, е наследството на новата земя в края на хилядолетието.

Пророци. Специални Божии служители, които говорят от Негово име. Този клас е понесъл тежки отговорности и често е страдал най-жестоко за своя Господ.

Светии. Или „светии“. Членовете на тялото Христово, характеризиращи се с чистотата на живота си.

Онези, които се боят. Гръцки *hoi phoboumenoi*, термин, използван в Деяния на апостолите за онези, които, макар и да не са напълно прозелити на Израел, въпреки това са се покланяли на истинския Бог (вижте Деяния 10:2). Ако тук се има предвид същото общо значение, този трети клас, който ще получи награда в съда, може да се разбира като онези, които не са познавали напълно Христос и Неговия път, но са живели в пълнотата на светлината, която им е дошла. Тъй като са се боели от името на Бог, както Той им е бил разкрит, те също получават награда (вижте DA 638). От друга страна, фразата *hoi phoboumenoi* може просто да е в противопоставяне с думата, преведена като „светии“. Тогава пасажът би гласял „светиите, дори онези, които се боят от Твоето име“.

Малък и голям. Светският статус е безсмислен в Страшния съд.

Унищожени онези, които унищожават. Съдбата на нечестивите, които са унищожили земята – физически, а също и духовно – е поразително подходящо. Самите те са унищожени.

19. Храмът. Пред Йоан се открива гледка към небесния Божий храм, с „ковчегът на Неговия завет“ е фокусната точка на видението. Сега, в символичното светилище, което е „образ на истинското“ (Евр. 9:24) на небето, ковчегът е бил в най-святото място, което е било центърът на службата в Деня на изкуплението – символичен ден на съда. Именно във връзка с началото на седмата тръба Йоан вижда храма на небето и по-специално „ковчег на Неговия завет“. Това показва, че

Вторият и последен раздел от небесното служение на Христос, отговарящ на типичния Ден на изкуплението, е започнал. Други писания разкриват, че тази последна фаза от Христовото дело е започнала през 1844 г. (вижте Дан. 8:14). Съответно, адвентистите от седмия ден поставят началото на седмата тръба през тази година.

Ковчегът на Неговия завет. Ковчегът в типичното светилище е бил хранилището на Десетте Божи заповеди, неизменния Божи морален закон за всички хора във всички епохи. Никой вярващ в Бог в еврейските времена не би могъл да мисли за ковчега, без веднага да осъзнае Десетте заповеди. Видението на Йоан за ковчега по-горе красноречиво твърди, че в последните часове на земята великият Божи морален закон трябва да бъде централен в мисленето и в живота на всички, които се стремят да служат на Бога в дух и истина (вж. върху гл. 12:17; 14:12; срв. ВБ 433).

Светкавици, гласове и гръмотевици. Както при седмата язва (гл. 16:18).

Земетресение. Както при седмата язва (гл. 16:18, 19, вж. гл. 11:13).

Голяма градушка. Както при седмата язва (гл. 16:21).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 Тим. 17; 7Т 219

2-11ГК 266

3, 4 ГК 267, 269

5, 7 ГК 268

7 ГК 273, 287

8 ГК 269

10 ГК 274

11, 12 ГК 287

15 ГК 301

18 EW 36; 6Т 14

19 CW 30; EW 32, 42, 252; GC 415, 433; PP 356; SR 377, 379; IT 76; 2Т 693; 6Т 368

ГЛАВА 12

1 Жена, облечена в слънцето, ражда. 4 Големият червен дракон стои пред нея, готов да погълне детето ѝ; 6 щом тя се роди, тя бяга в пустинята. 7 Михаил и неговите ангели се борят със дракона и побеждават. 13 Змееят, свален на земята, преследва жената.

1. Появи се. Глава 12 започва нова линия от пророчества, която продължава до края на книгата. Тази част от пророчествата представя Божията църква в конфликт със силите на злото и крайната победа на църквата над тях.

Чудо. Гръцки *sēmeion*, „знак“, „белег“, „символ“, от *sēmaino*, „давам знак“, „да означавам“, „да посочвам“ (вижте гл. 1:1). Думата често се превежда като „чудо“ (Лука 23:8; Йоан 4:54), където чудото е описано от гледна точка на знак за власт (виж том V, стр. 209). В Откр. 12:1 *sēmeion* означава знак, предвещаващ предстоящи събития.

Небе. Тук несъмнено се има предвид небето, а не небето, където обитава Бог. Защото естеството на символичните видения вижте върху Езекиил 1:10.

Жена. В старозаветния образ истинската църква понякога е представена от жена (Ис. 54:5, 6; Йер. 6:2). Когато църквата отстъпила, тя била сравнена с покварена жена (Йер. 3:20; Езек. 23:2-4). Същите фигури се появяват и в Новия завет (2 Кор. 11:2; Еф. 5:25-32; Откр. 17:1-3).

В Откр. 12 жената представлява истинската църква. Тъй като е представена като скорошна да роди Христос (виж стихове 2, 4, 5), а по-късно като преследвана, след възнесението на Христос (стихове 5, 13–17), тя представлява църквата както на Стария, така и на Новия завет. Сравнете Деяния 7:38.

Облечена в слънцето. Това може да се разглежда като представяне на Божията слава, особено както е разкрита в евангелието. За разлика от това, жената, представляваща лъжливата църква, е изобразена като облечена в пищни дрехи и носеща чаша, пълна с мерзости (гл. 17:4).

Луна. Много коментатори разбират този символ като представящ системата на прототипи и сенки от старозаветните времена, които бяха засенчени от по-голямото откровение, дошло чрез Христос. Церемониалният закон, изпълнен в живота и смъртта на Христос, би могъл да бъде представен от луната, която свети със светлина, заимствана от слънцето.

Корона. Гръцки *stephanos*, корона на победителя (виж върху Мат. 27:29; Откр. 2:10), не диадема, царска корона (виж на гл. 12:3).

Дванадесет звезди. Като цяло коментаторите са прилагали този символ или към дванадесетте патриарси, или към дванадесетте апостоли, или и към двамата. Тъй като основният акцент в гл. 12 е върху новозаветната църква, акцентът несъмнено е върху дванадесетте апостоли. В същото време образът на дванадесетте племена е пренесен и в новозаветната църква (вижте Откр. 7:4).

2. С дете. Църквата е представена във времето, когато Месията е на път да се роди. Някои виждат препратка към Исаия 7:14. За образа на раждаща жена вижте Исаия 26:17; 66:7, 8.

3. Чудо. Гръцки *sēmeion* (виж на стих 1).

Червен дракон. В стих 9 силата, представена по този начин, е идентифицирана като „старата змия, наречена Дявол и Сатана“. Тук символът представлява Сатана, действащ чрез езически Рим, силата, управляваща света, когато Исус се е родил (вижте стих 4; вж. GC 438). Драконът е описан като „червен“, вероятно поради факта, че във всичките си връзки с Божията църква той се е явявал в ролята на гонител и разрушител. Неговата предварително обмислена цел е била да унищожи децата на Всевишния.

Седем глави. Седем глави се появяват и върху звяра, когото Йоан видя да се издига от морето (Откр. 13:1), и върху аленочервения звяр (гл. 17:3). Главите в гл. 17:9, 10 са идентифицирани като „седем планини“ и „седем царе“. Изглежда разумно да се заключи, че седемте глави на дракона представляват политически сили, които са защитавали каузата на дракона и чрез които драконът е упражнявал своята преследваща сила. Някои смятат, че числото „седем“ тук се използва като кръгло число, обозначаващо пълнота, и че не е необходимо да се намират точно седем народа, чрез които Сатана е действал. Сравнете с гл. 17:9, 10.

За описание на седемглавата змия в древната митология вижте Исаия 27:1.

Талмудът също споменава дракон със седем глави (Кидушин 29б, изд. Сончино, стр. 141).

Десет рога. Звярът от гл. 13 и този от гл. 17 също имаше по десет рога. Някои смятат, че десетте рога на дракона са идентични с тези на тези два звяра, а последните - за идентични с десетте рога на четвъртия звяр от Дан. 7. За идентифициране на десетте рога на четвъртия звяр на Даниил вижте Дан. 7:7. Други виждат в десетте рога на дракона по-общо обозначение за второстепенните политически сили, чрез които Сатана е действал, за разлика от седемте глави, които могат да се разглеждат като представящи

големи политически сили (виж по-горе за „седемте глави“). Те предполагат, че числото „десет“ може да е кръгло, както често се случва другаде в Писанието (виж Лука 15:8). Сравнете с Откр. 17:9, 10.

Корони. Гръцки *diadēmata*, единствено число *diadēma*, буквално „нещо, обвързано“, от *diadeō*, „обвързвам“. Думата е била използвана, за да опише значката на царската власт, носена от персийските царе - синя панделка, обточена с бяло, носена на тюрбана. Следователно думата започнала да се използва като значка за царска власт. *Diadēmata* се среща само тук и в гл. 13:1 и 19:12. *Diadēma* е противопоставена на *stephanos*, преведено също като „корона“ в Новия завет (Мат. 27:29; 1 Кор. 9:25; 2 Тим. 4:8; и др.). *Stephanos* е венец, често означаващ гирлянда или корона, дадена като награда за победа (вижте 1 Кор. 9:25).

Върху главите му. Фактът, че главите носят кралски значки, може да се приеме като допълнително доказателство, че те представляват политически кралства (вижте по-горе за „седемте глави“).

4. Опашката му се дърпаше. Буквално „опашката му се дърпа“. В пророческо видение Йоан видя действието в ход.

Третата част. Някои смятат, че събитието, символизирано тук, е описано по-подробно в стихове 7-9 и че „третата част от небесните звезди“ представлява една трета част от небесните ангели, които се присъединили към Луцифер в неговия бунт и били изгонени от небето (виж 3Т 115; 5Т 291). Други тълкуват „звездите“ като еврейски владетели, от които е имало три класа – царе, свещеници и Синедрионът. Хвърлянето на една трета част на земята те тълкуват като отнемане на царската власт от Юдея от Рим.

Да погълнеш. Това представлява усилията на Сатана да унищожи младенеца Исус. Човек трябва само за да си спомним отношението на Ирод, докато слушаше посланието на мъдреците (Мат. 2:16, за да осъзнаем уместността на това фигуративно описание на събитието. В по-късни години езическият Рим се изправи срещу „Княза на князете“ вижте върху Дан. 8:25).

5. Мъжко дете. Буквално „син, мъжко дете“.

Владей всички народи. Алюзия към Пс. 2:8, 9 и очевидно приложима за Месията. Това приложение, което самите евреи са признавали (Талмуд Сука 52а, изд. Сончино, стр. 247). В Откр. 19:13-16 описаното тук същество е идентифицирано като „Словото Божие“ и като „Цар на царете“. Вижте гл. 2:27; 19:15.

Догонен. Препратка към възнесението на Исус Христос (Евр. 1:3; 10:12). Защото Целта на това пророчество е символизъмът да пренебрегне напълно историята за живота, делото, страданието, смъртта и възкресението на Исус. Споменава се само възнесението.

6. Пустинна местност. Гръцки *erēmos*, „изоставено, пустинно, празно място“, „необитаемо място“.

Тук *erēmos* несъмнено представлява място на уединение или неизвестност, област или състояние, в което църквата би била на място на неизвестност, далеч от погледа на обществеността. Вижте гл. 17:3.

Място. Това място е посочено в стих 14 като „нейното място“. Идеята е, че защитата и убежището в неизвестността, намерени тук от жената, са били божествено определени и приготвени.

Те. Темата е неопределена и несъмнено се отнася до различните средства, които Бог е използвал, за да запази, укрепи и изгради църквата по времето, когато тя е била жестоко преследвана.

Храня. Гръцко *trephō*, „да накарам да расте“, „да отгледам“, „да отгледам“, „да подхраня“. *Trephō* е преведено като „подхранвани“ в стих 14. Бог се грижи за Своите. Дори църквата да е преследвана и прогонвана в изгнание, Господ я подхранва.

Дни. Този период от 1260 дни е споменат седем пъти в книгите Даниил и Откровение. Като 1260 дни се появява в Откр. 11:3; 12:6; като 42 месеца в Откр. 11:2; 13:5; и като 3 1/2 пъти в Дан. 7:25; 12:7; Откр. 12:14. За изчисляването на този период вижте Дан. 7:25. Адвентистите обикновено датират този период от 538 г. сл. Хр. до 1798 г. сл. Хр. През този период Божията ръка е била над църквата, предпазвайки я от унищожение.

7. И стана. Буквално „и стана“.

Война на небето. Йоан сега представя накратко историята на великата борба между Сатана и Христос на небето, от нейното начало до времето на Христовата победа на кръста (Откр. 12:7–9; вж. Кол. 2:14, 15), окончателното изгонване на Сатана по това време на тази земя (Откр. 12:10–12) и хода на борбата на земята до времето на края (Откр. 12:13–16; вижте върху Дан. 11:35). Този кратък преглед служи като фон за разширеното очертаване на развитието на конфликта през времето на края, чрез което той окончателно и успешно е прекратен (Откр. 12:17 до 20:15).

В гл. 12:9–11 Йоан говори най-подробно за фазата от конфликта, воден на небето във връзка със смъртта на Христос на кръста. За контекстуални доказателства, които сочат към това заключение, вижте стих 9.

Въпреки че авторът на откровението се фокусира предимно върху повратната точка на спора, достигната по време на кръста, е уместно думите „имаше война на небето“ да се разбират и като отнасящи се до времето преди сътворението на земята, когато започна враждебността на дракона и Луцифер се стремеше да бъде като Бог (вижте Исая 14:13, 14; Езекиил 1:2). 28:12–16). По това време той и ангелите, които му съчувстваха, бяха изгонени от небето (виж 2 Петрово 2:4; Юда 6). Лоялните ангели тогава не разбираха напълно всички свързани с това въпроси. Но когато Сатана подло проля кръвта на Христос, той застана напълно и завинаги разобличен пред небесния свят. Оттогава нататък дейността му беше допълнително ограничена (виж ДА 761).

Михаил. Гръцко име *Michaël*, транслитерация на еврейското *mika'el*, което означава „който [е] като“ „Бог?“ Михаил е наричан „един от главните князе“ (Дан. 10:13), „великият княз“ (Дан. 12:1) и също като „архангел“ (Юда 9). Еврейската литература описва Михаил като най-висшия от ангелите, истинския представител на Бога, и го отъждествява с ангела на Йехова (виж Талмуд Йома 37а, изд. Сончино, стр. 172; Мидраш Раба, върху Бит. 18:3; Изх. 3:2, изд. Сончино, стр. 411, 53). Според Мидраш Раба, върху Изх.

12:29, Михаил е ангелът, който защити Израел от обвиненията на Сатана (изд. на Сончино, стр. 222). Внимателното изследване на библейските препратки към Михаил води до заключението, че той не е никой друг, а нашият благословен Господ и Спасител Исус Христос (виж Дан. 10:13; вж. Юда 9).

Неговите ангели. Тоест, верните ангели, „служебните духове, изпратени да служат на онези, които ще наследят спасение“ (Евр. 1:14).

Дракон. Вижте стих 3.

Неговите ангели. Тоест, ангелите, които застанаха на страната на Сатана в неговата война срещу Христос (вижте на стих 4).

8. Не надделя. Доколкото фразата „война на небето“ (ст. 7) може да има двойно приложение, описвайки както първоначалния спор на небето между Луцифер и Бог

и спора на земята между Сатана и въплътения Христос, фразата „не надделя“ би била подходяща и за двата етапа на конфликта. В нито един от тях Сатана не успя.

Тяхното място. Тази фраза може да се разбира или като мястото, някога притежавано или заемано от тях, или като мястото, някога определено им. Луцифер някога е бил херувимът-покривач (вижте Езекиил 28:14), а ангелите, които се присъединили към него в бунта, заемали различни отговорни позиции. Тези позиции Луцифер и неговите ангели загубили, когато били изгонени от небето.

9. Големият дракон. Вижте стих 3.

Беше изгонен. Сатана и неговите ангели бяха изгонени от небето в минали векове (2 Петрово 2:4), преди сътворението на този свят (PP 36–42; вж. EW 145, 146; GC 498–500; 3SG 36–39; 1SP 17–33). Въпреки това изглежда, че до кръста той е имал достъп до небесни същества и до ограничена степен, вероятно като „княз на този свят“ (Йоан 12:31; Лука 4:6), но не като обитател на небето, до небесните предели (DA 761; вж. SR 26, 27; вижте по-долу за „в земята“). Както и да е, решително изгонване се случи на кръста, както самият наш Господ заяви (Йоан 12:31, 32; вж. PP 68–70; DA 490, 679, 758). Че Йоан тук (Откр. 12:9) се отнася най-вече до събития, свързани с Христовия триумф на кръста, е видно от контекста (ст. 10-13). Могат да се отбележат следните точки: 1. Провъзгласяването в стихове 10-12 от „силен глас... на небето“ е горе-долу

в скоби, чиято цел е да обясни значението на свалянето на Сатана в стих 9, първо по отношение на жителите на небето, а след това и на тези на тази земя.

След тази обяснителна скоба, стих 13 възобновява разказа за действията на Сатана от мястото, където е спрял в стих 9. Съответно, стихове 10–12 представляват предимно твърдение относно състоянието на плана за спасение в момента, когато Сатана е бил „изхвърлен на земята“.

2. Първото изявление от „силния глас“ се състои от поредица от факти, свързани с Христовата победа над Сатана на кръста – планът за „спасение“ е осигурен, „сила“ е осигурена за съпротива срещу хитростите на Сатана, Христовото „царство“ е утвърдено и Неговата „сила“, буквално „авторитет“, да бъде Спасител, първосвещеник и цар на човека е потвърдена (Матей 28:18; ВБ 503).

3. Причината, посочена в Откр. 12:10 за това четворно постижение, е конкретно посочена като „клеветникът на братята ни е свален“. Това ясно свързва тези постижения със свалянето на стих 9.

4. По времето на отхвърлянето на стихове 9, 10, 13 „клеветникът на нашите братя“ беше вече активно ги обвиняваше „пред нашия Бог денем и нощем“. Очевидно е, че грехопадението, за което се говори тук, е дошло след период, през който Сатана е обвинявал „братята“ и следователно изглежда, че това не може да е първоначалното изгонване на Сатана преди сътворението на нашата земя.

5. Стих 11 изрично заявява, че „кръвта на Агнето“ – смъртта на Христос на кръста – е направила възможна победата над „клеветника на нашите братя“.

Стар. Гръцка дума *archaios*, „древен“, „стар“, от *archē*, „начало“. Нашата английска дума „Архаичен“ идва от *archaios*. Сравнете Йоан 8:44.

Змия. Препратка към змията, която измами Ева (Битие 3:1).

Дявол. Гръцки *diabolos*, „клеветник“ (виж върху Матей 4:1).

Сатана. Гръцко Satanas, транслитерация на еврейското šaṭan, което означава „противник“ (виж върху Захария 3:1).

Заблуждава. Гръцки planaō, „да накарам да се лута“, „да отклоня“, „да заблудя“ (вижте върху Матей 18:12).

Свят. Гръцки oikoumenē, буквално „обитаемият [свят]“, от oikēō, „да обитаваш“ (виж върху Матей 4:8).

В земята. Спорът на небето започнал относно плановете за сътворението на човека (виж 3SG 36). Когато земята била създадена и Адам бил назначен за неин наместник, Сатана насочил усилията си към свалянето на новосъздадения човек. Когато успял да доведе до падението на Адам и Ева, той обявил земята за свое владение (виж върху Матей 4:8, 9). Той обаче не ограничил усилията си до тази земя, а изкушил и жителите на други светове (виж EW 290). Едва при второто пришествие на Христос Сатана ще бъде напълно ограничен до тази земя (виж върху Откр. 20:3; вж. EW 290; DA 490).

10. Силен глас. Голяма радост има в небесните дворове поради хвърлянето долу над Сатана и неговото войнство.

Сега е дошло. Фокусът на времето е кръстът (вижте стихове 7, 9). Небесните жители можеха да се радват, защото унищожението на Сатана вече беше гарантирано. Това беше сигурно в Божия план и преди, но сега небесните разуми се присъединиха към песента, защото бяха видели злобата на Сатана срещу Христос, разкрита на Голгота.

Спасение. Гръцки sōtēria, „избавление“, „запазване“, „спасение“, тук може би, „победа“. Гръцкият превод използва член, следователно трябва да четем „победата“.

Сила. Гръцки dunamis, „мощ“, „могъщество“, „сила“. Несъмнено става дума за към проявата на сила при побеждаването на дракона.

Царство. Сатана твърдял, че е законният владетел на този свят. Неспособността му да въвлече Исус в грях осигури царството за Христос.

Мощност. Гр. exousia, „авторитет“.

Неговият Христос. Или „Неговият Помазаник“. Христос означава „помазан“ (вижте Матей 1:1).

Обвинителят. Сатана е бил обвинителят на братята в старозаветните дни (вижте Йов 1:8–12; Захария 1:1). 3:1). Тази роля той продължава и след кръста, но в ограничен смисъл (виж върху Йоан 12:31; вж. DA 761). Равинските писания често представят Сатана като великия обвинител (виж Талмуд Санхедрин 89б, изд. Сончино, стр. 595; Мидраш Раба, върху Изх. 32:2, изд. Сончино, стр. 494).

Братя. Сравнете гл. 6:11.

Ден и нощ. Тоест, винаги когато се удадеше възможност.

11. Те победиха. Умът на пророка е погълнат от съзерцание на онези, които са били обвинени от подстрекателя на злото. Той мисли за това как са страдали и за униженията, на които са били изложени. Той си спомня как сред трудностите те са победили не със собствените си сили, а „чрез кръвта на Агнето“.

Чрез кръвта. Буквално „заради кръвта“ или „въз основа на кръвта“. Светиите победиха благодарение на победата на Голгота. За значението на „кръвта“ вижте Откр. 1:5; вж. Римл. 5:9.

Агнец. Вижте Йоан 1:29.

Чрез словото. Буквално „заради словото“ или „въз основа на словото“.

Тяхното свидетелство. Тоест, тяхното лично свидетелство относно Исус и евангелието.

Не обичаха живота си. Каква вярност! Хората биха предпочели да умрат, отколкото да не се подчинят на Бога. Вижте Йоан 12:25.

12. Радвайте се, небеса. В небето цареше радост, защото ангелите и обитателите на други светове знаеха, че Сатана е обречен от победата на Христос на Голгота.

Горко. За църквата имаше по-нататъшно преследване, следователно членовете ѝ все още не можеха да се радват.

Голям гняв. Той е ядосан заради поражението си. Вместо да изпитва разкаяние и Скърбяйки за злото, той се потапя все по-дълбоко в беззаконието. Той продължава с подновена злоба в усилията си да преследва църквата на живия Бог. Сравнете 1 Петрово 5:8.

Къс. Гръцки *oligos* - „малко“, „малък“, „малък“, когато се използва за число, количество или размер; „къс“, когато се използва за време. Олигос е относителен термин и описва това, с което се свързва в контекста. По този начин *oligos* описва „малкото малки рибки“ в разказа за нахранването на 4000 души в сравнение с броя, който би бил необходим, за да се нахрани това множество (Матей 15:34). Числото на онези, които намират пътя на живота, е „мало“ (*oligos*) в сравнение с числото на онези, които избират пътя на погибелта (Матей 7:14).

Исус положи ръце на „малко“ (олигос) болни в сравнение с броя на онези, които биха могли да бъдат изцелени, ако не е имало такова неверие (Марк 6:5).

Думата „олигос“ се използва във връзка с времето в осем случая в Новия завет. В пет от тези случаи елементът време се подразбира в самата дума (Марк 6:31; Яков 4:14; 1 Петрово 1:6; 5:10; Откр. 17:10) и думата е преведена съответно като „малко време“, „време“, „известно време“, „кратко време“. В три случая елементът време е изразен с дума, модифицирана с „ олигос“ (Деяния 14:28, която буквално гласи „не малко време“; Евр.

12:10; Откр. 12:12). Продължителността на времето, изразена с олигонуклеотиди, зависи от това, с което се сравнява. Например, останалите са описани в Марк 6:31 като трайни олигонуклеотиди вероятно е продължило само няколко дни или най-много няколко седмици. От друга страна, в Яков 4:14 „олигос“ описва продължителността на живота на човек. В Откровение 12:12 „олигос“ определя периода от изгонването на Сатана по време на разпятието на Христос до края на тиранията на Сатана над жителите на земята. Този период от време е описан като „олигос“ в сравнение с повече от 4000 години, предшествващи разпятието.

Може да изглежда, че 2000-те години след разпятието, през които Сатана е бил активно действащ срещу църквата, едва ли е „кратко време“, нито абсолютно, нито в сравнение с цялото време от Адам до кръста. Този израз обаче трябва да се разбира на фона на целия тон на книгата Откровение, която представя второто пришествие на Христос като близко (виж гл. 1:1; срв. гл. 22:20). Ако Исус идва „бързо“, тогава времето за действие на Сатана е „кратко“. Вижте гл. 17:10.

13. Жена. Вижте стих 1. Тъй като вече не е в състояние да атакува директно Божия Син, змеят се опитва да нарани Сина чрез майката, като преследва майката на мъжкото дете, църквата (вижте стих 6).

Мъжко дете. Вижте стих 5.

14. Две крила. Фигурата на орлови крила е била позната на древния Божи народ. Този символ означава избавление от фараона и неговите войски (Исх. 19:4; Втор. 1:2).

32:11). Някои виждат в тези крила символ на бързината, с която църквата е била длъжна да намери безопасност.

Подхранван. Вижте стих 6.

Време и времена. Вижте стих 6.

15. Водата като потоп. В Пс. 74:13 и Езек. 29:3 драконът е идентифициран като водно животно, откъдето вероятно е и образът на водата като символ на унищожение. Сатана се е стремил да унищожи християнската църква чрез наводнение от лъжливи доктрини, както и чрез преследване (вж. Откр. 17:15).

16. Земята помогна на жената. Някои смятат, че „земята“ тук представлява области, където е имало недостиг на хора, за разлика от „води“, които понякога представляват „люди“, „народи“ и „езици“ (гл. 17:15). Те посочват, че по времето на Реформацията е имало множество хора в Европа и Далечния изток, но че Северноамериканският континент е бил много рядко населен. По този начин те посочват тази земя като „земята“, която тук носи облекчение на преследваната църква на Стария свят. Протестантските земи на Западна Европа, които са се превърнали в убежище от преследване, също могат да бъдат включени. Други посочват самата протестантска Реформация като основен фактор за разбиването на магията на отстъпническа църква.

Погълнати. Тоест, направили неефективни средствата за унищожение.

17. Беше разгневен. Или „беше разярен“. Неуспехът да унищожи църквата в пустинята засилва гнева на дракона дотолкова, че той с голяма решителност започва да води война срещу Божия народ, особено срещу „останалата част от нейното потомство“.

Да води война. В опит да унищожи християнската църква. Неговото най-голямо усилие в тази посока е все още в бъдещето (вижте гл. 13:11–17; 16:12–16; вж. ГК 592).

Остатък. Гръцки *loipoi*, „останалите“, от *leipō*, „да напусна“, „да оставя след себе си“. Вижте допълнителната забележка в края на главата.

Пазете заповедите. Това, че остатъкът е идентифициран по този начин, показва, че Божиите заповеди ще бъдат особено оспорвани в тази борба между дракона и църквата (вижте на гл. 14:12; вижте ВБ 445–450).

Свидетелство за Исус Христос. Или „свидетелство за Исус Христос“. На гръцки език тази фраза може да се разбира или като „свидетелство“ (или „свидетелство“), което християните дават за Исус, или като „свидетелство“ (или „свидетелство“), което произлиза от Исус и е разкрито на Неговата църква чрез пророците (вижте гл. 1:2). Сравнението с гл. 19:10 ясно подкрепя последното тълкуване. Там „свидетелството за Исус“ е определено като „дух на пророчеството“, което означава, че Исус свидетелства на църквата чрез пророчеството.

Тясната връзка между „свидетелството на Исус“ и пророчеството е допълнително демонстрирана от сравнение между гл. 19:10 и 22:9. В гл. 19:10 ангелът се идентифицира като „твой съслужител и братята ти, които имат свидетелството на Исус“, а в гл. 22:9 като „твой съслужител и братята ти пророците“. Следователно, при разумното заключение, че тези две изрази на ангела са паралелни, онези, които имат свидетелството на Исус, се отъждествяват с пророците. Тъй като отличителната работа на пророците е да носят послания от Исус на хората (вижте гл. 1:1), тълкуването, че свидетелството на Исус се отнася до „свидетелството“ или „свидетелството“, което Исус дава на църквата, е силно подкрепено. Адвентистите от седмия ден тълкуват пасаж по този начин и вярват, че „остатъкът“ ще се отличава с проявлението на дара на пророчеството сред тях. „Свидетелството на Исус Христос“, вярват те, е

свидетелство за Исус сред тях чрез пророческия дар. Вижте допълнителната бележка към глава 19.

ДОПЪЛНИТЕЛНА БЕЛЕЖКА ОТНОСНО ГЛАВА 12

Доколкото езикът и образността на Откровението са заимствани до голяма степен от Стария завет (вж. стр. 725; вж. Ис. 47:1; Йер. 25:12; Ис. 50:1; Езек. 26:13; вж. Допълнителна бележка върху Откр. 18), правилното разбиране на думата „остатък“, както е използвана в Откр. 12:17, изисква да се вземат предвид нейните еврейски еквиваленти в контекста на старозаветната употреба.

Трите еврейски думи, които най-често се използват за „остатък“, са: (1) пелета (или палет, палит), „това, което се изплъзва“, „тези, които се изплъзват“, от палат, „да се изплъзне“, „да се избави“; (2) ше'ерит (или ше'ар), „останалото“, „това, което остава“, „остатък“, „остатък“ и глаголната му форма ша'ар, „да остави“, „да бъде оставен“, „да остане“; (3) все пак „това, което остава“,

„остатък“, „остатък“, от yathar, „да остана“, „да бъде оставен“. Примери за употреба на тези думи по отношение на Божия избран народ могат да бъдат класифицирани по следния начин:

1. Членовете на семейството на Яков, запазени под грижите на Йосиф в Египет, са описани като „потомство“, буквално „остатък“ (шеерит; Бит. 45:7). Тук акцентът е върху факта на запазването. Доколкото е известно, цялото семейство е било запазено.
2. В разгара на всеобщото отстъпничество Илия протестира: „Аз, само аз оставам [ятар] един пророк Господен“ (1 Царе 18:22), „само аз останах“, но Бог заяви: „Оставих си [шаар] седем хиляди в Израил, всички колене, които не са се поклонили пред Ваал“ (1 Царе 19:14, 18; вж. Рим. 11:4, 5).
3. Малък „остатък“ (peleṭah) от десетте племена „избягал [sha'ar] от ръката на асирийските царе“, които били отвели в плен по-голямата част от народа, и останал в Палестина (2 Лет. 30:6). Към 722 г. пр.н.е. само Юдея била „останана“ (sha'ar) , за да функционира като нация (4 Царе 17:18). Съответно, тя станала „остатък“ (she'ar) от дванадесетте племена и единствен наследник на заветните обещания, привилегии и отговорности, които първоначално принадлежали на всичките дванадесет (Исая 10:22; вижте том IV, стр. 26–32).
4. Няколко години по-късно Сенахирим завладява цяла Юдея с изключение на Йерусалим, за който от своя страна се говори като за „останък“. Този „останък [пелеṭah] , който е оцелял [шаар] от дома Юдов“, е трябвало да „пусне корени надолу“, да „да даде плод нагоре“ и да „излезе“ като „остатък“ (ше'ерит) от избрания от Бога народ, Неговият назначен инструмент за спасението на света (4 Царе 19:4, 30, 31; Исая 37:4, 31, 32; вж. Исая 4:2; 10:20). Бог също така е възнамерявал да „възвърне“ „остатък“ (ше'ар) от израилтяните и юдеите, които са отишли в плен в Асирия, и да приготи „път“ за този „остатък [ше'ар] от Своя народ“, както е направил преди, когато предците им са напуснали Египетската земя (Исая 11:11, 12, 16).
5. Когато „вавилонският цар“ нахлул в Палестина век по-късно, той също „оставил [йетер; шаар в 4 Царе 25:22; вж. гл. 24:14] остатък [пелеах; шеар в 4 Царе 25:22]“ (Езек. 14:22; вж. Йер. 40:11; Йер. 42:2), което е трябвало да „избяга“ (палат), т.е. да оцелее, от меча, мора и глада, съпътстващи обсадата на Йерусалим (Езек. 7:16). Но

Йеремия предупреди, че дори част от този „останак“ (още; гл. 39:9), или „останакът [шаар] от Йерусалим“, който Бог желаше да „остане [шаар] в тази земя“, по-късно ще бъде „преместен във всички царства на земята“ (гл. 24:8, 9). По-голямата част от този „останак“ избяга в Египет, но Йеремия предупреди, че „никой от останалите [шеерит] от Юда, които са отишли в Египетската земя, за да живеят там“, не трябва „да избяга [палит] или да остане, за да се върне в Юдовата земя“ (гл. 44:14).

6. Господ обеща да „остави остатък“ (ятар) от онези, които са взети в плен от Навуходоносор, който ще „избяга от меча“ и ще „помни“ за Бога в земите на пленничеството си (Езекиил 6:8, 9). „Остатък“ (шеерит) от онези в плен (Еремия 23:3; вж. гл. 31:7) в крайна сметка ще „избяга [палат] от земята Вавилон“ (гл. 50:28).

Неемия говори за завърналите се пленници като за „юдеите, които бяха избягали [peleṭah]“, „останалите [peleṭah]“, които са останали [sha'ar] от плен“ (гл. 1:2, 3). На този „останак“ (she'erith) Бог повери всички заветни отговорности и обещания (Зах. 8:12; вж. Том IV, стр. 30–32), но предупреди, че ако отново нарушат Божиите заповеди, Той ще ги погълне, „така че да няма остатък [шеерит], нито избягал [пелеах]“ (Ездра 9:14).

7. Много препратки към „остатъка“ се срещат в контекст, който ясно предвижда месианското царство (вж. Ис. 4:2, 3; 11:11, 16; вж. гл. 11:1–9; Йер. 23:3; вж. гл. 23:4–6; Михей 4:7; вж. гл. 4:1–8; 5:7, 8; вж. гл. 5:2–15; Соф. 3:13).

Съставното описание на „остатъка“ в тези и други старозаветни пасажии идентифицира групата, определена по този начин като съставена от израилтяни, преживели бедствия като война, плен, мор и глад, и които били пощадени по милост, за да продължат да бъдат Божият избран народ (Битие 45:7; Ездра 9:13; Езекиил 7:16). Многократно този „остатък“ бил „оставен [шеар] само малцина [от] мнозина“ (Ер. 42:2; вж. Ис. 10:22). Спомняйки си истинския Бог и обръщайки се към Него (2 Лет. 30:6; Ис. 10:20; Езекиил 6:8, 9), те се отрели от авторитета на фалшивите религиозни системи (3 Царе 19:18) и отказали да вършат беззаконие (Софония 3:13). Лоялни на Божиите заповеди (Ездра 9:14), те са били „наречени свети“ и са били „записани сред живите в Йерусалим“ (Исаия 4:3). Приемайки отново отговорностите и привилегиите на вечния Божи завет, те „пускат корени надолу, ... дават плод нагоре“ и „излизат“, за да провъзгласяват Неговата слава сред езичниците (4 Царе 19:30, 31; Исаия 37:31, 32; 66:19).

„Остатъкът“ от старозаветните времена е съставен от последователни поколения израилтяни – Божият избран народ. Отново и отново мнозинството отстъпва от вярата, но всеки път е имало верен „остатък“, който е ставал изключителен наследник на свещените обещания, привилегии и отговорности на завета, първоначално сключен с Авраам и потвърден на Синай. Този „остатък“ е била официално назначената група, на която Бог е възнамерявал да изпрати Месията и чрез която е възнамерявал да евангелизира езичниците; той не се е състоял от разпръснати индивиди като такива, колкото и верни да са те, а е бил корпоративна единица, видимата, божествено упълномощена организация на земята от Бога. Трябва също да се отбележи, че различните еврейски термини, преведени като „остатък“, не означават последното на каквото и да е нещо или група хора, освен в смисъл, че във всеки случай тези, които „останат“, са временно, в своето поколение, последната съществуваща връзка в избраната линия.

Още от дните на Авраам е имало „остатък“ според Божията „благодат“ (вж. Рим. 11:5).

Бог предупреди онези, които се завърнаха от вавилонски плен, че няма да има „никакъв „останалите, нито избягалите“, ако отново се окажат нелоялни към Него (Ездра 9:14; вж. Втор. зак. 19:20). Съответно, когато юдеите отхвърлили Месията и се отказали от верността си към завета (ДА 737, 738), „Божие царство“ трябвало да им бъде отнето като народ и „дадено на народ, който принася плодовете му“ (Мат. 21:43; вж. 1 Петрово 2:9, 10). Това означавало постоянно, необратимо отменяне на специалното им положение пред Бога като народ и прехвърляне на обещанията, привилегиите и отговорностите на заветните отношения към християнската църква (вж. том IV, стр. 32–36).

В Рим. 9:27 Павел заявява, че „ако и да е числото на израилтяните като морския пясък, [само] остатък [kataleimma] ще се спаси“ (вижте върху Рим. 9:27). Тук той прилага термина „остатък“ от Ис. 10:22 към евреите от неговото време, които като отделни личности са приели Христос като Месия. Но именно като членове на християнската църква, а не вече като евреи, те са имали право на тази титла. В Рим. 11:5 той говори за тези християнски евреи като за „остатък [leimma] според... благодат“. В глави 9 до 11 Павел представя християнската църква като наследник на обещанията, привилегиите и отговорностите на вечния завет. По този начин тя е божествено упълномощеният наследник на юдаизма като попечител на разкритата Божия воля, като общ представител на Неговите цели на земята и като Негов избран инструмент за провъзгласяване на евангелието за спасение на хората (вижте том IV, стр. 35, 36).

Освен Рим. 9:27; 11:5; Откр. 12:17, терминът „остатък“ в Новия завет (Мат. 22:6; Откр. 11:13; 19:21) не е от значение по отношение на Божия народ. В Откр. 3:2 обаче изразът „които остават“ е от *loipos*, същата дума, преведена като „остатък“ в гл. 12:17.

Няколко века след Христос църквата преживява голямото папско отстъпничество. В продължение на около 1260 години папската власт повече или по-малко ефективно потиска и разпръсква истинските Божии представители на земята (вижте Допълнителна бележка върху Дан. 7; вижте върху Дан. 7:25; вж. Откр. 1:2). 12:6). Чрез Реформацията от 16-ти век (виж гл. 12:15, 16) Бог отново възнамерява да изведе „остатък“, този път от мистичен Вавилон. Различни протестантски групи служеха като назначени от Небето предвестници на истината, точка по точка възстановявайки славното евангелие на спасението. Но група след група се задоволяваха с частичната си концепция за истината и не успяваха да напреднат с нарастването на светлината от Божието Слово. С всеки отказ за напредък Бог издигаше друга група като Свой избран инструмент за провъзгласяване на истината.

Накрая, с изтичането на 1260-те години папско върховенство (вижте гл. 12:6, 14) и настъпването на „времето на края“, времето, когато последното послание на Небето (гл. 14:6–12) трябваше да бъде провъзгласено на света (виж Дан. 7:25; 11:35), Бог въздигна друг „остатък“, този, посочен в Откр. 12:17 (вж. ст. 14–17). Това е „остатъкът“ от дългата и достойна линия на Божия избран народ, който е оцелял през свирепите атаки на дракона през историята, най-вече през тъмнината, преследването и заблудата на „времето, времена и половин време“ или 1260 „дни“ от ст. 6, 14. Това е последният Божи

„остатък“ по силата на факта, че е назначеният вестител на Неговия последен призив към света да приеме благодатния дар на спасението (гл. 14:6–12).

Още от самото начало адвентистите от седмия ден смело провъзгласяват трите послания от гл. 14:6–12 като последен призив на Бог към грешниците да приемат Христос и смирено вярват, че тяхното движение е това, което е обозначено тук като „остатък“. Никоя друга религиозна група не провъзгласява това съставно послание и никоя друга не отговаря на спецификациите, посочени в гл. 12:17. Следователно никой друг няма валидно, библийско основание да твърди, че е „остатъкът“ от стих 17.

Адвентистите обаче категорично и недвусмислено отричат всяка мисъл, че те Само те са Божии деца и имат право на небето. Те вярват, че всички, които се покланят на Бога с пълна искреност, тоест от гледна точка на цялата разкрита Божия воля, която разбират, са потенциални членове на тази последна „остатък“ от народа, споменат в гл. 12:17. Адвентистите вярват, че е тяхна сериозна задача и радостна привилегия да направят последните изпитателни истини на Бог толкова ясни и убедителни, че да привлекат всички Божии деца в тази пророчески предсказана компания, която се подготвя за Божия ден.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

3 EW 92

3,4 GK 438

4 3T 115; 5T 291

6 GK 55, 266; CP 331

7 EW 146; 3T 328

7–9SR 19; 1T 440; 6T 456

9 EW 215; GC 438, 582; PP 77, 331, 431

10 COL 166; DA 626, 761; GC 395, 520; MB 57; PK 585; PP 689; TM 37, 504; 2T 106;

5-ти Сборник 34, 95, 137, 286, 470, 620; 6-ти Сборник 11

11 CD 162, 186; EW 114; GC xi; ML 141; MM 264, 296; MYP 347; PP 77; SL 78

12 EW 46; GC ix, 623; PP 689; 1T 178, 210; 2T 161; 3T 327, 374, 407; 4T 210; 5T 297, 429, 644; 6T 31; 8T 100; 9T 16

17 DA 398; GC 592; PK 605; TM 39, 133; 1T 223, 330, 337; 2T 105; 3T 110, 571; 5T 213, 449, 472; 8C 41, 117

ГЛАВА 13

4

1 И един звяр се издига от морето със седем глави и десет рога, на когото змеят дава властта си. 11 Друг звяр излиза от земята; 14 и нарежда да се направи образ на предишния звяр, 15 и да му се поклонят, 16 и да приемат неговия белег.

1. И аз заставах. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) прочита „и той застава“. Ако този прочит бъде приет, би било по-добре да се свърже изречението „и той застава на морския пясък“ с гл. 12:17, както е направено в някои гръцки издания и английски версии (виж RSV). „Той“ би се отнасяло до дракона, който стои на морския бряг и очаква появата на звяра, когото целта му е да облече със своята сила и власт (гл. 13:2). Ако приемем прочитането „Аз стоях“, Йоан просто описва гледната точка, от която е видял звяра да се възнася.

Пясък на морето. Морето тук несъмнено представлява хора, племена, езици (вижте Откр. 17:1, 2, 8 вж. Дан. 7:2).

⁴ Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Откр. 9:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

Звяр. За значението на зверовете в символичното пророчество вижте Дан. 7:3. идентификацията на звяра вижте в Откр. 13:2.

От морето. Този звярът излиза „от морето“. Звярът от стих 11 идва „от земя“. Едното възниква там, където има множество народи (виж по-горе за „пясъка на морето“); другото възниква там, където населението е рядко (виж стих 11).

Седем глави. Някои отъждествяват тези глави с тези на дракона, както и с тези върху звяра от гл. 17 (виж гл. 12:3). Други виждат в тези глави различните политически организации, чрез които новият звярът действа, след като драконът със седемте си глави се откаже от „силата си, престола си и голямата си власт“ (гл. 13:2). За коментар относно числото седем виж гл. 1:11.

Десет рога. Някои отъждествяват тези рогове с тези на дракона (виж на гл. 12:3). Други ограничават приложението на тези рогове до народи, чрез които силата, представена от звяра, е упражнявала своята воля и власт (вижте на гл. 12:3).

Корони. Гръцки *diadēmata*, „царски корони“ (виж гл. 12:3). Тези корони върху роговете потвърждават идентифицирането на роговете като политически сили.

Име. Текстовите доказателства са разделени (вж. стр. 10) между това и произнасянето „имена“.

Богохулство. От гр. *blasphēmia*, което означава „обида“, „клевета“, когато е насочено срещу мъже и нечестива реч, когато е насочена срещу Бога. Последният смисъл несъмнено е преобладаващ тук. Името или имената са представени като на главите. Те несъмнено представляват богохулните титли, приети от звяра (виж Дан. 7:25).

Леопард... мечка... лъв. Несъмнено тук има алюзия към символиката на Дан. 7. От зверовете, видени от Даниил, първият беше като лъв, вторият като мечка, третият като леопард. Звярът, видян от Йоан, имаше физически характеристики, извлечени и от трите. Това несъмнено показва, че силата, представена от звяра от Откровение, притежаваше характеристики, характерни за царствата на Вавилон, Персия и Гърция. Някои отбелязват, че Йоан намежда за тези сили в обратен ред на появата им в историята, докато поглежда назад към своето време.

Дракон. Вижте гл. 12:3.

Дал му е властта си. Въпреки че основно представлява Сатана, драконът, във вторичен смисъл, представлява Римската империя (виж гл. 12:3). Властта, наследяваща Римската империя, която е получила от дракона „своята сила, своя престол и голямата си власт“, е очевидно папският Рим. „От руините на политическия Рим се е издигнала великата морална империя в „гигантската форма“ на Римската църква“ (AC Flick, Възходът на средновековната църква [1900], стр. 150). Тази идентификация се потвърждава в спецификациите, изброени в следващите стихове.

Зад тази дейност стоеше Сатана, който се стремеше да унищожи църквата. Когато откри че усилията му да унищожи последователите на Христос чрез преследване се оказаха безрезултатни, той промени тактиката си и се опита да отклони църквата от Христос чрез установяването на обширна фалшива религиозна система. Вместо да действа директно чрез езичесвото, драконът сега действаше зад фасадата на една уж християнска организация, надявайки се по този начин да прикрие самоличността си.

Седал. Гръцки *thronos*, „трон“. Папите се възкачвали на трона на цезарите. Столицата на папската система била същата като тази, заета от Римската империя в разцвета ѝ.

Голяма власт. Папството упражняваше контрол по политическите и религиозните въпроси и над съвестта на хората.

3. Една от главите му. Вижте стих 1.

Ранен. Гръцки sphazō, „да убия“, „да заколя“. Думата е преведена като „убит“ в гл.

5:6. Фразата може да се преведе като „поражен до смърт“. Адвентистите вярват, че това предсказание е получило драматичното си изпълнение през 1798 г., когато Бертие, начело на френска армия, влиза в Рим, обявява края на политическото управление на папството и отвежда папата като пленник във Франция, където той скоро умира (виж Дан. 7:25; виж ВБ 439).

Този инцидент обаче отбеляза само кулминацията на дълга поредица от събития. Упадъкът на настъплението на папската власт е започнало много години по-рано (вижте Допълнителна бележка върху Дан. 7). Започването на протестантската Реформация е било значимо събитие в дългата поредица.

Рана. Гръцки plēgē, „удар“, „инсулт“, също раната, причинена от инсулт. Или значение може да се възприеме в този текст. „Смъртоносна рана“ може да бъде или ударът, причиняващ смърт, или раната, причиняваща смърт.

Беше изцелен. В годините след революцията във Франция имаше постепенно възраждане в папския живот. Папството претърпя нов неуспех, когато през 1870 г. Папската държава беше отнета от него. Значително събитие се случи през 1929 г., когато Латеранският договор възстанови светската власт на папата, на когото беше дадено управлението на Ватикана, част от град Рим с площ около 108,7 акра. Пророкът обаче предвиждаше много по-голямо възстановяване. Той видя раната напълно излекувана, както подсказва гръцкият израз.

След изцелението той видя „всички, които живеят на земята“, с изключение на малцина верни, да се покланят на звяра (ст. 8; вж. GC 579). Това все още е бъдеще. Въпреки че папството получава почит от определени групи, огромни народи не му показват никакво уважение. Но това ще се промени. Звярът от стих 11 „кара земята и живеещите на нея да се покланят на първия звяр, чиято смъртоносна рана беше изцелена“ (ст. 12).

Целият свят се чудеше. Или „целият свят беше изумен“. Че папската власт трябва да се съживи беше счтено за невероятно.

4. Покланяха се на дракона. Покланянето на звяра всъщност е покланяне на дракона, защото звярът е само видимото средство на дракона, изпълняващо програмата на дракона. Ерата на възрожденото папство също ще се характеризира с период, когато спиритизмът е особено активен. Зад спиритизма стои Сатана, който работи „с всяка измама на неправдата“ (2 Сол. 2:10). Чрез римокатолизма, спиритизма и отстъпническия протестантизъм, Сатана се стреми да накара света да му се покланя. Той ще бъде успешен, с изключение на благородния остатък, който отказва да се поклони на неговите искания (Откр. 12:17; 13:8).

Власт. Гръцки exousia, „власт“. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) тълкуването „защото даде власт на звяра“ вместо „която даде власт на звяра“. Вижте на стих 2.

Покланял се на звяра. Вижте по-горе за „покланял се на дракона“.

На кого е като? Може би пародия на подобни изрази за Бога (виж Изх. 15:11; Пс. 35:10; 113:5).

Способен да води война. Очевидно съпротивата срещу изискванията на звяра е означавала война. Предположението е, че той е управлявал със сила на оръжие и че съпротивата би била безполезна. Накрая Христос и небесните войски ще успеят във войната си срещу него и ще хвърлят звяра „жив в огнено езеро, горящо с жупел“ (гл. 19:20).

5. Велики неща. За примери за хвалебствените твърдения на папството вижте Дан. 7:25.

Спецификациите в Откр. 13:5–7 ясно идентифицират силата, символизирана от звяра, с тази, представена от малкия рог на четвъртия звяр от Дан. 7. Сред паралелите могат да се отбележат следните: (1) Звярът от Откр. 13 имаше „уста, говорещи горди неща и богохулства“ (ст. 5); малкият рог от Дан. 7 също имаше „уста, говорещи горди неща“ (ст.

8). (2) Звярът трябваше „да продължи четиридесет и два месеца“ (Откр. 13:5; вижте гл. 12:6); рогът трябваше да продължи „до време и времена и разделение на времената“ (вижте Дан. 7:25).

(3) Звярът трябваше „да воюва със светиите и да ги победи“ (Откр. 13:7); рогът „воюва със светиите и надделя над тях“ (Дан. 7:21).

Богохулства. Вижте стих 1; вж. стих 6, където тези богохулства са описани по-подробно.

Мощност. Гр. *exousia*, „авторитет“.

Продължете. Гръцко *roieō*, „да правя“, „да изпълнявам“, „да изпълнявам“.

Четиридесет и два месеца. Вижте гл. 12:6; вж. гл. 11:2.

6. Да хулят името Му. Като си присвояват божествени титли. За примери вижте Дан. 7:25.

Неговата скиния. Това е вторият обект на неговото богохулство. Тази сила си позволява да основава храма си на земята и по този начин отклонява вниманието на хората от небесното светилище, „истинската скиния“, където Исус служи като първосвещеник (Евр. 8:1, 2). Но тази сила се стреми да събори делото на това светилище (виж върху Дан. 8:11; вж. ст. 2).

12, 13). Небесното служение на жертвата на Христос се пренебрегва и се замества с жертвата на литургията на земята.

Които живеят на небето. Този, третият аспект на богохулството срещу папската власт, засяга обитателите на небесното царство. Вероятно става дума за членовете на Божеството и тези, които са свързани с тях в служба на човечеството. Това е изпълнено отчасти в католическото твърдение за сила да прощава грехове, както и в приписването на сили и добродетели на Мария, които се отнасят само за Христос. По този начин умовете на хората се отклоняват от небесното посредническо дело на Исус към изповеданието на земята.

Папският глава също така е претендирал за власт над Божиите ангели. „Наистина, превъзходството и силата на римския понтифик не е само в сферата на небесните неща, земните неща и тези от по-нисшите области, но дори и над ангелите, от които самият той е по-велик“ (преведено от Луций Ферарис, „Папа II“, *Prompta Bibliotheca*, том...).

VI, стр. 27; виж върху Дан. 7:25).

7. Война със светиите. Езикът тук е почти идентичен с този в Дан. 7:21, „Същият рог воюва със светиите и ги надделя.“ За изпълнението на това предсказание вижте Дан. 7:25.

Мощност. Гр. *exousia*, „авторитет“.

Над всички родове. Това се отнася до сферата на неговото действие и се отнася за разцвета на папството, може би през Средновековието, когато то е упражнявало почти безспорно влияние над Европа (вижте Допълнителна бележка върху Дан. 7), но особено когато в бъдеще властта на папството ще бъде по-пълноценно възродена (вижте върху Откр. 13:3; 17:8).

8. Всички ... ще Му се поклонят. Това е особено вярно за периода на възроденото папство (вижте стих 3). Начинът, по който ще бъде постигнато такова всеобщо обожание, е описан в стихове 11–18. Сравнете 6С 14.

Книгата на живота. Вижте върху Фил. 4:3.

Заклано агне. Вижте гл. 5:6.

От създанието на света. Тази фраза може да бъде свързана или с „записан“, или с „убит“. И двете идеи са подкрепени в Библията. Гледната точка, че имената са записани от създанието на света, се намира в гл. 17:8 и е допълнена в твърдения като „Наследете царството, приготвено за вас от създанието на света“ (Мат. 25:34) и „Той ни е избрал в Него преди създанието на света“ (вижте върху Еф. 1:4).

От друга страна, идеята, че Агнето е било заклано от основаването на света е тясно свързано с изказването на Петър: „... като агне без недостатък...: Който наистина е бил предопределен преди създанието на света“ (1 Петрово 1:19, 20). Доколкото решението Христос да умре за виновния род е било взето преди създаването на този свят и потвърдено по времето, когато човекът е паднал (виж РР 63, 64), в този смисъл Той може да се счита за убит от създанието на света.

9. Ухо, нека чуе. Вижте гл. 2:7.

10. Води в плен. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) пропускането на думата „води“. Без нея изречението може да се преведе като „Ако човек е предопределен за [или „отива“] плен...“ Идеята може да се разглежда като подобна на изразената в Йер. 15:2, „Които са за смърт, за смърт...“

Четенето в Библията, което има известна текстова подкрепа, уверява преследваните Божии деца, че онези, които ги преследват и осъждат на изгнание и смърт, самите те ще срещнат подобна съдба. Частично изпълнение на това може да се види в залавянето и изгнанието на папата през 1798 г. (вижте Дан. 7:25; вижте Допълнителна бележка към Дан. 7).

Някои коментатори тълкуват стих 10 като предупреждение към християните да не използват сила срещу антихристиянската власт.

Мечът. След като използва меча, звярът накрая ще загине от меча на божествената справедливост. Сравнете думите на Спасителя: „Онези, които хващат меч, от меч ще загинат“ (Мат. 26:52).

Търпение. Гръцки *hupomonē*, „постоянство“, „издръжливост“, „непоколебима издръжливост“.

Хупомоне произлиза от хупо, „под“, и мено, „да остана“. Гръцката дума предполага повече от пасивно отричане; тя обозначава активно издържане (вижте Рим. 5:3). По време на войната на звяра светиите непоколебимо издържат.

Вяра. Гръцки *pistis*, „вяра“, „доверие“, „увереност“, „вяра“, „вярност“. За значението „вяра“, „увереност“ и т.н. вижте гл. 14:12. За значението „вярност“ вижте Евр. 11:1; вж. Авак. 2:4. Или деятелният смисъл на „вяра“, или пасивният смисъл на „вярност“ подхожда на контекста, въпреки че тясно паралелната фраза в Откр. 14:12 изглежда изисква деятелния смисъл (вижте коментара там).

11. Друг звяр. Тоест, друг в допълнение към вече споменатия (ст. 1).

Гръцкият превод предполага, че е от същия вид като първия звяр. Това се потвърждава, когато характеристиките му се разкриват. Той действа в тясно сътрудничество с първия звяр.

Издигане. Гръцко *anabainō*, „издигам се“, „издигам се“, „пониквам“. В Матей 13:7 *anabainō* се използва за растящи растения. Формата на гръцката дума насочва вниманието към процеса на поникване. Пророкът вижда действието като протичащо.

От земята. Първият звяр излезе от морето (вижте върху стих 1). Четирите звяра от Дан. 7 също произлязоха от морето (стих 3). Тъй като „морето“ представлява хора и племена (вижте върху Откр. 13:1; 17:1, 2, 8), „земята“ може основателно да се приеме, че представлява слабо населена

регион. Така представената нация следователно няма да възникне чрез война, завоевания и окупация, а ще се развие до величие в регион с малко жители.

Адвентните коментатори виждат във втория звяр символ на Съединените американски щати. Тази сила точно изпълнява спецификациите на пророчеството. Когато първият звяр отива в плен през 1798 г. (вижте гл. 13:10), Съединените щати нарастват, придобивайки известност и сила. Нацията се е появила не в Стария свят с неговите многобройни множества, а в Новия свят с неговите относително малко жители (вижте ВБ 439–441).

Имах. Буквално „имах“.

Два рога. Те могат да се разглеждат като двете забележителни черти на американеца система на управление, гражданска и религиозна свобода, като и двете са гарантирани в Конституцията на Съединените щати. Гражданската свобода е намерила своя израз в републиканската форма на управление, а религиозната свобода - в протестантството.

Агне. Символ на младост и мирни намерения. Други народи са били описвани като диви зверове заради войнственото си отношение. Този звяр с рога на агне би могъл да показва народ, който в началото на своята история не е имал подобни стремежи. Основната му грижа е била да живее мирно, да си урежда собствените дела и да бъде убежище за потиснатите от много народи.

Говореше. Буквално „говореше“, тоест, имаше навика да говори като дракон. Текстуално Могат да се цитират доказателства (вж. стр. 10) за тълкуването „говори“. Това време е в съответствие с това на следващите стихове, които описват действията на звяра през периода, когато той говори като дракон. Разказът за неговите подвизи е разказан в драматично сегашно време.

Като дракон. Има поразително противоречие между външния вид и действията на звярът. На външен вид е крохък и привидно безобиден, но в действие е преследващ и жесток, както разкриват стихове 12–18. Когато пророчеството се приложи към Съединените щати, веднага става очевидно, че изпълнението му е в бъдеще. Съединените щати днес продължават да поддържат принципите на свободата, гарантирани в Конституцията. Начинът, по който ще се осъществи промяна в политиката, е очертан в настоящото пророчество. Промяната идва във връзка с последната криза, непосредствено предхождаща времето, когато „царствата на този свят... станат царства на нашия Господ и на Неговия Христос“ (Откр. 11:15; вж. Пс. 2:2; Дан. 2:44; 7:14, 27).

12. Власт. Гръцки *exousia*, „авторитет“. Този стих е разширение на изречението „говореше като дракон“ (ст. 11). Изпълнението е в бъдеще (вижте върху ст. 11). По време на разцвета на своята мощ първият звяр, папството (вижте върху ст. 2), упражняваше широка власт както по религиозни, така и по политически въпроси (вижте върху Дан. 7:8). За да може вторият звяр да упражнява цялата власт на първия звяр, той ще трябва да навлезе в областта на религията и да се стреми да доминира в религиозното поклонение. За Съединените щати, предприемането на тази стъпка ще означава пълен обрат на настоящата им политика за предоставяне на пълна свобода на религията на своите граждани. Такава стъпка е предсказана тук (вижте 5Т 451).

Промяната в политиката несъмнено ще дойде невинно. Правени са многократни опити принудени да въведат по-строги закони, налагащи неделята като почивен ден – по-рано по религиозни, а по-скоро по така наречените социални причини – наказвайки спазващите друг ден. Колкото и невинен да изглежда, всеки опит за регулиране на религиозен ден чрез закон нарушава основния принцип на религиозната свобода. Това пророчество предсказва, че неделята, институция на папството (виж Дан. 7:25), един ден ще бъде наложена със закон под заплаха от икономически

санкции и по-лошо за онези, които спазват съботата (виж Откр. 13:12–18; вж. стр. 977; 1Т 353, 354; ГК 604, 605).

Пред него. Тоест, в негово присъствие. Първият звяр, който беше смъртоносно ранен, се върна към живот и отново е активен в световните дела. Неговият подстрекател и агент е вторият звяр.

Причинява земята. Тоест, жителите на земята. Описаното тук движение е повече от национално начинание; то приема международни измерения (вж. GC 562, 579; TM 37; 6Т 18, 19, 352, 395; 7Т 141).

Да се покланяш. Пророчеството тук сочи към приемането на някаква религиозна мярка, чието спазване би се считало за акт на поклонение, тъй като поклонникът, спазвайки я, признава авторитета на първия звяр по въпросите на религията. Намек за естеството на приемането се намира в гл. 14:9–12. Тези стихове противопоставят светиите на поклонниците на звяра и неговия образ и отбелязват, че една от отличителните характеристики на светиите е спазването на Божиите заповеди (ст. 12).

Според Данииел, силата, представена тук като звяр, е била да „мисли да променя времена и закони“ (гл. 7:25). Историята е записала един най-дръзък опит за промяна на божествения закон – чрез заместването на съботата Господня с неделя (вижте върху Дан. 7:25).

Тогава е възможно тук да се види конкретно приложение на граждански декрет, изискващ спазването на неделата, институция на папството и забраняващ спазването на съботата от Десетте Божии заповеди. По такъв начин хората биха били подтикнати да се „покланят“ на „първия звяр“. Те биха се вслушали в неговата заповед повече от тази на Бог по въпроса за деня на поклонение. Вижте по-нататък Откр. 13:16, 17. Вижте GC 422–450; 6Т 352.

Въпросът за деня на поклонението е, разбира се, само една от характеристиките на всеобщото поклонение, което „звярът“ в крайна сметка ще получи (вижте стих 8). Това, което тук се предвижда, е всеобщо движение под ръководството на Сатана, който се стреми да си осигури лоялността на жителите на тази земя. Той ще успее да обедини различните религиозни елементи и да осигури лоялността на хората към новата организация, създадена по подобие на старата (вижте стих 14). Той е силата зад „звяра“. Именно той, истинският антихрист, работи, за да се представи за Бог (вижте 2 Сол. 2:9, 10; вж. GC 593; TM 62; 6Т 14; 9Т 230).

13. Чудеса. Гръцки *sēmeia* (виж гл. 12:1). Това разкрива действието, чрез което Князът на злото ще осигури лоялността на земните жители. Тези чудеса ще заблудят хората да повярват, че новата организация, образът (виж гл. 13:14), има Божията благословия, почиваща върху нея.

И така. Последното изречение в стих 13 обяснява първото. Сред знаменията, които той извършва са забележими, които привличат вниманието на хората. Свалянето на огън от небето може да е опит за фалшифициране на чудото на планината Кармил (1 Царе 18:17–39).

Както древният знак е дал доказателство за силата на истинския Бог, така и звярът ще направи така, че да изглежда, че Бог подкрепя неговата програма. Адвентистите от седмия ден очакват тези чудеса да дойдат чрез посредничеството на спиритизма (вижте GC 588). Сатана, твърдейки, че е Бог, ще се стреми да подкрепи твърдението си чрез неоспорими чудеса (вижте 2 Сол. 2:9, 10; 9Т 16).

14. Заблуждава. Исус предупреди за „лъжехриста и лъжепророците“, които ще да се издигнат и „да покажат големи знамения и чудеса, така щото, ако е възможно, да заблудят и избраните“ (Матей 24:24). Павел заявява, че Антихристът ще действа в последните дни „с всякаква сила, знамения, лъжливи чудеса и с всякаква измама на неправдата“ (2 Солунци 2:9, 10). В подготовка за Армагедон „духове на бесове,

„вършещи чудеса“ ще „излязат при царете на земята и на целия свят“

(Откр. 16:14). Като цяло, светът днес не вярва в чудеса. Това, което някои групи твърдят, че е чудеса, тези скептици приписват на случайни обстоятелства, на ловкост или на измама. Физическата наука няма място в схемата си за свръхестественото. Сатана е доволен от общото неверие в чудесата. Това е в негова полза, за да мами. гл.

Стихове 13 и 14 от 13 разкриват, че когато му дойде времето, той ще използва свръхестествената си сила по специален начин, за да мами. „Тук не са предсказани просто измами“ (GC 553).

Хората, неспособни да обяснят чудесата на Сатана, ще ги припишат на Божията сила. Целият свят ще бъде отведен в плен. Вижте 9Т 16; GC 589, 624; EW 88.

Образ. Гръцки eikōn, „подобие“, „образ“. Във 2 Кор. 4:4 и Кол. 1:15 за Христос се говори като за eikōn на Бога. Целта на плана на спасението е да преобрази човека в eikōn на Христос. Eikōn предполага архетип и в много отношения е подобен на своя архетип.

Образът на първия звяр би бил организация, функционираща по същия начин принципи като организацията на този звяр. Сред принципите, по които първият звяр действаше, беше използването на светската ръка за подкрепа на религиозните институции. В подражание на втория звяр ще се отрече от принципите си за свобода. Църквата ще надделее над държавата, за да наложи своите догми. Държавата и църквата ще се обединят и резултатът ще бъде загуба на религиозната свобода и преследване на несъгласните малцинства. Сравнете с Откр. 13:12; вижте ВБ 443–448.

Ранен от меч. Вижте стих 3.

15. Живот. Гръцки пневма, „дух“, „вятър“, „дъх“. Символичният образ, който Йоан видя в Видението се оживява от чудотворната сила на втория звяр. Новата организация започва да функционира и подобно на своя предшественик заплашва с унищожение онези, които отказват да се подчинят.

Говори. Първото нещо, което прави този новообразуван образ, е да „говори“, несъмнено чрез своите закони и постановления.

Причина. След като е заявил официално чрез своите закони, образът след това ги привежда в действие. Тъй като това са религиозни закони, те ще пречат на съвестните убеждения на мнозина. При прилагането на тези постановления ще бъде използвана сила.

Трябва да бъде убит. Това е историята на вековете. Законодателството по въпросите на религията има винаги е било последвано от преследване. Така е било и през Средновековието: вижте клането на албигойците, валденсите и други - от гражданската власт, разбира се, но подтикнато от доминиращата църква по онова време. В опита си да накара всички жители на земята да се подчинят на първия звяр (вижте стих 8), вторият звяр ще издаде указ, заплашващ със смърт всички, които запазват лоялността си към Бога (вижте GC 615; PK 605, 606).

16. Причинява всичко. Всички са засегнати от това законодателство. Очевидно само верният остатък отказват да се подчинят (виж ст. 8; вж. гл. 12:17).

Марк. Гръцки charagma, „отпечатък“, „печат“, „белег“. Това очевидно е някакъв знак за лоялност към звяра, някаква специална характеристика, която показва, че този, който носи такъв белег, се покланя на първия звяр, чиято смъртоносна рана е била изцелена (ст. 8). Адвентните тълкуватели разбират този белег не като буквален печат, а като някакъв знак за вяроност, който идентифицира носителя като лоялен към силата, представена от звяра. Спорът по това време ще се съсредоточи върху Божия закон и по-специално върху четвъртата заповед (вижте на

гл. 14:12). Следователно спазването на неделята ще представлява такъв знак, но не и преди времето, когато силата на звяра ще бъде възродена и спазването на неделята вместо спазването на съботата ще стане закон. Адвентистите твърдят, че едновременно с това третата ангелска вест ще предупреди срещу приемането на белега (гл. 14:9–11). Тази вест, прерастваща в силен вик (гл. 18:1–4), ще просветли хората относно свързаните с нея въпроси. Когато въпросите са ясно пред тях и въпреки това хората изберат да подкрепят институцията на звяра, спазвайки я и не се подчинявайки на Божията заповед за съботата, те по този начин показват своята вяроност към силата на звяра и получават белега.

Дясна ръка... чела. Този белег, намиращ се на ръката или на челото, може да показва, че е засегнат не само трудът на човек (ръката), но и вярата му. Фразата може също да обозначава два класа – тези, които се подчиняват на постановленията на звяра единствено от целесъобразност, и тези, които го правят от лично убеждение.

17. Купете или продайте. Тази строга мярка ще бъде взета в опит да се осигури спазване на предписанията на образа. Но мярката ще бъде безполезна (вижте гл. 14:1, 12).

Тази мярка несъмнено ще доведе до смъртна присъда (виж гл. 13:15).

Марк. Вижте стих 16.

Или името. Могат да се цитират важни текстови доказателства (вж. стр. 10) за пропускането на думата „или“. Ако тя е пропусната, фразата „името на звяра“ може да се счита за съпоставима с думата „белега“. Тогава пасажът би гласял „белега, тоест името на звяра“. Това би означавало, че белегът, който Йоан е видял във видение, е името на звяра. Тази връзка може да се сравни с печата на Бога, поставен на челото на светиите (гл. 7:2), за които Йоан по-късно заявява, че те имат „името на Неговия Отец, написано на челата им“ (гл. 14:1). Сравнете с гл. 14:11.

Думата „или“ обаче се появява в Р, най-старият съществуващ гръцки ръкопис на Откровение, и е възможно да е била в автографа. Ако е така, фразите „белега“, „името на звяра“, „числото на името му“, свързани с „или“, могат да показват степен на принадлежност към звяра или неговия образ. Бог осъжда всяка степен на принадлежност (гл. 14:9–11).

Числото на името му. Вижте стих 18.

18. Тук е мъдростта. Сравнете израза „тук е умът, който има мъдрост“ (гл. 17:9). Мъдростта, препоръчана тук, несъмнено е тази, за която Павел говори в Еф. 1:17. Само чрез божествено просветление хората ще разберат тайните на Божието Слово (вижте върху 1 Кор. 2:14).

Разбиране. Или „интелигентност“. Тези, които искат да знаят значението на загадъчното число, може би ще го разберат.

Броя. Или „изчислявам“.

Числото на звяра. Трябва да се отбележи, че звярът вече е окончателно идентифицирани (вижте на стихове 1–10). Числото предоставя потвърждаващо доказателство за това.

От ранните дни на християнството е имало много дискусии относно значението на 666 г. Един от най-ранните, които са писали по темата, е Иринеи (ок. 130 г. сл. Хр. – ок. 202 г.). Той идентифицирал звяра като Антихриста и вярвал, че числовите стойности на буквите от името му ще се сумират до 666. Той предложил името Тейтан, име, понякога смятано за божествено, като имащо голяма вероятност. Той също така предложил, но много по-малко вероятно, името Латеинос, което е името на последното от четирите царства, видени от Даниил. В същото време той предупредил, че „затова е по-сигурно и по-малко рисковано да се изчака изпълнението на пророчеството, отколкото да се правят предположения и

„търсейки всякакви имена, които могат да се появят, доколкото могат да се намерят много имена, притежаващи споменатия брой“ (Срещу ереси, т. 30, 3; ANF, том 1, стр. 559).

От времето на Иринеи числото 666 е било използвано за много имена. Самото число не може да идентифицира звяра, тъй като многобройни имена могат да се сумират до 666. Въпреки това, доколкото звярът вече е идентифициран, числото 666 трябва да има връзка с тази сила. В противен случай нямаше да има основателна причина ангелът да даде на Йоан информацията, съдържаща се в стих 18, на този етап от пророческия разказ.

Тълкуване, което придобива популярност в периода след Реформацията, е, че 666 означава Vicarius Filii Dei, което означава „наместник на Божия Син“, една от титлите на папата на Рим. Числовата стойност на съставните букви на тази титла е 666, както следва: V

		5
Аз		1
С		100
А		
Р		
Аз		1
В		5
(U=V)		
С		
Ф		
Аз		1
Л		50
Аз		1
Аз		1
Д		500
Е		
Аз		1
666		

Това тълкуване се основаваше на идентифицирането на папата като Антихрист, историческата концепция на Реформацията. Главният представител на това тълкуване беше Андреас Хелвиг (ок. 1572–1643; виж Л. Е. Фрум, „Пророческата вяра на нашите отци“, том 2, стр. 605–608). Много хора от негово време са възприели това тълкуване. Доколкото този коментар идентифицира звяра като папството, той също така приема тази гледна точка като представения дотук звяр, макар че признава, че в криптограмата може да се подразбира повече, отколкото предоставя това тълкуване.

Относно титлата Vicarius Filii Dei, католическото списание Our Sunday Visitor от 18 април 1915 г. съобщава в отговор на запитване: „Какви трябва да са буквите в короната на Папата и какво означават, ако изобщо означават нещо?“ „Буквите, изписани в митрата на Папата, са следните: Vicarius Filii Dei, което на латински означава „Викарий на Божия Син“.

Католиците твърдят, че Църквата, която е видимо общество, трябва да има видима глава“ (стр. 3). В броя от 15 ноември 1914 г. се признава, че сумата от латинските цифри е

666, но продължи, заявявайки, че много други имена също водят до този общ брой. В броя от 3 август 1941 г., страница 7, темата за Vicarius Filii Dei отново беше повдигната за обсъждане и беше направено твърдението, че тази титла не е изписана върху папската тиара. Твърди се, че тиарата не носи никакъв надпис (стр. 7). Католическата енциклопедия прави разлика между митра и тиара, като описва тиарата като нелитургично украшение, а митрата като такова, носено за литургични функции. Дали надписът Vicarius Filii Dei появява се върху тиарата или митрата, всъщност е без значение. Титлата несъмнено се отнася до папата и това е достатъчно за целите на пророчеството.

Число на човек. Звярът представлява човешка организация.

Шестстотин шестдесет и шест. Има някои текстови доказателства (вж. стр. 10) за четене 616. Четене 666 обаче е категорично потвърдено.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

2 ГК 54, 445, 578; SR 331

2, 3 ГК 439

3 ГК 579; 6С 14

5-7GC 54, 439; SR 331

8 AA 229; GC 579; PP 63

10, 11 ГК 439

11 ГК 440; TM 117; 5T 452; 9T 229

11, 12 ГК 441, 442, 578

11-17DA 122

13 EW 59, 87; GC 612

13, 14 ГК 553; CP 395

14 ГК 441, 443, 445, 578; 5C 698

15-17EW 36, 67, 282; GC 635; LS 117; PK 605; 1T 204, 354; 4T 251; 5T 213, 450, 473

16 GC 604; PK 189; 9T 16

16, 17 GC 445, 450, 579; SR 382; 5T 81, 216, 525; 6T 17, 130; 8T 117; 9T 232

17 5T 152

ГЛАВА 14

1 Агнето, стоящо на планината Сион със своята дружина. 6 Ангел проповядва евангелието. 8 Падането на Вавилон. 15 Жътвата на света и пускането на сърпа. 20 Гробробата и линът на Божия гняв.

1. Погледнах. По-скоро „видях“.

Агне. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) четенето „Агнето“.

Определителният член, ако бъде приет, несъмнено се отнася до Агнето, споменато в гл. 5:6 (вижте коментара там). За употребата на члена, за да се обърнем към по-рано въведени пророчески елементи, вижте Дан. 7:13; вж. Откр. 1:13.

Планината Сион. Вижте върху Пс. 48:2. Откр. 14:1-5 е тясно свързан с гл. 13:11-18.

Тук 144 000 са показани с Агнето на планината Сион, за да покажат триумфа си над звяра и неговия образ. По-рано Йоан ги беше видял да преминават през най-тежкото изпитание; беше ги видял бойкотирани и осъдени като достойни за смърт. Но в най-мрачния си час те бяха избавени и сега са с Агнето, вечно защитени от земните конфликти.

Сто четиридесет и четири хиляди. За самоличността на тази група вижте гл. 7:4.

Името на Неговия Отец. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) прочитането „Неговото име и името на Неговия Отец.“ В гл. 7:3 се казва, че 144 000 са подпечатани „на челата си“.

Следователно има тясна връзка между печата и божественото име. Очевидно в

Видението печатът, който Йоан видя, съдържаеше името на Отца и Сина. Древните печати съдържаха името на удостоверяващия агент. За примери на надписи върху тези печати вижте гл. 7:2. Приложени към 144 000, имената представляват (1) собственост – 144 000 принадлежат на Бог; (2) характер – 144 000 отразяват изцяло образа на Исус.

Сравнете с гл. 13:17, където белегът на звяра и името на звяра са тясно свързани.

На челата им. Сравнете белега на звяра на челото им (вижте гл. 13:16).

2. Чух глас. Или „Чух звук“. Някои смятат, че арфистите и певците тук не са 144 000, а ангелите, чието послание на песента само 144 000 са способни да разберат. В гл. 15:2, 3 обаче 144 000 са ясно представени като имащи арфи и пеещи, така че други смятат, че 144 000 са споменати и в гл. 14:2.

Глас на много води. Или „шум на много води“ (вижте на гл. 1:15).

Глас на силен гръм. Или „звук на силен гръм“. Гръмотевицата тук, както и другаде, е свързана с божественото присъствие (виж Йов 37:4; Пс. 29; Откр. 4:5; 6:1).

Глас на арфисти. Буквално „звук като на арфисти“. Звукът, който Йоан чу, беше като на арфисти. Може би не е виждал истински инструменти да се свирят, откъдето идва и предпазливото му идентифициране. За обсъждане на древните арфи вижте том III, стр. 34–36.

3. Пея. Буквално „пея“. Разказът е в драматично сегашно време (вж. гл. 13:11).

Тронът. Тронът беше представен по-рано (гл. 4:2).

Преди четирите звяра. Вижте гл. 4:6.

Старейшини. Вижте гл. 4:4.

Никой човек не би могъл да се научи. Преживяването е от толкова личен характер, че само тези, които Преминаващите през нея могат да оценят нейното значение. За тях песента е ценно и всеобхватно обобщение на преживяванията, през които са преминавали в заключителните етапи на конфликта между доброто и злото.

Изкупен. Гръцко *agorazō*, „да купя“, „да купя“. Думата е преведена като „купувам“ в гл.

3:18; 18:11. Сравнете изразите „изкупи ни за Бога“ (гл. 5:9), „изкупени измежду човеците“ (гл. 14:4).

Сравнете с Рим. 3:24; 1 Кор. 6:20.

4. Осквернен. Гръцки *molupō*, „осквернявам“, „петнявам“, „замърсявам“ неща като съвестта (1 Кор. 8:7) или дрехи (Откр. 3:4). Тук несъмнено се има предвид, преносно, оскверняването на незаконните връзки (вижте по-долу за „девици“). Времето на гръцкия глагол може да е от значение. То отнася действието до конкретен момент или период от време, тук несъмнено до времето, когато коалицията от религиозни елементи, символизирани от „жени“ (вижте по-долу за „жени“), ще окаже всякакъв натиск върху светиите да се откажат от верността си към Бога и Неговите заповеди и да се присъединят към тяхната организация (вижте гл. 12:1).

16:14; 17:2, 6). Всяко отстъпване би било акт на оскверняване. Сега, стоящи победоносно на планината Сион, светиите са похвалени за своята вяроност.

Жени. В Писанието жената често се използва, за да представи църква, чистата жена - истинската църква, а неморалната жена - отстъпническата църква (вижте гл. 12:1). В гл. 17:1–5 (вижте коментара там) Римокатолическата църква и различни отстъпнически църкви, които следват нейните стъпки, са символизирани от нечиста жена и нейните дъщери. Именно за тези църкви пророкът тук несъмнено говори (вижте по-горе за „осквернени“).

Девици. Гръцки *parthenoi*, термин, използван както за мъже, така и за жени, тук за мъже. Това е ясно както от гръцкия език, така и от образа на „девиците“, които не са осквернени с

„жени“. Тъй като целият пасаж е метафоричен, буквалното девствено състояние, независимо дали е на мъже или на жени, не е предметът на разглеждане. Ако беше така, този пасаж би противоречил на други стихове, които препоръчват брака и брачната връзка (вижте 1 Кор. 7:1–5).

Светиите тук са наречени девици, защото или са се държали настрана от Вавилон, или вече нямат работа с него (вижте Откр. 18:4). Те са отказали всякаква връзка с Вавилон и неговите дъщери по времето, когато те са станали агенти на Сатана в последния му опит да унищожи светиите (вижте гл. 13:15). Те не са били осквернени от свързването с този съюз от религиозни елементи, обединени от Сатана, въпреки че преди това може да са принадлежали към една от различните групи, които сега са се обединили.

Следвайте Агнето. Това изглежда сочи към някаква специална привилегия, която ще имат 144 000 души, подробностите относно която не са разкрити и следователно са въпрос на предположения. Сравнете с гл. 7:14–17.

Изкупен от. Вижте на стих 3.

Първи плодове. Гръцки *aparchē*, „първи плодове“, свързано с глагола *aparchomai*, „да се положи начало [в жертва]“, „да се принесат първи плодове“. Древните израилтяни принасяли първи плодове на Господа, както като лични (Втор. 26:1–11), така и като национални (Лев. 23:10, 17) приноси. Принасянето на първите плодове било признание за Божията доброта в даването на реколтата. Националният принос също имал типично значение (вижте върху 1 Кор. 15:20).

Приложен към 144 000, терминът „първи плодове“ може да се разбира по два начина.

1. Като първа вноска или залог от голямата реколта. 144 000 са тези които са победители във великата битка със звяра и неговия образ (вижте гл. 14:1). От тази борба те са избавени и сега са в безопасност пред Божия престол. „Тези, бидейки преселени от земята, измежду живите, се считат за „първи плодове за Бога и за Агнето““ (Велика божествена книга 649).
2. В значение просто „дар“ или „приношение“. В LXX *aparchē* е най-често превод на еврейската дума *terumah*, „принос“, „дарение“. В Изх. 25:2, 3 *terumah* се използва за приноса на израилтяните за построяването на светилището.

Често *terumah* описва „въздигащ принос“ (виж Числа 5:9, където LXX има *aparchē*). Древни надписи показват, че *aparchē* е било използвано обикновено за „дар“ на богиня, без никакво позоваване на време. Където *aparchē* е преводът на *terumah* също няма препратка към времето.

Следователно 144 000 могат да се считат за „първи плодове“ или в смисъл, че са част от по-голяма реколта, или в смисъл, че са дар или принос към Бога.

5. Беше намерен. Формата на гръцкия глагол подсказва, че се разглежда определен момент от време. В този момент разследването доказва, че 144 000 са безупречни.

Това не означава, че никога не са грешали, а че по Божията благодат са преодолели всички недостатъци на характера си.

Хитрост. Гръцки *dolos*, „измама“, „хитрост“, „измама“, „коварство“. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр.

10) четенето на псевдо, „лъжа“, „невярност“. Евангелието на Исус Христос променя грешния, заблуждаващ се човек в такъв, който няма претенции, няма въображение, няма измама, няма грях.

Безупречен. Гръцки *amōtos*, „непорочен“, „непорочен“ (вижте върху Еф. 1:4; вж. COL 69; TM 506).

Пред трона. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) пропускането на тази фраза.

6. Видях. Започва нова сцена. Хронологично събитията, представени в това видение, предхождат тези, представени във видението от стихове 1–5.

Друг. Гръцки *allos*, друг от същия вид. Могат да се цитират важни текстови доказателства (вж. стр. 10) за пропускането на тази дума. Много ангели вече са споменати (гл. 1:1, 20; 5:2; 7:1; и др.), така че обозначението „друг“ не е необходимо.

Ангел. Това е символично видение. Ангелът представлява Божиите светии, заети със задачата да провъзгласяват вечното евангелие, особено характеристиките, споменати в този стих, във време, когато „съдът е дошъл“ (ст. 7). Разбира се, вярно е също, че буквалните ангели помагат на хората в задачата да провъзгласяват евангелието, но това не е преобладаващата идея тук.

Посред небето. Ангелът от гл. 8:13 също беше видян да лети посред небето
небето. Зоната на полета показва световния характер на делото и посланието на ангела.
Делото расте и се развива, докато не бъде представено на погледа и слуха на цялото човечество.

Вечен. Гръцки *aiōnios* (виж върху Матей 25:41). Писанията и на други места говорят за „славното“ евангелие (2 Кор. 4:4; 1 Тим. 1:11), но само тук думата „вечен“ е използвана във връзка с евангелието на Божиата благодат. Има само едно евангелие, което спасява хората. То ще продължи, докато има хора, които да бъдат спасени. Никога няма да има друго евангелие.

Евангелие. Гръцки *euaggelion* (виж върху Марк 1:1).

Да проповядвам. Гръцки *euaggelizō*, „да провъзгласявам добри вести“, глаголна форма, свързана с *euaggelion* (виж по-горе). Сравнете употребата на *euaggelizō* в Рим. 1:15; 10:15.

Живей на земята. Както е показано от следващите фрази, тук се предвижда всесветско провъзгласяване на евангелието.

Всяка нация. Универсалността на посланието е подчертана от тази и следващите фрази.

Роднина. Или „племе“.

7. Силен глас. Посланието както на първия, така и на третия ангел е дадено със „силен глас“ (ст. 9). Силният глас показва, че посланието ще бъде провъзгласено, така че всички да могат да чуят. Той също така подчертава важността на посланието.

Страх. Гръцки *phobeō*, „да се страхувам“, „да почитам“. *Phobeō* се използва тук не в смисъла на да се боиш от Бога, но в смисъл да идваш при Него с благоговение и страхопочитание. Това предава мисълта за абсолютна лоялност към Бога, за пълно отдаване на Неговата воля (вж. Втор. 4:10).

Бог. Посланието да се боим от Бога е особено актуално в периода, представен от проповядването на този ангел, защото хората се покланят на богове на материализма и удоволствията, както и на много други свои собствени и измислени богове.

Слава. Гръцко *doxa* (виж върху Рим. 3:23). Тук *doxa* несъмнено означава „чест“, „хвала“, „почит“. Сравнете Пс. 115:1; Ис. 42:12; 2 Петрово 3:18; Юда 25.

Час. Или „време“, не буквален час. Сравнете тази употреба на „час“ в Йоан 4:21, 23; 5:25, 28; Откровение 14:15. Разбрана по този начин, е възможно да се разбира фразата „часът на Неговия съд“ като отнасяща се до общото време, когато ще се състои съдът, а не непременно като отнасяща се до точния момент, когато съдът започва. По този начин е възможно да се каже, че първата ангелска вест е била провъзгласена в годините преди 1844 г., въпреки че самото дело на съда все още не е започнало (вижте по-долу за „съд“).

Съд. Гръцка дума *krisis*, „акт на съдене“, в контраст с *krima*, „присъдата на съда“ (виж върху гл. 17:1). Тълкувателите на адвентната църква от седмия ден разбират споменатия тук съд като този, който е започнал през 1844 г., представен като пример чрез очистването на земното светилище (виж върху Дан. 8:14). Че тук не се говори за изпълнителния съд при идването на Христос, когато всички получат своите награди, се вижда от факта, че посланията на тримата ангели (Откр. 14:6–12) предшестват второто идване на Христос (ст. 14). Освен това, посланието относно съда е придружено от апел и предупреждение, които разкриват, че денят на спасението не е отминал. Хората все още могат да се обърнат към Бога и да избегнат идващия гняв. В исторически план, проповедта на Уилям Милър и неговите сътрудници в периода от 1831 до 1844 г., относно края на 2300-те дни през 1844 г., може да се разглежда като отбелязваща началото на посланието на първия ангел (виж Ф. Д. Никол, „Полунощният вик“, стр. 284). Но това послание е валидно оттогава и ще продължи да бъде валидно, докато завесата не падне над възможността на човека за спасение. Дойде. Или „е дошъл“.

Поклонение. Гръцки *proskuneō*, „да се покланям“, „да се покланям“. Поклонението на Бога е в контраст с поклонението на звяра (гл. 13:8, 12) и това на неговия образ (ст. 15). В кризата, която скоро предстои, жителите на земята ще бъдат призвани да направят своя избор, както направиха тримата еврейски достойни в древността, между поклонението на истинския Бог и това на лъжливите богове (Дан. 3). Посланието на първия ангел е предназначено да подготви хората да направят правилния избор и да устоят твърдо във време на криза.

Създал небето и земята. Създателят на вселената е истинският и единствен обект на поклонение. Никой човек, никой ангел не е достоен за поклонение. Това е прерогатив само на Бога. Творчеството е една от отличителните черти на истинския Бог в контраст с фалшивите божества (Ер. 10:11, 12). Призивът да се покланяме на Бога като Създател става особено актуален в годините след първоначалното проповядване на първата ангелска вест поради бързото разпространение на теорията за еволюцията. Освен това, призивът да се покланяме на небесния Бог като Създател на всички неща предполага, че трябва да се обърне необходимото внимание на знака за Божиите творчески дела – съботата Господня (вижте върху Изх. 20:8–11). Ако съботата беше спазвана така, както Бог е замислил, тя щеше да служи като голяма защита срещу неверието и еволюцията (вижте върху Деяния 14:15; РР 336). Съботата ще бъде особено спорен въпрос в заключителната криза (вижте върху Откр. 13:16).

8. Следван. Гръцки *akolouthēō*, „придружавам“, „следвам“ (виж Мат. 19:27, 28; Марк 1:18, където думата има идеята да придружава лично Исус). Изглежда, че в този текст има и двете значения. Във времеви аспект вторият ангел следва първия, но е вярно също, че първият ангел продължава служението си, когато вторият ангел се присъединява към него. В този смисъл посланието на втория ангел съпътства това на първия.

Друг ангел. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) включването на думата „втори“. В някои ръкописи думата за „втори“ стои на мястото на фразата „друг ангел“; в други - като допълнение към фразата; а в трети ръкописи вместо „друг ангел“ се чете „втори ангел“.

Казване. Първата и третата ангелска вест се провъзгласяват със „силен глас“ (ст. 7, 9). Вестта относно падането на Вавилон е провъзгласена по-късно с висок глас (виж гл. 18:1, 2).

Вавилон. Древният, буквален град с това име вече е бил до голяма степен пуста руина в Йоаново време (вижте Исаия 13:19). Както и при много други термини и изрази в

Откровение, значението на това име (виж върху Деяния 3:16) може най-добре да се разбере от гледна точка на ролята на неговия исторически еквивалент в старозаветните времена (виж стр. 867–869; виж върху Исаия. 47:1; Йер. 25:12; 50:1; Езек. 26:13; Откр. 16:12, 16; Допълнителна бележка върху Глава 18). Обозначението „тайна, Вавилон“ в гл. 17:5 конкретно определя името като фигуративно (виж върху Рим. 11:25; Откр. 1:20; 17:5; вж. върху гл. 16:12).

На вавилонски език името Баб-илу (Вавел или Вавилон) означава „порта на боговете“, но евреите пренебрежително го свързвали с балал, дума на техния език, която означава „обърквам“ (виж върху Бит. 11:9). Управниците на Вавилон несъмнено наричали града си „порта“ на боговете в смисъл, че са избрали да го възприемат като място, където боговете се събират с хората, за да уреждат земните дела (виж върху Съдии 9:35; Рут 4:1; 3 Царе 22:10; Йеремиа 22:3). По този начин името изглежда е отразявало твърдението на вавилонските царе, че са били упълномощени да управляват света по божествен мандат (виж Том II, стр. 157; стр. 119; виж върху Бит. 11:4).

Вавилон е основан от Нимрод (виж върху Бит. 10:10; 11:1–9). От самото начало градът е бил символ на неверие в истинския Бог и неподчинение на Неговата воля (виж върху Бит. 11:4–9), а кулата му – паметник на отстъпничеството, цитадела на бунта срещу Него. Пророк Исаия идентифицира Луцифер като невидимия цар на Вавилон (виж върху Ис. 14:4, 12–14). Всъщност, изглежда, че Сатана е замислил да направи Вавилон център и средство за осъществяване на своя генерален план за осигуряване на контрол над човешката раса, точно както Бог е възнамерявал да действа чрез Йерусалим (вижте том IV, стр. 26–30). По този начин, през всички старозаветни времена, двата града са символизирали силите на злото и доброто, действащи в света. Основателите на Вавилон са се стремели да установят управление, напълно независимо от Бога, и ако Той не се е намесил, те в крайна сметка щяха да успеят да прогонят праведността от земята (стр. 123; вж. Дан. 4:17). Поради тази причина Бог е сметнал за уместно да разруши кулата и да разпръсне нейните строители (вижте Бит. 11:7, 8). Период на временен успех е последван от повече от хилядолетие упадък и подчинение на други народи (вижте том I, стр. 136, 137; том II, стр. 92; вижте Ис. 13:1; Дан. 2:37).

Когато Навуходоносор II възстанови Вавилон, той се превърна в едно от чудесата на древността. свят (вижте Допълнителна бележка върху Дан. 4). Неговият план да направи царството си всеобхватно и вечно (вижте върху Дан. 3:1; 4:30) е бил успешен дотолкова, че по блясък и мощ новата Вавилонска империя надминава своите предшественици (вижте том II, стр. 92–94; вижте върху гл. 2:37, 38; 4:30). Обаче то също стана надменно и жестоко (виж Ед. 176). То завладя Божия народ и заплаши с поражение Неговата цел за тях като нация. В драматична поредица от събития Бог смири Навуходоносор и осигури подчинението на волята му (виж Том IV, стр. 751, 752). Но неговите наследници отказаха да се смирят пред Бога (виж Дан. 5:18–22) и в крайна сметка царството беше претеглено на небесните везни, намерено непълноценно и мандатът му беше отменен от постановлението на божествения Наблюдател (виж Дан. 5:18–22). 5:26–28). По-късно Вавилон става една от столиците на Персийската империя, но е частично разрушен от Ксеркс (вж. том III, стр. 459, 460). През вековете градът постепенно губи все повече и повече от значението си и накрая, към края на 1 век сл. Хр., на практика преставя да съществува (вж. върху Ис. 13:19; Откр. 18:21).

Още от падането на древен Вавилон Сатана се стреми, чрез една световна сила след друга, да контролира света и вероятно отдавна щеше да успее, ако не бяха многократните случаи на божествена намеса (вижте Дан. 2:39–43). Несъмнено най-успешният му опит да подкопае църквата е бил чрез папското отстъпничество през Средновековието (виж том IV, стр. 837; виж върху Дан. 7:25). Но Бог

намеси се, за да предотврати успеха на всяка следваща заплаха за крайното постигане на Неговите цели (вижте Откр. 12:5, 8, 16), и народите никога не са били в състояние да се „прилепят“ заедно (вижте върху Дан. 2:43). Злото е по своята същност разделящо. Въпреки това, към края на времето на Сатана ще бъде позволено да постигне това, което за кратко изглежда като успех (вижте върху Откр. 16:13, 14, 16; 17:12–14).

Очевидно към края на I век сл. Хр. християните вече са наричали града и империята Рим с криптичното име Вавилон (вижте върху 1 Петрово 5:13). По това време някога великолепият буквален град Вавилон е лежал почти, ако не и изцяло, в руини, необитаема пустош и по този начин е била графична илюстрация на предстоящата съдба на мистичния Вавилон. Евреите отново са били в изгнание под безмилостната ръка на Рим (вижте том V, стр. 69–80; том VI, стр. 87), дори когато някога са били изгнани от Вавилон, а християните също са преживявали многократни спорадични преследвания от нейна страна (виж том VI, стр. 61, 83, 84, 87). По този начин, както сред евреите, така и сред християните, Вавилон се е превърнал в подходящ и инкриминиращ термин за описание на имперски Рим.

През ранните християнски векове криптичното обозначение Вавилон за града и империята Рим се среща често както в еврейската, така и в християнската литература. Например, Книга V от Сибилските оракули, псевдоепиграфско еврейско произведение, датиращо от около 125 г. сл. Хр. (виж том V, стр. 89), дава това, което се твърди, че е пророчество за съдбата на Рим, тясно свързано с описанието на мистичния Вавилон в Откровението.

Говорейки за Рим като за „нечестив град“, който обича „магия“, отдава се на „прелюбодеяния“ и има „кръвожадно сърце и безбожен ум“, и отбелязвайки, че „много верни светии на евреите са загинали“ заради нея, писателят предсказва нейното окончателно опустошение: „Във вдовство ще седиш край банките си. ... Но ти каза: Аз съм единствена и никой няма да ме погуби. Но сега Бог ... ще погуби теб и всичките ти“ (ст. 37–

74; Р. Х. Чарлз, Апокрифите и псевдоепиграфите на Стария завет, том 2, стр. 400; вж. Откр. 18:5–8). Във 2 Варух, друго псевдоепиграфско произведение от 1-ви или 2-ри век сл. Хр., името Вавилон се използва за Рим по същия начин, както в Откровението (гл. 11:1; Чарлз, цит. съч., стр. 486). По подобен начин авторът на еврейския Мидраш Раба, върху юг от Сол. 1:6, казва: „Те нарекоха мястото Рим Вавилон“ (изд. на Сончино, стр. 60).

Тертулиан, който е живял в края на втори век, изрично заявява, че терминът Вавилон в Апокалипсиса се отнася до столицата на имперски Рим (Срещу Маркион iii. 13; Отговор към евреите 9; виж също Ириней срещу ересите ст. 26. 1). Сред евреите от раннохристиянските времена Едом е друго загадъчно обозначение за Рим (виж Мидраш Раба, върху юг от Сол. 1:6, стр. 60; също Талмуд Макот 12а, изд. Сончино, стр. 80).

Вавилон, както буквален, така и мистичен, отдавна е признат за традиционен враг на Божията истина и народ. Както е използвано в Откровение, името е символ на всички отстъпнически религиозни организации и тяхното ръководство, от древността до края на времето (виж върху гл. 17:5; 18:24). Сравнението на многото пасажии от Стария завет, където греховете и съдбата на буквалния Вавилон са изложени подробно, с тези в Откровение, описващи мистичния Вавилон, прави очевидна уместността на фигуративното приложение на името (виж върху Ис. 47:1; Йер. 25:12; 50:1; Откр. 16:12–21; 17; 18; виж Допълнителна бележка върху Глава 18). Прочитът на тези и други пасажии разкрива и важността на задълбоченото изучаване на Стария завет по отношение на буквалния Вавилон като основа за разбиране на значението на пасажите от Новия завет, отнасящи се до мистичния Вавилон.

Паднало е, паднало е. Могат да се цитират текстови доказателства (вж. стр. 10) за пропускането на второ „е паднал“. Пасажът сякаш повтаря Исаия 21:9, където в текста на LXX

Доказателствата са разделени между четенето на „падна“ веднъж или два пъти. В еврейския текст терминът се повтаря. Повторението придава акцент на посланието. Вавилон е всеобхватен термин, който Йоан използва, за да опише всички религиозни организации и движения, които са отпаднали от истината. Този факт изисква от нас да разглеждаме това „падение“ като прогресивно и кумулативно.

Това пророчество за падането на Вавилон намира своето изпълнение в последните дни с отпътуването на Протестантството като цяло се отличава от чистотата и простотата на евангелието (вижте Откр. 14:4). Това послание е проповядвано за първи път от адвентното движение, известно като Милъризм, през лятото на 1844 г. и е приложено към църквите, които отхвърлиха първата ангелска вест относно съда (вижте ст. 7). Посланието ще има нарастваща актуалност с приближаването на края и ще постигне пълното си изпълнение с обединението на различните религиозни елементи под ръководството на Сатана (вижте гл. 13:12–14; 17:12–14). Посланието от гл. 18:2–4 обявява пълното падение на Вавилон и призовава Божия народ, разпръснат из различните религиозни тела, съставляващи Вавилон, да се отдели от тях.

Този велик град. Прилагателното „велик“ се прилага последователно към Вавилон в цялата книга Откровение (виж гл. 16:19; 17:5, 18; 18:2, 10, 21).

Всички народи. Тук е описан универсалният характер на отстъпничеството. Заместването на Божиите закони с човешки закони и прилагането на религиозни постановления от държавата ще стане универсално (вижте гл. 13:8; срв. 6Сер. 18, 19, 395; 7Сер. 141).

Пийте. Фигура, описваща приемането на лъжливите учения и политики на Вавилон. Принудата е внушена във фразата „накара всички народи да пият“. Религиозните елементи ще окажат натиск върху държавата да наложи техните постановления.

Вино на гнева. Цифрата вероятно е заимствана от Йеремиа 25:15, където на Йеремиа е заповядано да „вземе чашата с виното на този гняв... и да накара всички народи... да я пият“. Но гневът не е целта на Вавилон, предлагайки виното на различните народи. Тя твърди, че пиенето на нейното вино ще донесе мир на народите (вижте Откр. 13:12).
Обаче, пиенето му навлича върху хората Божия гняв.

Някои предполагат, че думата, преведена тук като „гняв“ (thumos), трябва да се преведе като „страст“. Тогава пасажът би могъл да се преведе като „тя е накарала всички народи да пият от виното на страстната си безнравственост“ (вж. RSV). На други места в Откровението обаче thumos изглежда има значението „гняв“, „яръст“ и това значение вероятно трябва да се възприеме и тук.

Блудство. Символ на незаконната връзка между църквата и света или между църквата и държавата. Църквата трябва да бъде омъжена за своя Господ, но когато търси подкрепата на държавата, тя напуска законния си съпруг/съпруга. Чрез новата си връзка тя извършва духовно блудство. Сравнете с Езек. 16:15; Яков 4:4.

9. Трети ангел. Сравнете с 6, 8.

Следван. Вижте стих 8.

Силен глас. Вижте стихове 7, 8.

Ако някой човек. Гръцката дума е еквивалентна на „този, който“.

Поклонение. Гръцки proskuneō (виж на стих 7).

Звярът. Тоест, звярът, описан в гл. 13:1–10 (виж коментара там). Вторият звяр призовава хората да се покланят на първия звяр (виж гл. 13:12). Трябва да се отбележи, че това предупреждение ще има крайна сила едва след изцелението на смъртоносната рана (виж гл. 13:3) и образуването на образа на звяра (виж ст. 14), когато

Белегът на звяра става проблем (вижте на стих 16). Както се проповядва днес, третата ангелска вест е предупреждение относно предстоящите проблеми, предупреждение, което ще просветли хората относно проблемите, свързани с развиващата се борба, и ще им даде възможност да направят интелигентен избор.

И неговия образ. Вижте гл. 13:14. Съюзът „и“ идентифицира поклонниците на звяра с тези на образа. Друг съюз идентифицира тези поклонници с онези, които получават белега. Звярът и образът са обединени в своите цели и политики и в искането си хората да приемат белега на звяра. Следователно, този, който се покланя на звяра, се покланя и на образа и е носител на белега.

Марк. Вижте гл. 13:16.

10. Вино на гнева. Тоест, вино, което е гняв. Мъже, които пият от виното от гнева на блудството на Вавилон (ст. 8) ще пият от виното на Божия гняв. Предупреждението е ясно и ясно. Никой не бива да го разбира погрешно.

Излято. Буквално „смесено“. Клаузата гласи буквално „което е смесено несмесено“. Отварата се приготвя без обичайното добавяне на вода. Сравнете този стих с Пс. 75:8, където виното очевидно е смесено с подправки, за да се увеличи опияняващата му сила.

Чашата на гнева Му. Или „чашата на гнева Му“.

Ще бъдат мъчени. Гръцко *basanizō*, „да измъчвам“, „да мъча“, „да притеснявам“. Сравнете употребата на *basanizō* в Матей 8:6, 29; 14:24 (преведено като „хвърлян“); 2 Петрово 2:8. Седемте последни язви падат върху поклонниците на звяра и неговия образ (Откр. 16:2). В допълнение, тези поклонници на звяра възкръсват във второто възкресение и получават своето наказание (гл. 20:5, 11–15). Не е ясно за коя фаза на наказанието говори авторът на откровението тук. Може би е и за двамата. И в двата случая ще има мъки. Първото ще завърши със смърт, когато Исус се появи от небето (виж гл. 19:19–21), второто – с вечна смърт (виж гл. 20:14).

Огън и жупел. Цифрата очевидно е извлечена от Исаия 34:9, 10 (виж коментара там). Сравнете Бит. 19:24, където огънят и жупелът са споменати във връзка с унищожението на Содом и Гомор.

Присъствието. Както бедствията, така и унищожението на нечестивите след хилядолетието ще се случат на тази земя. В последния случай обаче лагерът на светиите ще бъде на земята. Христос ще бъде със Своите хора и несъмнено много ангели ще бъдат там.

11. Завинаги и завинаги. Гръцки *eis aiōnas aiōnōn*, буквално „до векове на вековете“. Това изразът може да се сравни с фразата *eis ton aiōna*, буквално „до века“, обикновено превеждана като „до вечни времена“ (вижте Мат. 21:19; Марк 3:29; Лука 1:55; и др.), или фразата *eis tous aiōnas*, буквално „до вечни времена“, също обикновено превеждана като „до вечни времена“ (Лука 1:33; Рим. 1:25; 11:36) или прилагателното *aiōnios*, буквално „вечен“, обикновено превеждано като „вечен“ или „безкраен“ (Мат. 18:8; 19:16, 29; 25:41, 46; и др.). Подобно на *aiōnios* (вижте върху Мат. 25:41), изразите *eis ton aiōna* и *eis tous aiōnas* не означават непременно безкрайно съществуване. Но може да се попита: Не означават ли понякога тези изрази вечност? Ако е така, не трябва ли сложният израз *eis aiōnas aiōnōn*, „до векове на вековете“, да се разглежда като по-категорично изявление за вечност?

Този сложен израз се среща и другаде като *eis tous aiōnas tōn aiōnōn*, буквално „до векове на вековете“ и във всеки случай е свързан с Бог или Христос и по този начин изразява безкрайно съществуване. Това значение обаче произлиза не от самия израз, а от това, с което е свързан. Самият израз означава умножени векове.

Следва едно възможно обяснение на използването на съставния израз тук. Темата е мъчението на поклонниците на звяра в ад от огън и жупел. Възрастта на човек в такава среда би била много кратка, така че ако беше използван изразът *eis ton aiōna*, „до века“, би било възможно да се заключи, че наказанието ще бъде само мигновено. Сложният израз показва, че мъчението ще бъде за определен период, а не безкрайно, разбира се, както е видно от други писания, които показват, че крайната съдба на нечестивите ще бъде унищожение (виж Матей 10:28; Откр. 20:14).

Образът на дима, който се издига вечно, несъмнено е извлечен от Исая 34:10, където е описано опустошението на Едом. Че древният пророк не е предвиждал безкрайни огньове, се вижда от факта, че след пожара, за който той казва: „Димът му ще се издига вечно“, страната се превръща в пустош, населена с диви зверове (ст. 10–15). Образът означава пълно унищожение. Вижте върху Малахия 4:1.

Почивка. Гръцки *anapausis*, „прекръпяване“, „почивка“, „освежаване“. Значението тук е, че за продължителността на наказанието, което продължава до настъпване на смъртта, няма да има облекчаване на наказанието.

Ден, нито нощ. Тоест, денем или нощем. Часът на деня няма значение; мъчението е непрекъснато.

Поклонете се на звяра. Класификацията се повтаря (вж. ст. 9), несъмнено за акцент. Третият ангел отправя най-страшна заплаха. Жителите на земята ще бъдат без извинение, ако не избегнат заплитането, за което са предупредени тук. Те трябва да положат всички усилия, за да открият самоличността на звяра, неговия образ и белег и да се запознаят с неговите хитрости и похвати.

12. Търпение. Гръцки *hupomonē* (виж върху Рим. 5:3). Тук преводът „непоколебима издръжливост“ би бил по-подходящ. Контекстът насочва вниманието към страшната борба със звяра и неговия образ. Ще бъдат направени всички опити да се принуди остатъкът да се присъедини към движението, насърчавано от втория звяр, включително заплахата от бойкот и смърт (Откр. 13:11–17). В същото време Сатана ще работи с цялата „измама на неправдата“ (2 Сол. 2:10; вж. Мат. 24:24), правейки да изглежда, че силата Божия се проявява в движението. Чрез всичко това верният остатък непоколебимо издържа и запазва своята почитеност. Тяхната непоколебимост заслужава специална похвала.

Светии. Гръцки *hagioi*, буквално „светии“ (вижте върху Рим. 1:7).

Пазете Божиите заповеди. Това твърдение е особено важно в контекста си. Воден от заблудите на Сатана, светът ще се поклони на звяра и неговия образ и ще изпълнява неговите заповеди и постановления (вижте гл. 13:8). Светиите, от друга страна, отказват да се съобразят с неговите изисквания. Те пазят Божиите заповеди. Специалният спорен момент ще бъде четвъртата от Десетте заповеди. Съществува общо съгласие сред християните, че останалите девет са всеобщо задължителни, но в началото на християнската ера хората започнали да отменят седмия ден, съботата, и да го заместват с

спазването на първия ден от седмицата като ден за поклонение (вижте Дан. 7:25). Християните, които спазват неделята днес, излагат различни причини защо спазват първия ден от седмицата вместо седмия и защо се чувстват свободни да игнорират първоначалната събота. Някои казват, че Декалогът е бил премахнат заедно с всички старозаветни закони; други, че времевият елемент в четвъртата заповед е церемониален, но спазването на един ден на всеки седем е морално задължение. В Римската църква дълго време се твърдеше, че църквата, чрез своята божествена власт, е прехвърлила светостта на деня. През последните десетилетия обаче се правят опити да се позоват на властта на Христос и апостолите. Тъй като всички тези възгледи не са подкрепени от Писанието, те са неприемливи за всички, за които Библията и само Библията е правило на вярата. Кризата ще настъпи, когато символичният Вавилон надделее над държавата, за да наложи спазването на неделята чрез гражданския закон и се стреми да накаже всички несъгласни. Това е проблемът, описан в Откр. 13:12–17 (вижте коментара там, особено върху стихове 12, 16). В този мрачен час онези, които се придържат към Библията, ще откажат да се откажат от спазването на истинската събота. Сред отличителните черти на верните, които биха могли да бъдат споменати, пророчеството посочва два преобладаващи белега: спазването на Божиите заповеди и вярата на Исус.

Вяра на Исус. Или „вяра в Исус“. Гръцката дума може да се разбира и по двата начина. Последното значение обикновено се предпочита. За разликата в значението между двата израза и за важноста на вярата за християнския опит вижте Рим. 3:22. Вярата на Исус и спазването на заповедите представляват два важни аспекта на християнския живот. Божиите заповеди са отражение на характера на Бога.

Те излагат божествения стандарт за праведност, който Бог би искал човекът да постигне, но който в своето ненородено състояние той не може да достигне. „Плътският ум... не се покорява на Божия закон, нито пък може“ (Римляни 8:7). Въпреки най-добрите си опити, човекът непрекъснато не достига славата на Бога (вижте върху Римляни 3:23). Но Исус дойде, за да даде възможност на хората да бъдат възстановени по божествения образ. Той дойде, за да покаже на хората какъв е Отец и в този смисъл усили моралния закон. Чрез Неговата сила хората са способни да спазват божествените изисквания (вижте върху Римляни 8:3, 4) и по този начин да отразяват божествения образ.

По този начин църквата на остатъка почита Божиите заповеди и ги спазва, а не във всеки легалистичен смисъл, а като откровение за характера на Бога и на Христос, който обитава в сърцето на истинския вярващ (Гал. 2:20).

13. Глас. Гласът не е идентифициран, но очевидно е различен от гласа на третия ангел (ст. 9–12).

Пиши. Вижте гл. 1:11.

Блажени мъртвите. Това е едно от седемте така наречени блаженства от книгата Откровение (вж. Мат. 5:3). Останалите се намират в Откр. 1:3; 16:15; 19:9; 20:6; 22:7, 14.

В Господа. Тук не мъртвите като цяло са обявени за блажени, а само онези, които умират „в Господа“. Това са онези, които умряха с вяра, непоколебима в Исус (вж. 1 Кор. 15:18; 1 Сол. 4:16).

Отсега нататък. Това несъмнено се отнася до периода на трите ангелски вести, който обхваща периода на преследване от звяра и неговия образ, когато е наложен бойкотът и е изпълнено смъртното наказание (вижте гл. 13:12–17). Тези, които отиват в гробовете си през този период, почиват, така да се каже, за кратък момент, докато гневът отmine. Тогава те ще имат привилегията да се появят в специалното възкресение, предшествашо общото възкресение на праведните (вижте Дан. 12:2).

Духът. Вижте гл. 1:4.

Трудове. Гръцки *koroi*, „изтощителен труд“, „умора“, „напрегнато усилие“. Сравнете употребата на думата във 2 Кор. 6:5; 11:23, 27; 1 Сол. 1:3. Смъртта е почивка от изтощителния труд на живота.

Творби. Гръцки *erga*, „дейности“, общ термин, тук противопоставен на *koroi* (виж по-горе).

Следвайте ги. Този израз е интерпретиран по два начина: (1) Въз основа на това, че Гръцкият текст буквално гласи „следвайте ги“, тоест, придружавайте ги, някои смятат, че Йоан тук говори за освобождаване от бремето на този живот и продължаване на дейностите в бъдещия свят. Разбира се, дейността би престанала през периода между смъртта и възкресението, защото това е време на безсъзнание и бездействие (вижте върху Пс. 146:4; 2 Кор. 5:1–3). Но небето ще бъде място на приятна дейност (виж Ед. 301–309). (2) Други тълкуват изречението „делата им ги следват“ като отнасящо се до влиянието, което добрият човек оставя след себе си, когато умре.

14. Бял облак. Стихове 14–20 са символично видение за идването на Христос. Правила Тълкуването на символичните видения (вж. върху Езек. 1:10) трябва да се приложи при обяснение на пасажа. За значението на облаците по отношение на идването на Христос вижте върху Деяния 1:9–11; вж. Мат. 24:30; Лука 21:27; Откр. 1:7. Характерът на трите ангелски вести и фактът, че веднага след тях се обсъжда идването на Христос, показват, че трите вести са последното Божие предупредително послание към света (вж. върху гл. 18:1–4).

Син човешки. Вижте гл. 1:13.

Корона. Гръцки *stephanos*, „венец“, „корона“, тук, на победата (вж. гл. 12:3).

Златната корона може да се противопостави на „трънения венец [стефанос]“ (Матей 27:29).

Остър сърп. Исус е представен да идва като жътвар, за да събере реколтата (ст. 15, 16).

15. Друг ангел. Тоест, в допълнение към тримата, които предадоха посланията на предупреждение преди второто пришествие на Христос (ст. 6, 8, 9).

Храм. Гръцки *paos* (виж гл. 3:12). Храмът е бил представен по-рано в пророческата картина (виж гл. 11:1, 2, 19). Ще се отбележи, че Йоан често напуска за елементи, представени в по-ранни видения. Обстановката остава до голяма степен същата. Например, четирите „звяра“, представени в гл. 4:6, се появяват многократно в последващи видения (виж гл. 7:11; 14:3; 15:7; 19:4).

Жътвата. Стихове 15–20 описват голямата жетва в края на всички неща. Жътвата обхваща две различни събития. Едното е описано в стихове 16, 17, а другото в стихове 18–20. Първото се отнася до събирането на праведните, представени тук от узряло зърно, както е показано на гръцки с думата, преведена като „узряло“. Второто се отнася до нечестивите, представени от гроздовете „напълно узряло“ грозде.

Узрял е. Гръцки *hēgairo*, „да изсъхне“, „да изсъхне“, използва се за узряване на зърнени култури.

16. Беше пожънат. Това представлява събирането на праведните (вж. Мат. 13:30; Лука 3:17).

17. Друг ангел. Сравнете стих 15.

Храм. Вижте стих 15.

Сърп. Сравнете стих 15.

18. Олтар. Вероятно олтарът, споменат в гл. 8:3, 5; 9:13.

Власт над огъня. Причината да се споменава, че този ангел има власт над огъня, не е ясна. Може би огънят е символ на отмъщение. Сравнете фразата „ангел на водите“ (гл. 16:5).

Плачеше. Сравни стих 15.

Гроздове на лозата. Образът на двете реколти е заимстван от древната палестинска земеделска година, която се е състояла от две основни реколти - зърнена реколта и гроздобера (виж том II, стр. 109, 110). Тук гроздоберът представлява нечестивите, събрани за унищожение.

19. Лис за вино. Цифрата е подходяща, предвид цвета на виното, който наподобява кръв.

Цифрата вероятно е взета от Исая 63:1–6 (виж коментара там).

Божият гняв. Тук може би се има предвид по-специално седемте последни бедствия (гл. 15:1).

20. Тъпкана. В древни дни линът за вино е бил тъпкан от човешките крака (вижте Исая 63:2, 3).

Без града. Картината вероятно е извлечена от старозаветни пророчества, описващи унищожение на Божиите врагове извън Йерусалим (виж върху Йоил 3:12, 13).

Юзди за коне. Фигура на речта, показваща голямото и пълно клане на нечестивите войнства. Паралелна фигура се среща в апокрифната книга на Енох: „И в онези дни на едно място бащите заедно със синовете си ще бъдат поразени и братята един с друг ще падат в смърт, докато потоците потекат с кръвта им. ... И конят ще ходи до гърдите си в кръвта на грешниците, и колесницата ще бъде потопена до висините си“ (гл. 100:1–3; Р. Х. Чарлз, Апокрифите и псевдоепиграфите на Стария завет, том 2, стр. 271).

Фурлонзи. Шестстотин фурлонга биха били около 184 мили (виж том V, стр. 50). Не може да се намери задоволително обяснение за конкретното число (1600). Йероним смятал, че това е алюзия към дължината на Палестина. Това обаче е спекулация и допринася малко за разбирането на пасажа. Основната мисъл е, че враговете на Божията църква ще бъдат напълно и окончателно свалени. Следователно църквата може да очаква пълно и окончателно освобождение от всички свои врагове и радостен триумф в Божието царство.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 AA 590; EW 15, 19, 31, 37, 40; LS 65, 117; PK 591; 1T 59, 69, 5T 475, 752 1–3GC 648 2–5AA 591; GC 649 3 GC 649

3–5PK 591; 5T 476 4 COL

223; ML 362;

TM 149, 422; 8T 331 4,

5 EW 30 5 GC xi; GW 80; MB 69; PK 252; 1T 216, 705; 3T

266; 5T 482 6

COL 228; DA 633; GK 450, 453, 611; GK 470; MM 131, 330; 6T 434; 7T 51 6, 7 COL

227; GK 311, 355; PK 299; 1T 53; 8T 26 6–107T 140; 8T 94 6–12Ev 19, 20; GK 390; GK 470; 5T 455; 6T 17,

60, 133, 406; 8T 197 6–14COL 79 7 EW 232, 233, 240; GK 352, 368,

369, 379, 424, 435, 438;

PK 714; CP 356, 359

7, 8 EW 241

7-10PK 187

8 EW 237, 247, 273; GC 381, 388, 389, 390, 536, 603; LS 59; PK 715; PP 124; SR 364;
TM 61; 1T 53

9 FE 113; SR 383; 1T 207

9, 10 CS 51; EW 65; GC 438, 445, 604, 627; SR 381; 1T 223

9-11 GK 594; TM 132

9-12CH 452; CT 548; CW 140; Ev 233; EW 75, 279; LS 96; TM 89; 1T 78, 337; 5T 383; 6T
31, 128, 229, 401; 8T 116, 118, 159; 9T 16

10 5T 212, 524

12 CM 122, 145; CW 30, 144; Ev 281, 581; EW 35, 254, 279; FE 479; GC 436, 445; LS
103; ML 73; MM 94, 98, 164; PK 300; RC 66; SR 381, 383, 401; TM 133, 219; 2T 450;
3T 446; 5T 206, 472, 501, 525; 6T 61, 144, 290, 292, 395, 434; 7T 150; 8T 41, 77, 153,
197; 9T 15, 61

12-196T 15

13 CH 375; MH 230; 5T 313

14 DA 633; EW 15, 35, 286; LS 65, 103; SR 410

14, 15 1T 60, 183

14-17EW 31

15 GK 311

ГЛАВА 15

5

1 Седемте ангела със седемте последни язви. 3 Песента на онези, които побеждават звяра. 7
Седемте чаши, пълни с Божия гняв.

1. Друг. Тоест, по отношение на знаменията, споменатите в гл. 12:1.

Знак. Гръцки semeion (виж на гл. 12:1).

Велико и чудно по отношение на неговите широкообхватни последици.

Седем ангела. За употребата на числото „седем“ в Откровение вижте гл. 1:11.

Седем последни бедствия. Буквално „седем бедствия, последните“. Тези бедствия са описани
в гл. 16. Те са последните по отношение на вида си; няма да има повече бедствия като такива,
въпреки че окончателното унищожение на Сатана и грешниците все още предстои (гл. 20:11-15).

Запълнен. Гръцки teleō, „да завърша“, „да изпълня“, „да изпълня“, „да завърша“.

Специалното наказание, предназначено за поклонниците на звяра и неговия образ (гл. 16:2), е
обобщено в седемте последни язви (вижте на гл. 14:10).

Божият гняв. Вижте гл. 14:10.

2. Стъклено море. Вижте на гл. 4:6.

Смесено с огън. В гл. 4 стъкленото море е оприличено „на кристал“ (ст. 6). Тук то има
оттенък като огън, несъмнено чрез отражение на Божията слава.

Бяха постигнали победата. Това са хората, които откликнаха на и приеха
предупредителното послание, споменатите в гл. 14. Те са били спасени от света на бедите и
злото и сега са в безопасност в Божието царство. Победата е била постигната чрез

⁵ Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с
екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Откр. 13:1).
Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

кръвта на Агнето (гл. 12:11). Те останаха верни на Бога дори когато беше произнесена смъртната присъда (вижте гл. 13:15). Сега те стоят в безопасност на стъкленото море. Победата е пълна, борбата е приключила. Те победиха, те триумфираха и сега в небесното царство пеят химна на победата.

Звяр. Вижте гл. 13:2.

Изображение. Вижте на гл. 13:14.

Марк. Вижте гл. 13:16.

Числото на името му. Вижте гл. 13:18.

Божии арфи. Вижте гл. 5:8; 14:2. Стихове 2–4 са в скоби. Преди описанието на страшните седем последни бедствия, на пророка е дадена представа за триумфа на Божията църква над всичките ѝ врагове. Светиите няма да бъдат погълнати от всеобхватната напасть, а ще бъдат избавени.

3. Песен на песните на Моисей. Това несъмнено е препратка към песента на избавлението, след като Израел прекоси Червено море (Изм. 15:1–21). Тази песен възхвалява избавлението от египетското потисничество; новата песен – избавлението от тиранията на „великия Вавилон“ (Откр. 17:5).

Божий слуга. Сравнете Исус Навин 14:7, където Моисей е определен като „слуга Господен“, и Изм. 14:31, където е наречен „негов [Господният] слуга“.

За Агнето. Избавлението на светиите е извършено от Христос, Божият Агнец (вижте гл. 17:14), и е съвсем естествено Той да бъде обожаван и възвеличаван в песента на избавлението.

Велико и чудесно. В тази песен има много алюзии към старозаветната фразеология. Чудесните Божии дела са възхвалявани в Пс. 139:14; вж. Пс. 111:2, 4. Тук може да има конкретна препратка към „делата“ на Бога в последните седем бедствия. „Знакът“, очертаващ тези бедствия, е описан като „велик и чуден“ (Откр. 15:1).

Господ Бог Всемогъщи. Вижте гл. 1:8.

Справедлив и истинен. Или „праведен и истински“. Сравни Втор. 32:4 (LXX); Пс. 145:17; Откр. 16:7; 19:2; GC 671.

Цар на светиите. Текстовите доказателства са разделени (вж. стр. 10) между прочитането „Цар на народите“ и „Цар на вековете“. Прочитането „Цар на светиите“ има малка подкрепа. В Йеремиа 10:7 Господ е наречен „Цар на народите“. Това четене съответства на мисълта от Откровение 15:4, където е направено предсказанието, че всички народи ще дойдат и ще се поклонят пред Бога.

4. Кой няма да се бои от Тебе? Сравни Йеремиа 10:7. Посланието на първия ангел в Откр. 14 беше: „Бойте се от Бога и Му въздайте слава.“ Светиите бяха се вслушали в този призив и сега, когато поклонението им е приключило, те се присъединяват към това прекрасно възхваляване на Божията слава. Сравнете вика на поклонниците на звяра: „Кой е подобен на звяра?“ (гл. 13:4).

Прослави името Си. Сравни Пс. 86:9.

Свети. Гръцки *hosios* (виж върху Деяния 2:27; вж. върху гл. 13:34). Прилагателното име се появява във връзка с Бог в LXX от Втор. 32:4. Това е първата от трите причини, поради които хората трябва да прославят своя Създател. Другите две са „защото всички народи ще дойдат и ще се поклонят пред Тебе“ и „защото Твоите съдби се явиха“.

Твоите съдби. Тук, без съмнение, особено съдбите на Бог срещу звяра, неговия образ и неговите поклонници.

5. Храм. Гръцко *naos* (виж на гл. 14:15).

Скиния на свидетелството. Или „шатра на свидетелството“. Това име очевидно се отнася за пресвято място в Числа 17:7 (виж коментара там). В Деяния 7:44 изглежда се отнася до цялата структура (вж. Числа 9:15). Тук вероятно се прилага последното значение. Скинията в пустинята е била вид на „истинската скиния, която Господ е поставил, а не човек“ (Евр. 8:2).

6. Седем ангела. Вижте стих 1.

Лен. Могат да се цитират текстови доказателства (вж. стр. 10) за произношението „камък“, което обаче създава необичайна и малко вероятна фигура. Белите дрехи са типичното облекло на небесните същества (Мат. 28:3; Лука 24:4; Деяния 1:10; вж. Деяния 10:30).

7. Четири звяра. Вижте гл. 4:6–8.

Флакони. Гръцки *phialai*, „купи“, такива, каквито могат да се използват за варене на течности, за пиене или за изливане на възлияния. В LXX думата се използва за „леген“ (Исх. 27:3) или „купа“ (Числа 7:13).

8. Пълен с дим. Сравни Исх. 40:34, 35; Ис. 6:4.

Никой човек. Буквално „никой“. Това несъмнено означава, че времето за ходатайство е отминало; никой не може да влезе и да има достъп до престола на милостта. Времето за подготовка е приключило; сега е дошло времето за изливане на несмесения Божия гняв.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

2 EW 16, 34, 286, 288; GC 648; LS 66; 1T 61; 5T 485; 9T 17 2, 3 AA 589, 590; GC 450; MB 31; PP 289; 5T 752 3 GC 669, 671; ML 346; PP 79; SR 426; TM 432; 8T 44 3, 4 DA 58; Ед 308; 7T 28 4 GC 670 8 EW 36; LS 117

ГЛАВА 16

2 Ангелите изливат чашите си, пълни с гняв. 6 Язвите, които следват след това. 15 Христос идва като крадец. Блажени са онези, които бдят.

1. Чух. Вижте гл. 1:2, 10.

Велик глас. Сравни гл. 1:10.

Извън храма. Предвид факта, че седемте ангела, носещи чумата, вече бяха напуснали храма (гл. 15:6) и че „никой [буквално „никой“] не можеше да влезе в храма“ (вижте на стих 8), това би изглеждало като глас на Самия Бог.

Седем ангела. За значението на числото „седем“ в Откровението вижте гл. 1:11.

Вървете. Въпреки че Йоан не уточнява момента на издаване на тази страшна заповед, контекстът ясно показва, че тя ще бъде издадена скоро след края на изпитателното време, но преди идването на Христос (вж. гл. 15:8). Очевидно е, че безпрецедентната поредица от бедствия, предсказани тук (вижте по-долу за „излейте чашите“), все още предстои.

Фактът, че първата язва се излива върху хората, които са получили белега на звяра и които се покланят на неговия образ (гл. 16:2), поставя язва след поставянето на образа и поставянето на белега (виж гл. 13:14–17), а също и след провъзгласяването на третия ангел, който предупреждава срещу звяра и неговия белег (виж гл. 14:14–17).

14:9–11). Освен това, фактът, че седемте последни бедствия представляват пълнотата на божествения гняв, неукротен от милост (гл. 14:10; 15:1; 16:1), ясно предполага, че

Изпитанието на онези, върху които те падат, е приключило (виж гл. 22:11). Фактът, че по време на петата язва хората все още страдат от раните на първата язва (гл. 16:11), ясно показва, че язвите се изливат последователно и в сравнително кратък период от време (виж ст. 2). Изглежда също, че съдът на мистичния Вавилон, който се случва по време на седмата язва (ст. 19), предшества този на земните царе при явяването на Христос (виж гл. 17:16; 18:11, 20; 19:2, 11–

19; вж. гл. 6:15–17; 14:14).

Излейте чашите. Тоест, поразете земята с бедствията, образно представени от седемте чаши (вижте гл. 15:7). В някои отношения седемте последни язви са подобни на десетте язви върху Египет (Изх. 5:1 до 12:30). И двете свидетелстват за превъзходната власт и сила на Бог. И двете водят до решително поражение на хората, които са избрали да се противопоставят на Бог, и по този начин до избавлението на Неговия избран народ от ситуация, която иначе би била без поправимост. И двете демонстрират Божиата справедливост и носят чест и слава на Неговото име.

Всяка от десетте язви върху Египет беше болезнено буквална; и всяка от тях беше предназначена да демонстрират колко лъжливи са били твърденията на фалшивата религия и колко безполезно е било уповаването на нея (вж. върху Изх. 7:17; Изх. 12:12; вж. РР 333, 758–760). По подобен начин, седемте последни язви ще бъдат буквални, но всяка от тях ще нанесе осезаем удар върху някой аспект на отстъпническата религия и по този начин ще има символични обертони. Очевидно е например, че първият ангел не е излял буквално химическо съединение от буквална купа върху мъжете, които са получили буквален белег, нанесен от буквален звяр. Но самият ангел вероятно е буквален, а мъжете, върху които пада неговата чаша, със сигурност са буквални мъже, а техните страдания също толкова буквални. Символичното значение на третата язва е ясно посочено в Откр. 16:5, 6.

Божият гняв. Вижте върху 4 Царе 13:3 Откровение 14:10. Може да се попита защо Бог би измъчвал хората по ужасния начин, описан в гл. 16, след края на човешкото благодатно време, когато няма да има възможност за покаяние. Защо Христос не идва и не прекратява царуването на греха незабавно? В старозаветни времена различни бедствия, като нашествие, глад, мор, земетресение и други природни бедствия, често са били допускани от Бог като лечебни, дисциплинарни средства, за да доведат хората до покаяние (вижте Исая 1:5–9; 9:13; 10:5, 6; 26:9; Йеремия 2:30; 5:3; Осия 7:10; Йоил 1:4; 2:12–14; Амос 4:6–11; Агей 1:5–11; вижте върху 1 Царе 16:14; 2 Летописи 18:18). Съвсем очевидно е, че седемте последни бедствия не могат да послужат за такава благотворна цел (вижте по-горе за „върви“). Няма съмнение обаче, че бедствията изпълняват необходима функция в изпълнението на Небесния план.

Може да се отбележи, че първите четири или пет бедствия са в известен смисъл предварителни природата и да накарат хората да осъзнаят, че са се борили срещу Бога (вижте GC 640). Но вместо да се покаят, те Го проклинат по-горчиво от всякога и стават още по-решителни в противопоставянето си (виж Откр. 16:9, 11, 21). По този начин язвите служат за разкриване на духа на бунта, който напълно контролира сърцата им. Плевелите, така да се каже, се оказват плевели (вж. Мат. 13:24–30, 36–43) и Божиата справедливост в унищожаването им е очевидна (вж. ВБ 670). И обратно, изпитанията на великото време на скръб, съпътстващи язвите, усъвършенстват характеристиките на светиите и ги водят до по-голямо доверие в Бога. Сравнете с Откр. 7:4.

Както готовността да умреш за друг е върховното проявление на любовта (Йоан 15:13), така и намерението да се отнеме животът на друг бележи крайната степен на омраза. По време на последните две бедствия се развива ситуация, която прави това разграничение напълно очевидно, дори за самите участници, и по този начин се проявява Божиата справедливост в прекратяването на човешката история.

очевидно както за хората, така и за ангелите (виж Рим. 14:11; Фил. 2:10; GC 638–640; вж. PP 260; вж. върху Откр. 16:13, 14, 16, 17). Тогава ще бъде показано пред вселената, че за един човек остатъкът от народа би предпочел да умре, отколкото да не се подчини на Бога, и че онези, които са избрали службата на Сатана, биха, ако им бъде позволено, убили всички, които се изпречат на пътя на целта им да контролират земята. Хванати в самото действие на опит да изпълнят смъртната присъда, те стоят без извинение пред Бога. Виж върху гл. 16:17.

По този начин границата е ясно очертана между онези, които служат на Бога, и онези, които не Му служат, и чрез необърнатите на дявола е позволено да демонстрира каква би била вселената, ако му бъде позволено да я контролира (вижте ГК 37). Сравнете с гл. 7:1.

Върху земята. Тоест, върху жителите на земята.

2. Първото. Числовото обозначение на всеки ангел предполага, че бедствията са последователни (вижте стихове 1, 11).

Досадно и мъчително. Или „болезнено и тежко“, или „обезпокоително и досадно“.

Възпалено. Гръцки *helkos*, „язва“, „възпалено“, „гнойна рана“. В LXX *helkos* се използва за циреите, които сполетяха египтяните (Изм. 9:9, 10), от „рана“, която не можеше да бъде излекувана (Втор. 28:27), и циреите, които се появиха върху Йов (Йов 2:7). Срещу тази „рана“ провъзгласената чудотворна сила на духовете, които сега сътрудничат с отстъпническото християнство (Откр. 13:13–14; 18:2; 19:20), очевидно се оказва безполезна (вижте гл. 16:14). Фалшивостта на твърденията, които хората основават на чудотворна сила, е демонстрирана по начин, който те не могат да отрекат (вж. Изм. 8:19).

Мъжете. Тази първа част от „Божия гняв“ (ст. 1) пада върху онези, които не са се вслушали нито в третата ангелска вест, която ги предупреждава да не се покланят на „звяра и неговия образ“ (гл. 14:9), нито в последния Божи призив да излязат от мистичния Вавилон (гл. 18:1–4). Тази напаст няма да бъде всеобща (вижте GC 628).

Белегът на звяра. Вижте гл. 13:16.

Които се покланяха на неговия образ. Вижте гл. 13:14, 15.

3. Върху морето. Под третата язва „реките и водните извори“ са засегнати по подобен начин (ст. 4). Морето е полезно предимно като магистрала за международна търговия и пътувания. Предполага се, че чрез възпрепятстването на международните пътувания и търговия (виж гл. 13:13–17; 16:13, 14; 17:3, 12), тази язва е предназначена да демонстрира по ясен начин Божието недоволство от плана на Сатана да обвърже народите на земята под свой контрол. Сравнете преживяването на Валаам (Числа 22:21–35). Подобно на първата язва, втората не е универсална (виж върху Откр. 16:2; ВБ 628).

Кръв. Несъмнено по консистенция, мирис и цвят, но не непременно по състав.

На мъртвец. Нищо по-отвратително не може да се представи от съсирената кръв на мъртвец.

Всяка жива душа. Или „всяко живо същество“ RSV. Използва се думата за „душа“ (*psuchē*) както на животинския, така и на човешкия живот (вж. върху Мат. 10:28; вж. върху Пс. 16:10). В Откр. 8:9 „псухѐ“ е преведено като създания, очевидно отнасящо се до морски живот. В Бит. 8:1 еврейският еквивалент (нефеш, „живо същество“) е използван по подобен начин за животни (вж. Йов 12:10).

4. Реки и водни извори. В библейски времена „реките и водните извори“ са били полезни предимно за ежедневни нужди като пиене, къпане и напояване. Докато втората напаст несъмнено би довела до големи неудобства и евентуално прекъсване на пътуването (вижте стих 3), последиците от третата биха били незабавни и

сериозно. Сравнете първата напасть в египетската земя (вижте Изх. 7:17, 19). Подобно на първата и втората напасть, третата не е универсална (вижте GC 628).

5. Чух. Вижте гл. 1:2, 10.

Ангел на водите. Тоест, някой, който има юрисдикция над водите. Сравнете ангели от гл. 7:1 и 14:18, които имат власт съответно над „ветровете“ и над „огъня“. Тук може би става дума за ангела, назначен да излее третата напасть върху „реките и водните извори“.

Ти си праведен. Ужасната природа на третата язва очевидно изисква изявление в защита на Бог за това, че я е разрешил. Той е напълно справедлив в тази демонстрация на Своя „гняв“ (виж гл. 15:3, 4; 16:1).

Господ. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) пропускането на тази дума.

Изкуство и разточителство. Вижте гл. 1:4.

Ще бъде. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) четенето „О, Свети, или Светият“. Този израз се среща във всеки древногръцки ръкопис, с изключение на един, известен днес, и в Textus Receptus, на който до голяма степен се основава KJV. Причината за четенето на KJV не е очевидна. Неизменността на Бога се откроява в поразителен контраст с опустошителните промени, които сега се случват на земята.

И така. Буквално, тези [неща], тоест първите три бедствия и евентуално тези, които все още не са паднали.

6. Те са проляли. Буквално, те са изляли. Това несъмнено включва непролятата кръв на живите светии, които са били определени за мъченичество (вижте гл. 14). 17:6; 18:20). Като осъждат Божия народ на смърт, нечестивите наистина понасят вина за кръвта им, сякаш тя вече е била пролята (ВБ 628; срв. Матей 23:35).

Светии и пророци. Вижте върху Деяния 9:13; Римляни 1:7; Откровение 18:20.

Ти си ги дал. Твърди се, че чумата е пряко действие от страна на Бог (виж върху ст. 1; вж. ГК 36, 37).

Те са достойни. Наказанието е точно съобразено с престъплението. Нечестивите заслужават наказанието, което им е отложено; това в никакъв случай не е произволен акт от страна на Бог (вижте на стих 1).

7. Чух. Вижте гл. 1:2, 10.

Друго. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) пропускането на тази дума. Предпочитаният буквален прочит е „чух олтар да казва“, вероятно обаче не олтар, а ангел, който е служил на него или е стоял до него (вж. гл. 14:18). Олтарът несъмнено не е персонифициран.

Олтарът. Тоест, олтарът за тамян. Не се споменава за олтар за всеизгаряне на небето (вж. гл. 8:3; 9:13; 14:18). За функцията на олтара за тамян в древната служба в скинията вижте Изх. 30:1, 6.

Въпреки това. Буквално, да.

Господ Бог Всемогъщи. Вижте гл. 1:8.

Истински и праведен. Или истински и справедлив (виж гл. 1:5; 3:7; 6:10; 15:3). Като налага тези ужасни наказания на онези, които са отхвърлили божествената милост, Бог е верен в смисъл, че е верен на словото Си – Той изпълнява това, което е обещал да направи (гл. 14:9–11; и т.н.). Той е праведен или справедлив в смисъл, че справедливостта изисква налагане на наказание на онези, които са се противопоставили на Небето. Вижте гл. 16:1.

Съдби. Тоест, актове на съд, тоест язвите.

8. Върху слънцето. Според гръцкия език първите три бедствия са изляти съответно върху (eis) земята, морето и изворите и реките от води. Следващите три са изляти съответно върху (epi) слънцето, трона на звяра и река Ефрат. Седмата е излята върху (eis; текстовите доказателства обаче подкрепят (вж. стр. 10) тълкуването върху [epi]) въздуха. Какво разграничение, ако има такова, е имало предвид Вдъхновението, не е ясно.

Властта беше дадена. Буквално, тя беше дадена или беше позволена.

Изгори хората с огън. Или изгори хората с огън. Обикновено слънцето топли и ободрява хората и контролира растежа на растенията, климата и много други природни процеси, необходими за поддържането на живота на земята. Сега то изпраща излишък от топлина и енергия, които са склонни да измъчват хората и да унищожават живота. Въпреки че хората несъмнено страдат директно от тази интензивна жегата, най-лошите ѝ резултати са несъмнено най-тежката суша и глад, които светът някога е познавал (вижте ВЦ 628). Но буквалната чума е съпроводена от глад за Божието Слово (вж. Амос 8:11, 12). В цялата земя има трескаво, но напразно търсене на средство за облекчаване на страданията и нуждата, причинени от първите четири чуми, и за предотвратяване на по-нататъшни бедствия (ВЦ 629). То не е мотивирано от благочестива скръб, а от скръбта на света (вижте 2 Кор. 7:9-11). Целта е да се избегне страданията, причинени от чумите, а не да се влезе в истинско състояние на помирение с Бога.

Съответно, Сатана убеждава жителите на земята не че са грешници, а че са сгрешили, като са толерирали изборения от Бога народ (виж EW 34; виж върху Откр. 16:14).

Подобно на трите предходни бедствия, това не е повсеместно (GC 628).

9. Богохулствал. Гръцко blasphemeō (виж гл. 13:1). Тук да хулиш Бога означава да говориш за Него по пренебрежителен начин. При четвъртата язва хората започват да Го обвиняват за нещастията си и най-накрая да осъзнаят, че се борят срещу Него (виж гл. 16:1).

Име Божие. Тоест, самият Бог. Името представлява човека, който го носи (вижте Матей 6:9; Деяния 3:16).

Власт над тези бедствия. Те гледат на бедствията като на демонстрация на божествена сила (вижте на стих 1).

Не се покаяха. Вместо да признаят вината си, те продължават да обвиняват за окаяното си положение онези, които са останали верни и лоялни на Бога (виж EW 34; GC 624). В пълна извращеност те отказват да се подчинят на Неговата воля и се показват като това, което наистина са – предани слуги на Сатана (виж на стих 1). Отказът да се покаят доказва, че са напълно и неизменно против Бога.

Отдайте Му слава. Тоест, признайте Го за истинен и праведен (вижте на стих 7).

Страдащите от бедствията отказват да признаят, че са неправдиви, а Бог е прав, дори пред лицето на сурови наказания, които биха накарали честните разкаяни мъже да поправят пътищата си (вж. Ис. 26:9, 10). Сърцата им се оказват напълно закоравели и неподатливи нито на божествена милост, нито на строгост (вж. Изх. 4:21; Еф. 4:30; Откр. 16:1).

10. Седал. Гръцки thronos, трон (виж на гл. 13:2). Седалът на звяра очевидно е негов централа. Звярът тук представлява предимно папството в неговото възродено състояние, не толкова в религиозния му аспект, колкото в приетата от него роля на световна сила, доминираща над други световни сили (вижте гл. 13:1, 2, 10; 17:3, 8, 9, 11).

Неговото царство. Или неговото царство. С изключение на малкия остатък, който все още се съпротивлява на неговото върховенство, Сатана счита света за свои поданици и това става чрез възроденото папство.

по-специално, че той се стреми да осигури безспорен контрол над цялата човешка раса (вижте GC 571, 580, 656; 5T 472; 7T 182; вижте върху гл. 16:13, 14; 17:8, 12; вж. гл. 19:19). Следователно изглежда, че по време на тази напаст целият свят е обвит в покров от мрак. Така, докато хората търсят без разкаяние светлина в един духовно тъмен свят (вижте гл. 16:8, 9), Бог изпраща върху тях буквална тъмнина, символизираща по-дълбоката духовна нощ, която тепърва ще обгърне земята (вижте върху ст. 13, 14).

Тъмнина. Цялата клауза гласи буквално, царството му потъна в мрак, гръцкият което предполага, че е останало така за определен период от време. Това е буквална тъмнина (вижте на стих 1), със съпътстващите я студ и страдание. Липсата на светлина и топлина би била още по-впечатляваща и болезнена след интензивната жег, преживяна по време на четвъртата язва.

Гризаха си езиците от болка. Или „продължаваха да си гризат езиците от болка“, тоест поради болка. Вероятно продължителната тъмнина е била съпътствана от силна настинка.

11. Богохулстват. Хората потвърждават своята извратена омраза към Бога. Тяхното отношение към четвъртата язва (вижте на стих 9) продължава да бъде непроменено.

Бог на небето. Вижте гл. 11:13.

Техните болки. Тоест, последиците от язвите (ст. 10).

Раните им. Тоест, последиците от първата язва (ст. 2). Очевидно раните на Първата язва не е веднага фатална, поне не във всички случаи. Очевидно е също, че язвите падат последователно, а не едновременно, и ефектите им продължават (вижте стих 2).

Не се покая. Вижте стих 9.

12. Шестият ангел. Най-общо казано, адвентните тълкуватели са изложили един или другото от двете тълкувания на стихове 12–16. Според първото тълкуване „голямата река Ефрат“ представлява Османската империя; пресъхването на водите ѝ, постепенното разпадане на тази империя; царете на изтока, народите на Ориента; и Армагедон, буквалната долина Мегидон в Северна Палестина. По този начин, разпадането на Османската империя се разглежда като подготовка за източните народи да се включат в битка със западните в долината Мегидон.

Според второто тълкуване Ефрат представлява хората, над които мистичният Вавилон има власт; пресъхването на водите му, оттеглянето на подкрепата им от Вавилон; царете на изток, Христос и тези, които Го придружават; и Армагедон, последната битка от голямата борба между Христос и Сатана, водена на бойното поле на тази земя. По този начин, оттеглянето на човешката подкрепа от мистичния Вавилон се разглежда като премахване на последната бариера пред неговото окончателно поражение и наказание.

Според първата гледна точка, битката Армагедон започва по същество като политическа конфликт и достига кулминацията си с появата на Христос и небесните войски. Според втория възглед, битката Армагедон започва, когато обединените религиозни и политически сили на земята започнат последната си атака срещу Божия остатък от народа.

Въпреки че тези две гледни точки изглеждат взаимно изключващи се, те всъщност имат много общо често срещани.

Поддръжниците и на двата възгледа за Армагедон са като цяло съгласни по следните точки:

1. Че това е последната голяма битка в историята на земята и че тя все още предстои.
2. Че това е битката на онзи велик Божи ден (ст. 14).
3. Че „голямата река Ефрат“ е символ на човешките същества.
4. Че трите „нечисти духа“ (ст. 13) представляват папството, отстъпническия протестантизъм, и спиритизъм (или езичество).

5. Че тези три духа представляват силите, които ще призват народите на битка.
6. Че събирателните органи – трите нечисти духа – са религиозни по природа и че събраните сили са политически и военни.
7. Че подготовката за битката се извършва под шестата напасть, но самата битка се води под седмата напасть.
8. Че в един етап това ще бъде истинска битка между истински хора, използващи истински оръжия.
9. Че ще има кръвопролития в безпрецедентен мащаб.
10. Че всички народи на земята ще бъдат въвлечени.
11. Че в крайна сметка Христос и небесните войски ще се намесят и ще доведат битката до близо.
12. Че живите светии са свидетели на битката, но не като преки участници.

Фундаменталната разлика между двете гледни точки се състои в това дали трите термините Ефрат, „царе на изток“ и Армагедон запазват известна буквална, географска значимост или трябва да се тълкуват изцяло преносно. Първият възглед приема, че тези термини запазват географско значение. Вторият възглед потвърждава, че те трябва да се тълкуват изцяло преносно, в контекста на гл. 13 до 19. За допълнителен коментар относно различните точки на сходство и разлики между двата възгледа вижте стихове 12–19. Сравнете с Дан. 11:36–40.

Както може да се очаква, съществуват вариации и модификации на тези две основни гледни точки. от някои адвентни тълкуватели. Ограниченията на пространството обаче пречат да се изследват тези неща. За по-ранно обсъждане на гледната точка, че битката Армагедон е битката между Христос и нечестивите народи при Второто пришествие, вижте Джеймс Уайт в *The Review and Herald*, 21 януари 1862 г., стр. 61. За официално представяне на гледната точка, че битката Армагедон включва и политическо и военно събиране на народите на земята в Палестина, вижте Урия Смит, „Пророчествата на Даниил и Откровението“ (1944 г.), стр. 691–701.

Великата река Ефрат. Вижте стр. 724; вижте върху гл. 9:14. Поддръжниците както на първия, така и на втория възглед са съгласни, че Йоан тук не говори за буквалната река като за река, нито за пресъхването на буквалните ѝ води. Съществува и общо съгласие, че водите на река Ефрат тук представляват човешки същества (вж. гл. 17:15). Според първия възглед обаче Ефрат представлява бившата Османска империя, през която е текла тази река, а след падането на тази империя в края на Първата световна война - нейния съвременен наследник, Турция. Този възглед предполага, че терминът Ефрат, макар и да не се отнася до буквалната река като река, въпреки това запазва известна буквална географска значимост, до степен да бъде обозначение за географската област, през която преминава реката - месопотамската долина. Повече от 1000 години тази област е била управлявана от сарацините и турците, а по-скоро и от правителството на Ирак.

Според втората гледна точка значението на термина Ефрат трябва да се установи от контекста, който разкрива, че терминът Вавилон се използва изключително като символ на отстъпническото християнство (виж гл. 14:8; 17:5). Исторически и географски буквалната река Ефрат е била буквалната река Вавилон (Ер. 51:12, 13, 63, 64). Тъй като реката на мистичния Вавилон, този велик град (вижте върху Откр. 17:18), Ефрат тук би била напълно отделена от предишното си буквално, географско значение и би била разбрана от гледна точка на съпътстващия я символ, мистичния Вавилон. Водите на Ефрат по този начин биха били „многого води“ от гл. 17:1–3, 15, на които седи мистичният Вавилон, „жителите на земята“, които тя „опива с виното на блудството си“ (гл. 17:2; вж. гл. 13:3, 4, 7, 8, 14–16).

Вода. Вижте гл. 17:1, 15.

Изсъхнало. Формата на глагола в гръцки език обозначава като свършен факт действието на пресъхване. Според първата гледна точка, пресъхването на река Ефрат, за което се говори тук, започва да се изпълнява с постепенното свиване на Османската империя, като пълното изпълнение на тази пророческа характеристика все още предстои.

Според втората гледна точка, пресъхването на водите на Ефрат се отнася до оттеглянето на човешката подкрепа от мистичния Вавилон във връзка с шестата язва (виж по-горе за „голямата река Ефрат“; виж върху Откр. 16:14, 16, 17, 19; вж. Ис. 44:26 до 45:2). Поддръжниците на този възглед намират резултатите от пресъхването описани символично в Откр. 16:18, 19; 17:15–18 и буквално в ГК 654–656.

Път. Гръцки *hodos*, „път“, „магистрала“. В контекста на стихове 12–16 това е пътят, по който царете и техните армии преминават през Ефрат, за да се включат в битка с противниците си. Според първата гледна точка този „път“ би бил географски през Месопотамската долина, преди това територия на Османската империя. Според втората гледна точка, път е фигуративно – „пътят“, чрез който ситуацията на земята се подготвя за Христос и небесните армии да триумфират над Вавилон (ст. 19) и „земните царе“ (ст. 14).

Царе на изток. Буквално, царе от изгрева [слънцето] (виж гл. 7:2). В хармония с географското значение, което те придават на „голямата река Ефрат“, тези, които поддържат първото схващане, разбират „царете на изток“ в географски смисъл, като обозначаващи народи, разположени на изток от месопотамската долина.

Според втория възглед „царете на изток“ представляват Христос и онези, които Го придружават. Този възглед основава термина „царе на изток“, както и другите символични изрази от Откровение 16:12, на историческия инцидент с Кир, който завладява Вавилон и по-късно освобождава Божия народ, евреите, да се върнат в родната си земя.

Подготвени. Според първата гледна точка пътят на царете от изток е започнал да се подготвя от свиването на Османската империя (виж по-горе за „пресъхнала“). Според втората гледна точка „пътят“ ще бъде „подготвен“ чрез оттеглянето на човешката подкрепа от мистичния Вавилон (виж стихове 1, 12, 14, 17). Според първата гледна точка тази подготовка е от географски и военен характер; според втората, тя е от морален и духовен характер.

13. Видях. Вижте гл. 1:1.

Три нечисти духа. Поддръжниците и на двата възгледа са единодушни в идентифицирането на „идрагона“, „звяра“ и лъжепророка като съвременен спиритизъм (ГК 561, 562) или езичеството, папството и отстъпническият протестантизъм (вж. гл. 13:4, 14, 15; 19:20; 20:10). Трите нечисти духа очевидно или символизируют, или представляват това зло трио от религиозни сили, които заедно съставляват „великия Вавилон“ от последните дни (гл. 16:13, 14, 18, 19; вижте върху гл. 16:19; 17:5).

Като жаби. Може би не бива да се придава значение на това сравнение, което вероятно е предназначено само да подчертае отблъскването на трите нечисти духа в очите на Бога.

От устата. Устата е инструментът на речта. Излизайки от устата на „дракона“, на „звяра“ и на лъжепророка, тези три нечисти духа представляват политиката, която този троен религиозен съюз провъзгласява на света, за който се говори в гл. 17:2 като за виното на Вавилон (вижте върху гл. 16:14; 17:2, 6).

Дракон. Вижте гл. 12:3; 13:1. Първият член на този троен религиозен съюз е обикновено се идентифицират или като спиритизъм, или като езичество. Всъщност много езичници се покланят

духове и практикуват различни форми на спиритизъм, наподобяващи повече или по-малко съвременния спиритизъм, практикуван в християнските земи.

Звяр. Вижте гл. 13:1; 17:3, 8.

Лъжепророк. Очевидно е, че се отъждествява с втория звяр от гл. 13:11–17 (вижте на стих 11), който е създател на първия звяр от стихове 1–10 и чрез чудесата, които има силата да върши в присъствието на звяра (ст. 12–14), мами хората да му направят „образ“.

Сравнете гл. 19:20; 20:10.

14. Духове на дяволи. Буквално „духове на демони“ или „демонски духове“. В евангелията терминът „нечист дух“ се използва взаимозаменяемо с „дявол“ (виж Марк 1:27, 34; 3:11, 15; 6:7; и др.). Виж Откр. 18:2; вж. 5Т 472, 473.

Вършене на чудеса. Или „извършване на знамения [sēmeia]“, тоест чудеса от гледна точка на тяхната стойност като удостоверяване на твърденията или удостоверяване на силата и авторитета на лицето, което ги извършва (вижте том V, стр. 208). Тези чудеса са споменати и в гл. 13:13, 14; 19:20. Свръхестествените проявления от различен вид представляват средствата, чрез които Сатана, действайки чрез различни човешки посредници, успява да обедини света зад своята цел да унищожи онези, които представляват единствената пречка пред неговото неоспоримо господство над човечеството.

Царе на земята. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) пропускането на думите „на земята и“. „Царете“ са политическите сили на земята, за разлика от тройния религиозен съюз от стих 13 (виж коментара там), който призовава народите на земята да се обединят в кръстоносен поход, за да унищожат Божия народ (9С 16; ГК 562, 624). Този универсален религиозно-политически съюз (виж гл. 17:3) се стреми да управлява света. Според първия възглед тези „царе“ представляват народите на Запада, за разлика от „царете на изтока“ (гл. 16:12), народите на Ориента. Според втория възглед изразът „царе на земята и на целия свят“ включва народите както на Изтока, така и на Запада (виж ст.

12). За допълнителна информация относно самоличността на „земните царе“ и временния успех на този заговор вижте гл. 17:2, 12, 14; вижте върху ст. 12; вж. 7Т 182.

Да се съберат. Според първия възглед това събиране се състои от политически и военни приготовления от страна на „царете на земята и на целия свят“. Според втория възглед, то се отнася до усилията, положени от тройния религиозен съюз, за да се осигурят единни действия от страна на политическите сили на земята с цел водене на война срещу остатъка от Божия народ.

Битката. Поддръжниците и на двата възгледа са съгласни, че различни аспекти на една и съща битка са описани в гл. 14:14–20; 16:12–19; 17:14–17; 19:11–21; вж. 6Т 406. Според първия възглед това е предимно политико-военна битка, която ще се води в буквалната долина Мегидо между народите на Изтока и Запада (вж. върху гл. 16:12, 13). Според втория възглед тази битка е битка, в която народите се обединяват, за да унищожат Божия народ и следователно е предимно религиозен конфликт.

Този велик ден. Тоест, денят на Божия гняв (виж върху стих 1). Могат да се цитират важни текстови доказателства (вж. стр. 10) за прочита „великият ден“. Вижте върху Исая 2:12.

Всеомогъщият Бог. Вижте гл. 1:8.

15. Вижте. Или „Вижте“

Идвам като крадец. Тоест, при нечестивите (вижте върху 1 Сол. 5:2, 4; 2 Петр. 3:10; вж. Мат. 24:43; Лука 21:35).

Благословен. Или „щастлив“ (вижте Матей 5:3).

Онзи, който бди. Вижте Матей 24:42. Светиите трябва да бъдат бдителни и нащрек, за да не бъдат измамени (вижте по-горе „Ида като крадец“).

Пази дрехите си. Тоест, остава непоколебим във вярата и характера си и напълно лоялен към Бога. Вижте Матей 22:11.

Да не би да ходи гол. Тоест, да не загуби дрехата си на характера си в резултат на отказ от вярата си. Сравни гл. 17:16.

Те. Вероятно имат предвид хора като цяло.

Вижте срама му. Тоест, вижте, че той се е отказал от вярата си. Въпреки че съдбата е била определена в края на благодатния срок (вижте гл. 22:11), Божият народ не трябва да отслабва бдителността си. Вместо това, те трябва да стават все по-бдителни, докато Сатана засилва измамите си.

16. Той събра. Или „те събраха“. Гръцката дума може да се преведе и по двата начина. Местоимението „те“ би се отнасяло до трите нечисти духа от стихове 13 и 14, а „той“ до ангела от стих 12. Контекстът е в полза на превода „те“. За процеса на събиране вижте стих 14.

Поддръжниците и на двата възгледа са съгласни, че събирането се случва по време на шестата язва, но че самата битка се води под седмия цар (вж. Смит, цит. съч., стр. 702; виж върху Откр. 16:12, 17).

Тях. Тоест, земните царе от стих 14.

Заедно. Според първата гледна точка, военните сили на земята са събрани в буквалната долина Мегидо, в северна Палестина (вижте стихове 12, 14).

Според втория възглед, земните царе са обединени в ума и целта си (вижте гл. 17:13, 17). Сравнете Пс. 83:4, 5.

Място. Гръцка дума toros, „място“, която се използва по различен начин за географско местоположение, „място“ в книга, статус или, преносно, „състояние“ или „ситуация“, както в Деяния 25:16 („разрешително“) и Евр. 12:17. Според първата гледна точка, която набляга на географските последици, това би се отнасяло до долината Магедон, равнината Ездрелон в северна Палестина (виж върху Откр. 16:12, 14). Според втората гледна точка, която набляга на преносното значение на различните изрази от стихове 12–16 (виж върху стих 12), това би било „състоянието“ или настроението, в което са събрани земните царе – договорът да се унищожи Божият народ (виж върху гл. 16:14; 17:13).

На еврейски език. Може би с това Йоан е възнамерявал да насочи читателите си към изучаване на Армагедон като „еврейски“ термин и към преглед на еврейската история, за да може загадъчното име да бъде разбрано.

Армагедон. Гръцки Harmageddon, транслитерация от еврейски, както обяснява Йоан.

Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) четенето Harmagedōn, но може да се цитира и за четенията Armagedon, Armagedō, Mageddon и други. Предвид факта, че доколкото е известно, никое географско място никога не е носило това име, значението на термина не е лесно очевидно. Също така, мненията се различават относно това коя еврейска дума или думи представлява гръцката транслитерация. Четенето Harmagedōn произлиза от две еврейски думи, първата от които може да е била 'ir, „град“, макар че е по-вероятно har, „планина“. Както е отбелязано обаче, някои древни ръкописи пропускат напълно първата сричка ar- или har- .

За втората част на името, -mageddōn, са предложени два различни производни: (1) Че -mageddōn произлиза от еврейското megiddo или megiddon (1 Царе 9:15;

Зах. 12:11), древният град Магедон, който е дал името си на важния проход през планините на югозапад, на долината Йезреел на север и североизток (2 Лет. 35:22) и на Кисон (Съдии 4:7, 13; 5:19, 21), който тече през долината. (2) Това -магедон е от mo'ed, еврейската дума, често използвана в целия Стар завет за „събиране“ (Изм. 27:21; 28:43; 29:4, 10, 11, 30, 32; и др.), за определен „празник“ (виж върху Лев. 23:2) и за „събрание“ и „местата на събранието“ (Плач. 2:2).

1:15; 2:6). Първият произход свързва съставното име Армагедон с географската и историческа среда на древен Мегидон, докато вторият предполага възможна връзка с великата борба между Христос и Сатана.

В Исайа 14:13, където хар-моед е преведено като „планина на събранието“ или „планина на събранието“ и обозначава планината, на която се е намирал Соломоновият храм, северно от древен Йерусалим, Луцифер е представен като стремящ се да замени Бог като суверенен владетел на Израел (вижте коментара там). Сравнете „Скинията на събранието“ (Изм. 33:7; и др.).

Поддръжниците на първия възглед за Армагедон смятат, че произлиза от евр. har-megiddo, „планина Мегидо“, и тълкуват името, както е използвано в Откр. 16:16, по отношение на географската среда и историческите асоциации на древния град Мегидо. Поддръжниците на втория възглед разбират първия произлизащ образно, т.е. по отношение на историческите събития от старозаветната история, свързани с околностите на древен Мегидо (виж Съдии 4:4 до 5:31, особено гл. 5:31; гл. 6:33 до 7:25; 1 Царе 18:36–40; Пс. 83; вж. 2 Лет. 35:20–24), но без да придават географско значение на термина Армагедон в Откр. 16:16 (виж върху ст. 12). Те разбират втория производен термин, har-mo'ed, също и преносно, въз основа на употребата му в Исайа 14:13, по отношение на голямата борба между Христос и Сатана (виж Откр. 12:7–9, 17; 17:14; 19:11–21).

17. Седми ангел. Относно значението на числото седем в Откровението вижте гл. 1:11.

Във въздуха. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) прочитането „във въздуха“ (вж. на стих...). 8). Ефектът от тази напасть изглежда е универсален.

Силен глас. Очевидно гласът на Бога. Сравнете гл. 1:10. Вижте GC 635, 636; 1Т 353, 354.

Небесен храм. Могат да се цитират текстови доказателства (вж. стр. 10) за просто четене „храм“ или „небе“.

От трона. С други думи, изявлението представлява официално прокламиране от Суверена на вселената (вижте на гл. 4:2–5).

Свършено е. Същите думи ще бъдат произнесени втори път при пресъздаването на новата земя (гл. 21:6). Подобни думи – „Свърши се“ – бяха изречени от нашия Господ на кръста (Йоан 19:30), когато Той приключваше Своето служение на жертвоприношението, като по този начин осигуряваше успеха на плана за изкупление. В контекста на Откр. 16:17 драматичното съобщение бележи момента, в който разкриването на тайната на беззаконието е завършено, когато истинският характер на универсалния религиозно-политически съюз от стихове 13, 14, 19 е разкрит (вижте коментара там и върху стих 1).

Бог позволява на силите на злото да напреднат до степен на очевиден успех в злоещия си план да унищожат Божия народ. Когато настъпи моментът, определен в смъртния присъда (вижте стих 14), нечестивите се втурват напред с викове на триумф, за да...

унищожат светиите (GC 631, 635; EW 283, 285), се чува Божият глас, който заявява: „Свърши се.“ Това заявление слага край на времето на Якововата скръб (вж. ст. 15), освобождава светиите и въвежда седмата язва (EW 36, 37, 282–285; GC 635, 636; 1Т 353, 354).

18. Гласове. Или „звучи“, „шумове“. Сравнете гл. 4:5; 8:5; 11:19. Какво представляват „гласовете“ изказването може да е подобно на изявлението от гл. 11:15 (вж. ГК 640).

Гръмотевици. Или „гръмотевични гръмежи“.

Светкавици. Или „светкавици“. Текстови доказателства свидетелстват (вж. стр. 10), че това думата предхожда „гласове и гръмотевици“.

Силно земетресение. Буквално земетресение, както подсказва останалата част от стих 18 (вижте на стих 1). 1; вж. ст. 20, 21), но съпроводено от фигуративно земетресение, което разрушава мистичния Вавилон (ст. 19). Както буквалното земетресение оставя буквален град в руини, така и фигуративното земетресение носи разрушение и опустошение на „великия Вавилон“ (вж. върху гл. 17:16; 18:6–8, 21). Тройното единство от стихове 13, 14 се разпада (вж. Исая 28:14–22).

Такъв, какъвто не беше. Както буквално, така и преносно.

19. Великият град. Тоест, мистичният Вавилон (виж гл. 17:5, 18; 18:10).

Разделен на три части. Мистичният Вавилон на последните дни е съставен от папството, отстъпническият протестантизъм и съвременния спиритизъм (вижте върху стихове 13, 14). При гласа на Бога (гл. 16:17; 17:17) този троен съюз от отстъпнически религиозни организации губи своята сплотеност, единство и сила да действа. Сравнете Авак. 3:3–16.

Градове на народите. Продължавайки образа на земетресение, разрушаващо буквален град, Йоан сега се позовава на политическите организации на земята – представени в стихове 13, 14 като „земните царе“ – чрез подобен образ. За уместността на „град“ да представлява отстъпническите религиозни организации на земята, а „градовете“ – техните политически съюзници, вижте гл. 11:8; 17:18.

Паднаха. Политическите сили на земята също губят състоянието на единство на целта, в което са били събрани под шестата язва (вижте върху ст. 14, 16; гл. 17:13, 17). Сред тях настъпва ужасно пробуждане, когато Божият глас освобождава чакащия Го народ от враговете им (вижте върху ВБ 636, 637, 654). Сега някогашните компоненти на универсалния религиозно-политически съюз от гл. 16:13, 14 започват да се бият помежду си и „десетте царе“ от гл. 17:12–16 си отмъщават на мистичния Вавилон (вижте върху гл. 17:17). Изпълнени с ярост, земните войски обръщат срещу своите водачи и един срещу друг оръжията, с които са възнамерявали да убият светиите (вижте EW 290; ВБ 656). Навсякъде има разпри и кръвопролития (вижте върху гл. 14:20).

Когато Христос се появява, сблъсъкът на оръжия и вихрушката на земните битки утихват, когато небесните армии се спускат. „В лудата борба на собствените си свирепи страсти и от ужасното изливане на несмислен Божии гняв падат жителите на земята – свещеници, управници и народ, богати и бедни, висши и ниски“ (GC 657). За по-пълно описание на тази битка вижте гл. 17:14; 19:11–21; вж. EW 282, 290; GC 656, 657. Сравнете забележително сходните описания в Исус Навин 10:7–14; Съдии 7:19–23; 1 Царе 14:19, 20; 2 Лет. 20:22–24; Исая 19:2; 34:8–10; 51:21–23; 63:1–6 Еремия. 25:12–15, 29–38; Езек.

38:14–23; Агей 2:22; Захария 14:13.

Велик Вавилон. Вижте гл. 14:8; 17:1, 5.

Дойде в спомен. Вижте гл. 18:5. Това е често срещан библейски израз, обозначаващ настъпването на часа, когато ще бъде извършен божественият съд (Пс. 109:14; Ез. 21:23, 24; вж. Йер. 31:34).

Да ѝ даде. Сравнете думите на пророците относно буквалния град Вавилон (Ис. 51:17, 22; Йер. 25:15, 16).

Чашата. Често срещан библийски израз, обозначаващ страдание и наказания. (виж Пс. 11:6; 75:8; Ис. 51:17, 22, 23; Йер. 25:15–17, 28; 49:12; Мат. 26:39). За естеството на чашата, дадена сега на мистичния Вавилон да пие, виж Откр. 17:16; 18:5–8; вж. гл. 14:10.

Вино. Вижте на гл. 14:10; вж. гл. 17:2.

Свирепост. Или „яроост“ (вижте на стих 1).

Гневът Му. Вижте гл. 14:10; 16:1.

20. Всеки остров. Описаните тук земни трусове са резултат от земетресението. от стих 18. Сравнете гл. 6:14.

Планините. Сравни гл. 6:14.

21. Голяма градушка. Или „големи градушки“. За коментар относно бедствието от градушка в Египетската земя вижте Изх. 9:18–32. За градушката като оръжие на божественото възмездие вижте Исус Навин 10:11; Езек. 13:11, 13 и като божествен съд в последния велик ден на Божия гняв вижте Ис. 28:17, 18; 30:30; Ез. 38:22; Откр. 11:19.

Талант. Според различни оценки, тежеше от около 58 до 80 фунта (128 до 176 кг.;

вижте „Талант“, Библийски речник на адвентистите от седмия ден).

Похулиха Бога. За трети път онези, върху които падат язвите, проклинат Бога, като по този начин разкриват пълното си презрение към Него, дори сред най-тежките Му наказания (вижте върху стихове 1, 9, 11).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 EW 64, 120, 124; TM 432; 5T 212

2 ГК 445, 449

2–6GC 628

5 TM 432

8, 9 ГК 628

9–11EW 282, 289

13, 14 EW 262; GC 561; 5T 451;

14 EW 87; GC 556, 624; ML 308

15 COL 319; DA 635

16 6T 406

17 FE 363; GC 613, 636; PP 509; 1T 184; 7T 235

18 GC 637; PP 110

19 FE 363

19–21ГК 637

20, 21 ПП 110

21 ПП 509

ГЛАВА 17

3, 4 Жена, облечена в пурпурно и червено, със златна чаша в ръка, седи върху звяра, 5 който е великият Вавилон, майката на всички мерзости. 9 Тълкуването на седемте глави, 12 и десетте рога. 14 Победата на Агнето. 16 Наказанието на блудницата.

1. Един от седемте ангела. Вижте върху гл. 1:11; вж. гл. 21:9. Идентификацията на този ангел като един от седемте ангела, носещи чума, от глави 15 и 16, предполага, че информацията, която ще бъде съобщена на Йоан, е свързана със седемте последни чуми. Това

Връзката се потвърждава от факта, че обявената тема на тази глава – „съдът на голямата блудница“ – се развива по време на седмата язва (виж гл. 16:19).

Чаши. Вижте гл. 15:7; 16:1.

Говори с мен. Гръцката дума, преведена като „с“ (мета) , може да се разбира като което внушава интимна връзка между Йоан и ангела. Възможно е ангелът да се е обърнал към Йоан, преди да го отведе във видение. Вижте гл. 1:2, 10.

Ела тук. Или „Тук“. Изразът има силата на повелително наклонение. Вижте стих 3.

Ще ти покажа. Вижте гл. 1:2; 4:1.

Съд. Гръцки *krima*, „присъда“, „решение“, „присъда“, „указ“, тук на небесния съдебен състав по отношение на „голямата блудница“, с оглед на нейното престъпно поведение (вж. върху ст. 4–6; вж. върху гл. 18:10). Обърнете внимание, че ангелът не показва на Йоан изпълнението на присъдата, иначе би използвал думата *krisis*, която е

преведено като „съд“ в гл. 18:10. Той просто му казва за това. *Krisis* може да означава или действието по разследване на случай, или действието по изпълнение на присъдата. Вижте върху гл. 16:19; 18:5; 19:2; вж. Ис. 23:11.

Глава 17 се състои от две отделни части: (1) символичното видение от стихове 3–6, което Йоан вижда, и (2) това, което му беше казано (ст. 7) в обяснение на това, както е записано в стихове 8–18. Първата част излага престъпленията на Вавилон и по този начин представлява обвинителния акт на Небето, декларация защо божествената присъда трябва да бъде произнесена над него (вижте гл. 16:12–16). Втората част излага самата присъда и средствата, чрез които тя трябва да бъде изпълнена. Престъпната кариера на Вавилон достига кулминацията си при шестата язва (вижте гл. 16:12–16), докато постановената присъда е изпълнена при седмата (вижте гл. 16:17–19; 17:13–17; 18:4, 8; 19:2). Съответно, първата част е посветена най-вече на събитията при шестата язва, а втората част – на тези при седмата. Така гл. 17 е описание на последната криза, когато Сатана полага върховните си усилия да унищожи Божия народ (вж. гл. 12:17) и когато всички земни сили са насочени срещу тях (вж. ГК 634). Бог позволява на Сатана и човешките сили, съюзени с него, да продължат до ръба на успеха си в заговора си за унищожаване на светиите. Но в момента, в който трябва да бъде нанесен ударът, Бог се намесва, за да избави Своя народ. Войските на злото, арестувани в самия акт на опит да убият светиите, стоят без извинение пред божествената справедливост (вж. Дан. 12:1; вж.

EW 282–285; GC 635, 636; LS 117). Не е чудно, че Йоан е бил изпълнен с удивление, когато е видял кулминацията на великата драма на тайната на беззаконието (вижте гл. 17:6).

Блудница. От гр. *pornē*, „проститутка“, „блудница“. *Pornē* вероятно произлиза от дума, означаваща „да продаваш“ или „да изнасяш за продажба“ неща като роби. В Гърция проститутките обикновено са били купувани роби. Старозаветните пророци често сравняват отстъпилия Израел, който многократно е „блудствал“ след езически богове (Езекиил 23:30; вж. Исаия 23:17; виж върху Езекиил 16:15), с прелюбодейна жена. Относно мистичния Вавилон като блудница вижте върху Откр. 17:5 (вж. ст. 2, 4; гл. 19:2). За старозаветни пасажи, чиято мисъл или формулировка е подобна на тази в Откр. 17, вижте върху Исаия 47:1; Йеремия 25:12; 50:1; Езекиил 26:13.

Седи върху много води. Тоест, упражнява деспотична власт над много „люди“ и „нации“ (виж стих 15). Формата на глагола в гръцки език представя „голямата блудница“ като на власт по това време и като продължаваща да упражнява власт. Тъй като древният град Вавилон е бил разположен буквално върху водите на Ефрат (виж върху Йер. 50:12, 38) и е живял образно „върху много води“ или народи (Йер. 51:12, 13; вж. Ис. 8:7, 8; 14:6; Йер.

50:23), така че съвременният Вавилон е представен като седящ върху или потискащ народите на земята (вж. Откр. 16:12).

2. Земните царе. Тоест, политическите сили на земята (виж стих 12), които предоставят своята власт и ресурси на разположение на „голямата блудница“ (стих 1; виж стих 13) и чрез които тя планира да осъществи амбицията си да избие целия Божи народ (виж стих 6, 14) и да управлява над „земните жители“ (вж стих 8). „Земните царе“ са нейни съучастници в престъплението.

Блудство. Гръцко *porneia*, сродната глаголна форма на *porneō* (виж на стих 1).

Този израз е еквивалентен на „блудства“ в Стария завет (вж. Езекиил 23:30; Осия 4:12).

Използвано преносно, както тук, се отнася до незаконен съюз на т. нар. християни с някакъв господар, различен от Христос, в този случай до религиозно-политически договор между отстъпническа църква (вижте върху Откр. 17:5) и народите на земята. Сравнете Ис. 23:15, 17.

Жители. В резултат на поведението, следвано от техните водачи, жителите на земята са измамани (вж. ст. 8) да сътрудничат с политиката на „голямата блудница“ (вж. гл. 13:8).

Опиянен. Тоест, напълно опиянен. Нормалните способности за разсъждение и преценка са притъпени, а духовното възприятие е притъпено. Сравнете Йер. 51:7; 2 Сол. 2:9, 10; Откр. 13:3, 4, 7, 18; 14:8; 18:3; 19:20. Може да се отбележи, че тук опиянението на жителите на земята се споменава след препратка към незаконния съюз между Вавилон и земните царе. Очевидно Вавилон действа чрез земните царе, за да получи контрол над онези жители на земята, които все още не са му се подчинили доброволно. Управниците и поданиците са еднакво измамани (Велика Британска империя, 624).

С виното. Тоест, чрез пиене на виното. Това „вино“ е измамната политика на Сатана за обединяване на целия свят под негов контрол, заедно с лъжите и „чудесата“, чрез които той прокарва политиката си (вж. гл. 13:13, 14; 18:23; 19:20).

За нейното блудство. Или „[което е] нейната проституция“. Съюзът между отстъпника Християнството и политическите сили на земята са средството, чрез което Сатана възнамерява да обедини света под свое ръководство.

3. Отнесе ме. Усещането за движение несъмнено е било предназначено да помогне на Йоан да направи умствения преход от неговото собствено време и място към тези на видението (вж. Езекиил 1:1). 3:12-14; 8:3; 40:2, 3; Откр. 21:10).

В духа. Буквално „в духа“ (виж върху гл. 1:10; срв. гл. 4:2; 21:10). Липсата на Определителният член в гръцки език подчертава качеството или естеството на преживяването.

Пустинята. Гръцки *erēmos*, „пусто място“ (виж на гл. 12:6). Свързаният глагол, използван в гл. 17:16, означава „да опустоша“, „да опустоша“, „да оголя“, „да изоставя“. „Пустинята“ е необитаем район, където животът може да се поддържа само сред трудности и опасности. Храна, подслон и евентуално дори вода биха били трудни за получаване и би имало опасност от диви животни и може би от разбойници. Съответно някои смятат, че когато се използва преносно, както тук, „пустиня“ би била ситуация, изпълнена с трудности и опасност, очевидно за Божия народ (виж ст. 6, 14). Липсата на определителния член преди думата „пустиня“ в гръцкия език ясно прави термина качествен и описателен. С други думи, той определя състояние, а не конкретно място.

Предвид факта, че гл. 17 изглежда се занимава най-вече с времето на седемте последни бедствия (виж стих 1), някои смятат, че тук се отнася ситуацията с „пустинята“

описва преживяванията на Божия народ по това време. Описаната тук ситуация е подобна на тази в „пустинята“ от гл. 12:6, 13–16, но не бива да се отъждествява с нея.

Жена. Старозаветните пророци многократно представят отстъпническия народ като развратна жена (вж. Езек. 16:15–58; 23:2–21; Осия 2:5; 3:1; и др.). Тази „жена“ – „голямата блудница“ (Откр. 17:1), или мистичният „великият Вавилон“ (ст. 5) – е виновна за „кръвта... на всички, които бяха убити на земята“ (гл. 18:24), очевидно през цялата история. Мистичният Вавилон представлява организираната религиозна опозиция срещу Божия народ, вероятно от началото на времето, но тук, по-специално, в самия му край (вж. върху гл. 17:5).

Седя. Формата на глагола означава продължаващо действие. В стих 1 „голямата блудница“ е представена като пряк контрол над хората като индивиди, религиозно, а тук като ръководеща политиките на гражданското управление (вижте стих 18). За отстъпническото християнство винаги е било характерно да се опитва да създаде съюз между църквата и държавата, за да консолидира религиозния контрол върху обществената политика (вж. том IV, стр. 837). Сравнете изявлението на нашия Господ, че Неговото „царство“ не е „от този свят“ (Йоан 18:36).

Аленочервено. Или „пурпурно“, ярък цвят, който със сигурност ще привлече вниманието. В Исаия 1:18 аленочервено е цветът на греха. Сравнете „големия червен дракон“ от Откр. 12:3.

Звяр. В библейските пророчества зверовете обикновено представляват политически сили (Дан. 7:3–7, 17; 8:3, 5, 20, 21; вж. Откр. 12:3; 13:1). Цветът на този звер може да подсказва, че той е олицетворение на злото, както богохулните имена, с които е покрит, показват, че той стои в опозиция на Бога. Съответно, самият звер може да бъде идентифициран като Сатана, действащ чрез онези политически сили, във всички епохи, които са се подчинили на неговия контрол.

В някои отношения този звер прилича на големия червен дракон от гл. 12:3, а в други леопардоподобният звер от гл. 13:1, 2 (вижте съответните коментари). Контекстът прави последната връзка да изглежда по-тясна. Основната разлика между звяра от гл. 13 и този от гл. 17 е, че в първия, който е отъждествен с папството, не се прави разлика между религиозните и политическите аспекти на папската власт, докато във втория двата са различни – звярът представлява политическата власт, а жената – религиозната власт.

Пълно. Отстъпничеството и противопоставянето на Бога са пълни.

Имена на богохулство. Или „богохулни имена“ (виж върху Марк 2:7; 7:2). В Откр. 13:1 (виж коментара там) имената са върху седемте глави; тук те са разпръснати по целия звер. Тези имена показват характера на звяра – той претендира да узурпира прерогативите на Божеството. Това, че е „пълнен“ с богохулни имена, показва, че е изцяло посветен на тази цел. Сравнете Ис. 14:13, 14; Ер. 50:29, 31; Дан. 7:8, 11, 20, 25; 11:36, 37.

Седем глави. Вижте стихове 9–11. За седемглавите зверове в древната митология вижте Исаия 27:1.

Десет рога. Вижте стихове 12–14, 17.

4. Жената. Вижте стих 3.

Пурпурно и алено. Сравнете Езек. 27:7; Откр. 18:7, 12, 16, 17, 19. Това бяха цветовете на царската власт (вижте върху Мат. 27:28), към които тази „жена“ се привързва (вж. Откр. 18:7).

Аленочервеното може да се счита и за цвят на греха и на блудница (виж гл. 17:3). Тази блудница, тази отстъпническа религиозна организация, изобразена в цялата си съблазнителност, е пищно облечена и вулгарно украсена. Тя се откроява в поразителен контраст с „булката“ на Агнето, която Йоан видя облечена в тънки дрехи, чиста и бяла (виж гл. 19:7, 8; вж. 1Т 136; Ед 248). Вижте Лука 16:19.

Мерзостите и нечистотата на нейното блудство. Или „нечисти дела, дори нечистотата, която е нейното блудство“. Златото на чашата заблуждава хората по отношение на естеството на съдържанието. Вижте стих 2.

5. Чело. Характерът, отразен от името „Вавилон“, е обмислен избор на жената. Това може да се подразбира от факта, че името се появява на челото ѝ. Сравнете с гл. 13:16.

Беше написано име. По-скоро „име стои написано“, тоест, то е било написано там в миналото и си остава там. Името отразява характера.

Мистерия. Тази дума е описателна за заглавието, а не част от него; оттук и уместността на термина „мистичен Вавилон“ (вижте на гл. 1:20).

Великият Вавилон. Въпреки че в известен смисъл мистичният Вавилон може да се счита за представител на отстъпническите религиозни системи през цялата история, „великият Вавилон“ в книгата Откровение обозначава в специален смисъл обединените отстъпнически религии в края на времето (вижте върху гл. 14:8; 16:13, 14; 18:24). В гл. 17:18 мистичният Вавилон е наречен „този велик град“ (вж. гл. 16:19; 18:18). Тук, несъмнено, Вавилон е посочен като „велик“, предвид факта, че тази глава разглежда най-вече големия последен опит на Сатана да осигури лоялността на човешката раса чрез религията. „Великият Вавилон“ е името, с което Вдъхновението се отнася до великия троен религиозен съюз на папството, отстъпническия протестантизъм и спиритизма (вижте гл. 16:13, 18, 19; вж. гл. 14:8; 18:2; вж.

ГК 588; Дан. 4:30; Зах. 10:2, 3; 11:3–9). Терминът „Вавилон“ се отнася до самите организации и до техните водачи, а не толкова до членовете като такива. Последните са посочени като „много води“ (Откр. 17:1, 15) и като „обитатели на земята“ (ст. 2; вж. ст. 8).

Майка на блудниците. Както вече беше отбелязано, „Вавилон Велики“ включва отстъпническия протестантизъм по времето, което е представено тук. Дъщерите на тази „майка“ следователно представляват различните религиозни групи, които съставляват отстъпническия протестантизъм.

Мерзости. Вижте стих 4.

6. Пиян. Вижте на стих 2. Буквално „продължаващ в състояние на опиянение“. В общ смисъл може да се каже, че Вавилон е „опиян“ от кръвта на мъчениците от всички епохи (вж. гл. 18:24), но в непосредствен смисъл с тази на мъчениците и бъдещите мъченици в заключителните сцени на земната история. Бог държи Вавилон отговорен за кръвта на онези, чиято смърт е постановил, но които е възпрепятстван да убие (вж. ВБ 628).

Вавилон е напълно опиянен от миналия си успех в преследването на светиите (виж Дан.

7:25; Мат. 24:21; вж. Откр. 6:9–11; 18:24), и с перспективата, че скоро ще има удовлетворението от завършването на кървавата задача (вж. върху гл. 16:6; 17:14; вж. ГК 628).

Кръв. Вижте на гл. 16:6.

Светии. Буквално „светии“ (вижте върху Деяния 9:13; Римляни 1:7).

И с кръвта. Или „тоест, с кръвта“.

Мъченици. Гръцката дума *martures*, буквално, „свидетели“ (вижте на гл. 2:13). Сравнете Ис. 47:6; Йер. 51:49; виж върху Откр. 18:24.

За Исус. Вероятно означава „който е свидетелствал за Исус“, първо чрез своите думи, а след това и чрез мъченическата си смърт. Те бяха убити, защото упорстваха в свидетелстването си за Исус и Неговата истина и бяха верни на Неговото име с цената на живота си.

Когато я видях. Не е ясно дали това се отнася за всичко, което Йоан беше видял в стихове 3–6, или само на поведението ѝ в стих 6, кулминацията на престъпната ѝ кариера. Отговорът на ангела на удивлението на Йоан (стих 7) може да предполага първото.

Чудех се с голямо възхищение. Буквално „бях смаян от голямо удивление“, гръцкият израз е отражение на типично еврейски идиоматичен израз. Ангелът беше призовал Йоан да стане свидетел на присъдата, която ще бъде произнесена над Вавилон, религиозната блудница (ст. 1), и апостолът вероятно е очаквал да види картина на пълна разруха и упадък. Но вместо това той вижда жена, облечена в скъпи и разкошни дрехи, в състояние на опиянение и седнала върху страховит звяр. Ангел вече беше казал на Йоан нещо за тази зла „жена“ (виж гл. 14:8; 16:18, 19), но сега му е даден по-пълнен и стряскащ разказ за нейните престъпления. Това, което Йоан вижда, го изпълва с пълно удивление, далеч отвъд всичко, което той изразява другаде в Откровението.

Престъпленията на мистичния Вавилон, както са изложени в обвинителния акт на ангела, могат да бъдат изброени както следва (вж. гл. 18:4): 1.

- Съблазняване. Чрез съблазняване на земните царе в незаконен съюз с нея, за да подпомогне нейните собствени зловещи планове (вж. ст. 2; гл. 18:3).
2. Потискащ деспотизъм. Като седи върху „много води“ – потискайки народите на земята (вижте гл. 17:1).
3. Допринасяне за човешката престъпност. Като опива хората на земята – с изключение на светиите – с виното на нейната политическа политика, като по този начин ги кара да станат нейни съучастници в злия ѝ заговор (вижте на стих 2). Чрез своето „блудство“ тя „поквари земята“ (гл. 19:2).
4. Пиянство. Като е била „опияна с кръвта на светиите“, които са я обидили, като са отказали да пият от злата ѝ отвара на грешката или да се подчинят на амбицията ѝ да управлява земята.
5. Убийство и опит за убийство. Чрез заговор за убийството на Христовата невеста, „жената“ от гл. 12 (вижте гл. 17:6, 14; 18:24).

7. Аз ще ти кажа. В гръцкия език местоимението е емфатично: „Аз самият ще ти кажа.“ Останалата част от главата е тълкуването на „тайната“ от ангела или символиката на видението от стихове 3–6. „Звярът“ е обяснен в стихове 8–17, а „жената“ – в стих 18.

8. Звярът, който видя. Тоест, звярът от стих 3. На Йоан не му беше показан звярът или в състоянието си „беше“, или в състоянието си „не е“, а в съживеното си състояние след периода „не е“. Ангелът обаче накратко разказва за миналата кариера на това страшно създание, като идентифицира звяра, както го е видял Йоан (вижте стихове 8–11).

Във въведението към видението (ст. 1, 2) и в самото видение (ст. 3–6) вниманието на Йоан е насочено почти изключително към жената, а звярът е споменат почти инцидентно. В гръцкия текст на стихове 1–6, според текста на Нестле, 102 думи са посветени на жената и само 12 на звяра. Но в обяснението (ст. 7–18) ангелът се спира почти изцяло на звяра, заедно с неговите глави и рога. В гръцкия текст на стихове 7–18 само 36 думи са посветени на жената и 243 на звяра. Тази забележителна разлика между видението и обяснението му може да подсказва, че макар обявената тема на видението да е божествената присъда, произнесена над мистичния Вавилон, и въпреки че тя се оказва водещ герой в събитията, изобразени от видението, нейният кратък триумф и внезапно падение могат да бъдат разбрани само чрез внимателно изучаване на приноса на звяра, както за моментния му успех, така и за евентуалното му поражение.

Беше и не е. В някакъв момент в миналото звярът е бил активен, но след това е изчезнал. Този израз се повтаря в края на стих 8 и отново в стих 11. Някои отъждествяват периода „беше“ на звяра с този на езическия Рим, периода „не е“ с краткия интервал между края на езическото преследване и началото на папското преследване, а периода „все още е“ с този на папския Рим. Други отъждествяват периода „беше“ с този, представен от звяра и неговите седем глави, периода „не е“ с интервала между раняването на седмата глава и възраждането на звяра като „осмата“, а периода „все още е“ с възраждането на звяра, когато той стане „осмият“. Тези, които поддържат първия възглед, по този начин отъждествяват периода „беше“ на звяра с този на дракона от гл. 12, докато тези, които поддържат втория възглед, биха включили и леопардоподобния звяр от гл. 13. Сегашното време „не е“ подчертава времевата последователност.

Ще се възнесе. Или „е на път да се възнесе“. Ангелът все още говори за пътя на звяра преди да се издигне от „бездънната яма“. По времето, когато Йоан видя този звяр във видение, той вече се беше възнесъл „от бездънната яма“.

Когато изразът „беше и не е“ се повтаря в края на стих 8, думите „още „е“ – за предпочитане „ще бъде“ – се появяват на мястото на думите „ще се изкачи от бездънната яма“, използвани по-рано в стиха (вижте по-долу за „още е“). Съответно, звярът „още е“, когато се изкачва „от бездънната яма“. Сравнимите думи в тази тройна последователност, както са дадени в стих 11, са „дори той е осмият“. Следователно, когато звярът се изкачва „от бездънната яма“ и „още е“, той съществува като „осмият“, буквално „осми“. В стих 8 звярът отива „в погибел“, след като се изкачи от „бездънната яма“ и съществува за неопределен период от време като „осмият“.

Когато звярът съществува отново като „осми“, „онези, които живеят на земята, чиито имена не са записани в книгата на живота от създанието на света, ще се учудят, когато видят звяра“. Забележително подобно твърдение е направено в гл. 13:3, 8 (вж. ст. 4) за отношението на света към звяра от тази глава, когато смъртоносната му рана е излекувана: „Целият свят се учуди след звяра. ... И всички, които живеят на земята, чиито имена не са записани в книгата на живота на Агнеца, заклан от създанието на света, ще му се поклонят.“ Ако гл. 13 тук се отнася до същото събитие като гл. 17:8, следва, че твърдението „смъртоносната му рана е изцелена“ (гл. 13:3) е еквивалентно на изрази „ще се издигне от бездънната яма“ (гл. 17:8; вж. гл. 20:3, 7). По подобен начин думите „оживя“ (гл. 13:14) биха били еквивалентни на изразите „все още е“ и „той е осемте“ (гл. 17:8, 11); раняването на главата (гл. 13:3), отвеждането „в плен“ и „раната от меч“ (гл. 13:10, 14) биха имали свой еквивалент в подразбиращото се слизване на „звяра“ в „бездънната яма“ (гл. 17:8); а „смъртта“ (гл. 13:3) би била еквивалентна на фазата „бездънна яма“ от преживяването на звяра.

Отбелязаните тук сходства водят до идентифициране на седмата глава на звяра като папската глава (виж гл. 17:9, 10). Това сходство обаче не доказва непременно идентичност. За връзката на звяра от гл. 17 с този от гл. 13 виж гл. 17:3.

Бездънна яма. Гръцки *abussos*, буквално „бездна“, което означава огромно, безмерно пространство (виж върху Марк 5:10; Откр. 9:1). В LXX обикновено се отнася или до морските дълбини, или до подземни води. В LXX на Пс. 71:20 и в Рим. 10:7 се използва за подземния свят или мястото на мъртвите, обикновено наричано Хадес (виж върху Мат. 11:23; срв. върху 2 Царе 12:23; Прит. 15:11; Ис. 14:9). Следователно слизането в „бездната“ би било подходящ термин за представяне на смъртта на звяр, който изглежда е бил убит.

Погибел. Гръцки *arōleia*, „пълно унищожение“, „унищожение“ (виж върху Йоан 17:12). Това показва крайния край на звяра (вж. Откр. 17:11; виж върху гл. 19:20; 20:10).

Тези, които живеят. Тоест, онези, върху които „блудницата... седи“ (ст. 1) и които „са се опили с виното на нейното блудство“ (ст. 2). Сравнете гл. 13:3, 4, 7, 8, 12, 14; вижте върху гл. 17:1, 2.

Чудо. Гръцки *thaumazō*, „да се удивляваш“, „да се чудиш“ (виж върху ст. 6). Хората на земята са безкрайно изненадани да видят как звярът, когото са видели да отива в „бездънната яма“ (ст. 8), се връща и продължава с предишните си дейности. Те първо се „чудят“, а след това се покланят (виж гл. 13:3, 4, 8, 12, 14), тоест, оказват доброволна подкрепа на звяра в преследването на неговите богохулни планове. Относно връзката на звяра от гл. 17 с този от гл. 13 виж върху гл. 17:3.

Не е записано. Тоест, не е в списъка с онези, които Бог приема като кандидати за Неговото царство.

Книга на живота. Вижте върху Фил. 4:3.

От основаването. Гръцкият текст може да се разбира като внушаващ, че имената, появяващи се в книгата на живота, са били записани там още от „създаването на света“ или просто, че самата книга съществува оттогава. Тук се има предвид последното значение. Сравнете с гл. 13:8.

И все пак е. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) тълкуването „ще бъде“ или „ще дойде“. Вижте по-горе за „беше и не е“ и „ще се възнесе“.

9. Умът, който има мъдрост. Сравнете гл. 13:18. Ангелът по този начин въвежда обяснението си за „звяра, който беше и го няма, и все пак е“ от гл. 17:8. Това, което беше показано на Йоан, беше „мистерия“ (вж. ст. 7; вижте върху ст. 5) в смисъл, че реалността е била скрита в символичен език и би била необходима „мъдрост“, за да се разбере фигуративното от буквална гледна точка. Въпреки че това твърдение на ангела вероятно се отнася най-вече до загадката на ст. 8 и следователно особено до обяснението в ст. 9, 10, то е вярно и за цялото видение и следователно за обяснението на ст. 10–18 като цяло.

Седем глави. Те очевидно представляват седем основни политически сили, чрез които Сатана се е стремил да унищожи народа и делото на Бог на земята (вижте стихове 2, 3, 6, 10).

Дали Вдъхновението е замислило тези глави да бъдат идентифицирани със седем конкретни народа от историята, не е ясно, тъй като в Откровението числото „седем“ често има символично, а не буквално числово значение (вижте гл. 1:11). Съответно, някои са разбирали седемте глави като представляващи цялата политическа опозиция срещу хората и каузата на Бог на земята през цялата история, без да се посочват седем конкретни народа.

Други предполагат, че силите, представени от седемте глави, трябва да са седем конкретни народа, вече споменати в различните пророчества на Данииел и Откровение. Те отъждествяват първите четири глави с четирите велики световни империи от Дан. 2 и 7, петата с малкия рог от гл. 7 и 8 и леопардоподобния звяр от Откр. 13, шестата със силата, представена в гл. 11:7, и седмата с двурогия звяр от гл. 13:11.

Според този модел на тълкуване, силите, представени от първите пет глави, биха били Вавилон, Персия, Гърция, Римската империя и папството. Шестата и седмата глава биха могли да бъдат революционна Франция и Съединените щати, или Съединените щати и световна организация, или Съединените щати и възстановено папство.

Други пък смятат, че седемте глави представляват основни преследващи сили, тъй като Бог първоначално е имал избран народ и организирано дело на земята, и съответно посочват Египет, Асирия, Вавилон, Персия, Гърция, Римската империя и папството. Тези, които

Следвайки този модел на тълкуване, те обръщат внимание на важната роля на Египет и Асирия по отношение на Израел в историята и пророчествата на Стария завет. Също така, те посочват следните обстоятелства, когато всяка от тези седем сили, от своя страна, се е опитала или да унищожи Божия народ, или да го покори, или да заличи отличителния му религиозен характер: (1) Египет при Червено море, Изх. 14:9–30; (2) Асирия под командването на Сенахирим, Ис. 8:4–8; 36:1–15; 37:3–37; (3) Вавилон по време на пленничеството, Йер. 39:9, 10; 52:13–15; (4) Персия под управлението на Аман, Естир 3:8, 9; 7:4; 9:1–6; (5) Гърция под управлението на Антиох Епифан, 1 Мак. 1:20–64; 3:42; 4:14, 36–54; (6) Рим, в преследването му както на евреи, така и на християни, Дан. 8:9–12, 24, 25; Мат. 24:15, 21; Лука 21:20–24; Откр. 2:10, 13; и (7) папството през цялата му история, Дан. 7:21, 25; 8:24; 11:33, 35.

Предвид факта, че Вдъхновението не е посочило дали седемте глави трябва да бъдат разбирани като представляващи седем конкретни народа и не е посочил никакъв момент от време, от който да се броят, този коментар счита, че доказателствата са недостатъчни, за да се оправдае догматичното им идентифициране. Откровение 17 се занимава със звяра по време на периода му „все още е“, когато е „осмият“ (вижте стихове 8, 11), и тълкуването на основното послание на главата за щастие не зависи от идентифицирането на седемте глави.

Планини. Често срещан пророчески символ, обозначаващ политически или религиозно-политически сили (виж Исаия 2:2, 3; Йеремиа 17:3; 31:23; 51:24, 25; Езекиил 17:22, 23; и др.). Този символ може също да е алюзия към град Рим със седемте му хълма. Класическите писатели често наричат Рим Град на седемте хълма (Хораций, Кармен Свети 7; Вергилий, Енеида VI).

782–784; Георгика ii. 534, 535; Военни епиграми iv. 64. 11, 12; Писма на Цицерон до Атик vi. 5; Проперций Елегии iii. 11; и др.). В ранните християнски векове християните обикновено наричали Рим „Вавилон“ (вж. върху 1 Петрово 5:13; Откр. 14:8), вероятно за да избегнат да бъдат смятани за подривни, когато говорят и пишат за антихристиянските дейности на Рим и предстоящите Божии съдби върху него. С оглед на историческата връзка на древен Вавилон с Божия народ в старозаветните времена, наименованието „Вавилон“, прилагано към Рим в отношенията му с християнството, е било особено подходящо.

Жената седи. Тук ангелът говори за „жената“, седнала на седемте „глави“, докато в стих 3 се говори просто за нея като за седнала върху „звяра“ (виж коментара там). Следователно, да седи върху седемте глави очевидно е същото като да седи върху звяра. Съответно, няма рязка разлика между звяра и неговите глави. Вероятно не се цели никаква разлика.

10. И има седем царе. Или „и седем царе са те“. Тези „царе“ не са в допълнение към „главите“ и „планините“, но, вероятно, отъждествявани с тях. Не е ясно какво разграничение, ако изобщо има такова, се прави между „царете“ и „планините“.

Пет са паднали. Моментът, в който може да се каже, че пет от главите са „паднали“, че едната „е“ и че другата „още не е дошла“, не е ясно посочен. Най-общо казано, адвентните тълкуватели поддържат една или друга от три различни гледни точки по отношение на посочения тук момент от време: (1) Според модела на тълкуване, който прави седемте глави представителни за всички сили, които се противопоставят на Божия народ и действат на земята, независимо от броя им, това твърдение би означавало просто, че мнозинството от така представените сили вече са отишли от сцената на историята. (2)

Тези, които изброяват първите пет глави като Вавилон, Персия, Гърция, Рим и папството, смятат, че тези пет са паднали по времето, когато смъртоносната рана е била нанесена на папската глава на звяра през 1798 г. (вижте гл. 13:3, 4). (3) Тези, които изброяват първите пет глави като Египет, Асирия, Вавилон, Персия и Гърция, смятат, че моментът, посочен в стих 10, е времето на Йоан, когато е било дадено видението. Вижте стих 9.

Едното е. Според второто мнение, Франция или Съединените щати, след 1798 г., и според третата гледна точка, Римската империя по времето на Йоан (виж по-горе за „пет паднали“).

Другият. Според първия възглед, малцинството от политически сили, които все още не са изиграли своята роля; според втория, Съединените щати или някоя световна организация като Обществото на народите или Организацията на обединените нации; според третия, папството (виж по-горе за „пет паднаха“). Може да се отбележи, че ако събитията, предсказани в гл. 17, са отчасти идентични с тези от гл. 13 (виж за гл. 17:3, 8), от това следва, че папският глава е този, който тук е обозначен като „другият“.

Кратко пространство. Гръцката дума *oligos*, използвана 34 пъти в Новия завет в смисъл на „малко“, „малък“, „дребен“, за да се посочи количество, и 8 пъти в смисъл на „кратък“, за да се посочи време (вижте гл. 12:12). Изречението може да се преведе или като „Необходимо е той да остане малък“, или като „Необходимо е той да продължи кратко“, вероятно в смисъл на „ограничено време“, за разлика от неограничено време. В гл. 12:12 *oligos* се отнася до „краткото време“, отредено на Сатана след поражението му на кръста (вж. ДА 758, 761; ГС 503). Може би ангелът тук уверява Йоан, че Сатана, и по-специално силата (или силите), представена от седмата глава, никога не могат да постигнат напълно целите си; или че техният мандат е строго ограничен. Някои тук разбират *oligos* буквално, като обозначение за кратък период от време.

11. Звярът, който беше. Вижте стих 8.

Дори той е осмият. Буквално „също така самият той е осми“. Това е звярът в своето възродено състояние, в периода „все още е“ след изкачването му от „бездънната яма“ (вижте върху стихове 8, 10). Някои смятат, че осмата власт е единствено папството; други предполагат, че тя представлява Сатана. Тези, които заемат последната гледна точка, посочват, че по това време Сатана се опитва да се представи за Христос (вижте върху 2 Сол. 2:8).

От седемте. Буквално „от седемте“. Самият звяр – „осмият“ – изглежда е същият звяр, към който са били прикрепени седемте глави (вж. гл. 13:11, 12). Липсата в гръцкия език на определителния член преди думата „осми“ предполага, че самият звяр е бил истинската власт зад седемте глави и следователно е нещо повече от просто още една глава, осмата в поредица. Той е тяхното обобщение и кулминация – самият звяр. В гръцкия език думата за „осми“ е мъжки род и следователно не може да се отнася до глава, думата за която е женски род.

Погибел. Вижте стих 8.

12. Десет рога. Сравнете Дан. 7:24; Откр. 12:3; 13:1; вижте върху Дан. 7:7; Откр. 12:3.

Все още няма царство. Според някои числото „десет“ определя десет конкретни „царе“ или народа. Други смятат „десет“ за кръгло число и като такова се отнася до всички сили от категорията, наричани „рога“, независимо от точния им аритметичен брой. Подобна употреба е често срещана и другаде в Писанието (вижте гл. 12:3). Някои приемат, че тези десет рога представляват същите десет сили, посочени в Даниил и по-рано в Откровението. Други, въз основа на това, че тези десет „получават власт като царе, един

час със звяра“, считат, че следователно не могат да бъдат отъждествявани с различните народи, възникнали по време на разпадането на Римската империя.

Час. Гръцки *hōra*, „сезон“, „ден“ (в контраст с нощ), „един ден“, „един час“

[една дванадесета от дневните часове] и определен момент от „времето“. В Мат. 14:15 *hōra* се превежда като „време“, което означава ден. Други случаи на такъв превод са Мат. 18:1; Йоан 16:2, 4, 25; 1 Йоан 2:18; Откр. 14:15. *Hōra* се превежда като „ден“ в Марк 6:35, „миг“ в Лука 2:38, „време“ във 2 Кор. 7:8 и Филимон 15, „кратко време“ в 1 Сол. 2:17, „крайно време“ в Рим. 13:11 и „вечер“ в Марк 11:11. Очевидно значението на *hōra* във всеки конкретен случай трябва да се определя от контекста.

Някои приемат „единия час“ от гл. 17:12 за пророческо време, според което той би представлявал период от около две седмици буквално време. Контекстът обаче сякаш предполага друго. Общоприето е, че гл. 18 дава по-подробно обяснение на събитията, описани в гл. 17:12–17. Но периодът от време, обозначен като „един ден“ в гл. 18:8, е наречен също „един час“ в стихове 10, 17, 19, като очевидното намерение на Вдъхновението е да посочи кратък период от време, без да се уточнява точната му продължителност. Съответно, изглежда за предпочитане изразът „един час“ в гл. 17:12 да се тълкува в същия смисъл, като обозначаващ кратък, но неопределен период от „време“.

Периодите от време, споменати в пророческите пасажи от Писанието, не винаги обозначават това, което е общоизвестно като пророческо време. Например, 7-те години глад, предсказани от Йосиф, са буквални години (Бит. 41:25–31), както е вярно и за 40-те години скитане, предсказани в Числа 14:34. Същото може да се каже и за 400-те години от Бит. - кулминацията на сатанинския план за обединението на света чрез договор между отстъпническите религиозни организации на земята, представени от жената, и политическите сили на земята, представени от звяра (вижте върху гл. 16:13, 14; 17:3). Очевидно именно през този кратък „час“ Йоан видял „жената“, седнала върху „звяра“, на върха на своя път и „опияна“ от кръвта на светиите и мъчениците на Исус (ст. 3–6).

13. Ум. Гръцки *gnōmē*, „мнение“, „намерение“, „цел“, „решение“, „постановление“. В стих 17 гноме се превежда като „воля“. „Умът“ на земните народи е диаметрално противоположен на този на Бога. Земните народи, представени от десетте рога, тук целят да се обединят със „звяра“ (виж стих 3), за да принудят жителите на земята да пият „виното“ на Вавилон (виж стих 2), тоест да обединят света под неин контрол и да унищожат всички, които отказват да сътрудничат (виж стих 14). Вижте ЕВ 34, 36, 282; ГС 615, 624, 626; РК 512, 587; 5Т 213. Сравнете с Откр. 16:12–16.

И ще дадат. Буквално „тоест, те ще дадат“. Вижте по-долу за „сила“.

Сила. Гръцки *dynamis*, „[потенциална] способност“, което означава способността да се изпълни дадено решение. Чрез десетте си рога звярът се стреми да постигне целта си.

Сила. Гръцки *exousia*, „авторитет“ (виж върху Марк 2:10; Рим. 13:1). Твърдението буквално гласи: „Те имат една цел, тоест, ще дадат силата и властта си на звяра.“ Това единодушно съгласие на народите се постига чрез посредничеството на трите зли „духа“ (вижте върху Откр. 16:13, 14). Сега, когато благодатното време е приключило, Бог допуска световен религиозно-политически съюз, чиято цел е унищожението на Неговия народ. Такъв план Той е държал под контрол още от дните на Вавилон (вижте върху Бит. 1:1).

11:4-8; Дан. 2:43; Откр. 14:8), но сега Той отдръпва възпиращата Си ръка (Откр. 17:17; вж. 2 Лет. 18:18). „Ще има всеобща връзка на единство, една голяма хармония, съюз на силите на Сатана. ...

„Във войната, която ще се води в последните дни, ще се обединят, в противопоставяне на Божия народ, всички покварени сили, които са отстъпили от верността към закона на Йехова“ (Допълнителни материали на EGW върху Откр. 17:13, 14).

14. Образувайте война. Тоест, присъединете се към битка. С обединения свят (вижте гл. 16:12–16; 17:13) под ръководството на „звяра“ от стихове 3, 8, 11, сега започва последният етап от вековната война срещу Христос и Неговия народ. Този етап от конфликта, наречен „битката на онзи велик ден на Всемогъщия Бог“ (гл. 16:14), е описан по-подробно в гл. 19:11–21 (вижте коментара там). Под шестата язва се правят приготовления за битката (вижте гл. 16:12–16), която се води под седмата язва.

Агнето. Вижте гл. 5:6.

Победете ги. Божият верен народ, който е страдал толкова дълго от ръцете на враговете си (виж гл. 6:9–11; 12:13–17; 13:7, 15), ще бъде избавен, когато Този, Който е „Господар на господарите и Цар на царете“, оголи могъщата Си ръка и излезе да защити тяхната кауза (виж върху гл. 11:15, 17; 18:20; 19:2, 11–21). Христос се намесва в момента, в който силите на злото започват атаката си срещу светиите, в началото на седмата язва (виж върху гл. 16:17).

Господ на господарите. Титлата „Господар на господарите и Царе на царете“ се използва в Писанието за Христос, когато Той се завръща на земята, за да победи войските на злото и да избави верния Си народ (виж 1 Тим. 6:15; Откр. 19:16; срв. Мат. 25:31; Откр. 1:5; 17:14; ВЦ 427, 428, 613, 614).

С. Гръцка дума мета (виж на стих 1), тук означаваща „в компанията на“.

Призован. Буквално „поканен“, тоест в Новия завет, да получи вечно спасение (виж върху Матей 22:3, 14).

Избран. Или „избран“. Не всички, които са „призвани“, отговарят на условията да бъдат „избрани“. Защото Разграничение между „призвани“ и „избрани“ вижте върху Матей 22:14; вж. върху Йоан 1:12.

Верни. Или „достойни за доверие“, „надеждни“. Тези, които са били „избрани“, трябва да останат „верни“, дори „до смърт“ (гл. 2:10), ако е необходимо, за да бъдат причислени „с Него“, тоест с Христос. Добавянето тук на думата „верен“ предполага, че не е достатъчно да бъдеш „призован“ и „избран“. С други думи, тези, които веднъж влязат в преживяването на благодатта чрез вяра в Христос, трябва да „останат“ в благодатта, ако искат да бъдат годни да влязат в царството на славата (вижте върху Йоан 3:18–20; Ефесяни 1:4, 5; вж. върху 1 Коринтяни 3:15; вж. Езекиил 3:20; 18:24; 33:12).

15. Той ми казва. Вижте гл. 17:1.

Води. Вижте стих 1. За други случаи на води като символ на човешки същества вижте Исаия 8:7; Дан. 7:2.

Седи. Или „седи“. Тук ангелът отново говори за това, което Йоан видя в стихове 3–6, в рамките на периода от време, посочен в стихове 11–13 (вижте коментара там).

16. Десетте рога. Вижте стих 12.

Върху звяра. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) прочитането „и звярът“. рогата и звярът участват в изпълнението на божествената присъда над Вавилон. Относно самоличността на звяра вижте стих 3.

Ще намразят. Това представлява промяна в отношението от страна на „звяра“ и „роговете“. Някои прилагат това отношение от страна на десетте рога към отношението на някои от народите на Западна Европа към папството от времето на Реформацията; други смятат, че изпълнението на това предсказание тепърва предстои. Досега роговете са имали

като са подкрепили политиките, пропагандирани от „жената“ (виж стихове 3, 9, 13), особено заговора за убийството на светиите (виж стих 14). Но когато Христос ги побеждава (стих 14), те се обръщат срещу нея, осъзнавайки, че тя ги е измамила (виж стих 2). Вижте GC 654–656.

Блудницата. Вижте стих 1.

Пуста. Гръцки егѐтоб, „да опустоша“, „да опустоша“ (вж. ст. 3). Формата на думата на гръцки предполага, че „блудницата“ винаги ще остане „пуста“ (вж. гл. 18:21).

За по-пълно описание на опустошителното състояние на блудницата вижте гл. 18:22, 23.

Гола. Тоест, лишена от разкошното си облекло (ст. 3, 4) и по този начин оставена в срам и неудобство. Вижте ГК 655, 656; вж. Езекиил 23:29; Откр. 16:15.

Плът. Буквално „парчета плът“, което подчертава действието на поглъщане и пълнотата на акта. Както хищник разкъсва и разкъсва жертвата си в процеса на поглъщането ѝ, така и „блудницата“ трябва да бъде жестоко и безмилостно унищожена от самите сили, които доскоро са я подкрепяли (вижте по-горе за „ще мрази“).

Изгори я. Буквално „изгори я напълно“. Сравни гл. 18:8, където гласи: „тя ще бъде изгорена напълно с огън.“ Фигуративната жена, разбира се, би била изгорена фигуративно. Вижте на Откр. 18:8, 9; вж. Езек. 28:17–19.

17. Бог е поставил. „Десетте рога“ и „звярът“ (вижте на стих 16) са упълномощени от Бог да изпълнят божествения „съд“ или „присъда“, издадена над „Вавилон“ за неговите престъпления (вижте на Откр. 17:1; срв. на 1 Царе 16:14; 2 Лет. 18:18; 2 Сол. 2:11).

Съответно, Откр. 17:16, 17 представлява кулминацията на главата, представяйки „съда над [или „присъдата над“] голямата блудница“, темата, обявена от ангела в стих 1. Всичко останало е подготовка за и обяснение на този разказ за съдбата на „великия Вавилон“. Стихове 2–6 предоставят каталог на неговите престъпления (виж стих 6) и по този начин обяснение защо е произнесена присъдата над него, докато стихове 8–18 излагат средствата, чрез които или как присъдата ще бъде изпълнена (виж стих 1). Тази присъда ще бъде отложена над Вавилон под седмата язва (виж гл. 16:19; вж. гл. 16:19; 18:5, 21; 19:2).

Сърца. Или „умове“.

Да изпълни волята му. Тоест, да изпълни „целта“ или „постановлението“ (вижте стих 13) на небесно съдебно заседание относно „голямата блудница“ (виж гл. 16:19; 17:1).

Да се съглася. Вижте стих 13.

Дайте царството им. Вижте стих 13.

Божиите думи. Тоест, Неговата „воля“, изразена в изречението срещу мистичното Вавилон (виж Откр. 16:17, 19; 17:1).

Изпълнено. Тоест, докато присъдата не бъде изпълнена напълно. Обединените отстъпнически религиозни организации по света (виж гл. 16:13), заедно с техните водачи, са първите, които ще паднат (вж. ГК 656), тъй като политическата страна на вселенската религиозно-политическа коалиция (виж гл. 16:13; 17:5) се превръща в инструмент в ръцете на Бог, за да изпълни присъдата срещу религиозната страна на съюза (вж. Ис. 10:5; 13:4–9; 14:4, 6; 28:17–22; 47:11–15; Йер. 25:14, 34–38; 50:9–15, 29–31; 51:49; Езек. 26:3; Дан. 11:45; Зах. 11:10; вижте върху Откр. 19:2).

18. Жената. Вижте стих 3.

Този велик град. Буквалният Вавилон е бил „великият град“ от древността (вижте Допълнителна бележка върху Дан. 4). От дните на Вавилон град Вавилон е бил представител на организирана опозиция срещу Божиите цели на земята (вижте върху Бит. 11:4–6; Откр. 14:8).

Градът е силно организирана и интегрирана асоциация от човешки същества. Следователно колко подходящ е „Вавилон Велики“ като пророчески символ за организираната, универсална, отстъпническа религиозна организация.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

2 ГК 536

4-6GC 382

6 ГК 59

14 AA 371; COL 421; PK 721; 5T 223

15 ГК 440

18 GC 382; PP 167

ГЛАВА 18

6

2 Вавилон падна. 4 На Божия народ беше заповядано да го напусне. 9 Царете на земята, 11 с търговците и моряците, оплакват я. 20 Светиите се радват за Божиите съдби върху нея.

1. След тези неща. Това се отнася до последователността, в която глави 17 и 18 са били разкрити на Йоан, а не непременно до последователността на събитията, записани в тях. Йоан не има предвид, че събитията от глава 18 се случват след всички споменати в гл.

17. Вижте гл. 4:1.

Друг ангел. Тоест, различен от ангела от гл. 17. Този ангел се обединява с третия ангел от гл. 14:9-11 в провъзгласяването на последното Божие послание към света (EW 277) и неговото послание е повторение на това на втория ангел от гл. 14:8 (GC 603).

От небето. Ангелът е представен като излязъл от Божието присъствие на специална мисия и в процес на слизване на земята, по времето, когато Йоан го видя.

Власт. Гръцки *exousia*, „авторитет“ (виж на гл. 17:13). Този ангел излиза от тронната зала на вселената; натоварен е да прогласи последното Божие послание за милост и да предупреди жителите на земята за непосредствената съдба, очакваща „Вавилон Велики“.

Осветен. Или „просветлен“. Въпреки сатанинските усилия да обгърне земята в мрак, Сега Бог го запалва със славната светлина на спасителната истина (вижте Йоан 1:4, 5, 9).

Слава. Гръцки *doxa* (виж върху Йоан 1:14; Рим. 3:23). „Славата“ може да се разглежда като представящ характера на Бога (вж. Изх. 33:18, 19; 34:6, 7), тук по-специално както е разкрит в плана на спасението.

2. Викаше силно. За да могат всички да чуят. Посланието от гл. 18 трябва да бъде провъзгласено по време на силния вик на третия ангел (Велика Британска империя 603, 604, 614, 615, 653) и затова заслужава най-внимателно изучаване.

Великият Вавилон. Вижте гл. 14:8; 17:5.

Паднала е. Вижте гл. 14:8. Нейното духовно падение сега ще бъде демонстрирано и потвърдено, и сега тя ще бъде наказана. Сравни Ис. 13:21, 22; 21:9; Йер. 51:8.

Дяволи. Буквално „демони“ (вижте върху Марк 1:23). „Великият Вавилон“ сега е изцяло обладан от демони (вижте върху Откр. 17:5, 6, 14. вж. върху Мат. 12:43-45). Може би, в специален

⁶Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Откр. 15:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

В този смисъл, тук се говори за съвременния спиритизъм (вижте върху Откр. 13:13; Откр. 13:13, 14; вж. EW 273, 274; GC 558, 588, 624).

Нечист дух. Буквално „нечист дух“ (вижте Марк 1:23).

Нечиста и омразна птица. Метафората е графично добавена към метафората, за да се засили описанието на пълното извращение и отстъпничество на Вавилон. В литературна форма гл. 18 отразява структурата на древноеврейската поезия (виж том III, стр. 23).

3. Всички народи. Вижте гл. 17:2.

Вино на гнева. Вижте гл. 14:8.

Царе на земята. Вижте гл. 16:14; 17:2, 10, 12.

Извършил блудство. Вижте гл. 17:2.

Търговци. Гръцко *emporoi*, буквално „пътуващи“ и следователно „пътници“ или „търговци“.

Силно фигуративният език на гл. 18 оставя неясно дали тези „търговци“ са буквални или фигуративни. И двете са възможни. Ако са фигуративни, тези „търговци“ биха представлявали онези, които защитават ученията и политиките на „Вавилон Велики“ (вж. Ис. 47:11–15), стоките, които тя има за показване и продажба на хората по света, за да ги заблудят (вж. Откр. 18:11).

Изобилие. Гръцки *dunamis*, „сила“, тук вероятно в смисъл на „влияние“.

Сравнете с гл. 5:12.

Деликатеси. Гръцки *strēnos*, „разврат“, „безцелно удоволствие“ (вж. ст. 7).

4. Друг глас. Тоест, както подсказва гръцкият език, друг ангелски глас.

Излез от нея. Почти до самия край на времето, очевидно, някакви... може би

Много от Божия народ не са чули призива да излязат от мистичния Вавилон.

Сравнете Божия призив към Неговия народ в древността да бягат от буквалния Вавилон (вижте Исая. 48:20; Йеремиа 50:8; 51:6, 45). Както Божият народ някога е излизал от буквалния Вавилон, за да може да се върне в Йерусалим, така и Неговият народ днес е призован от мистичния Вавилон, за да бъде сметен за достоен да влезе в Новия Йерусалим.

Вероятно всички, които са истински Негов народ, ще чуят гласа Му и ще се вслушат в призива Му (вж. върху Мат. 7:21–27; срв. Йоан 10:4, 5). Този „глас“ повтаря призива на втория ангел от Откр. 14:8 (вж. GC 390, 603; EW 277). Непосредствените причини за този наложителен призив са посочени в последната част на стиха.

Участници. Това е първата от двете причини, дадени за бързо излизане от мистичното Вавилон. Тези, които участват в греховете на Вавилон, очевидно носят дял от отговорността за тях (вж. Йер. 51:6).

Нейните грехове. В общ смисъл, всички грехове, към които тя подтиква хората, но по-конкретно, греховете, очертани в гл. 17:2–6 (виж върху ст. 6). В гл. 18 Вавилон е изправен пред божествената справедливост по пет обвинения: (1) гордост и арогантност, (2) материализъм и лукс, (3) прелюбодеяние, (4) измама и (5) преследване (виж ст. 2, 3, 5, 7, 23, 24).

Нейните бедствия. Тоест, наказанието, което ще ѝ бъде наложено в съответствие с „съдът“ или „присъдата“ от гл. 17:1 (вижте върху гл. 16:19; 17:1, 17). Характерът на тези „бедствия“ е изложен накратко в гл. 16:19; 17:16; 18:8, 21. По-голямата част от гл. 18 се състои от графично, но силно образно и косвено описание на тези „бедствия“. Докато първите пет от седемте последни бедствия се изливат предимно върху онези, които сътрудничат с Вавилон – владетелите и жителите на земята (гл. 17:1, 2, 8, 12) – наказанието на Вавилон, обединените отстъпнически религиозни организации на земята, се извършва

под седмата язва (виж гл. 16:19; 17:1, 5, 16). Шестата язва подготвя пътя за това наказание.

5. Нейните грехове. Вижте върху Откр. 18:4; срв. Йер. 50:14.

Достигнато. Гръцко kollaō, буквално „да залепя“, „да скрепя здраво заедно“. Греховете Вавилон са изобразени като планинска маса, простираща се нагоре, компактна и слепена.

Към небето. Като фигуративната планина пронизва небето, така и престъпната кариера на „Великият Вавилон“ (виж гл. 17:6) се издига пред Бога, призовавайки за възмездие (Откр. 16:19; срв. Бит. 11:4, 5; 18:20, 21; Ездра 9:6; Йер. 51:9; Дан. 5:26, 27; Йона 1:2). Вероятно тук има алюзия към Вавилонската кула (Бит. 11:4).

Спомнено. Божието дълготърпение е на път да приключи и Неговият съд върху мистичните Вавилон пред екзекутация (виж гл. 16:19). Приложена към Бога, думата „спомни си“ обикновено означава, че Той е на път да възнагради хората за определен начин на действие, независимо дали е добър или зъл (виж Бит. 8:1; Изх. 2:24; Пс. 105:42; и др.).

Нейните беззакония. Тоест, нейните зли дела и техните последици, най-вече конкретните престъпления, за които е обвинена в гл. 17 и 18 (вижте гл. 17:6; 18:6, 7).

6. Наградете я. Буквално „дайте ѝ до краен предел“. Блудницата, тоест отстъпническата организация „Великият Вавилон“ (вижте гл. 14:8; 17:5), трябва да бъде възмездена изцяло за злите си дела. В абсолютна справедливост, Небето не задържа никаква част от дължимото плащане. Наградата, която ще бъде отсъдена за Вавилон, е описана накратко в гл. 17:16, 17 и по-подробно в гл. 18. Сравни Йер. 51:6.

Както тя ви възнагради. Буквално „според делата ѝ“. Нейната награда ще бъде изплатена в вид. Наказанието ще съответства на престъплението, т.е. ще бъде подходящо за него. Сравни Ис. 47:3; Йер. 50:15, 29; 51:24.

Двойно ѝ дай двойно. Буквално „удвои ѝ двойното“. Отмери ѝ двойно мярка (вж. Исаия 40:2; Еремия 16:18; 17:18).

Нейните дела. Нейното отношение към другите трябва да бъде нормата или стандартът, по който Бог ще се отнася към нея.

Чашата. Вижте гл. 14:10; 17:4.

Напълни. Буквално „смеси“. В същата чаша, в която тя беше смесила зла отвара за други да пият, Бог сега ще смеси ужасна смес и ще я принуди да я изпие (Откр. 14:8; 17:4; вж. Йер. 50:15, 29).

7. Колко. Мярка за мярка, наказанието ще съответства на престъплението. Нейното страдание и скръбта ще бъде пропорционална на предишното ѝ хвалене и разточителство.

Прослави се и живя разкошно. Първата част на стих 7 гласи буквално: „толкова много неща я прославиха и я направиха развратна“. Толкова много неща допринесоха за нейната гордост и разврат. Арогантната самоувереност я направи уверена в крайния успех на заговора ѝ да унищожи остатъка от Божия народ и да царува върховно над земята. Тя се гордее с богатството, популярността и властта си. Сравнете Ис. 47:6–10; Ез. 28:2, 4, 5, 16.

Мъчение. Вижте гл. 17:16; 18:4.

Скръб. Или „жаление“, тоест, в резултат на „бедите“ (ст. 4), които я „мъчат“. Сравнете оплакването на „царете“ и „търговците“ (ст. 9, 11).

Казва в сърцето си. Или „казва в ума си“, тоест по времето, когато ангелът от стих 4 предава посланието си на предупреждение, преди края на благодатния срок и по-късно, по време на шестата язва (вижте гл. 17:1). Прекомерната самонадеяност е породила пълна увереност в злия ѝ план да управлява света. Опитът да заблуди другите е довел до абсолютна самозаблуда. Тя не само е „опила“ другите, но и самата тя е в състояние на опиянение (вижте гл. 17:2, 6).

Седя като царица. Обърнете внимание на сегашното време (вижте по-горе за „казва в сърцето си“). Истинската църква е представена в Писанието като „целомъдрена девица“ (вижте върху 2 Кор. 11:2), Христовата невеста (вижте върху Еф. 5:23–32; вж. върху Откр. 12:1; 19:7, 8). Великата блудница се представя за Христовата невеста пред жителите на земята, над които тя претендира за господство в Негово име. Но тя е фалшива „царица“ (вж. Ис. 47:6–10). Тя е блудница, която никога не е имала законен съпруг, но въпреки това е способна да се хвали със своите завоевания. Не ѝ ли служат „царете“ и „великите мъже“ на земята (Откр. 18:9, 23)? Не са ли те пленници на нейната воля и посветени инструменти на нейните нечестиви схеми (вижте върху гл. 17:2)?

Няма вдовица. Като „вдовица“ тя няма да има правен статут, нито ще може да претендира за върхност от хората на земята. Сравни Исая 47:8, 10.

Скръб. Това, което най-малко очаква, със сигурност ще я сполеи (вижте Исая 47:11).

8. Следователно. Тоест, заради нейното надменно хвалене, гордо самовъзвеличаване, изоставена разпуснатост, безскрупулна жажда за власт и върховенство и дръзко противопоставяне на разкритата Божия воля.

Нейните бедствия. Вижте стих 4.

Един ден. Някои приемат това за пророческо време и следователно за буквално представяне на една година. Други смятат, че ангелът тук или подчертава внезапността и неочакваността на „бедите“ върху мистичния Вавилон, особено предвид фалшивото му чувство за сигурност (ст. 7), или говори за неопределен период от време. С оглед на факта, че същото събитие се казва, че ще се случи и след „един час“ (ст. 10, 17, 19), второто обяснение изглежда за предпочитане (вижте върху Откр. 17:12; вж. Йер. 50:29, 31). Освен това, гръцката форма на думите, преведени тук като „ден“ и „час“ (Откр. 18:10), предполага момент, а не период от време, и по този начин изглежда подчертава внезапността и неочакваността, а не продължителността. Сравнете Ис. 47:9, 11; 50:31; 51:8.

Смърт. Крайният резултат от „нейните язви“ е посочен първо (вижте на стих 21).

Жалоба. Вижте стих 7.

Глад. По време на четвъртата язва (гл. 16:8, 9) има буквален глад, преживян от привържениците на Вавилон (вж. ст. 1, 2). Съдът на Вавилон като организация обаче се случва по време на седмата язва (ст. 18, 19) и гладът, за който се говори тук, несъмнено е фигуративен – както би било естествено при фигуративна същност като мистичния Вавилон, и в съответствие с високо поетичния и фигуративен характер на цялата глава.

Напълно изгорена. Или „изгорена“. Фигуративната жена Вавилон, разбира се, ще бъде „изгорена“ с фигуративен огън (вж. Еф. 6:16; 1 Петрово 4:12; виж върху Откр. 17:16). Нейната съдба е описана от съвсем различна фигура в гл. 18:21. За описание на събитията, предсказани тук, вижте ВЦ 653–657.

Огън. Сравни Йер. 50:32; 51:24, 25, 37.

Силен. Тоест, напълно способен да изпълни волята Си над Вавилон (вж. гл. 17:17).

Съди я. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) текста „е осъдил“. Присъдата, произнесена над Вавилон, е толкова сигурна, че ангелът говори за нея като за вече

постигнато. Вижте гл. 16:19; 17:1, 17; 19:2. Това, което ѝ се случва, не е случайност, а умишлено Божие действие.

9. Царете на земята. Вижте гл. 16:14, 16; 17:2, 12–14.

Извършено блудство. Вижте гл. 17:2.

Живял е вкусно. Вижте стих 7.

Оплаквайте я. Или „скърбете за нея“, „ридайте за нея“, с гръмки, необуздани ридания.

Предвиждайки собствената си предстояща съдба, нещастните „царе“ и „търговци“ (ст. 11) на земята се присъединяват към оплакване на смъртта за надменния Вавилон, който сега е в мъки на пламтящата си погребална клада. Драматичният ефект на стихове 9–20, които описват неумолимата гибел на голямата блудница, е засилен от екзотичната им ориенталска литературна форма – поетична дифузност, подчертана от графични образи. Привлекателността на глава 18 е предимно емоционална, но тази привлекателност е подсилена от проникателна логика: За онези, които откликват на Божия призив да бягат от идващия гняв (ст. 4), все още има облекчение от предстоящата ѝ гибел.

Символизъмът на главата е извлечен почти изцяло от Стария завет, както става ясно от сравнението на многото цитирани кръстосани препратки (вижте Допълнителна бележка в края на главата). Внимателното изучаване на тези старозаветни паралели във връзка с историческите събития, за които се говори там, до голяма степен изяснява силно символичната образност на тази глава. В гл. 17:16 земните царе (вж. ст. 12) са тези, които подпалват Вавилон. Тук те са изобразени да скърбят за резултатите от това дело, може би с тъжното осъзнаване, че скоро ще споделят съдбата на Вавилон (вж. Ис. 47:13–15).

Плач. Гръцки *kortō*, буквално „да биеш [се в гърдите]“, „да режеш [се в тялото]“ от скръб.

Дим от нейното изгаряне. Сравни Ис. 13:19; Йер. 50:32; виж върху Откр. 14:10, 11; 17:16; 18:6.

10. Далеч. Несъмнено в осъзнаването, че съвсем наскоро те са сътрудничили с Вавилон (виж ст. 3), са били замесени в неговите „грехове“ и съответно са били предопределени да споделят неговите „беди“ (ст. 4). Те осъзнават, че тяхната собствена съдба е неразривно свързана с нейната. Те не бяха се вслушали в Божия призив да „излязат от нея“ (ст. 4) и скоро ще трябва да споделят нейната съдба. Сравни Езекиил 27:33, 35.

Уви, уви. Те очакваха да „получат власт“ (виж гл. 17:12) за постоянно със своята любима, мистичната Вавилон. Тя ги увери, че е възкачена на трона като „царица“ завинаги и че ако се обвържат с нея, и те ще се радват на безкрайно владичество (виж гл. 17:2). Осъзнавайки твърде късно безсмислието на подобен план, те сега се поддават на пълно разкаяние.

Велик град. Вижте гл. 14:8; 17:5, 18; 18:7. В гръцкия език приписването на предишно величие и мощ на мистичния Вавилон е най-категорично. Празнотата на неговите претенции сега е напълно очевидна, защото „силен е Господ Бог, Който го съди“ (ст. 8).

Вавилон. Вижте гл. 17:5, 18.

Един час. Вижте гл. 17:12; 18:8.

Съд. Гръцката дума *krisis* означава „[акт на] съдене“ или „[изпълнение на] присъда“, за разлика от нея с крима, „[присъдата на] съда“ (вижте гл. 17:1). Докато гл. 17 се занимава предимно с присъдата срещу Вавилон, гл. 18 се занимава с изпълнението на тази присъда.

11. Търговци. Според едно тълкуване, тези „търговци“ са буквалните търговски и бизнес лидери на земята, чиято финансова и материална подкрепа е допринесла толкова много за лукса, блясъка и успеха на Великия Вавилон (вижте на стиха 1).

7, 12–15). Според друго тълкуване, това са фигуративни „търговци“, представителни за търговците на духовната стока на Вавилон, онези, които са продали неговите доктрини и политики на царете и народите на земята (вижте гл. 16:13, 14; 17:2, 4; вижте по-долу за „стока“). В гл. 18:23 за тези „търговци“ се казва, че са „великите мъже на земята“. Сравнете Ис. 23:2, 8, 17, 18; 47:13, 15.

Плачете и жалете. Вижте стих 9.

Никой човек не купува. Царете и народите на земята са разочаровани и отказват да имат каквото и да било общо с Вавилон. Сравни Исая 23:14; Езекиил 26:15–18.

Стоки. Гръцки *gotos*, „товарът“ или „товарът“ на кораб или товарно животно и следователно „стоки“. Според първото тълкуване, споменато по-горе, това биха били буквални артикули на производство и търговия, а според второто, или фигуративното тълкуване, доктрините и политиките на мистичен Вавилон, другаде наричан неговото „вино“ (вижте гл. 17:2). Силно фигуративният характер на гл. 18 (вижте ст. 9) е в полза на второто тълкуване (вижте по-горе за „търговците“). С разрушението на Вавилон има край на потока от покварени стоки, които са били продавани и разпространявани от негово име и чрез които той е измамил света.

12. Търговия със злато. Опитите да се класифицират 28-те търговски артикула, изброени в стихове 12, 13, и да се извлече някакъв скрит смисъл от тях, са без екзегетична стойност. Силно разпръснатият и поетичен характер на гл. 18 предполага, че целта на дадения тук списък е да се подчертаят обширните търговски интереси на Вавилон, ако се приеме първото тълкуване, споменато в коментара към стих 11, или, според второто, да се подчертае всеобхватността на неговите покварени доктрини и политики (вижте върху гл. 16:13, 14; 17:2, 4). За подобен списък със „стоки“ вижте Езекиил 27:3–25, 33.

Тииново дърво. Буквално „ароматно дърво“, тоест благоуханно дърво, използвано за тамян.

Месинг. По-скоро „бронз“ (вижте Изх. 25:3).

13. Аромати. По-скоро „тамян“. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) добавянето на амон, „подправка“, извлечена от ароматно растение, което расте в Индия, между думите „канела“ и „аромати“.

Мехлема. Гръцки *muon*, „смирна“ (вижте на Матей 2:11).

Тамян. Вижте Матей 2:11.

Вино. Могат да се цитират текстови доказателства (вж. стр. 10) за пропускането на тази дума.

Зверове. Гръцки *ktēnē*, опитомени животни като говеда и товарни животни. Тук вероятно се има предвид само говеда.

Колесници. Гръцка дума *rhedai*, заемка от галския или келтския език, въведена в Мала Азия от галите, които станали галатяните. *Rhedai* всъщност не означава колесници, а четириколесни карети. Употребата на тази дума в Откровение предполага, че авторът е живял в Мала Азия и е усвоил термин, познат в този район.

Роби. Буквално „тела“ (вж. Рим. 8:11; и др.). Като търговска стока, разбира се, това би означавало „робии“.

И души на хора. По-скоро „тоест, човешки същества“. В Библията думата „душа“ често означава „човешко същество“ или „личност“ (вижте върху Пс. 16:10; Мат. 10:28). Сравнете, „от хора сто хиляди“ (1 Лет. 5:21), буквално, „от душите на хората сто хиляди“; „те размениха лицата на хората“ (Ез. 27:13), буквално, „те размениха душите на хората“.

Някои са сметнали „душите на хората“ тук за препратка към духовната природа на разглежданите човешки същества.

14. Плодове. Гръцки арѳга, „плодове“ или по-точно „сезонът на зрелите плодове“, в края на лятото или ранна есен. Образно казано, тук може да се има предвид времето, което голямата блудница очакваше с нетърпение, когато щеше да може да се наслади напълно на плодовете на похотта си (вижте гл. 17:4, 6; 18:7).

Душата ти е жадувала за. Буквално „по желанието на душата ти“, което означава „по твоето желание“. Думата „душа“ често е еквивалентна на личното местоимение (вижте върху Пс. 16:10; Мат. 2:14). 10:28; Откр. 18:13).

Изящни и красиви. Буквално „дебелите неща и великолепните неща“, т.е. всичко, което е допринесло за нейния живот на лукс и разточителство (виж на стих 7).

Няма да ги намерите повече. Крайната съдба, която е сполетяла Вавилон, е... повторено с подобни думи шест пъти в стихове 21–23. Вавилон сега слиза в „погибелта“, описана в гл. 17:8, 11, за да не се въздигне никога повече. Сравнете Йер. 51:26; Ез. 26:21; 27:36; 28:19.

15. Търговци. Вижте стих 11.

Тези неща. Вижте стихове 12, 13.

Забогатял от нея. Партньорството с Вавилон е било взаимноизгодно (вж. Езекиил 27:33).

Застанете отдалеч. Вижте стих 10.

Плач и ридания. Вижте стих 9.

16. Уви, уви. Вижте стих 10.

Този велик град. Вижте стих 10.

Облечен. Вижте гл. 17:4.

Фин лен. Сравни с гл. 19:8.

Пурпурно и алено. Вижте на гл. 17:4.

Украсен. Вижте гл. 17:4.

17. Един час. Вижте гл. 17:12; 18:8.

Толкова големи богатства. Или „цялото това богатство“ (вижте стихове 7, 11–14).

Е станал нищо. Буквално „е бил запустен“ (виж гл. 17:16).

Корабокапитан Гръцки *kubernētēs*, „кормчанин“, което означава офицер, отговорен за навигацията на кораб, независимо дали той действително управлява кораба, а не неговият собственик (вж. Деяния 27:11). С много преносен език (вж. Откр. 18:9) Йоан продължава да развива картината, внушена от „търговците“ и тяхната търговия (ст. 11–15).

Цялата компания на корабите. Или „всички плават за едно място“, вероятно за да се занимават с търговия. Това може да се тълкува в противопоставяне с „корабен капитан“, като двата израза по този начин звучат като „всеки капитан на кораб, тоест всеки, който плава за определено място“. Картината е на капитан на кораб, който превозва кораба си от едно пристанище до друго, за да се занимава с търговия.

Търговия по море. Буквално „работете в морето“, тоест, изкарвайте си прехраната от морето, за разлика от онези, които го правят, като обработват земята. Това би включвало професии като корабостроене, риболов, гмуркане с перли и събиране на миди, от които се е извличала пурпурна боя (вижте върху Лука 16:19). Сравнете Езекиил 26:17; 27:26–32.

Стоеше отдалеч. Вижте стих 10.

18. Викаше. Или „викаше“ или „продължаваше да вика“. Имаше истински вихър от гласове, докато лицата, споменати в стих 17, продължаваха да викат напред-назад.

Дим от нейното изгаряне. Вижте на стих 9.

Какъв град. Древен Вавилон е бил уникален (виж том IV, стр. 794–799). Сравни Езек. 27:32.

Този велик град. Вижте гл. 14:8; 17:5, 18; 18:10.

19. Хвърлен прах. Знак за силен срам или скръб, тук последното (виж на стих 9). Сравни Езек. 27:30; виж върху Исус Навин 7:6. Плачеше. Вижте стих 18.

Плач и ридания. Вижте стих 9.

Уви, уви. Вижте стих 10.

Забогатял. Вижте стих 15.

Всички, които имаха кораби. Вижте стих 17.

Поради нейната скъпоструйност. Буквално „от нейната просторност“. Екстравагантните изисквания на Вавилон донесоха богатство на онези, които търгуваха със стоките, от които тя се интересува.

Един час. Вижте гл. 17:12; 18:8.

Запустели. Вижте гл. 17:16. Сравнете Ис. 13:19–22; 47:11; Йер. 50:13, 40; 51:26, 29; Езек. 26:17, 19.

20. Радвайте се. Или „продължавайте да ликувате“. Крайното опустошение на Вавилон носи победа и радост на всички праведни същества във вселената. Химнът за победата над Вавилон е записан в гл. 19:1–6, а празникът, празнуващ избавлението на Божия народ, е споменат в стихове 7–9.

Небе. Жителите на небето са първите, които се радват на триумфа на Христос и Неговата църква.

Свети апостоли. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) тълкуването „светии и апостоли“. „Апостолите“ биха били водачите от новозаветните времена, докато „светиите“ биха се отнасяли до общото членство на църквата.

Пророци. Може би пророци като цяло, макар че тук е по-вероятно да става дума за тези от старозаветните времена (вижте върху Еф. 2:20).

Отмъстих за теб. Буквално „отсъдих твоята присъда“, което означава „изпълних присъдата ти“. Тя беше постановила смъртта на Божия народ (виж гл. 13:15; виж върху гл. 17:6), но сега страда от същата съдба, на която ги беше предала. Сравнете съдбата на Аман (Естир 7:10). За средствата, чрез които божествената присъда над Вавилон трябва да бъде изпълнена, вижте върху Откр. 17:1, 16, 17. Това събитие се случва по време на седмата язва (гл. 16:19; вж. гл. 19:2).

21. Могъщ ангел. Буквално „един силен ангел“.

Голям воденичен камък. Воделен камък с такъв размер, какъвто в древността е бил завъртян от животно, в за разлика от малките воденични камъни, които са се въртели на ръка.

Хвърлете го в морето. Сравнете илюстрацията на Еремия за съдбата на древен Вавилон (Ер. 51:63, 64; вижте върху Ис. 13:19; Откр. 14:8). За библейско обяснение на символа на наводнението вижте Ис. 8:7, 8; Йер. 50:9; 51:27, 42; Ез. 26:3, 4.

С насилие. Буквално „с прилив“, „с шок“. Тази дума се използва от класическите гръцки писатели за шока от битка и за бурен потоп. В Деяния 14:5 сродна дума е преведена като „нападение“. С едно огромно хвърляне воденичният камък е хвърлен в морските дълбини. Така, окончателно (вижте върху Откр. 18:14), Вавилон ще потъне в забрава или „погибел“ (гл. 17:8). Сравнете Йер. 51:42, 64; Ез. 26:3, 19; 27:32, 34.

Не е намерено нищо повече. Вижте стих 14. Описанието на Йоан за запустението на древността Вавилон (ст. 21–23) сигурно е бил особено впечатляващ за хората от неговото време, в

предвид факта, че още приживе злощастният град най-накрая се превърна в необитаема пустош (вижте Исая 13:19).

22. Глас. Или „звук“. Стихове 22, 23 представляват ярко и силно образно описание на опустошителното състояние на Вавилон (вижте върху стих 19). Сравнете Исая 24:8; Езекиил 26:13.

Арфисти. Гръцки *kitharōdoi*, музиканти-певци, които са свирили на китара, „китара“, като аккомпанимент на песните им и по този начин „менестрели“. Китарата е струнен инструмент с дървена кутия за звучене и много наподобява лира (виж том III, стр. 34–37).

Гайдарите. По-скоро „флейтистите“. Вижте том III, стр. 37, 38.

Не чух повече нищо. Изкуствата и веселбите са престанали. Вижте върху Откр. 18:14; вж. Езекиил 26:13.

Занаятчия. Занаятчиите, механиците и квалифицираните работници са си отишли. Производството е преустановено.

23. Свещ. Буквално „лампа“ (вижте на гл. 1:12). Пълната тъмнина на нощта ярко изобразява отсъствието на целия живот.

Младоженец. Целият социален и семеен живот е приключил (вж. Йер. 25:10).

Твоите търговци. Вижте стих 11.

Великите мъже на земята. Сравнете Ис. 23:8; Ез. 26:17; 27:8; Откр. 6:15.

Магьосничество. Тоест, измамите, практикувани от Вавилон, за да си осигурят лоялността на жители на земята. Виж гл. 13:14; 16:14; 19:20; виж върху гл. 17:2; вж. Ис. 47:9, 12, 13.

24. Кръв. Вижте гл. 16:6; 17:6.

Пророци. Вижте стих 20.

Всички, които бяха убити. Мистичният Вавилон представлява отстъпническата религия от самото начало. на времето (виж върху гл. 14:8; 17:5, 13). Глави 13 до 18 обаче се занимават най-вече с кульминацията на отстъпническото в края на времето. По този начин, в общ смисъл, „всички, които бяха убити“ може правилно да включва мъчениците на всички времена, но акцентът тук несъмнено е върху онези, които полагат живота си в заключителната борба на великата борба между доброто и злото, а вероятно и върху онези, които Вавилон възнамерява да убие, но е възпрепятстван да убие чрез божествена намеса (виж върху гл. 17:6; вж. Ис. 47:6; Йер. 51:47–49).

ДОПЪЛНИТЕЛНА БЕЛЕЖКА ПО ГЛАВА 18

Мистичният Вавилон играе важна роля в Откр. 14 до 19, особено гл. 17; 18. С оглед От факта, че образността на Откровението изглежда се основава до голяма степен на исторически паралели в Стария завет (виж стр. 725), и особено след като мистичният Вавилон е фигуративният еквивалент на древния буквален град, разположен на Ефрат (виж гл. 14:8; 17:5), може да се очаква сравнение на съответните старозаветни пасажи да изясни, поне отчасти, ролята, приписана от Вдъхновението на мистичния Вавилон.

До голяма степен образността на Откровението, свързана с мистичния Вавилон, е извлечено от Исая 13; 14; 47; Йеремиа 25; 50; 51; Езекиил 26–28. За анализ на приноса на тези старозаветни пасажии към разглежданата тема вижте Исая 47:1; Йеремиа. 25:12; 50:1; Езек. 26:13. В следващата сравнителна таблица лявата колона се състои от сборна, тематична поредица от твърдения в Откровението, отнасящи се до мистичния Вавилон. Дясната колона изброява по-значимите старозаветни пасажии, отнасящи се до древен Вавилон. Обърнете внимание на единственото изключение – № 5.

Мистичният Вавилон

Мистичният Вавилон
в Откровението

Старият завет
Паралели

НЕЙНАТА ИДЕНТИЧНОСТ И ХАРАКТЕР

1. Значение на името.
„На челото ѝ беше написано
име: Тайна, великият
Вавилон“ (17:5; вж. 17:7;
вижте върху 14:8; 17:5).

„Кой град е подобен на
тоя голям град!“ (18:18; вж.
14:8; 16:19; 17:5, 18; 18:2, 10,
16, 21; вижте на 17:18).

2. Отстъпническа
организация. „Голямата
блудница“ „блудство“ „жена“
„майка на блудниците и
мерзостите на земята“
(17:1, 2, 3, 5; вж. 14:8; 17:6,
17:7, 18; 18:4;
19:2).

3. Напълно покварен
характер. „Великият Вавилон
падна, падна и стана
жилище на бесове и крепост“

на всеки нечист дух и клетка
на всяка нечиста и омразна
птица“ (18:2; вж. 14:8).

„Греховете ѝ стигнаха до
небето“ (18:5).

4. Белязана от лукс и гордост.
„Тя се прослави и живееше
разкошно“ „беше
облечена във фин лен,
пурпурно и червено, и
украсена със злато,
съпоценни камъни и бисери“
(18:7, 16; вж. 17:4).

1. „Затова името му се
нарича Вавилон“
(Бит. 11:9; срв. 10:9, 10;
11:1-9; виж на 11:4-9).
„Великият Вавилон“ (Дан. 4:30; срв. Ис. 13:19; 14:4).
„[Неговият] вид беше по-
едър [буквално „по-голям“]
от този на събратята му“ (Дан. 7:20).
Сравнете Ис. 23:8; Езек. 26:17; 27:32.

2. „Господарката на
царствата“ (Исая 47:5).
„Вавилонците... я оскверниха
с блудството си“
(Езе. 23:17; срв. Иса. 23:15; Езе.
16:15, 38, 44; 23:2, 3;
Наум 3:4).

3. „Вавилон падна, падна“
(Ис. 21:9 вж. Йер. 51:8).
„Вавилон ... съгреси
против Господа“
Джер. 50:14; вж. (50:24, 29, 31, 32; 51:6).

„Нейният съд стига до
небето“ (Ер. 51:9).
„Пълни с печални
създания“ (Исая 13:21).

4. „Вавилон, славата на
царствата, красотата на
превъзходството на халдейците“
(Исая 13:19).
„Нежен и деликатен“
„отдаден на ...
удоволствия... живее безгрижно“
(Исая 47:1, 8).
„Златният град“ (Исая 14:4).
„Изобилен със съкровища“

5. Нейният колега.
„Онзи велик град, светият
Йерусалим“ (21:10).

урес“ (Йеремиа 51:13).
Сравнете Eze. 27:7, 16, 25; 28:2, 5,
13, 17.
5. „Господ... ще избере
Йерусалим“ (Захария 2:12).
„Ще нарекат Йерусалим
престол Господен“ (Ер. 3:17).

НЕЙНИТЕ АМБИЦИИ И ЦЕЛИ

6. Да управляваш света.
„Тя казва в сърцето си: Седя
като царица, не съм
вдовица и няма да видя
скръб“ (18:7).
Тя царува „над земните
царе“ и ги примамва да
„водят война с Агнето“ (17:18,
14;
вж. 12:17; 13:7; 18:6; 19:19).

6. „Ти [Вавилон] каза:
Ще бъда господарка завинаги.“
„Ти... казваш в сърцето си:
Аз съм, и няма друга освен
мен; няма да седя като вдовица,
нито ще зная как ще имам деца“
(Исая 47:7, 8; вж. стих 10).

„Вавилонският цар...
потисникът.“ „Онзи, който
управляваше народите с
гняв“ (Исая 14:4, 6).

7. Да унищожи светиите.
„Видях жената пияна от кръвта
на светиите и от кръвта на
мъчениците Иисусови“ (17:6).

„В нея се намери кръвта
на пророци и на светии и на
всички, които бяха убити на
земята“ (18:24).

7. „Вавилон направи така, че
убитите на Израел да паднат“
(Йеремиа 51:49).
„Вавилонският цар
Навуходоносор счупи костите
му [на Израел]“ (Ер. 50:17).
„Ти не им показва милост“
(Исая 47:6).
Сравни Ездра 5:12; Иса. 14:4, 6; Джер.
50:11; 51:25; Дан.
7:21, 25; 8:24.

НЕЙНИТЕ СЪУЧЕСНИЦИ

8. Демонични духове.
„Вавилон... стана жилище на
бесове“ (18:2).

„Три нечисти духа“ „духовете
на бесовете“ (16:13, 14).

8. „Вавилонският цар“
„Луцифер“ (Исая 14:4, 12; виж
Езекиил 28:12).

9. Великите сили на земята. „Аленочервен звяр“ (17:3; вж. 19:19, 20).

„Звярът, който беше и го няма, и все пак е“ „той е осмият“ „[когато] ще се издигне от бездната“ (17:8, 11).

„Седем глави“ „седем планини“ „седем царе“ (17:9, 10; вж. Допълнителна бележка към Глава 17).

10. Всички народи. „Десетте рога... са десет царе, които... получават власт като царе за един час със звяра“ (17:12; вж. стихове 3, 7, 16).

„Царете на земята“ (16:14; вж. 17:2; 18:3, 9). „Тези са единомислещи“ „[и] са съгласни“ (17:13, 17).

11. Други отстъпнически религиозни организации. „Блудници“ (17:5). „Лъжепророкът“ (19:20; 20:10). „Образ на звяра, който имаше рана от меч и оживя“ (13:14).

12. Лидерите на земята. „Твоите търговци бяха големците на земята“ (18:23; вж. стихове 3, 11, 15). „Всеки корабен капитан и всички, които са на корабите, моряци и всички, които търгуват по море“ (18:17; вж. ст. 19).

9. „Като лъв...“ . . . [с] орлови криле“ (Дан. 7:4). Сравнете Дан. 7:7, 19. „Аз съм против тебе [Вавилон], планина разрушителна, и ще те направя планина, изгорена“ (Ер. 51:25; вж. върху Ис. 2:2).

10. „Десет рога“ (Дан. 7:7; вж. ст. 24). Сравни Дан. 2:43. Вж. на Откр. 17:12.

11. Вж. № 2.

12. „Астролозите, звездобройците, месечните прогнозисти“, „с които ти [Вавилон] си се трудил, дори твоите търговци“ (Исая 47:13, 15). „Тир, ... чиито търговци са князе, ... почитаният ... на земята“ (Исая 23:8).

„Всички кораби на

13. Народите на земята.
„Всички народи“ (14:8; 18:3).
„Жителите на земята“
(17:2; вж. ст. 18).
„Тези, които живеят на
земята“ (17:8).

море с моряците им“
„твоите гребци“ „твоите
моряци и твоите кормчий“, „цялата ти дружина“ (Езекиил 27:9, 26, 27).

13. „Всички царства на света
по лицето на земята“ (Ис.
23:17; вж.
Йеремия 51:49).

НЕЙНАТА СТРАТЕГИЯ

14. Универсален религиозно-
политически съюз. „Седни
върху аленочервен звяр“,
„звярът, който я носи“,
„седем глави... на които .
седи жената“ (17:3, 7, 9).

„Земните царе... са
блудствали и са живели
разкошно с нея“ (18:9; вж.
17:2, 4; 18:3).

„Приемете власт като царе
за един час със звяра.“
Те... ще дадат силата и мощта
си на звяра“ (17:12, 13).

14. „[Тир] ще се обърне
към заплатата си и ще
блудства с всичките
царства на света по лицето на
земята“
(Исая 23:17).
Вижте № 2.

15. Нейната политика и
учения. „Златна чаша в ръката
й, пълна с мерзости и
нечистотии на нейното
блудство“ (17:4).
„Тя напои всички народи
с виното на яростта на
блудството си“ (14:8; срв.
17:2; 18:3).
„Поквари земята с
блудството си“ (19:2).

15. „Вавилон беше златна
чаша в ръката Господня,
която опияваше цялата
земя; народите пиха от
виното му; затова народите
полудяха“ (Еремия 51:7).

16. Сатанински чудеса:
измама. „Духовете на
бесовите, които вършат чудеса“

16. „Множеството на
твоите [вавилонски] магии“
„голямото изобилие от

(16:14; вж. 13:13, 14;
19:20).

„Чрез твоите чародейства
бяха измамени всички

народи“ (18:23).

„Големи чудеса“ „чудеса“

(13:13, 14).

„Стока“ (18:11).

17. Абсолютен контрол над
умовете на хората. „Седи върху
много води“ „[тоест]
племена и множества,
народи и езици“ (17:1, 15).

„Жителите на земята ще
се учудят... когато видят .

звяра“ (17:8; вж. 13:13,
14).

твоите чародейства“ (Исая 47:9; вж.
47:12, 13).

С малки изключения
дългият списък от 18:12, 13
е дублиран в Езекиил 27.

17. „Живеят край много води“
(Йер. 51:13; вж.
Езекиил 28:2).

„Всички хора, народи
и езици трепереаха и се
страхуваха пред Него“

(Дан. 5:19).

НЕЙНАТА СЪДБА

18. Бог съди Вавилон.
„Свърши се.“ „Великият
Вавилон дойде в памет
пред Бога, за да даде
за нея чашата с виното
на яростта на гнева Му“
(16:17, 19; вж. 18:5).

„Съдът на голямата
блудница“ (17:1; вж. 19:2).

„Силен е Господ Бог, Който
я съди“ (18:8).

18. „Взех от ръката ти
[на Израел] чашата на
тревогата, дори остатъците
от чашата на яростта Ми;
няма вече да я пиеш; но
ще я сложа в ръката на
онези, които те угнетяват.“

(Исая 51:22, 23).

„Ще накажа вавилонския
цар и онзи народ... за
беззаконието им.“ „Вие
[Вавилон] непременно ще
пиете...“ Трябва ли

да останете напълно ненаказани?

... Господ ще изреве отгоре и

ще издаде гласа Си от святото

Си обиталище“ (Ер. 25:12, 28-30;

срв. Йер. 50:18, 31).

„Бог е преброил
царството ти и го е свършил...
Ти си претеглен на везните
и си...“

19. Нейните съучастници се обръщат срещу нея. „Бог е вложил в сърцата им да изпълнят волята Му и да се съгласят и да дадат царствата си на звяра, докато се изпълнят думите Божии“ (17:17). „Те са единомисленици и ще дадат силата и мощта си на звяра“ (17:13).

Събрал земните царе „за битката във великия ден на Всемогъщия Бог“ (16:14).

„Те ще воюват с Агнето и Агнето ще ги победи“ (17:14).

„Десетте рога“ и „звярът [вижте на 17:16] ... ще изядат блудницата, ще я направят пуста и гола, ще изядат месата ѝ и ще я изгорят с огън“ (17:16; вж. 18:19; 19:20).

„Нейните бедствия... смърт, жалеене и глад; и тя ще бъде напълно изгорена с огън“ (18:8).

20. Нейното унищожение е абсолютно. „Един могъщ ангел вдигна камък като голям воденичен камък и го хвърли в морето, казвайки: „С такава сила ще бъде срина великият град Вавилон и няма да се намери вече“ (18:21). „Разделен на три

намериха се лишени“ (Дан. 5:26, 27).

19. „Ще докарам върху онази земя [Вавилон] всичките Си думи, които изрекох против нея, дори всичко, което е писано“ (Йеремия 25:13).

„Затръбете с тръба между народите, пригответе народите против нея, свикайте царствата против нея.“

„Защото всяко намерение на Господа ще се изпълни против Вавилон“ (Йеремия 51:27, 29).

„Ще повдигна и ще накарам да дойдат против Вавилон събрание от големи народи“ (Йеремия 50:9).

„Царствата на народите се събраха заедно [срещу Вавилон]; Господ на Силите събира войската за бой“

(Исая 13:4).

„Ще запала огън в градовете му“ (Ер. 50:32).

„Сильных мъже на Вавилон... изгориха жилищата му (Йеремия 51:30).“

20. „Морето се издигна върху Вавилон; той е покрит от множеството си вълни.“

„Привържи към него камък [документ, предсказващ гибелта на Вавилон] и го хвърли в сред Ефрат; и ще кажеш: Така ще потъне Вавилон, и“

части" (16:19; вж. 13:2, 4, 11, 15;

16:13; 19:20).

„Глас на свирачи,
музиканти, свирачи и
тръбачи... няма да се чува
вече в теб" (18:22, 23).

„Нейните язви идват за
един ден" „за един час"
(18:8, 10; вж. 18:17, 19).

няма да се възстанови от

злото, което ще докарам върху

нея" (Йеремия 51:42, 63, 64; вж.

Езекиил 26:3, 19; 27:32, 34).

„Две неща ще те сполетят в един
миг, в един ден: загуба на

деца и вдовство" „[зло] ще те
сполети [Вавилон]; ... зло ще

те сполети; няма ела

да можеш да го отложиш; и

опустошение ще те сполети

внезапно ... Никой няма да те

избави" (Исая 47:9, 11, 15; срв.

Йеремия 50:32; 51:8, 13, 26, 29).

„Твоео царство се

раздели" (Дан. 5:28; вж.

Захария 10:3; 11:8).

„Вавилон ще бъде

превзет" „ще направи земята му

пуста и никой няма да

живее в нея". „Тя няма да бъде

населена, но ще бъде съвсем

пуста". „Така никой няма да живее

там" (Йеремия 50:2, 3, 13, 40).

„Ще направя да престане

шумът на твоите [тирски]

песни; и звукът на твоите

арфи няма да се чува вече"

(Езек. 26:13; вж. 26:3, 19,

21; 27:32, 34, 36; 28:19).

21. Наказанието ѝ е

съобразено с престъпленията ѝ.

„Въздайте ѝ, както тя ви

възнагради, и удвоете ѝ

двойно според делата ѝ; в

чашата, която е напълнила,

напълнете докрай."

нейният двойник. Колко струва тя

прослави се и живя разкошно,

толкова много мъки и скръб

дава

21. „Ще им въздам според

делата им и според делата на

ръцете им" (Йеремия 25:14).

„Ще въздам на

Вавилон ... цялото им зло

за това, което направиха

в Сион" (Ер. 51:24).

„Както е направила тя,

така и ти ѝ постъпи." „Възмездие"

нея" (18:6, 7).

22. Нейните съучастници
я оплакват. „Земните царе...
ще я оплакват и ще плачат
за нея, когато видят дима
от изгарянето ѝ, ще стоят
отдалеч от страх от
мъките ѝ и ще казват:

„Уви, уви“ (18:9, 10).
„Търговците на земята“
„ще застанат отдалеч
заради нея, от страх от
мъките ѝ, плачейки и

ридаейки, и казвайки:
Горко, горко!“ „Те хвърляха
прах на главите си.“ „И
викаха, когато видяха дима
от изгарянето ѝ, казвайки:
Кой град е подобен на
този голям град!“ (18:11, 15, 16,
19, 18).

23. Нейните съучастници са
унищожени. „Градовете на
народите паднаха“ (16:19).
„Звярът... ще... отиде
в погибел“ (17:8; вж. стих
11).
„И двамата [звярът и
лъжепророкът] бяха
хвърлени живи в огнено
езеро, горящо със жупел“
(19:20; вж. 20:10).

според делата ѝ; според
всичко, което е направила,
постъпете с нея“
(Йеремия 50:15, 29).

22. „Ридайте за него
[Вавилон]“ (Йеремия 51:8).
„Нека сега астролозите,
звездобройците, месечните
прогнозисти, станат и нека
те спасят [Вавилон] от
тези неща, които ще те сполетят.“

... Огънят ще ги изгори;
те няма да се избавят от
силата на пламъка.

... .

Така ще бъдат за тебе
онези, с които си се трудил,
твоите търговци... всеки
ще се скита в своята
страна“ (Исая 47:13-15).

„Всеки, който минава
през Вавилон, ще се смае и
ще подсвирне за всичките
му бедствия“ (Еремия 50:13).
Сравнете Eze. 26:16, 17;
27:29-32, 36; 28:19.

23. „Ще събера всички
народи против Йерусалим за
бой“ (Захария 14:2; вж.
Йоил 3:2).
„Господ има спор с
народите.“
... И убитите от Господа ще
бъдат в онзи ден от единия край
на земята до другия край на
земята“ (Йеремия 25:31, 33).

„Във Вавилон ще паднат
убитите от цялата земя“
(Йеремия 51:49).

24. Песен за победата
над Вавилон. „Той...
отмъсти за кръвта на слугите
Си от нейната ръка“ (19:2;
вж. 18:10).
„Радвайте се за нея, небеса,
и вие свети апостоли и
пророци“ (18:20).

24. „Това е времето на
Господното отмъщение [върху
Вавилон]; Той ще му въздаде
възмездие.“
„Господ опустоши Вавилон“
(Ер. 51:6, 55; срв. Ис. 47:3;
Ер. 50:15).
„Тогава небето и земята
и всичко, което е в тях, ще
ликуват за Вавилон,
защото опустошители ще
дойдат при него“ (Ер. 51:48; срв. Ис. 44:23; 49:13).

БОЖИЕТО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ КЪМ НЕГОВИЯ НАРОД

25. Излезте от Вавилон.
„Друг ангел“ дойде
„слезе от небето, имайки
голяма сила; и земята се
озарява от славата Му. И
Той извика силно със
силен глас“ (18:1, 2).

„Излезте от нея, люде
Мои, за да не участвате в
греховете ѝ и да не сполетявате
язвите ѝ“ (18:4).

25. „Избави се, Сионе,
който живееш с дъщерята
на Вавилон“
(Захария 2:7)
„Бягайте изсред Вавилон
и всеки отървете душата
си; не погивайте в беззаконието
му.“
„Люде Мои, излезте изсред
нея и избавете всеки
душата си от пламения
гняв Господен“ (Ер. 51:6, 45;
срв. Ис. 48:20; 52:11; Ер. 50:8;
51:9).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 COL 79; CS 52; CT 548; CW 141; EW 245; LS 327, 375; ML 59, 63; MM 185; TM 89; 5T 383, 729; 6T 41, 406; 7T 140;
9T 40, 46 1, 2 EW 277; GC 603; 6T 60 1-3LS 412 1-5TM
59 1-68T 118 1-24Ev 230; EW 273-
276; GC 390;
LS 412 2 EW
274; PP 124,
458; SR 399; TM 265; 4T 13 2, 3 Ev 365 2-4Ev 559; RC
51; 9T 110, 149 2-5PK 188 3 GC 653; TM 62 3, 4 Ev 247 4 CH
291; EW 92, 266;
FE 502; GC 383, 390; PK 715; PP 167 4,
5 EW 277; GC
604; SR 399 5 EW 274

5, 6 COL 179; FE 363
5-10GC 653
6 EW 276
8 TM 62
13 EW 275; MH 338
5-17ГК 653

ГЛАВА 19

1 Бог е прославен на небето, задето съди великата блудница и отмъщава за кръвта на своите светии. 7 Сватбата на Агнето. 10 Ангелът няма да бъде почитан. 17 Птиците са призовани на голямото клане.

1. След тези неща. Тоест, след като станаме свидетели на сцените от гл. 17 и 18 (вижте на гл. 18:1). Тези от гл. 19 бяха представени на Йоан веднага, без прекъсване. От ст. 2 е видно, че тази песен се пее след изпълнението на съда над „голямата блудница“, събитие, което се случва по време на седмата язва (вж. върху гл. 16:19; 17:1), и следователно след сцената, описана в гл. 17>17:16, 17; 18:4-23. Според ТМ 432 пеенето на тази хвалебствена песен към Бога следва непосредствено след завършването на делото на седмия ангел, носещ язва. Ако събитията от гл. 18 до 20 са записани в хронологичен ред, както изглежда е случаят, химнът от гл. 19:1-7 се пее в тясна връзка със събитията при второто пришествие на Христос, независимо дали по това време или точно преди или след това, не може да се определи със сигурност. Контекстът може да се разбира като приписване на химна на момент непосредствено преди действителната поява на Христос (вж. ст. 11).

Велик глас. Вижте гл. 11:15.

Много хора. Жителите на небето, а вероятно и мъжете, изкупени от тази земя (вж. гл. 18:20). Възможно е химнът от гл. 19:1-7 да се пее в отговор на призива от гл. 18:20.

Алилуя. Гр. Алелуя, транслитерация на евр. *halelu-Yah*, „хвала на Йехова“

(вижте върху Пс. 104:35), от *halal*, „да блестиш“, „да се хвалиш“, „да празнуваш“, „да хваля“, и

Yah, съкратена форма на *Yahwe*. Подобно на друга еврейска дума „амин“, „алелуя“ е възприета в английския език практически непроменена. Четирите срещания на думата в Откр. 19 (ст. 1, 3, 4, 6) са единствените случаи на употребата ѝ в Новия завет.

Стихове 1-7 представляват антифонна хорова аранжировка, съставена от два химна и два отговора: (1) В стихове 1-3 силен глас от небето изявява темата на песента, приписвайки чест и справедливост на Бог за това, че е наказал Вавилон. (2) В стих 4 „зверовете“ и „старейшините“ отговарят утвърдително. (3) В стих 5 глас от трона призовава всички лоялни поданици в цялата вселена към съвместно признаване на истинността на темата. (4) В стихове 6, 7 цялата вселена се обединява в провъзгласяването на правото на Бог на всеобщ суверенитет. Този хвалебствен химн е в поразителен контраст с оплакването на смъртта в гл. 18:10-19.

Мотивът на този антифонен хвалебствен химн е подобен на този от Пс. 24:7-10, който също е съставен от два химна и два отговора. Този отговорен хор е използван за първи път по време на триумфалното шествие, отбелязващо завръщането на ковчега в Йерусалим (PP 708), а векове по-късно при възкресението (EW 187) и възнесението (DA 833; EW 190, 191).

Спасение. Буквално „спасението“. На гръцки език всяка от добродетелите, приписвани тук на Бога, е предшествана от определителен член. Това подсказва пълнотата, общия сбор на всяко качество. „Спасението“ от гл. 12:10 (виж коментара там) е по-специално спасение от „клеветника на нашите братя“; тук това е спасение от мистичния Вавилон (виж гл. 16:17). Едното се отнася до това, което е било постигнато при първото идване, а другото - до това, което ще бъде постигнато при второто.

Слава. Вижте върху Мат. 6:13; Рим. 3:23.

Чест. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) пропускането на тази дума.

Власт. Вижте върху Матей 6:13; 28:18.

Господ. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) пропускането на този израз.

2. Защото. Стих 2 обяснява приписването на хвала в стих 1.

Истински. Тоест, истински, реален, надежден (вижте гл. 15:3).

Праведен. Или „справедлив“ (вижте гл. 15:3; 16:1, 5). Бог няма да допусне грешка в Своите съдебни действия. Той ще вземе предвид всички факти.

Съдби. Буквално „[актове на] съдене“ (вижте гл. 16:7), тук, несъмнено, седемте последните бедствия като цяло и съдът на мистичния Вавилон в частност (виж гл. 17:1; 18:4, 10).

Съди. Гръцкият термин определя еднократно, завършено действие.

Голяма блудница. Вижте гл. 17:1, 5.

Покваряваше. Или „покваряваше“. Нейното престъпно поведение обхващаше дълъг период от време. Вижте гл. 17:2, 6.

Нейното блудство. Вижте гл. 17:2.

И е отмъстил. Или „с това, че е отмъстил“. Съдът е отмъщението. Вижте гл. 18:6, 20.

Кръвта на слугите Му. Вижте гл. 6:9, 10; 16:6; 17:6.

3. Димът ѝ се издигаше. Вижте гл. 18:8, 9.

Завинаги и до вечни векове. Вижте гл. 14:11.

4. Старейшини. Вижте гл. 4:4.

Зверове. Вижте гл. 4:6–8.

Падна. Сравни гл. 4:10.

Седнал на трона. Вижте гл. 4:10.

Амин. Вижте Матей 5:18.

5. От трона. Това беше или гласът на Самия Бог, или този на един говорейки от Негово име (вижте на гл. 16:17).

Хвала. Буквално „продължавайте да хвалите“. Отговорът на този призив е хорът от гласове от стихове 6, 7.

Неговите слуги. Вижте гл. 1:1.

И вие. Или „дори вие“, „вие, които се боите“ е еквивалентно на „вие, Неговите слуги“.

Страх. Тоест, в смисъл на благоговейно страхопочитание (вижте на гл. 11:18).

Малък и голям. Сравни гл. 11:18.

6. Чух. Сравнете с гл. 1:2.

Така да се каже. Или „това, което изглеждаше, че е“.

Глас. Вижте гл. 14:2.

И като глас. По-скоро „дори като глас“, и в двата случая, където този израз се среща в стих 6.

Много води. Сравни гл. 14:2.

Алилуя. Вижте стих 1.

Всемогъщ. Или „Всемогъщ“ (вижте върху 2 Кор. 6:18; Откр. 1:8).

Царува. Буквално „царува“, в смисъл, че Той „започна да царува“. Именно в края на разследващия съд, но преди Христос да напусне пресвято място, Той получава Своето царство и започва царуването Си като „Цар на царете“ (EW 280; GC 428; вж. EW 55).

7. Радвай се. Вътрешното преживяване на сърцето.

Радвай се. Външният израз, който е резултат от вътрешната емоция на радост. То идва от сърце, преливащо от щастие, че Христос сега царува като Цар (вж. гл. 18:20).

Чест. Буквално „слава“. Това е кулминационният израз на благодарност и преданост.

Брак. „Невестата, жената на Агнето“ е „великият град, светият Йерусалим“ (гл. 21:2, 9, 10). Новият Йерусалим ще бъде столица на новата земя и като такъв е представител на „царствата на този свят“, които ще „станат царства на нашия Господ и на Неговия Христос“ (гл. 11:15; 21:1–5; GC 426). Новият Йерусалим ще съдържа Едемската градина, в която е запазено дървото на живота (виж гл. 22:1, 2; вж. PP 62; GC 299, 646–648). Сватбата, за която се говори тук, се състои от приемането от Христос на Неговото царство, представено от Новия Йерусалим, и Неговата коронация като Цар на царете и Господ на господарите на небето в края на Неговото свещеническо служение, преди да се излят язвите (EW 55, 251, 280, 281; GC 427, 428; виж върху гл. 17:14). Както в притчата за десетте девизи, чакащите светии са представени като гости, поканени на сватбата (гл. 19:9; ВЦ 426, 427; вж. Мат. 25:1–10).

Агнето. Вижте гл. 5:6.

Дойде. Или „най-накрая дойде“, тоест събитието вече се е случило, когато е направено това съобщение (вижте по-горе за „брак“; вж. стих 1).

Пригответи се. Йоан продължава фигуративния си разказ, говорейки за древна ориенталска сватба. За коментар относно обичаите, свързани с такъв повод, вижте Матей 22:1–13; 25:1–10; Йоан 2:1–10.

8. На нея беше дадено. Йоан е представил Новия Йерусалим символично като невестата (виж ст. 7). Продължавайки образа, той говори за дрехите, в които тя е облечена.

Фин лен. Тук е показан праведен характер (вж. гл. 3:5; 6:11; виж на гл. 3:18; вж. на гл. 22:14).

Чисто. Буквално „великолепно“, брилянтно и блестящо като светлината на лампа. Същото. Думата е преведена като „великолепен“ в Лука 23:11 и „ярък“ в Откровение 22:16.

Бял. Буквално „чист“.

Праведност. Гръцки *dikaïōmata*, „праведни дела“, а не *dikaïosunē*, „праведен характер“ (виж върху Мат. 5:6; Рим. 3:20). Праведните дела са естествен и неизбежен резултат от праведния характер.

Dikaïōmata се отнася по-специално за осветените дела на християнина, неговия победоносен живот, развит от благодатта на обитаващия в него Христос (виж върху Гал. 2:20; Як. 2:17, 18, 20). За коментар относно сватбената дреха в притчата за Човека без сватбена дреха виж върху Мат. 22:11. Сравнете с Мат. 5:48; вижте КОЛ. 3:15–317.

9. Той. Тоест, ангелът от стих 10.

Пиши. Вижте гл. 1:2, 11.

Благословен. Или „щастлив“ (вижте Матей 5:3).

Поканен. Тоест, поканен на сватбеното тържество (вижте Матей 22:14; Римляни 8:28).

Вечеря. От гр. *deirnon*, вечерята. „Сватбената вечеря на Агнето“ се провежда в края на дългия земен ден. Вижте Матей 22:1–14.
Агнето. Вижте гл. 5:6.
Това са думите на поканата.
Истински поговорки. Буквално „истински [тези]“. Поканата е абсолютно надеждна; на нея може да се разчита.

10. Падна. Типичен ориенталски жест на благоговение и поклонение. Тук това е израз на дълбока радост и благодарност, защото сватбената вечеря е празник на триумфа над силите на злото, които са се опитали да предотвратят точно това събитие. Това е първият случай, в който Йоан отговаря по този начин на посланието на ангела и представлява дълбочината на чувството, което то е разбудило в него.

Не го правете. Сравнете Деяния 10:26.

Съслужител. Буквално „съслужител“, „съслужител“. Каква привилегия е, че отдадени работници на земята могат да споделят другарството на небесните ангели и да бъдат сътрудници с тях!

На братята си. Тоест, съслужител на братята си. Някои са сметнали това обозначение за доказателство, че говорещият трябва да е член на човешкото семейство, като Енох, Илия, Моисей или един от светиите, възкресени с Христос при Неговото възкресение.
Въпреки това, в Писанието няма преки доказателства, че някога преобразено човешко същество е действало в ролята на ангел, както тук, за да разкрие истината на своите близки (вж. EW 231).

Свидетелството на Исус. Вижте гл. 1:2; 12:17.

Дух на пророчеството. За думата „пророчество“ сравните думата „пророк“ в Мат. 11:9. Светият Дух беше изпратен да свидетелства за Исус (Йоан 15:26) и Неговото свидетелство е еквивалентно на това на Исус лично. Духът на пророчеството е един от даровете на Духа (вижте върху 1 Кор. 12:10; Еф. 4:11). За проявлението на този дар сред Божия народ в последните дни вижте Допълнителна бележка в края на главата; вижте върху гл. 12:17.

11. Отворено. Буквално „стоящо отворено“. Небето е било отворено, когато вниманието на Йоан е било насочено за първи път към него, и е останало отворено. Сравнете гл. 4:1; 11:19; 15:5. Придружен от небесните ангелски войски (гл. 19:14), Христос е видян да слиза от небето като Цар на царете (ст. 16) в сила и величие, за да избави верния Си народ от онези, които са решени да го унищожат (вж. ВБ 641). Сцената, описана в ст. 11–21, е кулминацията на „битката на онзи велик ден на Всемогъщия Бог“, често наричана битката Армагедон (вж. върху гл. 16:12–19; вж. 6С 406).

Ето. Сравнете с гл. 21:5.

Бял кон. В библейски времена конете са били използвани почти изключително във връзка с война или държавни дела. Когато се използва фигуративно в Библията, както тук, конят обикновено е символ на битка (вж. Изх. 15:21; Ис. 43:17; Ер. 8:6; Езек. 38:15; Зах. 10:3; Откр. 14:20; вижте гл. 6:2). Белият цвят символизира святостта на характера (вижте гл. 3:4; 6:2; 7:14). Белите коне винаги са били любимци на царете и военните водачи. Христос е получил правото да управлява тази земя като Цар на царете (вижте гл. 19:1, 7) и сега се появява, фигуративно, като воин, яздещ като завоевател на великолепен бял боен кон, за да заеме законното Си владение и да ескортира верния Си народ обратно към „брачната вечеря“ (ст. 9; вижте гл. 11:15). Сравнете Ис. 63:1–6.

Верен и Истинен. Трябва да се помни, че ориенталските имена изобразяват характер (вижте върху Деяния 3:16) и че следователно имената, приписвани тук на Христос, Го представят конкретно в ролята Му на защитник на Неговия обсаден народ на земята. Четири

Изказванията относно името на Христос се правят във връзка с битката от Откр. 19:11–21:

1. Христос е наречен „Верен и Истинен“ (ст. 11), тъй като сега се явява според Своето обещание (Йоан 14:1–3) да избави Своите. За тях Той сякаш забавяше идването Си (вижте Откр. 16:15), но те „го чакаха“ и Той сега се явява с цел да осъществи тяхното спасение (Ис. 25:9; вж. Откр. 16:17).
2. „Името, написано така, че никой не го е знаел, освен Той самият“ (ст. 12), представлява неизвестната досега роля, в която Той сега се явява, като отмъстител за Своя народ (вижте гл. 16:1).
При изпълнението на това „странно“ дело (Исая 28:21) Той действа в роля, нова както за хората, така и за ангелите.
3. Но като отмъстител и избавител на Своя народ, Той все още е „Словото Божие“ (ст. 13).
Той е „Словото Божие“ в действие, изпълнявайки волята на Отца на земята, сега в съд, както преди в милост (вижте върху Йоан 1:1–3; Откр. 19:15).
4. Титлата „Цар на царете и Господ на господарите“ (ст. 16) се отнася в специален смисъл за Христос в този момент (вижте гл. 17:14). Цялата власт е дадена в Неговите ръце (1 Кор. 15:25).
Сатана егоистично се стремеше към възвишеното положение, което беше запазено за Христос като Божи Син (Ис. 14:12–14; Откр. 12:7–9; стр. 36). Но последният, без да смята равенството с Отца за нещо, което трябва да се грабне, доброволно се отказва от пълното упражняване на качествата и прерогативите на Божеството за известно време (вижте върху Том V, стр. 918; вижте върху Фил. 2:6–8) и по този начин демонстрира Своето достойнство да получи честта и достойнството, имплицитно заложили в титлата „Цар на царете и Господ на господарите“.
В праведност. Неговото дело е напълно справедливо (вижте гл. 15:3; 16:5). Навсякъде в историята земните владетели са водили войни за егоистични цели и лично или национално възвеличаване. Сравнете Исая 11:1–5.
Съди и воюва. Той изпълнява съд, като води война. Тази война е срещу политическите и военни сили на земята, които се бяха събрали, за да унищожат Неговите верни слуги (вижте гл. 13:15; 16:13, 14, 16, 17).
12. Очите Му. Вижте на гл. 1:14. Докато Христос отива напред, великият защитник на вечния справедливост, нищо не убягва от Неговото внимание.
Корони. Гръцко диадема (виж гл. 12:3). В Библията диадема никога не се прилага за награда на светиите. Това винаги е царственият венец. В допълнение към многото царски корони, които Христос получава като Цар на царете, Той носи и венецът на победата, стефанос, тъй като и Той победи Сатана (виж гл. 12:3; 14:14).
Име. Вижте стих 11; вж. гл. 2:17.
13. Одежда. Гръцко *θεουργικὴ* (виж върху Мат. 5:40), тук може би дреха на ездач или наметалото на военен командир.
Потопена в кръв. Фигуративно, разбира се. Възниква въпросът чия кръв петни дрехата на ездача. Някои предполагат, че това е символ на собствената кръв на Христос, пролята на кръста, въз основа на предположението, че не може да бъде тази на нечестивите, които в този момент от повествованието все още не са били убити. Христос обаче тук се появява не в ролята на „Агне, както беше заклано“ (гл. 5:6), а на воин-победител. Поразителното сходство между този пасаж и този на Исая (гл. 63:1–6) предполага, че този пасаж е изпълнение на думите на Исая.

Неговото име. Вижте стих 11.

Божие слово. Вижте Йоан 1:1. В изпълнение на божествената справедливост спрямо онези, които упорстват в бунт срещу небесното управление, Христос е също толкова истинско „Божие Слово“, както когато при първото Си пришествие дойде на земята с благодатното предложение на божествената милост. Неговото идване и в двата случая е израз на божествената воля.

14. Армии. Тоест, ангелските войнства, които придружават Христос при Неговото второ пришествие (виж Мат. 24:31; 25:31). Вижте върху Откр. 17:14; вж. Мат. 22:7.

15. От устата му. Мечът очевидно е фигуративен. Чрез словото на Господа земята и нейните жители бяха създадени (Пс. 33:6, 9), а сега, чрез словото на устата Си, Той прекратява съществуването им (виж Откр. 19:20, 21).

Меч. Гръцки ромфая (виж върху гл. 1:16), голямото оръжие за нападение, използвано от войниците в древността, за разлика от махайра, късия пронизващ меч, използван за защита (виж върху Лука 22:36). Сравни с Йеремиа 46:10.

Порази. Буквално „порази [веднъж завинаги]“.

Управлявам. Гръцко poimainō, буквално „да паса“ (виж върху Матей 2:6). Изразът „и ще ги управлява“ може по-добре да се преведе като „тоест, ще ги управлява“, защото поразяването и управлението се отнасят до едно и също нещо.

Железен жезъл. Вижте върху Откр. 2:27; вж. Пс. 2:9; 110:1, 2, 5, 6. Древният пастирски жезъл Имаше двойна функция. Гегата в единия край служеше за подпомагане и насочване на овцете, докато тежкия пръстен в другия край, метална капачка или пръстен за укрепване на жезъла, го правеше и оръжие за нападение. Той се използваше за защита на стадото, за отблъскване и убиване на диви животни, които биха го разпръснали и унищожили. Сега е време Добрият Пастир да използва „железния жезъл“ срещу народите за избавление на Своето обсадено стадо на земята. Неговото управление, или поразяване на народите, с железен жезъл води до тяхното унищожение, а не до управлението им по време на хилядолетието, както някои твърдят (вижте Допълнителни бележки към Глава 20, Бележка 2).

Лис за вино. Вижте Исаия 63:3; Откр. 14:19, 20, където е развита същата фигура по-нататък. Сравнете Плач. 1:15.

За яростта и гнева. По-скоро „което е яростта на гнева“. Вижте гл. 16:1.

Всемогъщ. Вижте гл. 1:8.

16. Одежда. Вижте на стих 13.

И на бедрото му. За предпочитане „тоест, на бедрото му“. Името се виждаше изписано върху частта от наметалото му, която покриваше бедрото.

Име. Вижте стих 11.

Цар на царете. Вижте гл. 17:14; вж. гл. 19:6.

17. Стойки на слънце. Може би ослепителната светлина на слънцето тук е описателна за славната светлина на божественото присъствие (вж. 2 Сол. 2:8, 9; Откр. 6:15–17). Така ангелът, който отправя предизвикателството от гл. 19:17, би стоял до Христос, както в древна битка оръженосец би бил близо до своя господар.

Птици. Тази покана към „птиците“ предупреждава събралите се множества на нечестивите за съдбата, която ги очаква (вж. гл. 16:15–17). Тя е формулирана в графичната ориенталска фразеология на предизвикателство към личен бой (вж. 1 Царе 17:44–46). Да бъдеш погълнат от небесните мършояди представлява едно от проклятията за непослушание, произнесени от Моисей в прощалната му реч към народа на Израел (Втор. 28:26). Фразеологията на Йоан

в Откр. 19:17, 18 изглежда се основава на Божиите думи към езическите народи на земята, както са записани в Ез. 39:17–22 (вж. Йер. 7:32, 33).

Вечеря. Ужасяващата алтернатива на яденето на сватбената вечеря на Агнето (ст. 9) е да бъдеш изяден от небесните птици на „вечерята на великия Бог“. Тези, които не приемат доброволно Божията благодатна покана да присъстват на едната, трябва да откликнат на Неговия настоятелен призив към другата.

18. Плът. Буквално „парчета плът“ (вж. гл. 17:16).

Царе. Конфедеративните народи на земята, действащи съвместно под прякото наблюдение на Сатана под прикритието на ангел на светлината (вж. гл. 16:14, 16, 17; 17:12, 14).

Капитани. Лидерите, командващи военните сили, се събраха, за да изпълнят волята на Сатана в заключителните сцени на великата борба.

Могъщи мъже. Въоръжени сили, организирани, обучени и екипирани.

Конска плът. Останалата част от стих 18 е графична словесна картина на пълното унищожение на всички сили на злото при второто пришествие на Христос (вж. гл. 6:15; 14:17–20; 16:21).

Свободен и роб. Сравни гл. 13:16.

19. Звярът. Вижте гл. 17:3, 8, 11.

Царе на земята. Вижте гл. 16:14, 16; 17:12–14.

Техните армии. Сега събрани за битка и въвлечени в ожесточен конфликт помежду си себе си (вижте на гл. 16:17, 19).

Събрани заедно. Вижте гл. 16:14, 16.

Война. Буквално „войната“, тоест „битката на онзи велик ден на Всемогъщия Бог“, често наричана битката Армагедон (вижте на гл. 16:14).

Този, който седеше. Вижте стих 11.

Неговата армия. Сравнете „тези, които са с него“ (гл. 17:14; вж. гл. 16:12; 19:14).

20. Звярът. Вижте гл. 17:3, 8.

Превзет. Или „пленен“. Фразата за битката след появата на Христос е кратка и драматично, защото още в самото си начало „звярът“ и „лъжепророкът“ са заловени (вижте гл. 16:17, 19).

Лъжепророк. Тоест, отстъпническият протестантизъм, който е заблуден от Сатана и сътрудничи с него (вижте гл. 13:11–17; 16:14). „Пророк“ е този, който говори от името на друг (вижте Мат. 11:9). Този „пророк“ говори от името на първия звяр, във връзка с изцелението на неговата „смъртоносна рана“ (вижте гл. 13:12; 17:8), за да убеди света да се обедини във вяроност към него.

Чудеса... измамени. Вижте гл. 13:13, 14; 16:14; 17:2; 18:2, 3, 23.

Белег на най-добрите. Вижте на гл. 13:16; вж. гл. 14:9; 16:1.

Изображение. Вижте гл. 13:14; 14:9.

Огнено езеро. Или „езерото, което е огън“. Тази фраза веднага обръща вниманието на читателя ум към идентична фраза в гл. 20:10, която от своя страна сякаш води до заключението, че тези фрази се отнасят до едно и също огнено събитие, а именно унищожението на нечестивите в края на хилядата години. Но това представлява проблем. 19-та глава най-очевидно обсъжда събития, свързани с второто пришествие на Христос. Следователно, да се твърди, че огненото езеро, споменато в гл. 19:20, описва събитие в края на хилядолетието, означава да се извади този стих от контекстуалната му последователност. Винаги е по-добре, ако е възможно, да се намери обяснение, което позволява на дадено твърдение да запази историческата си последователност в пасаж от Писанието. Що се отнася до гл. 19:20, това е възможно на

разумна предпоставка, че има огнен съд от Бога както в началото, така и в края на хилядолетието. Няма несъответствие и със сигурност няма противоречие в това да се говори за огнено езеро в началото и огнено езеро в края на хилядолетието.

Джеймс Уайт пише по този въпрос следното: „И така, ако обичате, има две огнени езера, по едно в края на всеки период от хиляда години“ (RH 21 януари 1862 г.).

21. Остатъкът. Или „останалите“, т.е. всички жители на земята, с изключение на изкупените (вижте Допълнителни бележки към Глава 20, Бележка 2).

Меч. Вижте стих 15.

Този, който седеше. Вижте стих 11.

Всички птици. Вижте стих 17.

ДОПЪЛНИТЕЛНА БЕЛЕЖКА ПО ГЛАВА 19

7

В гл. 12:17 Йоан говори за „свидетелството на Исус“, което е „духът на пророчеството“ като един от отличителните белези на „остатъка“ (вижте коментара там).

Думата „пророчество“ описва всяко вдъхновено послание, съобщено от Бог чрез пророк (виж върху Мат. 11:9). Пророчеството може да бъде предсказание за бъдещи събития, макар че по-често не е така. Изразът „дух на пророчеството“ се отнася конкретно до „проявлението на Духа“ под формата на специален дар на Светия Дух, който вдъхновява получателя и му дава възможност да говори авторитетно като представител на Бога (1 Кор. 12:7–10), когато е „подтикнат от Светия Дух“ да го направи (2 Петрово 1:21). Контекстът на израза в Откр. 19:10 определя „свидетелството на Исус“ и „духа на пророчеството“ в този смисъл. С оглед на факта, че „остатъкът“ от гл. 12:17 се отнася конкретно до църквата след края на 1260-те пророчески дни от стихове 6 и 14, т.е. след 1798 г. (виж върху Дан. 7:25), гл. 12:17 е ясно предсказание за специалното проявление на „духа“ или „дара“ на пророчеството в църквата в наши дни. Адвентистите от седмия ден вярват, че служението на Елън Г. Уайт отговаря на спецификациите на Откровение 12:17 по уникален начин.

Библейските писатели споменават повече от 20 свои съвременници, които са упражнявали дара на пророчества, въпреки че техните послания не са били включени в канона. Такива са били Натан, Гад, Идо, Агав и други (2 Царе 7:2; 1 Лет. 29:9; 2 Лет. 9:29; Деяния 11:27, 28; 21:10). Освен това е очевидно, че дарът на пророчеството не е бил ограничен само до мъжете, нито в Стария, нито в Новия завет, защото е имало пророчици като Девора (Съдии 4:4), Олда (2 Лет. 34:22) и четирите дъщери на Филип (Деяния 21:9).

Новозаветните писатели никъде не предполагат, че дарът на пророчеството е трябвало да приключи с апостолската църква. Напротив, Павел заявява, че заедно с другите дарове на Духа, които изброява в Ефесяни 4:11, той е трябвало да продължи „докато всички достигнем в единство на вярата и на познаването на Божия Син, в съвършен мъж, в мярката на ръста на Христовата пълнота“ (ст. 13). Всички други специални дарове, споменати в стих 11, все още са необходими в църквата и мъжете и жените все още са квалифицирани от Светия Дух да изпълняват тези длъжности. Защо длъжността на пророк трябва да се счита за изключение?

Винаги е имало фалшиви проявления на пророческия дар. Това не е било така само в старозаветните времена (виж Лет. 18; Йер. 27–29), но нашият Господ предупреди, че християнската църква ще бъде обезпокоена от лъжепророци, особено когато наближи времето за Неговия втори

⁷ Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Откр. 18:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

Адвентът трябва да наближи (Мат. 24:11, 24). Измамната сила на тези лъжепророци трябваше да бъде толкова голяма, че ако беше възможно, те щяха да „заблуждават и избраните“. Фактът, че Христос предупреждаваше срещу фалшиво проявление на пророческия дар преди Второто Си пришествие, категорично доказва, че ще има и истинско проявление на този дар, тъй като в противен случай Той просто би могъл да предупреди срещу всички пророци, които биха могли да се появят.

В хармония с предупреждението на Христос, Йоан съветва църквата да изпитва онези, които твърдят, че са им поверени духовни дарби (1 Йоан 4:1), за да определи дали тези дарби са истински. Писанията посочват определени стандарти, по които трябва да се измерват онези, които твърдят, че говорят от името на Бог: (1) Личният живот на пророка ще бъде в хармония с ученията на Писанието (Мат. 7:15–20). (2) Неговите послания също ще съответстват на Писанието. (3) Неговото служение ще възвеличи Христос като Божи Син и Спасител на човечите (1 Йоан 4:2). (4) Неговото служение ще бъде потвърдено от изпълнени предсказания (Ер. 28:9; вж. 1 Царе 3:19). Разумно е също да се очаква, че посланията, които той носи, ще бъдат от практическа полза за църквата, че ще бъдат навременни и подходящи, че ще бъдат свободни от човешко влияние и че когато е в открито видение, неговият опит ще бъде подобен на този на библейските пророци. Животът, служението и писанията на Елън Г. Уайт напълно отговарят на тези различни изисквания.

Адвентистите от седмия ден не считат писанията на Елън Г. Уайт нито за заместител, нито за допълнение към Свещения канон. За адвентистите Библията е уникална и върховна като изпитание за християнската вяра и практика (виж EW 78), докато писанията на Елън Г. Уайт служат, по нейните собствени думи, като „по-малка светлина, която да води мъжете и жените към по-голямата светлина“ (EGW RH 20 януари 1903 г.). Писанията на Духа на пророчеството не представят нов път за спасение, а са предназначени да накарат хората да разберат и оценят Библията и да се възползват от извора на спасението, разкрит в нея.

Някои предполагат, че има степени на вдъхновение. Съответно, те смятат, че пророци, например като Девора, Натан и Агав, притежават по-нисш или по-нисш вид вдъхновение от каноничните писатели. При същите предпоставки те биха сметнали Елън Г. Уайт за притежаваща по-нисш или по-нисш вид вдъхновение. Но Библията не казва нищо за степените на вдъхновение, нито пък подкрепя тази идея. Адвентистите вярват, че всички подобни спекулации са не само безполезни, но и опасни. Как могат ограничените умове да се надяват да разберат тайната как Бог, чрез Духа, по уникален начин озарява умовете на Своите избрани говорители?

За обсъждане на някои въпроси, повдигнати относно г-жа Уайт, вижте Ф. Д. Никол, „Елън Г. Уайт и нейните критици“.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–6TM 432

6 DA 48; GK 673

6, 7 DA 151; PK 721

6–9COL 421

7, 8 8T 154

8 AA 591; AH 536; COL 310; CG 190; Ed 249; ML 272

8, 9 CT 341

9 AH 503; DA 151; EW 19; GC 427; ML 356; TM 19; 1T 69; 6T 412; 7T 54; 8T 153

10 EW 231; ML 41; PP 367

11 GK 641

14 AA 523; GK 641

16 DA 739; EW 179, 286; GC 641; MB 108; SR 410; 6T 406

ГЛАВА 20

2 Сатана вързан за хиляда години. 6 Първото възкресение: благословиха онези, които имат дял в него. 7 Сатана отново се пуска на свобода. 8 Гог и Магог. 10 Дяволът е хвърлен в езерото от огън и жупел. 12 Последното и всеобщо възкресение.

1. Видях. Събитията, описани в гл. 20, следват непосредствено след тези, изобразени в гл. 19.

Слез. Буквално „слизащ“. Йоан видя ангела, който не беше вече на земята, но в акта на спускане.

Ключ. Фактът, че ангел носи ключа, показва, че Небето има пълен контрол над събития. Драконът няма да може да избегне хвърлянето си в ямата.

Бездънна яма. Гръцки *abussos* (виж на гл. 9:1). Това е символично видение.

Бездънната яма не е някаква подземна пещера или зееща пропаст някъде другаде във вселената. Йоан описва пророческата картина, която се разгръща пред удивените му очи. Във видение той вижда истинска яма, но затварянето на дракона в ямата е просто символичен начин да се покаже, че дейността на Сатана ще бъде прекратена. Това става ясно от изявлението, показващо целта на неговото затваряне, „за да не мами вече народите“ (гл. 20:3).

Как ще бъдат спрени действията на Сатана е ясно от контекста и от други писания, които показват, че земята ще бъде напълно обезлюдена при второто пришествие на Христос. Според гл. 19:19–21 нечестивите са унищожени във връзка с идването (вижте коментара там). В същото време праведните са „грабени... в облаците, за да посрещнат Господа във въздуха“ (1 Сол. 4:17). Езикът на Павел показва, че при второто Си пришествие Христос не установява царството Си на земята; иначе защо би премахнал светиите от земята? Неговото установяване се случва след края на хилядолетието, когато Новият Йерусалим ще бъде спуснат (Откр. 21:1–3). Това, че Исус премахва светиите от земята при Своето пришествие, е допълнително подразбирано в Йоан 14:1–3. Утешавайки учениците Си в скръбта им относно заминаването Си, Исус ги информира, че отива в дома на Отца Си, където ще им приготви жилища. След това ще се върне и ще ги вземе при Себе Си. Сравнете Йоан 13:36; 17:24. Жилищата несъмнено са в Новия Йерусалим, който не е преместен на тази земя до края на хилядолетието (вижте върху Откр. 21:1–3).

Групата, която е грабната, за да посрещне Господа във въздуха, включва както праведните мъртвите, които са възкресени по време на идването, и праведните живи, които са „променени“ (1 Кор. 15:51; 1 Сол. 4:16, 17). По този начин групата от възкресени светии включва всички праведници, които някога са живели на земята. Има само две основни възкресения, „възкресението на живота“ и „възкресението на осъждането“ (Йоан 5:29; Деяния 24:15). При тези възкресения „всички, които са в гроба... ще излязат“ (Йоан 5:28, 29). Някои настояват, че фразата „мъртви в Христос“ (1 Сол. 4:16) включва само християните, които са починали, а старозаветните светии не са включени. Но горните стихове показват, че всички праведни излизат при възкресението на праведните. Фразата „мъртви в Христос“ не е задължително да изключва старозаветните светии, защото те са умрели с надеждата си, насочена към идването на Месия. Тяхното възкресение зависи от възкресението на Христос, защото само „в Христос всички ще оживеят“ (1 Кор. 15:22). Възкресението на праведните е описано по-нататък като „първо възкресение“ (Откр. 20:5, 6).

Много объркване е внесено в доктрината за хилядолетието от онези, които не успяват да признаят, че обещанията към древен Израел са били условни при послушание. Много фантастични теории са изтъкнати от онези, които се опитват да впишат изпълнението на тези древни обещания в есхатологичната картина на Новия завет. Това е повече от това, което се опитват новозаветните писатели. Вдъхновени от Божия Дух, те представят последователна картина на събитията от последните дни. Те показват как събития, които биха могли да се изпълнят по различен начин, ако еврейският народ беше приел своята божествена съдба, ще се изпълнят по отношение на новозаветната църква. Те показват истинското положение на евреите в новозаветните времена и не отреждат специално място на евреите като нация. В една от Своите притчи Исус ясно разкрива, че когато еврейският народ отхвърля Христос, „Божие царство“ е било отнето от тях „и дадено на народ, който принася плодове му“ (вижте върху Матей 21:43). Евреинът сега е в същата връзка с Бога като езичника (вижте върху Римляни 11). За по-подробно обсъждане на ролята на евреите в библейските пророчества и на условия характер на пророчествата, направени относно тях, вижте том IV, стр. 25–38. Внимателният преглед на всички доказателства показва, че евреите като нация не играят специална роля в събитията от хилядолетието. Като индивиди, тези, които през вековете на християнската ера са приели Исус Христос, са спасени като членове на християнската църква. Заедно с други светии те възкръсват в първото възкресение и са преобразени. Тези, които упорстват в отхвърлянето си на Месията, възкръсват във второто възкресение (вижте Откр. 20:5).

Преместването на всички светии на небето и унищожението на всички живи нечестиви (виж по-горе) оставят земята напълно обезлюдена. Освен това, страшните природни конвулсии, свързани със седемте последни бедствия (виж гл. 16:18–21), оставят земята сцена на пълно опустошение. Мъртви тела лежат разпръснати по повърхността ѝ (виж гл. 19:17–21). Не е неразумно да се види в abussos символ на опустошената земя, в която Сатана ще бъде затворен по време на хилядолетието. В LXX от Бит. 1:2 abussos превежда евр. tehom, „дълбок“, думата, която описва повърхността на земята, каквато е изглеждала в първия ден на сътворението, „безформена и празна“.

Верига. Символ на ограничение. Тук не е предобразено буквално обвързване с буквална верига. В ръката му. Или „на ръката му“, което може би показва, че веригата е висела от ръката на ангела.

2. Хванах. Гръцки krateō, „да сграбча“, „да държа здраво“.

Дракон... Сатана. Това препраща към гл. 12:9, където се появява същият списък с имена (вижте коментара там).

Вързани. Вързването на дракона е символ на ограниченията, поставени върху дейността на Сатана. Нечестивите ще бъдат убити при второто пришествие на Христос. Праведните ще бъдат пренесени в небето. Сатана и неговите зли ангели ще бъдат ограничени до опустошената земя; така че няма да остане нито един жив член на човешката раса на земята, върху когото Сатана да може да упражнява измамните си сили. Именно в това ще се състои неговото връзване (вижте на стих 1).

Хиляда години. Някои коментатори приемат това за пророческо време, т.е. 360 000 буквални години, основавайки тълкуването си на факта, че тези стихове са символични и следователно периодът от време трябва да бъде тълкуван символично. Други посочват, че това пророчество съдържа смесица от буквални елементи и следователно не е необходимо изразът да се разбира символично. Този коментар заема позицията, че хилядата години са буквални.

3. Бездънна яма. Вижте стих 1.

Поставям печат. Гръцки sphragizō, „запечатвам“. За функцията на древните печати вижте гл. 7:2.

Настоящият печат може да се сравни с този, поставен на гробницата на Исус (Матей 27:66).

Запечатването символизира, че Сатана ще бъде ефективно обуздан за посочения период.

Заблудете народите. Делото на измамата на Сатана ще бъде прекъснато от обезлюдяването на земята. Няма да има никой, когото той да може да измами (вижте на стих 1).

Трябва. Гръцки dei „необходимо е“. Dei предполага необходимост, основана на морални и етични причини. Тук това е необходимост, защото Бог желае да бъде така, като част от Неговия божествен план.

Освободен. Това представлява обратното на връзването на дявола при второто пришествие на Христос. Сатана отново ще бъде в позиция да мами хората, да действа по волята си с тях в противовес на Бога. Обезлюдяването на земята прекрати измамното му дело. Следователно освобождаването му ще бъде осъществено чрез повторно населяване на земята, събитие, предизвикано от възкресението на нечестивите в края на хилядата години (вижте стих 5). Тези нововъзкресени ще бъдат подложени на неговите измами, докато той планира последното си изпитание на силата с Йехова.

Малко време. Или „малко време“. Не знаем колко дълго ще бъде това „малко“ време. Това ще бъде достатъчно време, за да може Сатана да организира възкресените нечестиви за нападение срещу Новия Йерусалим.

4. Троне. Символи на властта да се упражнява управление като цар (гл. 13:2) или като съдия (Мат. 19:28).

съб. Или „заеха местата си“.

Съд. Гръцки krima „присъда“, „присъда“, „произнесено решение“. Тук krima изглежда означава властта да се произнесе присъда. Пасажът не се отнася до присъда в полза на праведните. Светиите седят на троне, което показва, че те са тези, които ще произнесат присъда. Пасажът несъмнено е алюзия към Дан. 7:22, където пророкът отбелязва, че „съдът беше даден на светиите на Всевишния“. За „съд“ в LXX на Даниил се чете krisis, „актът на съдене“, докато гръцката версия на Теодотион

чете Крима.

Делото на съда, за което говори авторът на откровението, несъмнено е това, за което говори Павел: „Не знаете ли, че светиите ще съдят света? ... Не знаете ли, че ние ще съдим ангели?“ (1 Кор. 6:2,

3). Делото на съда несъмнено ще включва внимателно проучване на досиетата на злите хора, така че всеки човек да се убеди в Божиата справедливост в унищожението на нечестивите (вижте DA 58). Вижте GC 660, 661.

Души. Вижте Откр. 6:9; срв. Пс. 16:10.

Обезглавен. Гръцки relekizō, буквално „да отсека с брадва“, по-точно „да обезглавя“.

Думата произлиза от relekus, „брадва“. Бравдата е била обичайният инструмент, използван при екзекуции в древен Рим. По-късно е заменена от меч.

Свидетелство за Исус. Или „свидетелство за Исус“ (виж гл. 1:2, 9), тук свидетелството, дадено за Исус.

Божие слово. Вижте гл. 1:2, 9.

Които не се бяха поклонили. С други думи, те се вслушаха в предупреждението на третия ангел (гл. 14:9–12) и отказаха да се поклонят на силата, представена от звяра, въпреки че бяха заплашени с бойкот и смърт (вижте гл. 13:15–17). Само двама

В този стих се споменават класове светии, мъченици и победители над звяра. Това не означава, че те са единствените, които ще участват в хилядолетното царуване, защото вече е показано, че всички праведни мъртви (не само мъчениците) ще възкръснат при първото възкресение (вижте Откр. 20:1; срв. Дан. 12:2). Може би мъчениците и победителите над звяра са посочени, защото представляват тези, които са страдали най-много. Вижте Допълнителни бележки в края на главата, Бележка 2.

Живял. Гръцката дума може да се преведе или като „живял“, или като „оживял“. Контекстът изглежда е в полза на втория превод, иначе твърдението „Това е първото възкресение“ (ст. 5) е без подходящ антецедент. Победителите над звяра обаче са живи във времето непосредствено преди идването на Човешкия Син и мнозинството, ако не и всички, няма да се нуждаят от възкресение (вижте ст. 1). Следователно, някои предполагат, че на „живяха“ трябва да се даде идеята за прогресивно развитие, а „и“ да се разбира като обяснителен термин по следния начин: „Те започнаха да живеят, тоест да царуват с Христос“.

Царувал. Повдига се въпросът, над кого ще царуват светиите, ако всички нечестиви са били унищожени? Казва се, че царуват „с Христос“. Когато седмият ангел затръби, „царствата на този свят... стават царства на нашия Господ и на Неговия Христос“ (гл. 11:15). Даниил говори за „царството и владичество, и величието на царството“, които са „дадени на народа на светиите на Всевишния“ (гл. 7:27). Светиите са били под потисническото управление на царе, които са пили от виното на вавилонското блудство (виж Откр. 18:3). Сега нещата са обърнати.

Вярно е, че нечестивите са мъртви (вижте гл. 20:2), но те ще се върнат към живот в края на хилядолетния период (вижте на стих 5). Те са затворени, така да се каже, по-късно, за да получат наказанието си. Междувременно светиите участват в делото на съда, което определя наказанието, което ще бъде наложено. След като нечестивите се завърнат към живот, те претърпяват пълно поражение, получават наказанието си и биват унищожени (вижте на гл. 14:10; 20:9).

С Христос. Хилядолетното царуване е с Христос на небето, а не на земята, както много библейски твърдят тълкувателите (вижте стих 2; вижте Допълнителни бележки в края на главата, Бележка 2).

Хиляда години. Вижте стих 2.

5. Останалите мъртви. Това очевидно се отнася до нечестивите мъртви, онези, които от началото на времето са отишли в гробове без Христос, и онези, които са загинали при второто пришествие на Христос. Това е ясно от факта, че всички праведни мъртви са възкръснали при първото възкресение. Следователно „останалите мъртви“ трябва да се отнася до нечестивите мъртви (вижте на стих 2).

Могат да се цитират текстови доказателства (вж. стр. 10) за пропускането на изречението „Но останалите мъртви не оживяха, докато не се свършат хилядата години“, въпреки че обикновено се смята, че преобладаващото количество доказателства е в полза на запазването му. Доктрината за второто възкресение обаче не зависи от това твърдение. То е ясно подразбиращо се в главата. Ако народите се присъединят към Сатана в нападението му срещу Светия град (ст. 9), те трябва да бъдат върнати към живот. Терминът „второ възкресение“ произлиза от наблюдението, че има само две основни възкресения (Йоан 5:28, 29; Деяния 24:15) и че възкресението на праведните се нарича „първо възкресение“ (вижте върху Откр. 20:2, 4).

Пасажът „А останалите мъртви не оживяха, докато не се свършиха хилядата години“ е в скоби. Следващото изречение „Това е първото възкресение“ е пряко свързано с възкресението, за което се говори в стих 4.

За обсъждане на текстовите аспекти на проблема от стих 5 вижте Допълнителни бележки на край на главата, Забележка 1.

Не е живял. По-скоро „не е оживял“ (вижте на стих 4).

Бяхме завършени. Фразата може буквално да се преведе като „докато не бъдат завършени“.

Първо възкресение. Тоест, споменатото в стих 4 (виж коментара там).

6. Блажен. Гръцки макариос (виж на Мат. 5:3).

Свети. Гръцки. *hagios* (виж върху Рим. 1:7).

Втора смърт. Това е смъртта, която сполетява нечестивите след възкресението им в края на 1000-те години (ст. 14; гл. 21:8). Първата смърт е смъртта, която сполетява всички (1 Кор. 15:22; Евр. 9:27). Всички, както праведните, така и нечестивите, са възкресени от тази смърт (Йоан 5:28, 29). Праведните излизат от гробовете си безсмъртни (1 Кор.

15:52–55). Нечестивите са възкресени, за да получат наказанието си и да умрат вечна смърт (Откр. 20:9; 21:8). Бог ги унищожава, както тялото, така и душата им, в ада (Мат. 10:28). Това означава унищожение. „Втората смърт“ е точно обратното на безкраен живот под мъчения, който някои учат, че ще бъде съдбата на нечестивите (вижте върху Мат. 25:41).

Власт. Гръцки *exousia*, „авторитет“. Втората смърт няма да докосне изкупените.

Свещеници. Вижте върху Откр. 1:6; вж. Ис. 61:6.

От Бога. Тоест, в компания с Бога. По същия начин „от Христос“ означава в компания с Христос. Или изразите „на Бога“ и „на Христос“ могат да означават съответно служене на Бог и служене на Христос.

Царство. Вижте стих 4; вижте Допълнителни бележки в края на главата, Бележка 2.

7. Освободен. Затварянето е резултат от преместването на праведните в небето и убиването на живите нечестиви (вижте на стих 2). Освобождаването ще бъде извършено чрез възкресението на нечестивите, което ще осигури на Сатана хора, върху които да упражнява измамната си хитрост.

Затвор. Затворът е „бездънната яма“, земята, опустошена при второто пришествие на Христос, където Сатана е бил затворен през 1000-те години (вижте стих 1). Сатана ще бъде свободен да организира възкръсналите нечестиви. Това ще бъде последният му опит срещу Бога преди унищожението му.

8. Народи... Гог и Магог. Тези термини представляват множеството от неспасените от всички епохи, които ще се появят във второто възкресение. За обсъждане на имената „Гог“ и „Магог“ и приложението на тези символи в старозаветните пророчества и в настоящия пасаж вижте Езекиил 38:1, 2.

Да се бия. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) тълкуването „за битката“. Определеното Статията набляга на конкретна битка, последния конфликт между Бога и онези, които се бунтуват срещу Него. Вижте GC 663–665.

Пясък морски. Тоест, безброй (вж. Бит. 22:17). Това множество е съставено от всички неспасени от основаването на света.

9. Широтата на земята. Сравнете подобен израз в Авак. 1:6. Нечестивите, под ръководството на Сатана, маршируват срещу лагера на праведните.

Обграден. Тоест, „обграден“.

Лагер. Гръцко *parembolē*, „лагер“, съставна част от *para*, „до“ и *ballo*, „да сложа“, „да разположа“, „да хвърля“. *Parembolē* се използва за войнишка казарма или крепост (Деяния 21:34, 37), за

армии в бойно оръжие (Евр. 11:34), на лагер от хора (Евр. 13:11, 13). Тук парембола описва Новия Йерусалим.

И възлюбеният град. Или „дори възлюбеният град“. Възлюбеният град е Новият Йерусалим (гл. 21:10). Някои учени правят разлика между лагер и град. Изглежда ясно обаче, че светиите са вътре в града по време на обсадата (виж EW 292, 293). Фактът, че „възлюбеният град“ е обкръжен, показва ясно, че той е слязъл, въпреки че действителното слизване не е описано до гл. 21:1, 9, 10. Едно от значимите събития след края на 1000-те години е слизането на Христос, светиите и Светия град. Разказът е разказан изключително кратко, но последователността на събитията е ясна, когато се разгледа целият контекст.

Огън. Това несъмнено се отнася до буквалния огън като средство за унищожение.

Погълнат. Буквално „изядох“. Формата на гръцкия глагол означава завършено действие. Нечестивите са унищожени. Те страдат от „втората смърт“ (вижте на стих 6). Тук няма и намек за безкрайни мъчения в един вечно пламтящ ад (вж. Юда 7).

10. Огнено езеро. Вижте гл. 19:20. Тук огненото езеро е повърхността на земята, превърната в море от пламъци, което едновременно поглъща нечестивите и пречиства земята.

Са. Тази дума е предоставена. Контекстът предполага добавяне на думите „бяха хвърлени“. Вижте гл. 19:20.

Ще бъде мъчен. Гръцкият глагол е в множествено число. Подлогът на глагола е дяволът, звярът и лъжепророкът. Трябва да се отбележи, че звярът и лъжепророкът не са буквални, а символични същества.

За вечни векове. Буквално „до вечни векове“ (вижте на гл. 14:11).

11. Трон. Символ на власт, в този случай на власт за изпълнение на съд. Тронът е „бял“, което вероятно подсказва чистотата и справедливостта на взетите решения. Описва се също като „велико“, вероятно във връзка с важните решения, до които е стигнал.

Този, който седеше. Самоличността на човека, седнал на трона, не е посочена, освен ако фразата „пред Бога“ (ст. 12) не посочва неговата самоличност. Текстови доказателства обаче потвърждават (вж. стр. 10) четенето „пред престола“ вместо „пред Бога“. Следователно самоличността остава неясна.

Писанията представят както Христос (Рим. 14:10), така и Отца (Евр. 12:23) като съдии. В Откр. 4:2, 8, 9; 5:1, 7, 13; 6:16; 7:10, 15; 19:4; 21:5 Отец е седнал на трона като божествен съдия. Двамата работят в най-тясно единство (виж върху Йоан 10:30). Официалните действия на единия стават официални действия на другия. Тук несъмнено Христос е този, който води (виж ВК 666).

Избяга. Показател за абсолютната власт на Седящия на трона и за преходното съществуване на настоящия свят (Пс. 102:25, 26; 104:29, 30; Ис. 51:6; Марк 13:31; 2 Петрово 3:10). Вечният ред на нещата ще бъде от изцяло нов вид (Откр. 21:1–5).

12. Мъртвите. Това очевидно се отнася за онези, които ще бъдат възкресени при второто възкресение (вижте стихове 5, 7).

Малки и големи. Мястото в живота няма тежест в тази среща с Бога. Много от висшите положение в света, избегнало, докато е било живо, подобаващо възнаграждение за злите си дела. В тази последна сметка с Бога няма да има избягване на пълната справедливост.

Пред Бога. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) прочитането „пред престола“ (вж. на стих 11).

Книгите. Буквално „книги“. Гръцката дума няма определителен член. Това са книгите. съдържащи летопис за живота на хората. Никоя присъда, произнесена над който и да е нечестив човек, няма да бъде произволна, предубедена или несправедлива. За класификация на тези книги вижте Дан. 7:10. Още една книга. Тоест, „още една книга“. Книга на живота. Вижте върху Фил. 4:3; вж. върху Лука 10:20. Според делата им. Вижте Рим. 2:6. Доказателствата, които са открити за всички, за да ги видят и оценят.

13. Море... смърт... ад. Тези думи излагат универсалността на второто възкресение, подразбиращо се в стих 12. Никой човек не може да избегне да се яви лично пред Бога на Неговия трон. Смъртта и адът се срещат заедно в гл. 1:18; 6:8. За определение на „ад“ вижте Мат. 11:23.

14. Смърт и ад. Смъртта и адът са тук олицетворени. Хвърлянето им в огненото езеро представлява край на смъртта и на обиталището на мъртвите. Те никога няма да имат дял в новата земя; те са смъртни явления, които принадлежат само на този свят. Смъртта е последният враг, който ще бъде унищожен (1 Кор. 15:26, 53–55).

Огнено езеро. Вижте стих 10.
Втора смърт. Вижте стих 6.

15. Който и да е. Само имената на верните ще бъдат запазени в книгата на живота. Имената на онези, които не издържат до края, ще бъдат заличени (гл. 3:5). Много от тях никога не са имали записани имената си там, защото книгата съдържа само имената на онези, които в даден момент от живота си са изповядвали вяра в Христос (вижте върху Лука 10:20).

Огнено езеро. Вижте стих 10. Сравнете Мат. 25:41, 46; Откр. 21:8.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ ПО ГЛАВА 20

Забележка 1

Откр. 20:5 представя определен текстов проблем. Изречението „А останалите мъртви“ „не живя отново, докато не се свършат хилядата години“ не се среща в някои ръкописи. Това повдига въпроса относно автентичността на този пасаж. Следва преглед на текстовите доказателства, които се отнасят до този проблем.

Има шест основни унциални свидетелства за книгата Откровение: (1) папирусите на Честър Бийти от 3-ти век, обозначени като P, най-старият ни съществен свидетел за книгата, и няколко папирусни фрагмента, (2) Синайският ръкопис (обозначен като α) от 4-ти век, (3) Александрийският ръкопис (обозначен като A) от 5-ти век, (4) Ефремовият рескрипт (обозначен като C) от 5-ти век, (5) Порфирианският ръкопис (обозначен като P) от 9-ти или 10-ти век и (6) ватикански ръкопис, понякога обозначен като B, но за да се различава от Ватиканския кодекс от 4-ти век, той постоянно е обозначен като V. Книгата Откровение е изгубена от Ватиканския кодекс, така че недостигът е запълнен чрез заместване с ръкопис от 8-ми век, обозначен по различен начин, Ватикански кодекс 2066, 046 или 1070 .

Освен тези унциални свидетелства има множество миниатюрни ръкописи от сравнително по-късна дата.

Трябва да се отбележи, че тези древни ръкописи не са пълни. Някои от листовите липсват изцяло, а други са повредени. Понякога липсват цели раздели. Например, както току-що бе отбелязано, цялата книга Откровение е изгубена от Ватиканския кодекс. Папирусите на Откровение на Честър Бийти съдържат само раздела от гл. 9:10 до 17:2, като някои редове липсват в съществуващите листове. Следователно свидетелството на тези важни унциали по отношение на гл. 20:5 е неизвестно. Същото

важи за свидетелството на Ефреми Рескриптус (С) и това на Порфириан (Р), тъй като цялата двадесета глава липсва от С, а първите девет стиха на главата от Р. Този раздел от Откровението липсва и в някои минускули.

Версията на Пешита – началото на 5 век – никога не е съдържала книгите 2 Петрово, 2 Йоаново, 3 Йоаново, Юда или Откровението, защото сирийската църква не ги е признавала за канонични. Текстът на Откровението, появяващ се в съвременните печатни издания на Пешита от 1627 г. насам, е заимстван от по-късен сирийски превод, известен като Харклеанския.

Следователно, истинността на въпросната клауза трябва да се оцени въз основа на останалите свидетели, които са сравнително малко на брой. Всъщност, древните свидетели на книгата Откровение са много по-малко на брой от тези на Евангелията, Деянията или Павловите послания.

От ръкописите, които съдържат този раздел от Откровението, изречението „А останалото“ „от мъртвите не оживяха отново, докато не се свършат хилядата години“ е пропуснато в Синайския превод (, редица минускули и сирийските версии. Намира се в Александрийския превод (А) и в 046, както и в голям брой минускули. Процесът, чрез който се определя автентичността на дадено четене, е твърде сложен, за да бъде обсъждан тук, но въз основа на наличните доказателства учените като цяло приемат за автентично обсъжданото тук изречение. Поради тази причина то се появява в повечето преводи. Фактът, че някои преводачи поставят пасаж в скоби, не означава, че непременно се съмняват в автентичността на четенето; те могат просто да го считат за поставено в скоби.

Посочва се, че целият пасаж се чете последователно, ако въпросната клауза е пропусната, особено ако последната част на стих 4 е преведена като „те оживяха и царуваха с Христос хиляда години“, което преводът, синтаксисът на гръцкия език, позволява. Само по себе си обаче подобно съображение не е основата за определяне на автентичността на даден пасаж. На автора не бива да се отказва привилегията да въведе вмъкната идея в иначе гладко протичащ ход на мисълта.

В оспорваната клауза няма контекстуален проблем, тъй като казаното в нея е ясно се подразбира в контекста, особено когато се изучават свързани стихове. Библията говори за две основни възкресения – това на праведните и това на неправедните (виж Йоан 5:28, 29; Деяния 24:15). Това на праведните е ясно посочено като случващо се във връзка с второто пришествие на Христос (виж 1 Солунци 4:13–17). В Откровение 20:4 се казва относно определени класи, че те „живяха и царуваха с Христос хиляда години“. Това изречение трябва да се преведе както е отбелязано по-горе, „те оживяха и царуваха с Христос хиляда години“. Така преведено, изречението „това е първото възкресение“ (ст. 5) се свързва логически със стих 4. Когато авторът нарича това „първо“ възкресение, той ясно има предвид „второ“. Тъй като нечестивите са убити при второто пришествие на Христос (гл. 19:21) и тъй като са представени като атакуващи града в края на хилядолетието (гл. 20:8, 9), следва, че те трябва да са били възкресени. По този начин второто възкресение в края на хилядата години е ясно подразбиращо се в контекста.

Забележка 2

Хилядолетният период, обикновено наричан хилядолетие, се споменава в Библията само в Откр. 20. Думата „хилядолетие“, която означава просто „хиляда години“, не е библейски термин, но изразът „хиляда години“ се среща шест пъти в стихове 1–7. Коментаторите се различават значително в разбирането си за хилядолетието.

Тази допълнителна бележка има за цел да изложи библейските причини за позицията, заемана от адвентистите от седмия ден, и да покаже защо адвентистите считат за несъстоятелни някои други изтъкнати позиции.

Второто пришествие на Христос предшества хилядолетието. — Че второто пришествие Това, че предшества хилядолетието, е ясно от факта, че повествованието в Откр. 19 и 20 е непрекъснато. Второто пришествие е символично изобразено в гл. 19:11–21 и повествованието продължава без прекъсване в гл. 20, която обсъжда хилядолетния период. Непрекъснатостта на повествованието е ясно демонстрирана от взаимовръзката на събитията. Трите велики сили, които ще се противопоставят на делото на Христос и ще съберат земните царе за битка непосредствено преди идването Му, са идентифицирани като дракона, звяра и лъжепророка (гл. 16:13). Според гл. 19:19, когато „звярът и земните царе, и техните войски“ се събират, за да воюват с Христос по време на Неговото идване, звярът и лъжепророкът са хванати и хвърлени живи в езеро, горящо с огън и жупел (ст. 20, 21). Разказът в гл. 20 продължава, за да покаже съдбата на третия член на триото, дракона, който е хванат и хвърлен в бездънната яма, където остава 1000 години.

Всяко определение или описание на хилядолетието трябва да се основава на рамката на доктрината за хилядолетието, изложена в глави 19 и 20, защото това е единственият пасаж от Писанието, който се занимава пряко с тази доктрина.

Христовите врагове убити при Второто пришествие. — Когато звярът и лъжепророкът са хвърлени в огненото езеро (Откр. 19:20), „останалите“ (ст. 21) или „останалите“ от техните последователи са убити от меча на Христос. Това са царете, военачалниците, силните мъже и „всички хора, свободни и роби“ (ст. 18). Същите класи са споменати под шестия печат, като търсещи да се скрият от лицето на Агнето (гл. 6:14–17), когато небесата се оттеглят като свитък и всяка планина и остров се преместят. Очевидно тези писания изобразяват едно и също събитие, разтърсващо земята, второто пришествие на Христос.

Колко са замесени в смъртта на „останалите“ (гл. 19:21)? Според гл. 13:8 ще има само два класа на земята по време на идването: „всички, които живеят на земята, ще му се поклонят [на звяра], чиито имена не са записани в книгата на живота“.

Следователно е очевидно, че когато „останалите“ бъдат „побити с меч“ (гл. 19:21), няма да има оцелели освен онези, които са устояли на звяра, а именно онези, които са записани в книгата на живота (гл. 13:8). Преди да спомене, че тази група навлиза в своето хилядолетно царуване (гл. 20:4), Йоан разказва как третият голям враг, драконът, ще започне да получава своето възмездие (ст. 1–3).

Праведните мъртви, възкресени при Второто пришествие. – Библията излага две възкресения – на праведните и на неправедните, разделени от период от 1000 години (вижте върху Откр. 20:1, 4, 5). Не може да има едно общо възкресение, защото има възкресение, до което очевидно не всички достигат (Фил. 3:11; вж. Лука 14:14; 20:35). Праведните са описани другаде като „онези, които са Христови при Неговото пришествие“ – 1 Кор. 15:23). Някои твърдят, че Откр. 20:4 описва само християнските мъченици. Сравнението с други писания обаче показва, че всички праведници, включително светиите от Стария Завет (вижте върху Рим. 4:3; 1 Кор. 15:18) и живите праведници, обезсмъртени по това време (1 Кор. 15:51–54), се възнасят, за да бъдат с Христос при Второто пришествие (вижте върху 1 Сол. 4:16, 17).

Няма валидно библейско основание за отделяне на „блажените и свети“, които са устояли на преследването на звяра, от безсмъртните свети, споменати в 1 Сол. 4 и 1 Кор. 15.

- Единството на Второто пришествие. – Различните библейски препратки към Второто пришествие се комбинират, за да изобразят като едно-единствено събитие идването на Христос, за да събере Своите светии и да унищожи техните преследвачи. Основните препратки могат да бъдат обобщени по следния начин: 1. Матей 24:29–31. Пришествието на Христос ще бъде видимо „в небесните облаци“, „след скръбта“. Исус ще изпрати ангелите Си „със силен тръбен звук“, за да „съберат избраните Му“.
2. 1 Кор. 15:23, 51–53. Тези, „които са Христови при Неговото пришествие“ – както възкресени мъртви, така и живи – ще получат безсмъртие, когато „тръбата затръби“.
3. 1 Сол. 4:15–17. Господ слиза „с Божията тръба“, за да възкреси и грабне „мъртвите в Христос“, заедно с онези, които „са живи и остават“ до деня на Неговото пришествие. Те са грабнати „в облаците, за да посрещнат Господа във въздуха“, за да „бъдат винаги с Господа“.
4. 2 Сол. 1:6–8. „Почивката“ на църквата от преследване идва, когато Христос „се яви от небето със силните Си ангели, в пламенен огън“, за да накаже онези, които „не се покоряват на благовестието“.
5. 2 Сол. 2:1–3, 8. „Събирането при Него [Христос]“, за което солунците бяха обезпокоени, няма да дойде, докато не се стигне до „отстъплението“ и разкриването на „нечестивия [Антихрист]“, който ще бъде унищожен „с духа на устата Му [Христовите]“ и „сиянието на Неговото пришествие“.
6. Откр. 1:7. Неговото идване ще бъде „с облаци“ и видимо за „всяко око“.
7. Откр. 14:14–20. Когато Христос дойде, Той ще пожъне двойна жетва – праведните и неправедните.
8. Откр. 19:11 до 20:6. При Своето идване, символизирано като воин, придружен от небесните войски, Христос хвърля преследващия „звяр“ и „лъжепророка“ в огненото езеро и убива останалите Си врагове с меч „от устата Му“. Ангел връзва Сатана. Верните – възкръснали мъртви и живи – са възнаградени; те царуват „с Христос хиляда години“.

Тези библейски препратки съвпадат в изобразяването на славното завръщане на Господа като едно-единствено, видимо събитие. Те показват, че това едно събитие ще осъществи (1) събирането на безсмъртните светии от земята, за да бъдат с Него, очевидно в небесните „обиталища“ на мястото, което Христос е отишъл да приготви за тях (Йоан 14:2, 3), и (2) унищожаването на гонителите на последното поколение, заедно с всички неправедни, чрез всепоглъщащата слава на Неговото идване.

Следователно е очевидно, че когато започне хилядолетието, всички човешки същества са били или взети на небето в безсмъртие или са оставени мъртви на опустошената земя. Именно това обезлюдяване на земята е това, което връзва Сатана (вижте Откр. 20:1, 2). Той не е в състояние да достигне до изкупените и е безсилен да заблуди собствените си човешки поданици, докато те не живеят отново в края на „хилядата години“ (ст. 5).

Погрешно схващане за основата на вярата в земния хилядолетен период. – Някои твърдят, че хилядолетният период ще бъде период на праведност, мир и просперитет на земята. Те стигат до тази концепция до голяма степен чрез прилагане към хилядолетието, буквално или преносно, на пророчествата за възстановяването и за царството, дадено на древен Израел в Стария завет. Премилениалистите, принадлежащи към тази група, прилагат тези пророчества буквално към църковно или еврейско световно царство в бъдещо хилядолетие след Второто пришествие. Постмилениалистите прилагат същите тези предсказания към бъдещ църковен златен век преди Второто пришествие. Трета група, амилениалистите, редуцират старозаветните изображения на

царството, предлагано на древен Израел, е просто алегория за победите на църквата в евангелската диспенсация.

Погрешността на тези три позиции е двойна: (1) Нито една от тези позиции не отговаря на спецификациите, посочени в Откр. 19:11 до 20:15, основният пасаж от Писанието, който разглежда хилядолетието. Този пасаж ясно показва, че през този период на земята няма да има живо човешко същество (виж по-горе; вж. гл. 20:1). Следователно, хилядолетието не може да бъде период на праведност, мир и просперитет на земята. (2) Тези позиции се основават на погрешна концепция за природата на старозаветните пророчества.

Например, много премилениалисти са на мнение, че тези пророчества за царството са буквални и непроменими постановления, които тепърва трябва да се изпълнят за буквалния Израел, т.е. за евреите (за термина „Израел“, приложен към евреи от всяко племе, вижте Деяния 1:6). Това погрешно вярване е довело до система, известна като футуризм (вижте стр. 129), която вместо да разглежда християнската църква като наследник на обещанията, дадени на Израел, разглежда християнската епоха като „скоба“ в пророчеството, т.е. като запълване на празнината, докато древните пророчества относно Израел в бъдеще не бъдат буквално изпълнени (вж. стр. 129).

Тълкувателите на тази школа прилагат по-голямата част от предсказанията на Откровение главно към евреите и вярват, че тези предсказания ще се изпълнят в това, което те наричат „крайно време“. Те очакват пророчествата за царството от Стария завет, дадени на Израел, да се изпълнят по време на хилядолетието. Те разделят свещената история на диспенсации или периоди, в които „църковната епоха“ се разглежда като междинна диспенсация на благодат между минали и бъдещи еврейски векове на закона. Това разделение на диспенсации логически изисква „предискупене преди скръбта“ (вижте 1 Сол. 4:17), за да се премахнат християнските светии от земята преди еврейския „период на скръбта“. Тези тълкуватели твърдят освен това, че оцелелите евреи ще приемат Христос, когато Той се появи в облаците след скръбта; след това, с оцелелите „народи“, те ще влязат в хилядолетието и докато все още са смъртни, ще живеят на частично обновена земя. По това време, според тази гледна точка, евреите ще се радват не само на материален просперитет и дълъг живот, но и на възстановеното Давидово царство, възстановен храм и „възпоменателна“ жертвена система, закона, съботата, политическото световно господство, прилагането на Христовото „железно управление“ над покорни, но накрая бунтовни народи – всичко това в едно земно хилядолетно царство, докато християнските светии царуват с Христос в безсмъртие.

Следват някои от принципите на тълкуването на пророчеството в Стария завет, пренебрегвани от онези, които запазват старозаветните пророчества за царството за евреите от бъдеща епоха (вж. том IV, стр. 25–38; вижте върху Втор. 18:15).

1. Обещанията към древния Израел били условни. Бог казал: „Ако се покорявате... тогава ще бъдете Мое специално съкровище измежду всичките племена“ (Исх. 19:5; вж. Втор. 7; 8; 27–30; Ер. 18:6–10; вж. Том IV, стр. 34).

2. Национален Израел не успя да изпълни условията и следователно загуби царството и обещанията. Когато Христос, Синът Давидов, дойде и еврейският народ отхвърли своя Цар, той загуби царството (вижте Матей 21:43; срв. Откр. 20:1).

3. Християнската църква, „духовният Израел“, сега е наследник на обещанията. Провалът на буквалния Израел не означава, че „словото Божие е безсилно“

(Рим. 9:6). Когато народът на Израел беше отсечен, като мъртви клони, от истинския род на Авраам, истинският Израел тогава беше верният еврейски остатък, който прие Месията (вижте Рим. 11:5), и към тези еврейски християни бяха добавени и езическите християни,

присадени към първоначалния клон. Така дървото сега включва духовните деца на Авраам (Гал. 3:16, 26–29), а именно християнската църква.

Павел казва, че „целият Израел ще се спаси“ (Рим. 11:26), но той ясно заявява, че „целият Израел“ не означава всички евреи (вижте коментара там). Той изключва просто „дететата по плът“ и включва само „децата по обещание“ (Рим. 9:6–8). Към тях той присъединява езичниците, които имат истинското, духовно обрязване, което идва от Христос (Рим. 2:26, 28, 29; Кол. 2:11; вижте върху Рим. 11:25, 26; Фил. 3:3). Той казва конкретно, че неевреите, спасени чрез Христовата благодат, вече не са чужденци и чужденци на „общността на Израил“ и „заветите на обещанието“, а са „съграждани на светиите“ (Еф. 2:8–22). В духовния Израел „няма нито юдеин, нито грък“, но в Христос всички са едно (Гал. 3:28).

Павел прилага обещанието за царството към „цялото потомство“, еврейските и езическите християни (виж върху Рим. 4:13, 16). Петър цитира, почти дословно, ключовия пасаж (Изх. 19:5, 6), който обещава на Израел статута на избран народ, свят народ, „царство от свещеници“, и го прилага към нееврейските християни. Това показва, че той смята християнската църква за наследник на специалния статус, който преди това е имал непокорният Израел (виж върху 1 Петрово 2:5–10). Йоан два пъти използва фраза, която сякаш намерява за същия този пасаж от Изход: „царство, свещеници“, „царство и свещеници“ (виж върху Откр. 1:6; 5:10), показвайки, че той прилага подобно обещание за царство към църквата – не само към бъдещата триумфална църква, но и към християните от Мала Азия. За други примери за вдъхновени новозаветни приложения на някои от обещанията и пророчествата на Израел към църквата в апостолско време вижте Деяния 2:16–21; 13:47; 15:13–17.

4. Пророчества, първоначално буквални, могат да се изпълнят духовно за „духовния Израел“ в тази епоха и трансцендентно в идния свят. Приложенията в Новия завет показват, че пророчествата, дадени буквално на древен Израел, могат да имат небуквално изпълнение за църквата при новите условия в християнската епоха и окончателно изпълнение, без елементите на смъртността, във вечното царство.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

- 1–3GC 658
- 1–151T 67–71
- 2–4EW 290
- 4 EW 52
- 4–6GC 661
- 5 EW 52, 89
- 5, 6 EW 292
- 5–9EW 53
- 6 EW 51; GC 544, 673; SR 429
- 7–9EW 293; GC 664
- 9 EW 52, 54, 294; GC 672, 673
- 11 GK 665
- 11, 12 COL 318; CS 314; FE 261; GC 666; SR 422; 8T 28
- 12 GC 480, 486, 549; PP 326, 357; TM 224; 4T 453; 6T 310
- 12, 13 EW 52
- 13 4T 116
- 13, 14 GK 544
- 14 EW 295; PP 461

ГЛАВА 21

1 Ново небе и нова земя. 10 Небесният Йерусалим с пълно описание

23 Тя няма нужда от слънце, славата Божия е нейната светлина. 24 Земните царе ѝ носят богатствата си.

1. Ново. Гръцки *kaínos*, „ново“ по качество, за разлика от това, което е износено или повредено.

И двете срещания на „нов“ в този стих са преводи на *kaínos*. *Neos*, също преведена като „нов“ в Новия завет (Мат. 9:17; 1 Кор. 5:7; Кол. 3:10; и др.), се отнася до новост във времето. Използвайки думата *kaínos*, Йоан вероятно подчертава факта, че новите небеса и земя ще бъдат създадени от пречистените елементи на старите и по този начин ще бъдат нови по качество, различни. Новите небеса и новата земя са следователно пресъздаване, ново формиране на съществуващи елементи, а не създание *ex nihilo*. Сравнете 2 Петрово 3:13.

Починаха. Тоест, що се отнася до предишното им, обезобразено състояние. Това което беше съвършено, тъй като излязо от ръката на Създателя, което Той обяви за „много добро“ (Битие 1:31), беше ужасно помрачено от греха и не можеше да бъде позволено да продължи през вечността.

Няма вече море. Фразата гласи буквално „и морето го няма“, тоест моретата, каквито ги познаваме сега, няма да съществуват в новото творение. Някои настояват, че това „море“ е символ на хора, народи, езици (вж. гл. 17:15); но ако е така, небесата и земята непременно също биха били символични. Тук Йоан просто потвърждава, че небесата, земята и моретата вече няма да съществуват такива, каквито ги познаваме сега (вж. РР 44).

2. Светият град. Древният Йерусалим е съдържал Храма, където Бог е можел да изяви присъствието Си на Своя народ (1 Царе 8:10, 11; 2 Лет. 5:13, 14; 7:2, 3), точно както е направил и на вратата на скинията в пустинята (Исх. 29:43–46; 40:34–38). Градът е описан като „свят“ (Дан. 9:24; Мат. 27:53), но с течение на времето духовната деградация на Божия народ става толкова голяма, че Исус обявява Храма за „вертеп на разбойници“ (Мат. 21:13) и предсказва падането на града (Мат. 22:7; Лука 21:20). Сега Бог обещава нов вид Йерусалим, който Йоан описва като „новия Йерусалим“.

Нов. Гръцки *kaínos*, нов по вид и качество (виж на стих 1). Сравни Гал. 4:26; Евр. 11:10; 12:22; 13:14.

Слизане. Във видение Йоан видя града, докато се спускаше (вж. стр. 62).

От Бога. Бог е авторът, създателят, източникът.

От небето. Мястото му на произход (вж. гл. 3:12; 21:10).

Подготвен. Така преведената форма на думата предполага, че подготовката е била започната в миналото и доведено до съвършенство, така че градът сега е напълно подготвен (вж. ГК 645, 648).

Невеста. Градът е представен тук като невестата (виж гл. 19:7).

Украсен. Гръцки *kosmeō*, „подреждам“, „обзавеждам“, „украсявам“. Английската дума „Козметика“ произлиза от *kosmeō*. Формата на гръцкия глагол подсказва, че украсяването е започнало в миналото и вече е завършено.

Съпруг. Тоест, Агнецът, Христос (гл. 19:7).

3. Велик глас. Говорещият не е идентифициран. Вероятно не е Бог, защото Той е говорено в трето лице.

Скиния. Гръцки skēnē, „шатра“, „колиба“, „скиния“. Глаголът skēnoō, „настанявам се в шатра“, „да“ „обитава“ се появява в Йоан 1:14: „Словото стана плът и живя между нас“ (вижте коментара там). Това видимо присъствие на Бог беше ясно изяснено от Шекина в дните на теокрацията, а по-късно и от личната поява на Исус Христос като член на човешкото семейство, обитаващ сред хората. Великият глас от небето сега подчертава прекрасния факт за ново творение и за Бог, който лично обитава със Своите хора.

С мъжете. По-късно в стиха фразата „с тях“ се появява два пъти. Три пъти в този стих апостолът използва предлога „с“, като по този начин подчертава удивителния факт, че Бог е с мъжете през цялата вечност, като прави Своя дом с тях.

Да живея. Гръцки skēnoō (виж по-горе за „скиния“). С този стих сравни Езекиил 37:27. Езекиил описва условията такива, каквито биха могли да бъдат; Йоан – такива, каквито ще бъдат изпълнени.

4. Всички сълзи. Буквално „всяка сълза“. Вижте върху Откр. 7:17; вж. Ис. 25:8; 65:19.

Смърт. Изречението гласи буквално „смъртта няма да има вече“. Определителният член е от значение. Йоан говори за „смъртта“ – принципът на смъртта, дошъл в резултат на греха. Определителният член тук има силата на указателно наклонение. Йоан всъщност казва: „тази смърт, която познаваме толкова добре и от която се страхуваме толкова много, ще бъде унищожена“. Сравнете езика на Павел: „Смъртта биде погълната от победа“, буквално, „Смъртта биде погълната от победа“ (1 Кор. 15:54); „Последният враг, който ще бъде унищожен, е смъртта [буквално „смъртта“]“ (ст. 26).

Скръб. Скръб, каквато съпътства загубата на близък човек. Причините за скръбта ще бъдат напълно премахнати. Сравни Исаия 35:10.

Плач. Гръцки kraugē, „вик“, „врява“, „плач“. Няма да има причина за плач в тази красива земя на утрешния ден.

Болка. Голяма част от житейските страдания и мъки са резултат от мъчителна болка. Болката ще бъде напълно прогонена в онзи красив свят на утрешния ден.

Предшните неща. Тоест, условията, каквито ги познаваме днес, ще преминат. Няма да има нищо, което да носи белега на проклятието (гл. 22:3).

5. Този, който седеше. Или „седналият“. Той не е идентифициран (вж. гл. 20:11). В гл. 4:2 (виж коментара там) Отецът е представен като седнал на трона и тук може да се подразбира същото. Някои посочват Мат. 25:31 като доказателство, че може да се отнася до Исус Христос.

Ето. Говорителят обръща внимание на нещо важно, което предстои да бъде разкрито. Всичко. Нищо от проклятието не трябва да остане (вж. гл. 22:3).

Ново. Гръцко kainoi (виж на стих 1).

Пиши. Вижте гл. 1:11. На различни места от преживяването на Йоан във видение заповедта да пишем се повтаря (гл. 1:19; 2:1; 14:13; и т.н.).

Истински и верен. Тоест, истински и надежден. Думите и обещанията на Бога са напълно надеждни и следователно може да се разчита на тях. (Виж гл. 22:6.)

6. Свършено е. По-скоро „Случи се“. Могат да се цитират текстови доказателства (вж. стр. 10) за прочитането „Те се сбъднаха“ или „Те се случиха“. Важни текстови доказателства могат да бъдат цитирани и за прочитането „Аз станах Алфа и Омега...“
Това, което Бог е обещал чрез светите Си пророци и което Неговият праведен народ е очаквал с нетърпение, най-накрая ще се сбъдне.

Предварителната предварителна информация, дадена на Джон, е гаранция за окончателното постижение, което тепърва предстои да бъде осъществено.

Алфа и Омега. Вижте гл. 1:8.

Жажда. Истинският вярващ не е нетърпелив да трупа неща от този свят, да се обогатява с светски блага. Вместо това той е нетърпелив да пие дълбоко от духовните богатства от Бога.

Извор. Или „извор“. Сравнете Йоан 4:14; Откр. 7:17; 22:17.

На живота. Пасажът може да се преведе като „от извора на онази вода, която е живот“ себе си.“ Това е обещанието за безсмъртие (1 Кор. 15:53).

Свободно. Тоест, „безвъзмездно“. Дарът на безсмъртието може да бъде закупен „без с пари и без заплащане“ (Исая 55:1).

7. Побеждава. Тоест, според гръцкия език, непрекъснато побеждава или побеждава по навик. Християнинът живее победоносен живот чрез силата на Светия Дух. Той може да прави грешки (вижте върху 1 Йоан 2:1), но нормалният му живот представя картина на духовен растеж (вж. Откр. 2:7, 11, 17, 26; 3:5, 12, 21).

Всички неща. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) четенето „тези неща“, т.е. обещанията, дадени в Откровението, особено нещата, споменати в тази глава.

Неговият Бог... сине мой. Сравнете Бит. 17:7; 2 Царе 7:14. Тук е изложено обещанието за тясна семейна връзка. Грешникът, спасен по благодат, ще бъде приет в Божието семейство и ще бъде въведен в отношения, толкова близки, сякаш никога не е съгрешавал. Жителите на непадналите светове не могат да бъдат по-близо до Бога и Христос, отколкото ще бъде изкупеният грешник. Вижте ДА 25, 26.

8. Но. Сега е представен силен контраст.

Страхлив. Гръцки deiloi, „страхлив“, „страхлив“. Думата винаги се използва в зъл смисъл.

на страхливост или неоправдана плахост. Сравнете употребата му в Матей 8:26; Марк 4:40; свързания глагол в Йоан 14:27; и свързаното абстрактно съществително име във 2 Тим. 1:7. Във всеки случай страхливост е основното значение. Поради страхливост, морално малодушие, мнозина не успяват да победят в християнската война; те се отказват във време на изпитание. Сравнете Матей 24:13.

Невярващи. Тоест, тези, на които им липсва вяра, в смисъл, че не остават верни. Те не се доверяват на Бог докрай; оказват се ненадеждни.

Отвратителен. Гръцко bdelussō, „да омърся“, „да се отвърна с отвращение от“, „да се отвратя“,

свързано с глагола bdeō, „да смърдя“. Съществителното bdelugma се среща в Лука 16:15; Откр. 17:4, 5; 21:27.

Убийци. Те включват преследвачите и убийците на верните Божии деца през цялата история.

Блудници. Гръцки pornoi, „блудници“ (виж 1 Кор. 5:9, 10; и др.). Женската форма е преведена като „блудници“ в Мат. 21:31, 32; Лука 15:30. Сравнете с Еф. 5:3, 5.

Магьосници. Гръцки pharmakoi, „практикуващи магически изкуства“. По същество коренът се отнася до магия, омагьосване, магьосничество и употребата на лекарства за предизвикване на състояние на зашеметяване. Съвременен еквивалент на древната практика на магьосничеството е спиритизмът.

Идолопоклонници. Отнася се за езически народи, както и за християни, които практикуват езически обреди. Сравнете с 1 Кор. 5:10; 6:9; 10:7.

Лъжци. Включително и тези, които проповядват лъжливи доктрини. Вижте върху Изх. 20:16; вижте РР 309. Втора смърт. Вижте гл. 20:6.

9. Един от седемте ангела. Един от ангелите, носещи чумата, вече беше показал на Йоан съдът на великата блудница (виж гл. 17:1). Сега един от тях (вероятно същият ангел, както някои предполагат) насочва вниманието на Йоан към Новия Йерусалим, центърът и седалището на вечното царство. Интересно е да се отбележи, че в първия случай ангел, носещ чума, е представил мистичния Вавилон на пророка, докато сега един от тях му показва Новия Йерусалим. В исторически план древен Вавилон и Йерусалим са били традиционни врагове и образно те представляват двете страни на великия спор между злото и доброто. Едната е представена като паднала жена (гл. 17:5), другата като почитана жена (гл. 19:7; 21:2).

Жената на Агнето. Вижте на гл. 19:7; вж. гл. 21:2.

10. В духа. Тоест, в транс, във видение (вж. гл. 1:10). Отвлечането беше „във видение“ (вж. Ез. 8:3; Дан. 8:2).

На велик. Във видение Йоан сякаш беше поставен на „велика“, тоест висока планина. От тази гледна точка той съзерцаваше детайлите на града (вж. Езекиил 40:2).

Низходящ ред. Сравнете стих 2.

11. Слава Божия. Това вероятно се отнася до трайното присъствие на Бога с Неговия народ през цялата вечност. Славата, която обозначава Неговото присъствие, никога няма да напусне Новия Йерусалим. Сравнете Изх. 40:34; 1 Царе 8:11.

Светлина. Гръцки *phōstēr*, „светило“, „тяло, даващо светлина“. Думата се среща във Филипийци 2:15 в изречението „сред които вие блестите като светила [светила] в света“. „Светлината“ на града е „славата“ на Бога, спомената в предходния коментар (вижте Откр. 21:23).

Яспис. Гръцки *iaspis* гл. (вижте върху 4:3). Пасажът гласи буквално „имайки славата на Бог, нейното светило, като скъпоценен камък, като яспис, който блести.“

Чист като кристал. Гръцки *krustallizō*, „да проблясвам със светлина“, „да блещукам“. Английският Терминът „кристал“ произлиза от *krustallizō*.

12. Стена голяма и висока. Такива стени са били строени около древни градове за защита. срещу врагове. Образите на Йоан са заимствани отчасти от описанието на града, който Езекиил е видял (виж върху Езекиил 48:35). Картината е на древен град със стени и порти. Това са термини, с които апостолът е бил запознат, и Вдъхновението е избрало да му разкрие славата на вечния град по начин, който той е разбирал. Човешкият език и човешките изображения не могат адекватно да представят величието на този небесен град. В картинните пророчества степента на сходство между картината и действителността изисква внимателно тълкуване (виж върху Езекиил 1:10; 40:1).

Дванадесет порти. Сравнете града, описан от Езекиил (гл. 48:31–34).

Дванадесет ангела. Новият Йерусалим е изобразен като имащ ангелски портиери.

Дванадесет племена. Вижте Езек. 48:31–34. За картината на духовния Израел, преброен по племена, вижте Откр. 7:4.

13. На изток три порти. Изброяването на Езекиил е в следния ред: север, изток, юг, запад (Езекиил 48:31–34). Редът на Йоан е изток, север, юг, запад. Разликата несъмнено е без значение.

14. Дванадесет основи. Числото „дванадесет“ е дадено пет пъти в стихове 12–14. За дванадесет като значимо число вижте гл. 7:4.

Дванадесет апостоли. Църквата в Новия завет е изградена върху основата на апостолите и пророците (Еф. 2:20).

15. Рийд. Сравнете Езек. 40:3; Откр. 11:1. Тук актът на измерване и посочване на измерванията несъмнено дават увереност в адекватността и достатъчността на небесния дом (вж. Йоан 14:2).

16. Четириъгълна форма. Красотата е присъща на правилната пропорция, перфектния баланс и съответствието. За различните четириъгълни елементи вижте Изх. 27:1; 28:16; 30:2; 39:9; 2 Лет. 3:8; Езек. 41:21; 43:16; 45:2; 48:20.

Дванадесет хиляди фурлонга. Един фурлонг (стадион) е около 606 фута и 6 инча или 185 м (виж том V, стр. 50). Следователно, 12 000 фурлонга биха били около 1378,4 мили (2218 км). Текстът не посочва дали това е мярка за обиколката или за едната страна. Ако е първото, градът би се измервал около 344,6 мили (551,4 км) на страна. За обичая да се измерва град по неговата обиколка вижте „Писмото на Аристеев“ 105. Трябва да се отбележи, че английската дума фурлонг не е идентична със стадион.

Равно. Правени са различни опити да се обяснят размерите на града. Трудно е да си представим град, достигащ над 12 000 (или 3000) фурлонга (вижте по-горе за „дванадесет хиляди фурлонга“). Някои, макар и да не отричат реалността на града, вярват, че измерванията тук, подобно на тези на стената, са „мярката... на ангела“ (вижте стих 17). Те твърдят, че следователно е едва ли възможно тук да се имат предвид човешки измерения. Други посочват сходство между размера на града, описан тук, и този, който си представят евреите. Този въпрос се обсъжда по следния начин в Мидраша: „Откъде дължината, ширината и височината [на Йерусалим]? И той се разширяваше и нарастваше все повече нагоре, Езек. 41:7. Учено е, че Р. Елиезер б. Якоб е казал: Йерусалим в крайна сметка ще се издигне и ще се издигне до престола на славата и ще каже на Бога: „Твърде тясно е моето пространство, отдръпни се от мен, за да мога да живея!“ Иса. 49:20“ (Pesiqtha 143a, цитирано в Strack и Billerbeck, Kommentar zum Neuen Testament, том 3, стр. 849).

Други пък приписват на думата, преведена тук като „равен“ (isos) , значението „пропорция“ и вярват, че макар дължината и ширината да са равни, височината ще бъде пропорционална на останалите измерения. Това е възможно, макар че е трудно да се демонстрира подобно определение както от библейски, така и от класически източници.

Друго тълкуване позволява „исос“ да запази обичайното си значение, но отбелязва, че думата, преведена тук като височина (hupsos), може да означава не само „височина“, но и „високата част“, „върхът“, „върхът“, „короната“. Ако hupsos се разбира в този смисъл, Йоан има предвид, че разстоянието около върха на стената е същото като това около основата.

Каквато и несигурност да има относно точните пропорции или размери на града, сигурно е, че славата на този небесен град ще надхвърли далеч и най-съкровениите представи. Никой не трябва да се тревожи, защото ще има достатъчно място за всички, които желаят да живеят. В дома на Отца има „много обиталища“ (Йоан 14:2).

17. Измерил стената. Въз основа на лакътя в Новия завет, който бил около 44,5 см (виж том V, стр. 50), 144 кубически метра биха били около 64 м (210 фута). Йоан не казва, че това измерване представлява височината на стената. Някои предполагат, че може да е свързано с нейната дебелина.

За ангела. В гръцкия език няма определителен член с думата „ангел“. Пасажът гласи: „на човек, дори на ангел“. Значението е донякъде неясно. Поради това някои ни настояват да се въздържаваме от догматично прилагане на чисто човешки стандарти

измерване на Новия Йерусалим. Каквито и да са размерите, можем да бъдем сигурни, че всичко е съвършенство. Светиите ще разберат значението на фигурите на Йоан, когато видят града.

18. Сграда. Гръцки *endomēsis*, „сграда в“, от *dōmaō*, „да се строи“. Думата се среща само тук в Новия завет. Йосиф Флавий („Древности“ хв. 9. 6) я използва за мол, морска стена, построена навън в морето като вдлъбнатина във водата. Тук *endomēsis* може да се отнася до вдлъбнатина в стената, сякаш стената е инкрустирана или обкована с яспис.

Яспър. Вижте гл. 4:3.

Чисто злато. Структурата на града изглежда сякаш има прозрачност на стъкло. Неговата Блестящата красота несъмнено се променя с всеки лъч светлина, който пада върху нея.

19. Украсен. Гръцки *kosmēō*, „украсявам“ (вж. на ст. 2).

Скъпоценни камъни. Дванадесет вида скъпоценни камъни са изброени като част от основата. Не всички от тях могат да бъдат идентифицирани от съвременния бижутер, нито пък е много по-полезно да се направи сравнение със скъпоценните камъни от нагръдника на първосвещеника (Изм. 28:17–20). Нито древните източници, нито съвременните учени са единодушни относно идентификацията на всички камъни. Някои от техните предложения са изброени по-долу под съответните камъни.

Яспър. Вижте гл. 4:3.

Сапфир. Може би лапис лазули, прозрачен или полупрозрачен небесносин камък с голяма твърдост.

Халцедон. Идентификацията на този камък е несигурна. RSV гласи „ахат“.

Някои предполагат скъпоценен камък със зеленикав цвят.

Изумруд. Смята се, че е скъпоценен камък с яркозелен цвят.

20. Сардоникс. Вероятно оникс с червени и кафяви слоеве на бял фон.

Сардий. Смята се, че е скъпоценен камък с червеникав цвят. RSV се чете „карнеол“, червеникав разновидност на халцедон.

Хризолит. Буквално „златен камък“. Жълт камък с неясна идентификация.

Берил. Смята се, че е скъпоценен камък с морскозелен цвят.

Топаз. Смята се, че е повече или по-малко прозрачен жълт камък, използван от древните за изработване както на печати, така и на скъпоценни камъни. Някои смятат, че златисто оцветеният хризолит е означаваше.

Хризопраз. Съвременният хризопраз е ябълковозелен, прозрачен скъпоценен камък. Има известна несигурност относно това дали това е камъкът, за който се говори тук.

Хацинт. Вероятно скъпоценен камък с лилав цвят. Някои отъждествяват хацинта със съвременния сапфир.

Аметист. Смята се, че е скъпоценен камък с лилав цвят.

21. Една перла. Размерът на изброените скъпоценни камъни е отвъд човешкото разбиране.

22. Храм. Гръцки *paos*, думата за светилището се ограничава до светите и пресветите места, без да се включват външните дворове и другите сгради. За *hieron*, думата за цялото свещено ограждение, вижте Лука 2:46; Откр. 3:12.

Земното светилище е било символ на Божието обиталище. Заради греха си Адам и Ева са били прогонени от Едем и Божието присъствие. Когато грехът е бил

премахнато, църквата отново ще може да обитава в Неговото присъствие и няма да е необходима структура, която да символизира Божието обиталище.

23. Няма нужда. Даващите светлина тела няма да са задължителни за осветяването на града. Славното сияние на Божието присъствие ще даде повече от достатъчна светлина (вж. Ис. 60:19, 20). Материалните неща не са незаменими в Божия план; в Неговото присъствие те са засрамени (вж. Ис. 24:23). Сътворената светлина не може да засенчи несътворената слава на божественото присъствие.

24. Народи. Описание на изкупените от „всички народи, племена, люде и езици“ (Откр. 7:9; вж. Ис. 60:3, 5).

Царе. Картината е взета от Стария завет (виж Исая 60:11).

25. Няма нощ. Несъмнено поради обстоятелствата, споменати в стих 23 (вж. Зах. 14:7).

26. За народите. Сравнете стих 24.

27. Всяко нещо, което осквернява. Несъмнено алюзия към Исая 52:1. Голяма част от образността в описанието на Светия град от Йоан е заимствана от писанията на древни пророци, които са описвали славата на Йерусалим, който е могъл да бъде. Йоан описва града, който ще бъде (вижте върху Езекиил 48:35).

Върши мерзост. Вижте стих 8.

Изрича лъжа. Вижте стих 8.

Книга на живота. Вижте върху Фил. 4:3.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 АН 539; GC 674; PP 62; SR 430 1, 2 Ed 301

1-271T 67-71 2

AA 591; EW 18,

31, 291; GC 427, 663 3 AA 592; DA 26; Ед 302; MB

108 3, 4 GC 676; SR 431 4 AA 602; АН 543,

544; GC 568; Ед 302; EW

289; MB 17; МН 506, 508; ML 153, 348, 349, 355; SR 413; 8T 42, 45; 9T 287

6 Изд. 83; EW 279; FE 363; 1T 484

6, 7 ГК 540

8 2C 630; 4C 336

9, 10 EW 251; GC 426

10-14EW 18, 291

11 ГК 676; CP 431

11, 12 AA 591

18, 19 ML 357

21, 22 AA 592

22 ГК 676; ML 365; SR 432

23 Ed 301; EW 170, 179, 286; ML 357

24 ГК 676

27 AA 76; CH 103, 285; GC 474, 481; MB 24; ML 321; MM 144, 268; PK 84; PP 326; SL

31; Те 69; TM 149; 5T 278, 331, 384, 475

ГЛАВА 22

1 Реката на водата на живота. 2 Дървото на живота. 5 Светлината на Божия град е самият Той. 9 Ангелът няма да бъде почитан. 18 Нищо не може да се добави към Божието слово, нито да се отнеме от него.

1. Чиста река. Ангелът беше показал на Йоан външната част на града (гл. 21:10) и сега насочва вниманието му към определени неща във вътрешността. Сравнете описанието на реката от Езекиил (вижте върху Езекиил 47:1).

Ясно. Гръцко *lampros*, „блестящ“, „ярък“. Сравнете употребата на думата в Лука 23:11; Деяния 10:30; Откр. 15:6; 19:8; 22:16.

От трона. Сравнете с Езек. 47:1; Зах. 14:8.

2. Дървото на живота. Сравнете „много дървета“ на Езекиил (вижте върху Езек. 47:7, 12). За дървото в оригиналната Едемска градина вижте върху Бит. 2:9. За последвалата му история вижте 8С 288, 289. Дървото е символ на вечния живот от източника на живота. Сравнете Откр. 21:10 с РР 62; GC 645, 648; Допълнителни материали на EGW за Откр. 22:2.

Дванадесет ... плода. Ще има постоянно изобилие, достатъчно да задоволи всички жизнени нужди на спасените през цялата вечност. Сравнете Езекиил 47:12.

Изцеление. От гр. *therapeia*, „служение“, „изцеление“, понякога, общо „прислужници“. В Новия завет думата се среща само четири пъти (вж. Мат. 24:45; Лука 9:11; 12:42). В класическия гръцки език *therapeia* има различни значения на „служение“, „подхранване“, „грижа“. За функцията на дървото на живота във възстановения Едем вижте препратките по-горе под „дърво на живота“.

3. Проклятие. Гръцки *katathēma*, „нещото [или „човекът“], което е проклето“. Думата вероятно трябва да се различава от *anathēma*, проклятие, произнесено като присъда върху нещо или някакъв човек.

Трон. Това подсказва, че Бог и Христос ще царуват в града. Това е възможно, защото там няма да се намери нищо проклето.

Ще служи. Гръцки *latreuō*, „да служи“, „да се покланя“, „да служи“. Думата се отнася до нормално, естествено, спонтанно служене и се различава от *leitourgeō*, думата, която означава официално служение, служение в назначена длъжност (виж Изх. 29:30, LXX).

4. Вижте лицето му. Израз, обозначаващ интимни отношения с друг човек, и взаимно доверие. Вижте Пс. 17:15; Мат. 5:8; Евр. 12:14; 1 Йоан 3:2. Сравнете преживяването на Моисей (Изх. 33:20–23).

На челата им. По-скоро „на челата им“. Божественото име на челото е символ на собственост и автентичност. Тук се подчертава цялостното посвещение на светиите в живот на поклонение пред Бога (виж гл. 7:3; 13:16).

5. Няма нощ. Този стих рисува словесна картинка, подчертаваща незначителността на създадени светилища в присъствието на Бог. Те ще избледнеят в нищото в присъствието на славата на божествената личност (вижте на гл. 21:23).

⁸ Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Откр. 20:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

Дава им светлина. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) текста „ще ги осветли“. Това състояние представлява възстановяване и подновяване на хармонични отношения, които са били прекъснати от греха.

Те ще царуват. Сравнете гл. 5:10. Това не означава, че ще царуват над един друг, нито над други светове. Вероятно е по-скоро символ на щастието на изкупените. Те вече няма да бъдат под потискащата ръка на някаква преследваща сила. Те ще се радват на свободата и изобилието на царете.

6. Верен и истинен. Твърдение за надеждността и истинността на Божието откровение; пророчеството, дадено от ангела, е автентично.

За светите пророци. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) четенето „за духовете на пророците.“ „Духовете на пророците“ може да се разглеждат като препратка към собствените духове на пророците под контрола на Светия Дух, когато са били във видение. Светият Дух е озарил духа на Йоан, както е озарил духовете на старозаветните пророци (виж гл. 1:10). Цялото Откровение е свидетелство за контрола на духа на Йоан във видението от Светия Дух.

7. Бързо. Ангелът цитира Исус. Говори се за второто пришествие. Вижте гл. 1:1.

Благословен. Още едно от седемте блаженства на Откровение (вж. гл. 1:3; 14:13; 16:15; 19:9; 20:6; 22:14).

Поговорките. Тоест, различните съвети и предупреждения на книгата.

8. Видях. Пасажът гласи буквално: „Аз, Йоан, който виждам тези неща и чувам.“

Падна да се поклони. Може би като акт на почит, който ангелът отхвърли. Величието на видението сигурно е поразило напълно пророка и го е накарало да се чувства изключително смирен. Нещо повече, ангелът цитираше Исус Христос, сякаш самият Господ говореше.

9. Съслужител. Вижте гл. 19:10.

Които пазят думите. Сравнете гл. 19:10, където очевидно същата група е описана като „братята ти, които имат свидетелството на Исус“. „Думите на тази книга“ са свидетелството на Исус (вижте гл. 1:2).

Покланяй се на Бога. Вижте гл. 14:7.

10. Не запечатвай. Това е противно на заповедта, дадена на Даниил относно неговата книга (виж Дан. 12:4). Посланията на книгата Откровение не е трябвало да бъдат запечатани, предвид факта, че „времето е близо“. Това не е било вярно по времето на Даниил. Думите „не запечатвай“ са отрицателно твърдение, което по същество означава „Разпространете думите на пророчеството на тази книга надлъж и нашир“.

Времето е близо. Вижте гл. 1:1, 3.

11. Несправедлив. Стихът гласи буквално: „Който върши неправда, нека върши и занапред неправда; и нечистият нека се оскверни и занапред; и праведният нека върши и занапред правда; и светият нека се освещава и занапред.“ Тези думи са особено приложими за времето, когато бъдещето на всеки човек е безвъзвратно решено. Такъв декрет идва в края на разследващия съд (вижте гл. 14:7).

Някои виждат по-широко приложение в тези твърдения, като ги сравняват с думите на Христос в притчата за плевелите: „Оставете двете да растат заедно до жетвата“ (Мат. 13:30). Свободната воля на човека не бива да бъде нарушавана. На хората трябва да бъде позволено да живеят живота по свой избор, така че истинският им характер да може да стане явен. Всеки

човек от всяка епоха ще се прояви по отношение на класата, към която принадлежи, при второто пришествие на Христос.

12. Идвам скоро. Вижте стих 7.

Възнаграждение. Гръцки *misthos*, „наем“, „заплата“, „това, което се дължи“. Сравнете употребата на дума в Мат. 5:12, 46; 20:8; 2 Петрово 2:13.

Да давам. Гръцки *apodidōmi*, „да изплащам“, „да изпълнявам дължимото“, „да възнаграждавам“.

Работа. Гръцки *ergon*, „извършено действие“. Единственото число подсказва, че думата е използвана съвкупност от действията, които съставляват живота като цяло, който човек е живял. Последниците от Христовата благодат или от отхвърлянето на тази благодат също се вземат предвид, когато се изследва „делото“ на човека (вижте върху Езекиил 18:22, 24).

13. Алфа и Омега. Това са първата и последната буква от гръцката азбука, използвани като описание на Господа като Създател на всички неща и като начало и последно откровение на Бога към хората (вж. гл. 1:8).

Начало и край. Всички сътворени неща дължат съществуването си на Христос; всички неща намират своя край във връзка с Него. Сравнете с Кол. 1:16, 17.

Първи и последен. Изпълнението на плана на спасението от началото до края е обвързано в Христос Исус. Трите заглавия на този стих обобщават действията на Христос във връзка със спасението на човека (вж. гл. 1:17).

14. Благословен. Още един благослов за верните (вижте на стих 7).

Които изпълняват Неговите заповеди. Могат да се цитират важни текстови доказателства (вж. стр. 10) за четенето „които перат дрехите си“. Няколко ръкописа гласят „които перат дрехите си“. От ранните унциали (виж том V, стр. 114–116) само Синайският и Александрийският ръкописи съдържат този раздел от Откровение и двата гласят „които перат дрехите си“. Повечето от миниатюрните ръкописи гласят „които изпълняват Неговите заповеди“. Древните версии са разделени в своите четения, както и патристичните цитати. Двете изречения са много сходни на гръцки и е лесно да се разбере как един писар може да е объркал едното изречение с другото, въпреки че е невъзможно да се знае със сигурност кой е бил оригиналният прочит. Следната транслитерация ще покаже сходството: *hoi poiountes tas entolas autou*, „които пазят Неговите заповеди“. *hoi plunontes tas stolas autōn*, „перат дрехите си“.

Всъщност и двете четения отговарят на контекста и са в хармония с учението на Йоан на други места. По въпроса за спазването на заповедите вижте Откр. 12:17; 14:12; срв. Йоан 14:15, 21; 15:10; 1 Йоан 2:3–6. По въпроса за прането на дрехи вижте Откр. 7:14, където е описано, че група светии са „изпращали дрехите си и са ги избелили в кръвта на Агнето“. Нашето право на небето е вменената ни праведност на Христос: нашата годност за небето, дадената ни праведност на Христос, представена от изпраните дрехи.

Външното доказателство за Христовата праведност, която е дадена, е съвършеното спазване на Божиите заповеди. Следователно двете идеи за изпрани дрехи и послушание на заповедите са тясно свързани.

В светлината на обсъжданите тук проблеми с превода, би било разумно да се изгради основите на доктрината за послушанието на Божиите заповеди върху онези други пасажки от Писанието, отнасящи се до послушанието, за които не е повдигнат въпрос за текстови доказателства. Има много такива.

За по-пълно проучване на този проблем вижте „Проблеми в превода на Библията“, стр. 257–262.

Гръцката дума за „одежи“ е stolai, използвана за връхни, развяващи се дрехи, отбелязващи изтъкнат човек. Сравнете употребата на думата в Марк 12:38; 16:5; Лука 15:22; 20:46. Същата гръцка дума се използва в LXX за светите одежди на Аарон и неговите потомци (Исх. 28:2; 29:21). Английската ни дума „stole“ произлиза от stole. „Stola“ първоначално е означавала дълга, широка дреха, стигаща до краката; по-късно, църковно облекло от коприна, носено около врата и падащо от раменете.

Правилно. Гръцки exousia, „свобода“, „привилегия“, „право“. Привилегията и свободата на светиите трябва да бъдат да участват в дървото на живота и да се радват на безсмъртие с Исус Христос (вж. ст. 2).

Влезте. Това е допълнителна привилегия. Новият Йерусалим ще бъде столица на новата земя (вижте GC 676).

15. Кучета. Образ на подъл, безсрамен човек (вижте върху Фил. 3:2).

Магьосници. За категорията грешници, изброени тук, вижте гл. 21:8.

16. Аз, Исус. Исус потвърждава автентичността на откровенията, записани в Апокалипсиса. Вижте гл. 1:1.

Моят ангел. Вижте гл. 1:1.

Корен и потомство на Давид. Вижте гл. 5:5.

Ярката утринна звезда. Фигурата вероятно е взета от пророчеството на Валаам (Числа 24:17). Сравнете споменаването на Христос от Петър като „зорница“ (2 Петрово 1:19). Посланията до църквите от всички епохи не могат да имат по-голяма достоверност от дадената тук.

17. Дух. Светият Дух, този, който вдъхва енергия на християнския живот на вярващите, който им дава силата да живеят победоносно, да побеждават дявола и да преминат безопасно през времето на скръб.

Невеста. Несъмнено същата фигура тук, както в гл. 21:9, 10 (виж коментара там).

Кажете. Или „казват“ или „продължават да казват“.

Ела. Повечето коментатори смятат това за отговор на обещанието на Исус в стих 12: „Ето, идвам скоро.“ Христос е умолен да изпълни обещанието Си. Това е възможно тълкуване. Възможно е обръщението да се разбира и като призив към невярващия свят да приеме евангелието.

Този, който чува. Единственото число обозначава индивида. Хората ще бъдат спасени като индивиди, а не като църкви или конгрегации. Спасението е строго лично. В Новия завет думата, преведена като „чувам“ (ακούω), обикновено носи мисълта за ефективно чуване, тоест за чуване и подчинение на чуто послание. Такова е значението ѝ тук. Само тези, които чуват и приемат посланието, са квалифицирани да повторят призива. Вижте върху Матей 7:24.

Нека. Единственото число предполага, че всеки член на църквата като индивид трябва да добави своя вик за добре дошли, като по този начин публично покаже нетърпеливия си копнеж за второто пришествие и желанието си другите да се радват на благословиите на Христос.

Жаден. Тоест, за Божиите неща (вж. гл. 21:6). Вижте върху Мат. 5:6.

Елате. Призив към всеки нуждаещ се да се възползва от обещанието от гл. 21:6.

Който пожелае. Предложението е универсално. Никой не е изключен от възможностите за спасение. Христос е умилостивение за греховете на целия свят (1 Йоан 2:2). Лъжливият

Доктрината, че определени хора са избрани да бъдат изгубени, се отрича от твърдението на откровителя (вижте Рим. 8:29).

Вода на живота. Всеки, който желае да наследи безсмъртие, е поканен да пие от нея. Живата вода се предлага на всички (вижте на гл. 21:6; срв. Ис. 55:1–3).

Свободно. Или „безвъзмездно“.

18. Свидетелствам. Говорителят е Исус (виж стих 20). Неговото свидетелство трябва да бъде прието.

Всеки човек. Отношението на човека към Бога и Неговото послание е личен въпрос. Човек не може да поеме чужда отговорност за такива неща.

Heareth. Не става въпрос за простото затихване на звука на думите на тази книга на ухото; по-скоро алузия към някой, който чува и изучава значението на посланията (виж на гл. 1:3).

За пророчеството. Йоан говори за допълнения към книгата Откровение, макар че същото би се отнасяло за всяка книга от Свещения канон.

Добавете. Сравнете Втор. 4:2; 12:32. Исус потвърждава автентичността на тази книга Откровение; Той предупреждава срещу умишлените промени в посланието на книгата. Йосиф Флавий казва относно 22-те книги, съставляващи еврейския Стар завет: „Защото, въпреки че са минали толкова дълги векове, никой не се е осмелил нито да добави, нито да премахне, нито да промени сричка“ (Срещу Apion i. 8 [42]; Loeb ed., стр. 179, 180).

Бог ще добави. В справедливост Бог не може да направи нищо друго, освен да даде на всеки полагащото му се, в хармония с делата Си.

19. Отнемане от. Този, който отнема от думите на Откровението, е еднакво виновен с този, който добавя към думите (вижте на стих 18).

Отнемете неговия дял. Виновният в този случай ще претърпи три основни загуби: (1) загуба на безсмъртие и последващото страдание от вечна смърт; (2) загуба на всякаква роля в колективния живот на града на новата земя; (3) загуба на всички благословии и обещания на Откровението. Тук е представена пълна и потресаваща загуба, която нищо в този живот не може дори бегло да компенсира.

20. Този, Който свидетелства. Тоест, Христос. Конкретната препратка е към свидетелството в стихове 18, 19.

Със сигурност. Гръцки παί, термин за силно утвърждение, като староанглийското „наистина“.

Бързо. Учителят потвърждава отново сигурността и непосредствеността на второто Си пришествие (виж гл. 3:11; 22:7, 12; виж върху гл. 1:1).

Амин. Сравнете гл. 1:6, 7, 18; 3:14; 5:14; 7:12; 19:4. За значението на термина вижте Матей 5:18. Това „Амин“ вероятно е изречено от апостола. Ако е така, то би трябвало да е свързано с това, което следва: „Амин, дойди, затова, Господи Иисусе.“

Ела, Господи Иисусе. Могат да се цитират текстови доказателства (вж. стр. 10) за прочитането „ела, Господи Иисусе Христе“. Това възклицание е отговорът на Йоан на свидетелството на Исус, който уверява апостола, че идва скоро (вж. гл. 1:1). Йоан вероятно си е спомнил за онази нощ в горницата, преди повече от половин век, когато е чул Исус да заявява: „Ще дойда пак“ (Йоан 14:3), и за онзи ден няколко седмици по-късно, на Елеонската планина, когато е чул ангелите да казват: „Този Иисус, Който се възнесе от вас на небето, ще дойде така, както Го видяхте да отива на небето“.

(Деяния 1:11). Сега, докато е в свято видение, Йоан получава последно уверение, че неговият благословен Господ ще се завърне и то скоро. Това уверение идва от устните на самия му Учител, верния и истински свидетел.

Сърцето му трепти от думите и с нетърпение...

С нетърпение той очаква деня, в който в действителност, а не във видение, ще види своя благословен Господ лице в лице.

21. Благодатта. Този стих е благословия, дълбоко извираща от сърцето на апостола, достигаща до всички, които четат думите на неговите видения. Благословията е подобна на тази, използвана от Павел в заключение на посланията му (виж Рим. 16:24; 1 Кор. 16:23; 2 Кор. 13:14; и др.). Думите представляват подходяща кулминация на канона на Писанието, появявайки се в края на сборника със свещени книги, каквито ги познаваме.

Христос. Могат да се цитират важни текстови доказателства (вж. стр. 10) за пропускането на тази дума.

Вие всички. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) тълкуването „всички светии“. Могат да се цитират и доказателства за тълкуването „светиите“. Думата „светии“ се среща често в Откровението (виж гл. 5:8; 8:3, 4; 11:18; и др.).

Амин. Могат да се цитират текстови доказателства (вж. стр. 10) за пропускането на тази дума.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 ML 357; PP 413

1, 2 Изд. 302; EW 17, 289; LS 67; 1T 61

1-5AA 592; EW 31

1-211T 67-71

2 CH 244; CSW 44; CT 34, 63; DA 366; Ev 138; EW 289; GC 675; MH 122, 173, 199;

ML 342, 352, 355; MM 234; SR 22, 431; 6T 230, 393, 475; 7T 195; 8T 33, 193, 288; 9T 136, 168; WM 288

3-то издание, стр. 307; MB 17; стр. 67

3, 4 COL 180; CS 46; Ed 125, 303; LS 266; MH 182, 421; ML 350; RC 54; 6T 348; 8T 268

5 AA 591; CT 344; GC 676; SR 431, 432

7 5T 266

9 DA 99; EW 231

10 6T 130; 9T 130

11 EW 48, 71, 280, 282; GC 613; MH 454; PP 201; TM 235; 484; 2T 190, 267, 355, 401;

4Слово 387; 5Слово 347, 380

11, 12 CT 418; FE 363; GC 490; 1T 343; 2T 691; 8T 315

12 CH 539; COL 310; GC 352, 422; SC 88; SR 378; TM 428; 1T 483; 2T 520, 660, 667; 4T 537; 7T 88; 9T 104

12-14FE 137; TM 133

13 Ев 485; ПП 367

14 AA 592; CG 224; CS 225; EW 35, 51, 126; FE 111; GC 466; LS 103; ML 70, 340, 355; ПП 62, 208; TM 235; 4T 328; 5T 628, 693

14, 15 ГК 541

15 4T 336

16 TM 118, 253; 6T 58, 62

16, 17 FE 437; 6T 20

17 AA 110; CH 36, 466; COL 235, 412; CM 18, 152; CS 190; CT 371; DA 454, 745, 822; PP 413; SC 28; 4T 580; 5T 207; 6T 51, 86, 314; 9T 43

18, 19 ГК 268

18-20AA 583

20 CH 539; GC 302

⁹Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Откр. 22:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.